C/2023/1

12.10.2023

TEACHTAIREACHT ÓN GCOIMISIÚN CHUIG PARLAIMINT NA HEORPA, CHUIG AN GCOMHAIRLE AGUS CHUIG CÚIRT INIÚCHÓIRÍ NA HEORPA

Cuntais bhliantúla an Chiste Eorpaigh Forbraíochta 2022

(C/2023/1)

CLÁR

Leathanach

DEIMHNIÚ NA gCUNTAS 2

ACMHAINNÍ CEF Á gCUR CHUN FEIDHME AGUS Á gCUNTAS 3

CISTÍ ARNA mBAINISTIÚ AG AN gCOIMISIÚN EORPACH 7

RÁITIS AIRGEADAIS CEF 9

RÁITIS AIRGEADAIS CHISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS ARNA gCOMHDHLÚTHÚ IN CEF 52

RÁITIS AIRGEADAIS CHISTE IONTAOBHAIS BÊKOU AN AONTAIS 2022 53

RÁITIS AIRGEADAIS EUTF DON AFRAIC 2022 60

RÁITIS AIRGEADAIS CHOMHDHLÚITE CEF AGUS CISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS 67

TUARASCÁIL CEF AR CHUR CHUN FEIDHME AIRGEADAIS 72

DEIMHNIÚ NA gCUNTAS

Ullmhaíodh cuntais bhliantúla an Chiste Eorpaigh Forbraíochta don bhliain 2022 i gcomhréir le Teideal X de Rialachán Airgeadais an 11ú Ciste Eorpaigh Forbraíochta agus leis na prionsabail chuntasaíochta, na rialacha agus na modhanna a leagtar amach sna nótaí a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

Aithním an fhreagracht atá orm maidir le hullmhú agus cur i láthair chuntais bhliantúla an Chiste Eorpaigh Forbraíochta i gcomhréir le hAirteagal 18 de Rialachán Airgeadais an 11ú Ciste Eorpaigh Forbraíochta.

Fuair mé ón oifigeach údarúcháin agus ó BEI, a ráthaíonn a hiontaofacht, an fhaisnéis go léir is gá chun na cuntais a chur ar fáil ina dtaispeántar sócmhainní agus dliteanais an Chiste Eorpaigh Forbraíochta agus cur chun feidhme buiséadach an chiste.

Deimhním leis seo bunaithe ar an bhfaisnéis sin, agus ar sheiceálacha den sórt sin de réir mar a mheasaim is gá chun na cuntais a thabhairt i gcrích, go bhfuil dearbhú réasúnach agam go dtugann na cuntais léargas fíor agus cothrom ar staid airgeadais an Chiste Eorpaigh Forbraíochta i ngach gné ábhartha.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Oifigeach Cuntasaíochta

ACMHAINNÍ CEF Á gCUR CHUN FEIDHME AGUS Á gCUNTAS

1. CÚLRA

Tá caidreamh comhair ag an Aontas Eorpach (dá ngairtear 'an tAontas' anseo feasta) le líon mór tíortha i mbéal forbartha. Is é an príomhchuspóir forbairt eacnamaíoch, sóisialta agus comhshaoil a chur chun cinn, agus é mar phríomhaidhm an bhochtaineacht a laghdú agus a dhíothú go fadtéarmach trí chabhair um fhorbairt agus cúnamh teicniúil a sholáthar do thíortha is tairbhithe. Chun é sin a bhaint amach, dréachtaíonn an tAontas, i gcomhpháirt le tíortha comhpháirtíochta, straitéisí comhair agus baineann úsáid as na hacmhainní airgeadais chun iad a chur chun feidhme. Tagann na hacmhainní sin de chuid an Aontais a leithdháiltear ar chomhar forbartha ó thrí fhoinse:

— Buiséad an Aontais Eorpaigh;

— An Ciste Eorpach Forbraíochta; agus

— An Banc Eorpach Infheistíochta.

Suas go dtí 2021 nuair a tháinig an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta (dá ngairtear 'CEF' anseo feasta) go dtí a chéim dheireanach agus gur tháinig an clásal éagtha i bhfeidhm an 31 Nollaig 2020, ba é CEF an phríomhionstraim chun cabhair a sholáthar don chomhar forbartha do Stáit san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (dá ngairtear 'Stáit ACC' anseo feasta) agus Tíortha agus Críocha Thar Lear (dá ngairtear 'tíortha agus críocha thar lear' anseo feasta). Déanfar comhar idir an tAontas agus tíortha ACC agus tíortha agus críocha thar lear a chistiú trí bhuiséad an Aontais ó 2021 ar aghaidh áfach.

Níl CEF á chistiú ag buiséad an Aontais. Bunaíodh é le Comhaontú Inmheánach de chuid Ionadaithe na mBallstát, atá ina suí laistigh den Chomhairle, agus atá á bhainistiú ag coiste sonrach. Tá an Coimisiún Eorpach (dá ngairtear an 'Coimisiún' anseo feasta) freagrach as cur chun feidhme airgeadais na n–oibríochtaí arna ndéanamh le hacmhainní CEF. Bainistíonn an Banc Eorpach Infheistíochta (dá ngairtear 'BEI' anseo feasta) an tSaoráid Infheistíochta.

Tugtar gach CEF i gcrích ar feadh tréimhse thart ar 5 bliana agus é á rialú ag a Rialachán Airgeadais féin, lena gceanglaítear go n–ullmhófaí ráitis airgeadais shonracha. Ina theannta sin, déantar na ráitis airgeadais sin a chomhiomlánú ionas go dtabharfaidh siad léargas domhanda ar staid airgeadais na n–acmhainní dá bhfuil an Coimisiún freagrach.

Shínigh na Ballstáit rannpháirteacha an Comhaontú Inmheánach lena mbunaítear an 11ú CEF, ag bualadh le chéile laistigh den Chomhairle, i mí an Mheithimh 2013 ([1]). Tháinig sé i bhfeidhm an 1 Márta 2015.

Ghlac an Chomhairle leis an Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir leis an 11ú CEF in 2018 ([2]). Rinneadh aisghairm leis an téacs nua sin ar an rialachán roimhe sin agus tá sé infheidhme maidir le hoibríochtaí arna maoiniú ó CEFanna roimhe seo gan dochar do ghealltanais dhlíthiúla atá i bhfeidhm faoi láthair. Níl feidhm ag an Rialachán seo maidir leis an tSaoráid Infheistíochta faoi CEFanna roimhe seo.

Faoi chuimsiú Chomhaontú Comhpháirtíochta ACC-AE, bunaíodh an tSaoráid Infheistíochta, arna bainistiú ag BEI, agus úsáideadh í chun tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt na hearnála príobháidí sna Stáit ACC trí infheistíochtaí príobháideacha, rud atá fíor-riachtanach, a mhaoiniú – ach ní hiad sin amháin. Tá an tSaoráid deartha mar chiste inathnuaite, ionas gur féidir aisíocaíochtaí iasachta a athinfheistiú in oibríochtaí eile, rud as a dtiocfaidh saoráid a bheidh neamhspleách ar bhonn airgeadais agus a bheidh in ann í féin a athnuachan. Ós rud é nach bhfuil an tSaoráid Infheistíochta á bainistiú ag an gCoimisiún, níl sí comhdhlúite sa chéad chuid de na cuntais bhliantúla – i ráitis airgeadais CEF ná sa tuarascáil ghaolmhar maidir le cur chun feidhme airgeadais. Áirítear ráitis airgeadais na Saoráide Infheistíochta, arna n–ullmhú ag BEI, mar chuid ar leithligh de na cuntais bhliantúla (cuid II) chun pictiúr iomlán a thabhairt de chabhair um fhorbairt CEF.

2. CÉN CHAOI A nDÉANTAR CEF A CHISTIÚ?

Ghlac Comhairle an 2 Nollaig 2013 le Rialachán (AE, Euratrom) Uimh. 1311/2013 ina leagtar síos an creat airgeadais ilbhliantúil le haghaidh 2014-2020 ([3]). Sa chomhthéacs seo, cinneadh nach ndéanfaí comhar tíreolaíoch leis na Stáit ACC a chomhtháthú i mbuiséad an Aontais, ach go leanfaí á chistiú trí CEF idir-rialtasach atá ann faoi láthair.

Is buiséad bliantúil é buiséad an Aontais agus de réir an phrionsabail bhuiséadaigh maidir le bliantúlacht, tá caiteachas agus ioncam beartaithe agus údaraithe ar feadh 1 bhliain amháin. Murab ionann le Buiséad an Aontais, is ciste é CEF a fheidhmítear bunaithe ar ilbhliantúlacht. Bunaítear ciste foriomlán le gach CEF chun comhar um fhorbairt a chur chun feidhme ar feadh tréimhse 5 bliana de ghnáth. Toisc go ndéantar acmhainní a leithdháileadh ar bhonn ilbhliantúil, féadfar na cistí a leithdháiltear a úsáid le linn tréimhse CEF. Cuirtear i dtábhacht an easpa bliantúlachta buiséid sa tuairisciú buiséadach, i gcás ina ndéantar cur chun feidhme buiséadach CEFanna a thomhas in aghaidh na gcistí iomlána.

([1]) IO L 210, 6.8.2013, lch. 1.
([2]) Rialachán (AE) 2018/1877 ón gComhairle an 26 Samhain 2018 maidir leis an rialachán airgeadais is infheidhme maidir leis an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta, agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) 2015/323 (IO L 307, 3.12.2018, lch. 1).
([3]) IO L 347, 20.12.2013, lch. 884.

Is ranníocaíochtaí 'ad hoc' ó Bhallstáit an Aontais iad acmhainní CEF. Thart ar gach 5 bliana, bhuail ionadaithe na mBallstát ar leibhéal idir-rialtasach le chéile agus rinne siad cinneadh maidir le méid foriomlán a leithdháilfear ar an gciste agus chun formhaoirseacht a dhéanamh ar a chur chun feidhme.

Bainistíonn an Coimisiún an ciste i gcomhréir le beartas an Aontais maidir le comhar um fhorbairt. Ó tharla go bhfuil a mbeartais forbartha agus cabhrach féin ag na Ballstáit i gcomhthreo le beartas an Aontais, ní mór do na Ballstáit a gcuid beartais a chomhordú leis an Aontas chun a áirithiú go bhfuil siad comhlántach.

In éineacht leis na ranníocaíochtaí thuasluaite, is féidir leis na Ballstáit socruithe cómhaoiniúcháin a dhéanamh freisin nó ranníocaíochtaí saorálacha airgeadais a dhéanamh le CEF.

3. GNÍOMHAÍOCHTAÍ CEF TAR ÉIS AN 31 NOLLAIG 2020

Dúnadh an 8ú CEF agus an 9ú CEF in 2021. Cé gur dúnadh na conarthaí uile faoin 8ú CEF, tá 19 gconradh oscailte faoin 9ú CEF ar cheart iad a dhúnadh, i bprionsabal, faoi 2024.

Shroich an 11ú CEF a chéim dheiridh de réir mar a tháinig an clásal éagtha i bhfeidhm an 31 Nollaig 2020. Socraítear scoithdháta le haghaidh gealltanas leis an gclásal sin rud a chiallaíonn nach féidir tuilleadh comhaontuithe maoiniúcháin a shíniú faoin 11ú CEF ó 2021. Síneofar conarthaí sonracha fós áfach maidir leis na comhaontuithe maoiniúcháin atá ann faoi láthair go dtí an 31 Nollaig 2023 (agus fiú amháin níos déanaí i gcomhair iniúchta agus meastóireachta). Ina theannta sin, leanfar de chur chun feidhme na dtionscadal leanúnach arna gcistiú ag an gCiste Eorpach Forbraíochta go dtí go mbeidh siad tugtha chun críche.

I gcomhthéacs an Chreata Airgeadais Ilbhliantúil 2021-2027 atá i bhfeidhm faoi láthair, comhtháthaítear comhar an Aontais le tíortha ACC san Ionstraim um Chomharsanacht, Forbairt agus Comhar Idirnáisiúnta – an Eoraip Dhomhanda. Mar an gcéanna, tá an comhar le tíortha agus críocha thar lear cumhdaithe anois ag an gCinneadh maidir le Comhlachas Thar Lear. Ciallaíonn sé sin cé go raibh na cláir CEF á gcistiú ag ranníocaíochtaí saorálacha Bhallstáit an Aontais suas go dtí 2021, go mbeidh na cláir fhorbartha á gcistiú trí bhuiséad an Aontais ó 2021. Tuigtear leis sin freisin go bhfuil cistiú na gclár forbartha faoi réir údarú Pharlaimint na hEorpa agus go gcaithfidh na hidirbhearta rialacháin airgeadais an Aontais a chomhlíonadh ar an gcaoi chéanna le cláir eile atá á gcistiú ag an Aontas.

4. TUAIRISCIÚ DEIREADH BLIANA

4.1. CUNTAIS BHLIANTÚLA

I gcomhréir le hAirteagal 18(3) de Rialachán Airgeadais CEF, ullmhaítear ráitis airgeadais CEF bunaithe ar rialacha cuntasaíochta ar bhonn fabhraithe atá bunaithe iad féin ar Chaighdeáin Idirnáisiúnta Chuntasaíochta na hEarnála Poiblí (IPSAS). Cuireann Institiúidí agus comhlachtaí uile an Aontais na rialacha cuntasaíochta seo arna nglacadh ag Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin i bhfeidhm chun tacar rialacha comhchoiteanna a bhunú le haghaidh cuntasaíochta, luachála agus cur i láthair na gcuntas d'fhonn comhchuibhiú a dhéanamh ar an bpróiseas a bhaineann leis na ráitis airgeadais a tharraingt suas. Cuireann CEF na rialacha cuntasaíochta seo de chuid an Aontais i bhfeidhm freisin ag cur cineál sonrach a chuid gníomhaíochtaí san áireamh.

Cuirtear ullmhúchán chuntais bhliantúla CEF ar iontaoibh Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin atá mar Oifigeach Cuntasaíochta CEF. Áirithíonn sí go dtugann cuntais bhliantúla CEF léargas fíor agus cothrom ar staid airgeadais CEF.

Cuirtear na cuntais bhliantúla i láthair mar a leanas:

Cuid I: Cistí atá á mbainistiú ag an gCoimisiún

(i) Na ráitis airgeadais agus nótaí míniúcháin CEF

(ii) Ráitis airgeadais chistí iontaobhais an Aontais arna gcomhdhlúthú sa CEF

(iii) Ráitis airgeadais chomhdhlúite CEF agus cistí iontaobhais an Aontais

(iv) Tuarascáil ar chur chun feidhme airgeadais CEF

Cuid II: Tuarascáil bhliantúil maidir le cur chun feidhme – Cistí arna mbainistiú ag BEI

(i) Ráitis airgeadais na Saoráide Infheistíochta

Áirítear leis an gcuid ‘Ráitis airgeadais cistí iontaobhais Eorpacha arna gcomhdhlúthú sa CEF’ ráitis airgeadais an dá chiste iontaobhais a cruthaíodh faoi CEF: Ciste Iontaobhais Bêkou-an Aontais (féach an roinn ‘Ráitis airgeadais Chiste Iontaobhais Bêkou-an Aontais Eorpaigh’) agus Ciste Iontaobhais an Aontais Eorpaigh don Afraic (féach an roinn ‘Ráitis airgeadais Chiste Iontaobhais an Aontais Eorpaigh don Afraic’). Ullmhaítear ráitis airgeadais aonair na gcistí iontaobhais faoi chúram Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin agus tá siad faoi réir iniúchta sheachtraigh arna dhéanamh ag iniúchóir príobháideach. Is figiúirí sealadacha iad figiúirí na gcistí iontaobhais atá áirithe sna cuntais bhliantúla seo.

Ní mór don Choimisiún cuntais bhliantúla CEF a ghlacadh tráth nach déanaí ná an 31 Iúil den bhliain tar éis dháta an chláir chomhardaithe agus iad a chur i láthair Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle lena n–urscaoileadh.

5. INIÚCHADH AGUS URSCAOILEADH

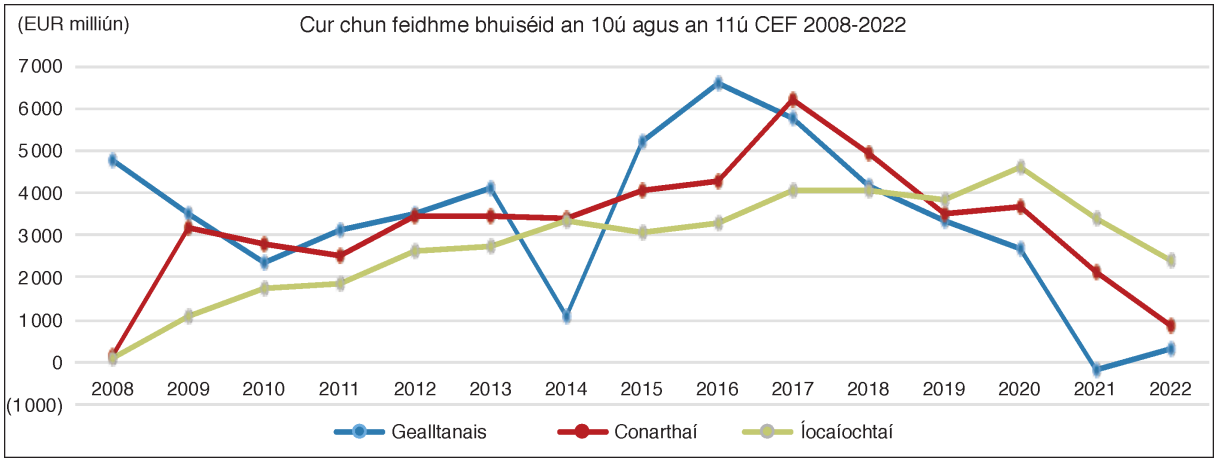
5.1. INIÚCHADH

Déanann iniúchóir seachtrach CEF, Cúirt Iniúchóirí na hEorpa (dá ngairtear ‘CIE’ anseo feasta), iniúchadh ar chuntais bhliantúla CEF, a tharraingíonn suas tuarascáil bhliantúil le haghaidh Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle.

5.2. URSCAOILEADH

Is ionann an t–urscaoileadh agus an rialú críochnaitheach ar chur chun feidhme airgeadais acmhainní CEF le haghaidh bliain airgeadais ar leith. Tar éis iniúchadh a dhéanamh ar na cuntais bhliantúla agus iad a thabhairt chun críche, is ar an gComhairle a bhíonn an cúram moladh a dhéanamh, agus ansin is do Pharlaimint na hEorpa cinneadh a dhéanamh, cé acu urscaoileadh a dheonú don Choimisiún maidir le cur chun feidhme airgeadais acmhainní CEF le haghaidh bliain airgeadais ar leith. Bíonn an cinneadh sin bunaithe ar athbhreithniú ar chuntais agus ar thuarascáil bhliantúil CIE (ina n–áirítear ráiteas oifigiúil dearbhaithe) agus freagraí an Choimisiúin ar cheisteanna agus breis iarrataí ar fhaisnéis ón údarás urscaoilte.

BUAICPHOINTÍ CHUR CHUN FEIDHME AIRGEADAIS 2022

* Glanmhéid, an 10ú & 11ú CEF amháin

Cur chun feidhme an bhuiséid

Ar aon dul leis an gcur chun feidhme airgeadais le haghaidh an 10ú agus 11ú CEF in 2022 (gealltanais aonair: EUR 853 mhilliún agus íocaíochtaí EUR 2 386 mhilliún) chinn an Chomhairle ([4]) EUR 600 milliún de chistí saortha ón 10ú agus 11ú CEF a athúsáid.

Ghlac an Chomhairle an cinneadh sin chun gníomhaíochtaí a mhaoiniú lena dtugtar aghaidh ar an ngéarchéim slándála bia agus ar an turraing eacnamaíoch i dtíortha san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (ACC) tar éis chogadh foghach na Rúise in aghaidh na hÚcráine. Go háirithe, maoineofar leis na cistí gníomhaíochtaí lena gcuirfear ar fáil tacaíocht suas le EUR 350 milliún le haghaidh táirgeadh bia agus athléimneacht córas bia, suas le EUR 100 milliún le haghaidh tacaíocht mhaicreacnamaíoch agus suas le EUR 150 milliún le haghaidh cúnamh daonnúil.

Léiríonn méid iomlán na n–íocaíochtaí comhlána le haghaidh gach CEF (EUR 2 452 mhilliún) 98.1 % den sprioc EUR 2 500 milliún a cuireadh in iúl do na Ballstáit.

Tionchar na ngníomhaíochtaí sna ráitis airgeadais

Sna ráitis airgeadais, tá tionchar na ngníomhaíochtaí thuasluaite níos feiceálaí nuair a fhéachtar ar:

— Réamh-mhaoiniú (féach nóta **2.2**): laghdú EUR 239 milliún mar thoradh den chuid is mó ar níos lú réamhíocaíochtaí a íoc i ngeall ar an laghdú ar an líon conarthaí a síníodh (EUR 2 118 milliún in 2021 vs EUR 853 mhilliún in 2022). Dá dheasca sin, tháinig méadú EUR 34 mhilliún ar airgead tirim agus ar choibhéisí airgid de thoradh an laghdaithe sin ar réamh-mhaoiniú agus ar íocaíochtaí eile (féach nóta **2.5**);

— Muirir Fhabhraithe (féach nóta **2.8**): méadú EUR 123 mhilliún de thoradh an mhéadaithe i líon na gconarthaí oscailte ag deireadh na bliana nach ndearnadh aon éileamh costais a bhailíochtú ina leith faoi dheireadh na bliana agus, dá bhrí sin, ba ghá na caiteachais a mheas;

— Caiteachais oibriúcháin (féach nóta **3.4**): laghdú foriomlán EUR 74 mhilliún ar an gcaiteachas oibriúcháin, de thoradh fhoirceannadh na gCistí Iontaobhais go príomha, as ar eascair laghdú sna ranníocaíochtaí a bhfuil gá leo chun a gcaiteachas a chumhdach. D'ainneoin an mhéid sin, tháinig méadú ar chaiteachais a bhain le cabhair éigeandála mar athúsáideadh cistí saortha ón 10ú agus 11ú CEF chun éifeachtaí diúltacha chogadh na Rúise in aghaidh na hÚcráine a chomhrac.

([4]) Cinneadh (AE) 2022/1223 ón gComhairle

CISTÍ ARNA mBAINISTIÚ AG AN gCOIMISIÚN EORPACH

CLÁR

Leathanach

RÁITIS AIRGEADAIS CEF . . . 9
CLÁR COMHARDAITHE CEF . . . 10
RÁITEAS CEF MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS . . . 11
RÁITEAS SREABHADH AIRGID CEF . . . 12
RÁITEAS CEF MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ . . . 13
CLÁR COMHARDAITHE DE RÉIR CEF . . . 14
RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS DE RÉIR CEF . . . 16
RÁITEAS MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ DE RÉIR CEF . . . 17
NÓTAÍ A GHABHANN LE RÁITIS AIRGEADAIS CEF . . . 20
RÁITIS AIRGEADAIS CHISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS ARNA gCOMHDHLÚTHÚ IN CEF . . . 52
RÁITIS AIRGEADAIS CHISTE IONTAOBHAIS BÊKOU AN AONTAIS 2022 . . . 53
CLÁR COMHARDAITHE . . . 58
RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS . . . 59
RÁITEAS FAOI SHREABHADH AIRGID . . . 59
RÁITIS AIRGEADAIS EUTF DON AFRAIC 2022 . . . 60
CLÁR COMHARDAITHE . . . 65
RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS . . . 66
RÁITEAS FAOI SHREABHADH AIRGID . . . 66
RÁITIS AIRGEADAIS CHOMHDHLÚITE CEF AGUS CISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS . . . 67
CLÁR COMHARDAITHE COMHDHLÚITE . . . 68
RÁITEAS COMHDHLÚITE MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS . . . 69
RÁITEAS COMHDHLÚITE FAOI SHREABHADH AIRGID . . . 70
RÁITEAS COMHDHLÚITE MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ . . . 71
TUARASCÁIL CEF AR CHUR CHUN FEIDHME AIRGEADAIS . . . 72

RÁITIS AIRGEADAIS CEF ([5])

([5]) Ba cheart a thabhairt ar aird i ngeall ar shlánú na bhfigiúirí go dtí na milliúin euro, go bhféadfadh an chuma a bheith orthu nach bhfuil roinnt sonraí airgeadais sna táblaí thíos suimithe i gceart.

CLÁR COMHARDAITHE CEF

EUR milliún

	Nóta	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ NEAMHREATHA			
Sócmhainní airgeadais	2.1	*67*	*39*
Réamh-mhaoiniú	2.2	*488*	*671*
Ranníocaíochtaí le Ciste Iontaobhais	2.3	*254*	*382*
Suimeanna infhaighte malairte	2.4	*7*	*4*
		816	**1 096**
SÓCMHAINNÍ REATHA			
Sócmhainní Airgeadais	2.1	*3*	—
Réamh-mhaoiniú	2.2	*1 396*	*1 453*
Suimeanna infhaighte arna dtrádáil ar an stocmhalartán agus méideanna in–aisghabhála nach méideanna in–aisghabhála arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	2.4	*27*	*35*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	2.5	*1 027*	*994*
		2 454	**2 481**
IOMLÁN NA SÓCMHAINNÍ		**3 270**	**3 577**
DLITEANAIS NEAMHREATHA			
Dliteanais airgeadais	2.6	*(7)*	*(7)*
		(7)	**(7)**
DLITEANAIS REATHA			
Suimeanna iníoctha	2.7	*(426)*	*(501)*
Muirir fhabhraithe	2.8	*(1 131)*	*(1 008)*
		(1 558)	**(1 509)**
IOMLÁN NA nDLITEANAS		**(1 565)**	**(1 516)**
GLANSÓCMHAINNÍ		**1 705**	**2 061**
CISTÍ & CÚLCHISTÍ			
Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha	2.9	*65 100*	*62 643*
Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh	2.9	*2 252*	*2 252*
Toradh eacnamaíoch tugtha ar aghaidh ó bhlianta roimhe seo		*(62 834)*	*(59 860)*
Toradh eacnamaíoch na bliana		*(2 813)*	*(2 974)*
GLANSÓCMHAINNÍ		**1 705**	**2 061**

RÁITEAS CEF MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS

EUR milliún

	Nóta	2022	2021
IONCAM			
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad			
Gníomhaíochtaí gnóthaithe	3.1	*18*	*27*
		18	**27**
Ioncam ó idirbhearta malairte			
Ioncam airgeadais	3.2	*2*	*(26)*
Ioncam eile	3.2	*77*	*74*
		80	**48**
Ioncam iomlán		**98**	**75**
CAITEACHAIS			
Arna chur chun feidhme ag eintitis eile	3.3	*(1)*	—
Ionstraimí cabhrach	3.4	*(2 789)*	*(2 864)*
Caiteachais chómhaoiniúcháin	3.5	*4*	*(19)*
Costais airgeadais	3.6	*(6)*	*(20)*
Caiteachais eile	3.7	*(119)*	*(145)*
Caiteachais iomlána		**(2 911)**	**(3 049)**
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA		**(2 813)**	**(2 974)**

RÁITEAS SREABHADH AIRGID CEF

EUR milliún

	Nóta	2022	2021
Toradh eacnamaíoch na bliana		**(2 813)**	**(2 974)**
Gníomhaíochtaí oibriúcháin			
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí (glan)		*2 458*	*3 657*
(Méadú)/laghdú ar ranníocaíochtaí i gcistí iontaobhais		*128*	*12*
(Méadú)/laghdú ar réamh-mhaoiniú		*239*	*101*
(Méadú)/laghdú ar suimeanna infhaighte malairte agus méideanna in–aisghabhála neamh-mhalairte		*5*	*105*
Méadú/(laghdú) ar fhorálacha		*1*	—
Méadú/(laghdú) ar dhliteanais airgeadais		*(1)*	*5*
Méadú/(laghdú) ar suimeanna iníoctha		*(75)*	*(114)*
Méadú/(laghdú) ar mhuirir fhabhraithe agus ioncam iarchurtha		*123*	*(519)*
Gluaiseachtaí eile nach gluaiseachtaí airgid iad		—	—
Gníomhaíochtaí infheistíochta			
*(Méadú)/laghdú ar shócmhainní airgeadais neamhdhíorthacha ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh**		*(31)*	*(7)*
GLANSREABHADH AIRGID		**34**	**266**
Glanmhéadú/(laghdú) ar airgead tirim agus ar coibhéisí airgid thirim		*34*	*266*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag tús na bliana	2.5	*994*	*728*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag deireadh bliana	2.5	*1 027*	*994*

RÁITEAS CEF MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ

EUR milliún

	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Cúlchiste luacha chóir (F)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**73 041**	**14 055**	**58 986**	**(59 854)**	**2 252**	**(5)**	**1 379**
Tionchar EAR 11 athbhreithnithe				*(5)*		*5*	
IARMHÉID AN 01.01.2021	**73 041**	**14 055**	**58 986**	**(59 860)**	**2 252**	**—**	**1 379**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí	*(43)*	*(3 700)*	*3 657*	—	—		*3 657*
Toradh eacnamaíoch na bliana	—	—	—	*(2 974)*	—		*(2 974)*
IARMHÉID AN 31.12.2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**—**	**2 061**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	—	—		*2 457*
Toradh eacnamaíoch na bliana	—	—	—	*(2 813)*	—		*(2 813)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**—**	**1 705**

CLÁR COMHARDAITHE DE RÉIR CEF

EUR milliún

	Nóta	31.12.2022					31.12.2021				
		8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán
SÓCMHAINNÍ NEAMHREATHA											
Sócmhainní airgeadais	2.1	—	—	*(1)*	*67*	*67*	—	—	*(2)*	*41*	*39*
Réamh-mhaoiniú	2.2	—	—	*221*	*267*	*488*	—	—	*219*	*452*	*671*
Ranníocaíochtaí le Ciste Iontaobhais	2.3	—	*31*	*9*	*213*	*254*	—	*31*	*9*	*341*	*382*
Suimeanna infhaighte malairte	2.4	—	—	—	*7*	*7*	—	—	—	*4*	*4*
		—	**31**	**229**	**555**	**816**	**—**	**31**	**226**	**839**	**1 096**
SÓCMHAINNÍ REATHA											
Sócmhainní Airgeadais	*2.1*	—	—	—	*3*	*3*	—	—	—	—	—
Réamh-mhaoiniú	2.2	—	*14*	*427*	*954*	*1 396*	—	*14*	*353*	*1 085*	*1 453*
Suimeanna infhaighte arna dtrádáil ar an stocmhalartán agus méideanna in–aisghabhála nach méideanna in–aisghabhála arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	2.4	—	—	*10*	*16*	*27*	*180*	*(314)*	*1 296*	*(1 127)*	*35*
Cuntais idir-CEF		*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	—	*181*	*(316)*	*1 279*	*(1 144)*	—
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	2.5	—	—	—	*1 027*	*1 027*	—	—	—	*994*	*994*
		180	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**	**361**	**(615)**	**2 928**	**(192)**	**2 481**
IOMLÁN NA SÓCMHAINNÍ		**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**	**361**	**(584)**	**3 154**	**646**	**3 577**
DLITEANAIS NEAMHREATHA											
Dliteanais airgeadais	2.6	—	—	—	*(7)*	*(7)*	—	—	—	*(7)*	*(7)*
		—	—	—	**(7)**	**(7)**	—	—	—	**(7)**	**(7)**
DLITEANAIS REATHA											
Suimeanna iníoctha	2.7	—	—	*(34)*	*(391)*	*(426)*	—	—	*(27)*	*(473)*	*(501)*

EUR milliún

	Nóta	31.12.2022					31.12.2021				
		8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán
Muirir fhabhraithe	2.8	—	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*	—	*(6)*	*(110)*	*(892)*	*(1 008)*
		—	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**	**—**	**(6)**	**(138)**	**(1 365)**	**(1 509)**
IOMLÁN NA nDLITEANAS		**—**	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**	**—**	**(6)**	**(138)**	**(1 372)**	**(1 516)**
GLANSÓCMHAINNÍ		**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**	**361**	**(591)**	**3 016**	**(725)**	**2 061**
Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha	2.9	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*	*12 164*	*10 492*	*20 960*	*19 027*	*62 643*
Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh	2.9	*627*	*1 625*	—	—	*2 252*	*627*	*1 625*	—	—	*2 252*
Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha	2.9	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	—	*(2 512)*	*2 018*	*101*	*394*	—
Toradh eacnamaíoch tugtha ar aghaidh ó bhlianta roimhe seo		*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*	*(10 098)*	*(14 404)*	*(19 065)*	*(16 293)*	*(59 860)*
Toradh eacnamaíoch na bliana		—	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*	*(1)*	*(6)*	*(260)*	*(2 708)*	*(2 974)*
GLANSÓCMHAINNÍ		**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**	**180**	**(274)**	**1 737**	**419**	**2 061**

RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS DE RÉIR CEF

EUR milliún

	Nóta	2022					2021				
		8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán
IONCAM											
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad											
Gníomhaíochtaí gnóthaithe	3.1	—	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*	—	—	*1*	*26*	*27*
		—	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**	**—**	**—**	**1**	**26**	**27**
Ioncam ó idirbhearta malairte											
Ioncam airgeadais	3.2	—	—	*2*	*1*	*2*	—	—	*(22)*	*(4)*	*(26)*
Ioncam eile	3.2	—	*3*	*8*	*66*	*77*	—	*5*	*14*	*55*	*74*
		—	**3**	**10**	**67**	**80**	**—**	**5**	**(8)**	**51**	**48**
Ioncam iomlán		**—**	**1**	**2**	**94**	**98**	**—**	**5**	**(7)**	**78**	**75**
CAITEACHAIS											
Arna chur chun feidhme ag eintitis eile	3.3	—	—	—	*(1)*	*(1)*	—	—	—	—	—
Ionstraimí cabhrach	3.4	—	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*	—	*(7)*	*(214)*	*(2 644)*	*(2 864)*
Caiteachais chómhaoiniúcháin	3.5	—	—	*22*	*(18)*	*4*	—	—	*(0)*	*(19)*	*(19)*
Costais airgeadais	3.6	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*	—	*7*	*(23)*	*(3)*	*(20)*
Caiteachais eile	3.7	—	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*	—	*(11)*	*(16)*	*(119)*	*(145)*
Caiteachais iomlána		**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**	**—**	**(12)**	**(252)**	**(2 785)**	**(3 049)**
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA		**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**	**—**	**(8)**	**(259)**	**(2 708)**	**(2 974)**

RÁITEAS MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ DE RÉIR CEF

EUR milliún

8ú CEF	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha (F)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**12 164**	**—**	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Aistrithe chuig/ón 10ú CEF			—			—	—
IARMHÉID AN 31.12.2021	**12 164**	**—**	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Aistrithe chuig/ón 10ú CEF			—			*(1)*	*(1)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**12 164**	**—**	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**

EUR milliún

9ú CEF	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha (F)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**10 550**	**15**	**10 535**	**(14 404)**	**1 625**	**2 041**	**(203)**
Aistrithe chuig/ón 10ú CEF		—	—				—
Aistrithe chuig/ón 10ú CEF			—			*(23)*	*(23)*
Aisíocaíocht leis na Ballstáit	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(6)*			*(6)*
IARMHÉID AN 31.12.2021	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**

EUR milliún

9ú CEF	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha (F)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí		—	—				—
Aistrithe chuig/ón 10ú CEF			—			*(8)*	*(8)*
Aisíocaíocht leis na Ballstáit	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(6)*		—	*(6)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**

EUR milliún

10ú CEF	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Cúlchiste luacha chóir (G)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**20 960**	**—**	**20 960**	**(19 063)**	**188**	**(2)**	**2 084**
Tionchar EAR 11 athbhreithnithe				*(2)*		*2*	—
IARMHÉID AN 01.01.2021	**20 960**	**—**	**20 960**	**(19 065)**	**188**	**—**	**2 084**
Aistrithe ó/chuig an 8ú agus 9ú CEF			—		*23*		*23*
Aistrithe chuig/ón 11ú CEF			—		*(110)*		*(110)*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(260)*			*(260)*
IARMHÉID AN 31.12.2021	**20 960**	**—**	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**—**	**1 737**
Aistrithe ó/chuig an 8ú agus 9ú CEF			—		*9*		*9*
Aistrithe chuig/ón 11ú CEF			—		*(148)*		*(148)*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(282)*			*(282)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**20 960**	**—**	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**—**	**1 315**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

EUR milliún

11ú CEF	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha (F)	Cúlchiste luacha chóir (G)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)+(G)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**29 367**	**14 040**	**15 327**	**(16 290)**	**—**	**283**	**(4)**	**(683)**
Tionchar EAR 11 athbhreithnithe				*(4)*			*4*	—
IARMHÉID AN 01.01.2021	**29 367**	**14 040**	**15 327**	**(16 294)**	**—**	**283**	**—**	**(683)**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí		*(3 700)*	*3 700*			*110*		*3 810*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(2 708)*		—		*(2 708)*
IARMHÉID AN 31.12.2021	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	**—**	**394**	**—**	**419**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí		*(2 500)*	*2 500*			*148*		*2 648*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(2 526)*		—		*(2 526)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	**—**	**541**	**—**	**541**

NÓTAÍ A GHABHANN LE RÁITIS AIRGEADAIS CEF [6]

[6] Ba cheart a thabhairt ar aird i ngeall ar shlánú na bhfigiúirí go dtí na milliúin euro, go bhféadfadh an chuma a bheith air nach bhfuil roinnt sonraí airgeadais sna táblaí suimithe i gceart

1. BEARTAIS CHUNTASAÍOCHTA SHUNTASACHA

1.1. PRIONSABAIL CHUNTASAÍOCHTA

Is é is cuspóir do ráitis airgeadais faisnéis a sholáthar maidir le staid airgeadais, feidhmíocht airgeadais agus sreafaí airgid eintitis atá úsáideach do raon leathan geallsealbhóirí.

Tá na comaoineacha foriomlána (nó na prionsabail chuntasaíochta) a bheidh le comhlíonadh le linn ullmhú na ráiteas airgeadais leagtha síos i Riail Chuntasaíochta 1 de chuid an Aontais 'Ráitis Airgeadais' agus tá siad mar an gcéanna leo sin a thuairiscítear in IPSAS 1: cur i láthair cóir, bunús fabhraithe, gnóthas leantach, comhsheasmhacht maidir le cur i láthair, ábharthacht, comhiomlánú, fritháireamh agus faisnéis chomparáideach. Ábharthacht, léiriú dílis (iontaofacht), sothuigtheacht, caoithiúlacht, inchomparáideacht agus infhíoraitheacht, is iad sin saintréithe cáilíochtúla an tuairiscithe airgeadais.

1.2. BUNÚS AN ULLMHÚCHÁIN

1.2.1. *Tréimhse tuairiscithe*

Cuirtear ráitis airgeadais i láthair go bliantúil. Tosaíonn an bhliain chuntasaíochta an 1 Eanáir agus críochnaíonn sí an 31 Nollaig.

1.2.2. *Airgeadra agus an bunús i gcomhair tiontaithe*

Cuirtear na cuntais bhliantúla i láthair in euro, agus is é an euro airgeadra feidhmiúil an Aontais. Aistrítear idirbhearta in airgeadra eachtrach go euro ag úsáid na rátaí malairte atá i réim ar dhátaí na n–idirbheart. Gnóthachain agus caillteanais malairte eachtraí mar thoradh ar idirbhearta airgeadra eachtraigh a shocrú agus ar ath-aistriú rátaí malairte na sócmhainní agus na ndliteanas airgeadaíochta arna n–ainmniú in airgeadraí eachtracha ag deireadh na bliana, aithnítear iad sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais. Tá feidhm ag modhanna difriúla tiontaithe maidir le réadmhaoin, gléasra agus trealamh agus sócmhainní doláimhsithe, rudaí a choinníonn a luach in euro ar an dáta ar ceannaíodh iad.

Iarmhéideanna deireadh bliana sócmhainní agus dliteanas airgeadaíochta arna n–ainmniú in airgeadraí eachtracha, déantar iad a aistriú go euro ar bhonn rátaí malairte an Bhainc Ceannais Eorpaigh a bhfuil feidhm leo an 31 Nollaig.

Rátaí malairte in Euro

Airgeadra	31.12.2022	31.12.2021	Airgeadra	31.12.2022	31.12.2021
BGN	**1,9558**	*1,9558*	**PLN**	**4,6808**	*4,5969*
CZK	**24,1160**	*26,8580*	**RON**	**4,9495**	*4,9490*
DKK	**7,4365**	*7,4364*	**SEK**	**11,1218**	*10,2503*
GBP	**0,88693**	*0,84028*	**CHF**	**0,9847**	*1,0331*
HRK	**7,5345**	*7,5156*	**JPY**	**140,6600**	*130,3800*
HUF	**400,8700**	*369,1900*	**USD**	**1,0666**	*1,1326*

1.2.3. *Úsáid as meastacháin*

I gcomhréir le IPSAS agus le prionsabail chuntasaíochta a nglactar go ginearálta leo, is gá méideanna atá bunaithe ar mheastacháin agus ar thoimhdí ón mbainistíocht bunaithe ar an bhfaisnéis is iontaofa atá ar fáil a áireamh leis na ráitis airgeadais. Áirítear le meastacháin shuntasacha, ach níl siad teoranta do: méideanna le haghaidh dliteanais sochair fostaithe, riosca airgeadais na gcuntas infhaighte agus na méideanna a nochtar sna nótaí a bhaineann leis na hionstraimí airgeadais, lamháltas lagaithe le haghaidh sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta agus le haghaidh dliteanais conartha ráthaíochta airgeadais, ioncam agus muirir fhabhraithe, forálacha, méid lagaithe na sócmhainní doláimhsithe agus réadmhaoin, gléasra agus trealamh, glanluach inréadaithe fardal, sócmhainní agus dliteanas teagmhasach. D'fhéadfadh difear a bheith idir na torthaí iarbhír agus na meastacháin sin.

Cuid fhíor-riachtanach d'ullmhú na ráiteas airgeadais iad na meastacháin réasúnta agus ní dhéanann siad dochar dá n–iontaofacht. D'fhéadfadh gá a bheith le hathbhreithniú a dhéanamh ar mheastachán má tharlaíonn athruithe sna tosca ar ar bunaíodh an meastachán nó de thoradh faisnéise nua nó tuilleadh taithí. De réir chineál an mheastacháin, ní bhaineann an t–athbhreithniú ar mheastachán le tréimhsí roimhe agus ní ceartúchán earráide atá i gceist leis. Aithneofar an éifeacht a bheidh ag athrú ar mheastachán cuntasaíochta i mbarrachas nó in easnamh sna tréimhsí a dtagann sé chun bheith ar eolas.

1.2.4. *Cur i bhfeidhm Rialacha Cuntasaíochta nua agus athbhreithnithe an Aontais Eorpaigh (EAR)*

EAR nua atá éifeachtach le haghaidh tréimhsí bliantúla dár tús an 1 Eanáir 2022 nó dá éis

Níl aon EAR nua ann atá éifeachtach le haghaidh tréimhsí bliantúla dár tús an 1 Eanáir 2022 nó dá éis.

EAR nua glactha ach níl sé éifeachtach go fóill an 31 Nollaig 2022

Níor glacadh aon EAR nua le linn 2022.

1.3. **CLÁR COMHARDAITHE**

1.3.1. *Sócmhainní airgeadais*

Aicmiú tráth na haitheanta tosaigh

Cinntear aicmiú na n–ionstraimí airgeadais tráth na haitheanta tosaigh. Bunaithe ar an tsamhail bhainistíochta agus ar shaintréithe sreabhadh airgid chonarthacha sócmhainní is féidir na sócmhainní airgeadais a aicmiú i dtrí chatagóir: 'Sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta' (AC), 'sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí ghlansócmhainní/cothromas (FVNA), nó 'sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh' (FVSD).

(i) *Sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta*

Sócmhainní airgeadais neamhdhíorthacha iad na sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta a chomhlíonann dhá choinníoll: (1) Tá siad i seilbh an eintitis chun na sreafaí airgid chonarthacha a bhailiú. (2) Ar laethanta sonraithe, tá sreafaí airgid chonarthacha ann ar íocaíochtaí príomhshuime agus úis ar mhéid na príomhshuime gan íoc amháin atá iontu.

Cuimsítear leis an gcatagóir sin:

— Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim;

— Iasachtaí (lena n–áirítear taiscí téarma lena ngabhann aibíocht tosaigh de bhreis is 3 mhí);

— Suimeanna infhaighte malairte

Áirítear sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta i sócmhainní reatha, ach amháin iad siúd lena ngabhann aibíocht de bhreis is 12 mhí ón dáta tuairiscithe.

(ii) *Sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí ghlansócmhainní/cothromas*

Tá sreafaí airgid conarthacha ag na sócmhainní airgeadais neamhdhíorthacha seo a léiríonn an phríomhshuim agus an t–ús ar an bpríomhshuim gan íoc agus é sin amháin. Ina theannta sin, sealbhóidh an tsamhail bhainistíochta na sócmhainní airgeadais chun sreafaí airgid conarthacha a bhailiú agus chun na sócmhainní airgeadais a dhíol araon.

Aicmítear sócmhainní sa chatagóir seo mar shócmhainní reatha, má tá coinne leis go ndéanfar iad a réadú laistigh de 12 mhí ón dáta tuairiscithe.

Ní raibh sócmhainní den sórt sin i seilbh an eintitis an 31 Nollaig 2021.

(iii) *Sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh*

Déanann an t–eintiteas díorthaigh agus infheistíochtaí cothromais a aicmiú mar FVSD toisc nach léiríonn na sreafaí airgid chonarthacha ach an phríomhshuim agus na húis ar an bpríomhshuim.

Ina theannta sin, déanann an t–eintiteas na hurrúis fiachais atá á sealbhú aige a aicmiú mar FVSD toisc go ndéantar bainistíocht agus meastóireacht ar phunanna na n–urrús fiachais ar bhonn luacha chóir na punainne.

Aicmítear sócmhainní sa chatagóir seo mar shócmhainní reatha, má tá coinne leis go ndéanfar iad a réadú laistigh de 12 mhí ón dáta tuairiscithe.

Aitheantas tosaigh agus tomhas

Ceannacháin sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh, aithnítear iad ar a dáta trádála – an dáta ar a ngeallann an t–eintiteas go gceannóidh sé an tsócmhainn. Aithnítear coibhéisí airgid thirim agus iasachtaí nuair a thaisctear an t–airgead in institiúid airgeadais nó nuair a réamhíoctar le hiasachtóirí é.

Tomhaistear sócmhainní airgeadais ar dtús báire ar luach cóir. Gach sócmhainn airgeadais nach dtugtar ar aghaidh ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh, cuirtear na costais idirbhirt leis an luach cóir tráth na haitheanta tosaigh. Sócmhainní airgeadais a thugtar ar aghaidh ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh caitear na costais idirbhirt sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais.

De ghnáth is éard a bhíonn sa luach cóir sócmhainne airgeadais tráth na haitheanta tosaigh an praghas idirbhirt mura mbíonn an t–idirbheart ar neamhthuilleamaí i.e. ní hann do chomaoin nó is ar éigeann gur ann di chun críocha beartais phoiblí. Sa chás sin, an difríocht idir luach cóir na hionstraime airgeadais agus an praghas idirbhirt is éard atá ann an chomhpháirt nach dtrádáiltear ar an stocmhalartán a aithnítear mar chaiteachas sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais. Sa chás sin, eascraíonn luach cóir sócmhainne airgeadais ó idirbhearta margaidh reatha le haghaidh ionstraim atá coibhéiseach go díreach. Mura bhfuil aon mhargadh gníomhach ann le haghaidh na hionstraime, díorthaítear an luach cóir ó theicníc luachála a úsáideann sonraí atá ar fáil ó mhargaí inbhraite.

Tomhas dá éis sin

Tomhaistear sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta dá éis sin ar chostas amúchta ag úsáid an mhodha úis éifeachtaigh.

Tomhaistear sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh dá éis sin ar luach cóir. Gnóthachain agus caillteanais ó athruithe ar an luach cóir (lena n–áirítear cinn a eascraíonn ó aistriúchán malairte eachtraigh agus aon ús a thuilltear), déantar iad a áireamh sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais sa tréimhse ina dtarlaíonn siad.

Luach cóir ar thomhas dá éis sin

Tá luachanna córa infheistíochtaí luaite i margaí gníomhacha bunaithe ar phraghsanna tairisceana reatha. Mura bhfuil an margadh le haghaidh sócmhainn airgeadais gníomhach (agus le haghaidh urrúis neamhliostaithe agus díorthaigh thar an gcuntar), bunaíonn an tAontas luach cóir trí theicnící luachála a úsáid. Áirítear leo sin idirbhearta ar neamhthuilleamaí le déanaí a úsáid, tagairt d'ionstraimí eile atá mar an gcéanna go substaintiúil, anailís shreabhadh airgid lascainithe, samhlacha praghsála roghanna agus teicnící luachála eile a úsáideann rannpháirtithe an mhargaidh go coiteann.

Infheistíochtaí i gcistí caipitil fiontair nach ngabhann praghas margaidh luaite leo i margadh gníomhach, déantar iad a luacháil ar an luach glansócmhainne is inchurtha, a mheastar mar choibhéis dá luach cóir.

Lagú sócmhainní airgeadais

Aithníonn agus tomhaiseann an tAontas caillteanas lagaithe le haghaidh caillteanais chreidmheasa ionchasacha ar shócmhainní airgeadais a thomhaistear ar chostas amúchta agus ar luach cóir trí ghlansócmhainní/cothromas.

Is éard é an caillteanas creidmheasa ionchasacha (ECL) luach reatha na difríochta idir na sreafaí airgid chonarthacha agus na sreafaí airgid a bhfuil coinne ag an Aontas a fháil. Ionchorpraítear in ECL faisnéis réasúnach agus ar féidir tacú léi atá ar fáil gan chostas míchuí nó iarracht mhíchuí ar an dáta tuairiscithe.

I gcás sócmhainní ar chostas amúchta, laghdaítear suim ghlanluacha na sócmhainne trí mhéid an chaillteanais lagaithe a aithnítear sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais. Má tharlaíonn sé, i dtréimhse dá éis, go laghdaítear méid an chaillteanais lagaithe, déantar an caillteanas lagaithe a aithníodh roimhe sin a chealú tríd an ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais.

(a) *Suimeanna infhaighte*

Tomhaiseann an t–eintiteas an caillteanas lagaithe ar mhéid shaolré ECL, agus réitigh phraiticiúla á n–úsáid (e.g. maitrís forála).

(b) *Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim*

Tá airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim i seilbh an eintitis i gcuntais reatha i mbainc agus i dtaiscí téarma suas le 3 mhí. Sealbhaítear an t-airgead tirim i mbainc ag a bhfuil rátálacha creidmheasa an-ard, rud a fhágann go bhfuil dóchúlachtaí mainneachtana an-íseal dá bhrí sin. Ag glacadh leis an achar gearr agus na dóchúlachtaí ísle maidir le mainneachtain, tá na chaillteanais chreidmheasa ionchasacha ó airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim diomaibhseach. Ní aithnítear aon lamháltas lagaithe le haghaidh coibhéisí airgid thirim dá bharr sin.

(c) *Iasachtaí*

Tomhaistear ECL le samhail trí chéim a chuireann teagmhais mhainneachtana ualaithe dóchúlachta san áireamh le linn shaolré na sócmhainne airgeadais agus éabhlóid an riosca creidmheasa ó thúsphointe na sócmhainne airgeadais. I gcás iasachtaí, is ionann an túsphointe agus dáta an ghealltanais iasachta neamh-inchúlghairthe

Mura dtagann aon mhéadú suntasach ar an riosca creidmheasa ón túsphointe (‘céim 1’), is ionann an caillteanas lagaithe agus ECL ó theagmhais mhainneachtana fhéideartha as seo go ceann 12 mhí ón dáta tuairiscithe (‘ECL 12 mhí’). Má thagann méadú suntasach ar an riosca creidmheasa ón túsphointe (‘céim 2’) nó má tá fianaise oibiachtúil ann de lagú creidmheasa (‘céim 3’), is ionann an caillteanas lagaithe agus ECL ó theagmhais mhainneachtana fhéideartha i gcaitheamh shaolré iomlán na sócmhainne airgeadais (‘ECL saolré’).

Dí-aithint

Déantar ionstraimí airgeadais a dhí-aithint nuair a théann na cearta chun sreafaí airgid a fháil ó na hinfheistíochtaí in éag nó nuair a aistríonn an t–eintiteas gach riosca agus gach luaíocht úinéireachta go substaintiúil chuig páirtí eile. Aithnítear díol sócmhainní airgeadais trí bharrachas nó easnamh ar a ndáta trádála.

1.3.2. *Méideanna réamh-mhaoiniúcháin*

Is íocaíocht é réamh-mhaoiniú atá beartaithe chun réamhíocaíocht airgid a sholáthar don tairbhí, i.e. cúlchnap Féadfar é a dheighilt i roinnt íocaíochtaí thar thréimhse a shainítear sa chonradh, sa chinneadh, sa chomhaontú nó sa ghníomh bunúsach dlí. Úsáidtear an cúlchnap nó an réamhíocaíocht don chríoch dár soláthraíodh é le linn na tréimhse a shainítear sa chomhaontú nó aisíoctar é. Mura dtabhaíonn an tairbhí caiteachas incháilithe, beidh sé de dhualgas air an réamhíocaíocht réamh-mhaoiniúcháin a sheoladh ar ais chuig an eintiteas. Dá réir sin, toisc go gcoinníonn an t–eintiteas smacht ar an réamh-mhaoiniú agus toisc go bhfuil sé i dteideal aisíocaíocht a fháil don chuid neamh-incháilithe, aithnítear an méid mar shócmhainn.

Aithnítear réamh-mhaoiniú ar dtús ar an gclár comhardaithe nuair a aistrítear airgead tirim chuig an bhfaighteoir. Tomhaistear é ag méid na comaoine a thugtar. I dtréimhsí dá éis tomhaistear réamh-mhaoiniú ag an méid a aithnítear ar dtús ar an gclár comhardaithe lúide caiteachais incháilithe (lena n–áirítear méideanna measta i gcás inar gá) a thabhaítear le linn na tréimhse.

1.3.3. *Suimeanna infhaighte agus méideanna in–aisghabhála*

Le rialacha cuntasaíochta an Aontais ceanglaítear go ndéanfaí idirbhearta malairte agus idirbhearta neamh-mhalairte a chur i láthair ar leithligh. Chun idirdhealú a dhéanamh idir an dá chatagóir, coimeádtar an téarma ‘infhaighte’ le haghaidh idirbhearta malairte, ach le haghaidh idirbhearta neamh-mhalairte, i.e. nuair a fhaigheann an tAontas luach ó eintiteas eile gan tuairim is luach cothrom a thabhairt go díreach sa mhalairt, úsáidtear an téarma ‘méideanna in–aisghabhála’ (e.g. méideanna in–aisghabhála ó Bhallstáit a bhaineann le hacmhainní dílse).

Comhlíonann suimeanna infhaighte ó idirbhearta malairte an sainmhíniú ar ionstraimí airgeadais. Rinne an t–eintiteas iad a aicmiú mar shócmhainní airgeadais ar chostas amúchta agus thomhais iad dá réir sin.

Tugtar méideanna in–aisghabhála ó idirbhearta nach dtrádáiltear ar an stocmhalartán ar aghaidh ar luach cóir amhail dáta na héadála lúide an díscríobh i gcomhair lagú. Bunaítear díluacháil i gcomhair lagú nuair atá fianaise oibiachtúil ann nach mbeidh an t–eintiteas in ann na méideanna uile atá dlite de réir téarmaí bunaidh na méideanna in–aisghabhála a bhailiú. Is ionann méid na díluachála agus an difríocht idir suim ghlanluacha na sócmhainne agus an méid in–aisghabhála. Aithnítear méid na díluachála sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais.

1.3.4. *Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim*

Is sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta iad airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim agus áirítear leo airgead ar láimh, taiscí arna sealbhú ar glao nó ar ghearrfhógra le bainc, agus infheistíochtaí fíorleachtacha gearrthéarmacha eile ag a bhfuil aibíochtaí bunaidh de 3 mhí nó níos lú.

1.3.5. *Suimeanna iníoctha*

I measc na gcuntas iníoctha tá méideanna a bhaineann le hidirbhearta malairte amhail ceannach earraí agus seirbhísí, agus le hidirbhearta neamh-mhalairte e.g. le héilimh ar chostais ó thairbhithe, deontais nó maoiniú eile de chuid an Aontais, nó réamh-mhaoiniú arna fháil (féach nóta **1.4.1**).

I gcás ina soláthraítear deontais nó cistiú eile do na tairbhithe, taifeadtar na héilimh ar chostas mar shuimeanna iníoctha don mhéid arna iarraidh, tráth a fhaightear an t–éileamh ar chostas. Ar fhíorú agus ar ghlacadh leis na costais incháilithe, déantar na suimeanna iníoctha a luacháil ag an méid glactha agus incháilithe.

Aithnítear suimeanna iníoctha a eascraíonn as ceannach earraí agus seirbhísí tráth a fhaightear an sonrasc don mhéid bunaidh. Cuirtear na caiteachais chomhfhreagracha isteach sna cuntais nuair a sheachadtar na soláthairtí nó na seirbhísí agus glacann an t–eintiteas leo.

1.3.6. *Dliteanais airgeadais*

Aicmítear dliteanais airgeadais mar dhliteanais airgeadais a thugtar ar aghaidh ar chostas amúchta, mar dhliteanais airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh, nó mar dhliteanais conartha ráthaíochta airgeadais.

Aithnítear dliteanais airgeadais ar chostas amúchta ar dtús ar luach cóir lena n–áirítear costais idirbhirt a tabhaíodh agus a tugadh ar aghaidh dá éis ar chostas amúchta ag úsáid an mhodha úis éifeachtaigh. Dí-aithnítear iad ón ráiteas maidir leis an staid airgeadais má dhéantar an oibleagáid a urscaoileadh, a tharscaoileadh, a chealú nó má théann sé in éag agus sna cásanna sin amháin.

Áirítear le dliteanais airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh díorthaigh i gcás ina bhfuil an luach cóir diúltach. I gcás ina n–éilítear leis an gconradh ráthaíochta go ndéanfadh an t–eintiteas íocaíochtaí mar fhreagairt ar athruithe ar phraghsanna ionstraimí airgeadais nó ar rátaí malairte eachtraí, is ionann an conradh agus díorthach. Leanann siad an láimhseáil chuntasaíochta chéanna le sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh.

Aithníonn an t–eintiteas dliteanas conartha ráthaíochta airgeadais nuair a dhéanann sé conradh lena gceanglaítear air íocaíochtaí sonraithe a dhéanamh chun an sealbhóir ráthaíochta a aisíoc i ndáil le caillteanas a thabhaíonn sé toisc go dteipeann ar fhéichiúnaí íocaíocht a dhéanamh agus í dlite i gcomhréir le téarmaí bunaidh nó téarmaí modhnaithe ionstraime fiachais. Aithnítear dliteanais chonartha ráthaíochta airgeadais ar luach cóir ar dtús báire.

Bíonn an tomhas dá éis sin ag brath ar éabhlóid nochtadh an riosca creidmheasa ón ráthaíocht airgeadais. Mura mbíonn aon mhéadú suntasach ar an riosca creidmheasa (‘céim 1’), tomhaistear dliteanais ráthaíochta airgeadais ag an gceann is airde de na caillteanais chreidmheasa ionchasacha 12 mhí agus an méid arna haithint ar dtús, lúide, nuair is iomchuí, amúchadh carntha. Má bhíonn méadú suntasach ar an riosca creidmheasa (‘céim 2’), tomhaistear dliteanais ráthaíochta airgeadais ag an gceann is airde de na caillteanais chreidmheasa ionchasacha saolré agus an méid arna haithint ar dtús lúide, nuair is iomchuí, amúchadh carntha.

Aicmítear dliteanais airgeadais mar dhliteanais nach dliteanais reatha iad, ach amháin aibíochtaí níos giorra ná 12 mhí tar éis dáta an chláir comhardaithe. Ní aicmítear conarthaí ráthaíochta airgeadais mar dhliteanais reatha ach amháin má tá ceart neamhchoinníollach ag an eintiteas socraíocht an dliteanais a chur siar ar feadh 12 mhí ar a laghad tar éis an dáta tuairiscithe.

1.3.7. *Ioncam agus muirir fhabhraithe agus iarchurtha*

Aithnítear idirbhearta agus teagmhais sna ráitis airgeadais sa tréimhse lena mbaineann siad. Ag deireadh bliana, mura mbíonn sonrasc eisithe go fóill ach gur soláthraíodh an tseirbhís, nó gur sheachaid an t–eintiteas na soláthairtí nó gurb ann do chomhaontú conarthach (e.g. faoi threoir conartha), aithneofar ioncam fabhraithe sna ráitis airgeadais. Ina theannta sin, ag deireadh bliana, má eisítear sonrasc ach nár soláthraíodh na seirbhísí go fóill nó nár seachadadh na hearraí a soláthraíodh go fóill, cuirfear siar an t–ioncam agus aithneofar é sa tréimhse chuntasaíochta dá éis.

Tugtar cuntas freisin ar chaiteachais sa tréimhse lena mbaineann siad. Ag deireadh na tréimhse cuntasaíochta, aithnítear caiteachais fhabhraithe bunaithe ar mhéid measta d’oibleagáid aistrithe na tréimhse. Ríomhtar caiteachais fhabhraithe i gcomhréir le treoirlínte sonraithe oibríochtúla agus praiticiúla arna n–eisiúint ag an Oifigeach Cuntasaíochta. Is é is aidhm dóibh a áirithiú go dtugann na ráitis airgeadais léiriú dílis ar fheiniméin eacnamaíocha agus ar fheiniméin eile a airbheartaíonn siad a léiriú. De réir analaí, má dhéantar íocaíocht roimh ré as seirbhísí nó earraí nach bhfuarthas go fóill, déanfar an caiteachas a iarchur agus aithneofar í sa tréimhse chuntasaíochta dá éis.

1.4. **RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS**

1.4.1. *Ioncam*

Cuimsítear le hioncam insreafaí comhlána de thairbhí eacnamaíocha nó de phoitéinseal seirbhíse arna fháil agus atá infhaighte ag an eintiteas, a léiríonn méadú ar ghlansócmhainní, seachas méaduithe a bhaineann le ranníocaíochtaí ó úinéirí.

Ag brath ar chineál na n–idirbheart is bun leis sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais, déantar ioncam a idirdhealú idir:

Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad

Ioncam ó idirbhearta neamh-mhalairte ar cánacha agus aistrithe iad, toisc go soláthraíonn an t–aistriú acmhainní don eintiteas is faighteoir, gan an t–eintiteas is faighteoir ag soláthar luach cothrom neasach go díreach sa mhalairt. Is ionann aistrithe agus insreafaí tairbhí eacnamaíocha todhchaíocha nó poitéinseal seirbhíse ó idirbhearta neamh-mhalairte, seachas cánacha. I gcás na n–eintiteas AE, cuimsítear leis na haistrithe den chuid is mó cistí arna bhfáil ón gCoimisiún (e.g. fóirdheontas cothromúcháin do na gníomhaireachtaí traidisiúnta, fóirdheontas oibríochtúil le haghaidh na gcomhaontuithe tarmligin).

Aithneoidh an t–eintiteas sócmhainn i leith aistrithe nuair a rialaíonn an t–eintiteas na hacmhainní de thoradh teagmhais roimhe sin (an t–aistriú) agus nuair a bhíonn coinne aige tairbhithe eacnamaíocha todhchaíocha nó poitéinseal seirbhíse a fháil ó na hacmhainní sin, agus nuair is féidir an luach cóir a thomhas go hiontaofa. Insreabhadh acmhainní ó idirbheart neamh-mhalairte, aithnítear iad freisin mar ioncam, ach amháin a mhéid atá oibleagáid reatha ar an eintiteas i leith an aistrithe sin (coinníoll), rud nach mór a chomhlíonadh sular féidir an t–ioncam a aithint. Déantar an t–ioncam a chur siar go dtí go gcomhlíontar an coinníoll agus aithnítear é mar dhliteanas.

Ioncam ó idirbhearta malairte

Aithnítear ioncam ó dhíol earraí agus seirbhísí nuair a aistrítear an riosca suntasach agus luaíochtaí úinéireachta na n–earraí chuig an gceannaitheoir. Aithnítear ioncam atá bainteach le hidirbheart lena ndéantar seirbhísí a sholáthar faoi threoir chéim thabhairt i gcrích an idirbhirt ar an dáta maidir le tuairisciú.

(a) *Ioncam ó ús agus caiteachas ar ús*

Aithnítear ioncam ó ús agus caiteachas ar ús ó shócmhainní airgeadais agus ó dhliteanais airgeadais ar chostas amúchta sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais trí úsáid a bhaint as modh an úis ghlain. Seo modh chun costas amúchta sócmhainne airgeadais nó dliteanais airgeadais a ríomh agus chun an t–ioncam ó ús nó an caiteachas ar ús a leithdháileadh thar an tréimhse ábhartha.

(b) *Ioncam ó dhíbhinní*

Aithnítear ioncam ó dhíbhinní agus ó dháiltí comhchosúla nuair a bhunaítear an ceart maidir le híocaíocht a fháil.

(c) *Ioncam agus caiteachas ó shócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh*

Tagraíonn sé sin do ghnóthachain luacha chóir (ioncam) agus caillteanais luacha chóir (caiteachas) ó na sócmhainní airgeadais sin, lena n–áirítear iad sin a eascraíonn ó aistriúchán malairte eachtraigh. I gcás sócmhainní airgeadais úsmhara, áirítear ús leis sin freisin.

(d) *Ioncam ó chonarthaí ráthaíochta airgeadais*

Aithnítear an t–ioncam ó chonarthaí ráthaíochta airgeadais (préimh ráthaíochta) thar an tréimhse go mbíonn an t–eintiteas réidh chun sealbhóir an chonartha ráthaíochta airgeadais a chúiteamh as an gcaillteanas creidmheasa a d'fhéadfadh sé a fhabhrú.

1.4.2. *Caiteachais*

Is laghduithe ar thairbhí eacnamaíocha nó poitéinseal seirbhíse le linn na tréimhse tuairiscithe iad caiteachais i bhfoirm eis-sreafaí nó ídiú sócmhainní nó fabhrú dliteanas a mbíonn laghduithe ar ghlansócmhainní mar thoradh orthu. Áirítear leo na caiteachais ó idirbhearta malairte agus caiteachais ó idirbhearta neamh-mhalairte eile.

Aithnítear caiteachais ó idirbhearta malairte a eascraíonn ó cheannach earraí agus seirbhísí nuair a sheachadtar na soláthairtí agus nuair a ghlacann an t–eintiteas leo. Déantar iad a luacháil ag méid an tsonraisc bhunaidh. Ina theannta sin, ar dháta an chláir chomhardaithe, caiteachais a bhaineann leis an tseirbhís arna seachadadh le linn na tréimhse nach bhfuarthas nó nár glacadh le sonrasc maidir leis go fóill, aithnítear iad sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais.

Baineann caiteachais ó idirbhearta neamh-mhalairte le haistrithe chuig tairbhithe agus is féidir trí chineál caiteachais a bheith i gceist leo: teidlíochtaí, aistrithe faoi chomhaontú agus deontais, ranníocaíochtaí agus tabhartais lánroghnacha. Aithnítear aistrithe mar chaiteachais sa tréimhse ar tharla na teagmhais ba chúis leis an aistriú lena linn, fad is a cheadaítear cineál an aistrithe le rialachán nó fad is atá comhaontú sínithe lena n–údaraítear an t–aistriú; chomhlíon an tairbhí aon chritéar incháilitheachta; agus is féidir meastachán réasúnta den tsuim a dhéanamh.

Nuair a fhaightear iarraidh ar éileamh íocaíochta nó costais agus nuair a chomhlíontar na critéir maidir le haitheantas, aithnítear é mar chostas maidir leis an méid incháilithe. Ag deireadh bliana, tugtar meastachán maidir le caiteachais incháilithe arna dtabhú agus atá dlite do na tairbhithe ach nach bhfuil tuairiscithe go fóill agus taifeadtar iad mar chaiteachas fabhraithe.

1.5. **SÓCMHAINNÍ AGUS DLITEANAIS THEAGMHASACHA**

1.5.1. *Sócmhainní teagmhasacha*

Is sócmhainn fhéideartha í sócmhainn theagmhasach a eascraíonn ó theagmhais roimhe seo agus nach ndeimhneofar gurb ann di ach amháin trí theagmhas todhchaíoch éiginnte amháin nó níos mó nach bhfuil laistigh de smacht an eintitis ina iomláine. Nochtar sócmhainn theagmhasach nuair atá insreabhadh tairbhithe eacnamaíoch nó poitéinseal seirbhíse dóchúil.

1.5.2. *Dliteanais theagmhasacha*

Is éard is dliteanas teagmhasach oibleagáid fhéideartha nach ndeimhneofar gurb ann dó ach amháin nuair a tharlaíonn nó nach dtarlaíonn teagmhas todhchaíoch éiginnte amháin nó níos mó nach bhfuil laistigh de smacht an eintitis go hiomlán; nó oibleagáid láithreach i gcás nach bhfuil sé dóchúil go gceanglófar eis-sreabhadh acmhainní ina gcuimsítear tairbhí eacnamaíocha nó poitéinseal seirbhíse chun an oibleagáid a shocrú.

Éiríonn dliteanas teagmhasach go hannamh freisin i gcás inarb ann d'oibleagáid láithreach ach nach féidir í a thomhas le hiontaofacht leordhóthanach.

Ní aithnítear dliteanais theagmhasacha sna cuntais. Nochtar iad mura bhfuil ann ach caol sheans go dtarlóidh eis-sreabhadh acmhainní ina gcuimsítear tairbhí eacnamaíocha nó poitéinseal seirbhíse.

1.6. **CAIPITEAL CISTE**

Soláthraíonn ballstáit CEF ranníocaíochtaí don Chiste chun cláir CEF a chur chun feidhme mar atá leagtha síos i gComhaontú Inmheánach gach CEF. De réir an bhunúis dlí is infheidhme glaoitear an caipiteal, i.e. na hiarrataí ar chistiú le haghaidh bliain N faoi leith, agus cinntear iad le Cinneadh ón gComhairle i mbliain N–1, agus na cistí atá le fáil á sannadh go soiléir do gach tréimhse sonraithe sa todhchaí.

Comhlíonann na ranníocaíochtaí na critéir ranníocaíochta ó úinéirí (EAR 1) agus caitear leo dá bhrí sin mar chaipiteal ciste i ráitis airgeadais CEF. Léiríonn an caipiteal ciste an méid iomlán ranníocaíochtaí atá le fáil ó bhallstáit CEF. Toisc go n–asbhaintear go hoscailte an caipiteal ciste nach nglaoitear ón gcaipiteal ciste iomlán (féach an Ráiteas maidir le hAthruithe ar Ghlansócmhainní), ní aithnítear ach an caipiteal ciste glaoite sa Chlár Comhardaithe.

Toisc go sanntar na ranníocaíochtaí comhaontaithe do thréimhsí tuairiscithe sonraithe, agus nach dtagann éileamh dlíthiúil CEF in aghaidh bhallstáit CEF chun cinn ach amháin sna tréimhsí sin, aithnítear aon mhéid a fhaightear roimh ré mar ranníocaíochtaí caipitil iarchurtha faoi mhéideanna iníoctha seachas mar chaipiteal glaoite.

1.7. **CÓMHAOINIÚ**

Comhlíonann na ranníocaíochtaí cómhaoiniúcháin a fhaightear na critéir maidir le hioncaim ó idirbhearta neamh-mhalairte faoi choinníollacha agus cuirtear i láthair mar shuimeanna iníoctha iad do na Ballstáit, do Stáit nach Ballstáit iad agus do dhreamanna eile. Ceanglaítear ar CEF na ranníocaíochtaí a úsáid chun seirbhísí a sholáthar do thríú páirtithe nó ceanglaítear ar shlí eile na sócmhainní a thabhairt ar ais (na ranníocaíochtaí a fhaightear). Léiríonn na suimeanna iníoctha atá gan íoc a bhaineann leis na comhaontuithe cómhaoiniúcháin na ranníocaíochtaí cómhaoiniúcháin a fhaightear lúide na caiteachais a bhaineann leis an tionscadal. Is nialas an éifeacht ar ghlansócmhainní.

Aithnítear caiteachais a bhaineann le tionscadail chómhaoiniúcháin de réir mar a thabhaítear iad. Aithnítear an méid comhfhreagrach ranníocaíochtaí mar ioncam oibriúcháin agus tá an éifeacht ar thoradh eacnamaíoch na bliana cothrom le nialas.

2. **NÓTAÍ A GHABHANN LEIS AN gCLÁR COMHARDAITHE**

SÓCMHAINNÍ

2.1. **SÓCMHAINNÍ AIRGEADAIS**

Is ionann sócmhainn airgeadais agus aon sócmhainn ar ionann í agus:

(a) Airgead tirim;

(b) Ionstraim chothromais le heintiteas eile;

(c) Ceart conarthach: airgead nó sócmhainn airgeadais eile a fháil ó eintiteas eile; nó chun sócmhainní airgeadais nó dliteanais airgeadais a mhalartú le heintiteas eile de réir coinníollacha a d'fhéadfadh a bheith fabhrach don eintiteas; nó

(d) Conradh a shocrófar, nó a d'fhéadfaí a shocrú, in ionstraimí cothromais dílse an eintitis.

Aicmítear sócmhainní airgeadais sna catagóirí a leanas: sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta ('AC'), sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí ghlansócmhainní/cothromas ('FVNA'), nó sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh ('FVSD'). Cinntear aicmiú na n–ionstraimí airgeadais tráth na haitheanta tosaigh agus déantar meastóireacht an athuair orthu ar gach dáta den chlár comhardaithe.

Cuimsítear le sócmhainní airgeadais CEF sócmhainní airgeadais ag FVSD agus iasachtaí agus is mar a leanas atá siad:

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Neamhreatha		
Sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh (FVSD)	*61*	*38*

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Iasachtaí	*5*	*1*
	67	**39**
Reatha		
Sócmhainní airgeadais ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh (FVSD)	*3*	—
	3	**—**
Iomlán	**69**	**39**

Baineann an EUR 61 mhilliún de shócmhainní airgeadais ar FVSD le hinfheistíochtaí cothromais sna réimsí seo a leanas:

— Fuinneamh inbhuanaithe inathnuaite trí Climate Investor One, ElectriFI agus GEEREF;

— Maoiniú ionchuimsitheach do FBManna tuaithe agus d'fheirmeoirí beaga a chur chun cinn trí CHISTE ABC;

— Cuimsiú airgeadais in Uganda trí Mhaoiniú aBi; agus

— Poist agus fás inbhuanaithe a chruthú san Afraic tríd an tionscnamh 'Boost Africa'.

Baineann an EUR 5 mhilliún d'iasachtaí neamh-reatha le dhá phríomhréimse: talmhaíocht inbhuanaithe trí AgriFI agus rochtain ar leictreachas agus í a ghiniúint ó fhoinsí fuinnimh inbhuanaithe trí shaoráid infheistíochta ElectriFI.

Baineann an EUR 3 mhilliún faoin gceannteideal sócmhainní airgeadais reatha go hiomlán le hinfheistíocht chothromais faoi ionstraim airgeadais ElectriFI atá ceaptha chun tionscadail bheaga luathchéime a mhaoiniú lena ndírítear ar rochtain ar leictreachas agus ar ghiniúint leictreachais ó fhoinsí fuinnimh inbhuanaithe i margaí atá ag teacht chun cinn le béim faoi leith ar an Afraic Fho-Shahárach.

2.2. **RÉAMH-MHAOINIÚ**

Tá foráil i gcuid mhaith conarthaí le haghaidh réamhíocaíochtaí sula gcuirtear tús le hoibreacha, sula seachadtar soláthairtí nó sula soláthraítear seirbhísí. Foráiltear uaireanta i sceidil íocaíochta na gconarthaí go ndéanfar íocaíochtaí bunaithe ar thuarascálacha dul chun cinn. Íoctar réamh-mhaoiniú de ghnáth in airgeadra na tíre nó na críche ina dtugtar an tionscadal chun críche.

Rialaíonn uainiú úsáid an réamh-mhaoiniúcháin cé acu an nochtar é mar réamhmhaoiniú reatha nó neamhreatha. Sainítear an úsáid le comhaontú bunúsach an tionscadail. Aon úsáid a bhíonn dlite laistigh de 12 mhí tar éis an dáta tuairiscithe, nochtar í mar réamh-mhaoiniú reatha. Toisc gur tionscadail fhadtéarmacha a bhíonn i gceist le go leor de thionscadail CEF, is gá go mbeadh na réamhíocaíochtaí bainteacha ar fáil ar feadh níos mó ná 1 bhliain amháin. Taispeántar roinnt méideanna réamh-mhaoiniúcháin dá bhrí sin mar shócmhainní neamh-reatha.

EUR milliún

	Nóta	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Réamh-mhaoiniú neamhreatha	2.2.1	—	—	*221*	*267*	*488*	*671*
Réamh-mhaoiniú reatha	2.2.2	—	*14*	*427*	*955*	*1 396*	*1 453*
Iomlán		**—**	**14**	**649**	**1 222**	**1 884**	**2 123**

Is féidir an laghdú EUR 239 milliún ar réamh-mhaoiniú an 31 Nollaig 2022 a mhíniú den chuid is mó mar gheall ar an laghdú ar réamh-mhaoiniú a íocadh le tairbhithe faoin 11ú CEF, a thit ó EUR 1 537 milliún in 2021 i gcomparáid le EUR 1 222 mhilliún in 2022. Tá sé sin i gcomhréir le saolré CEF agus baineann sé freisin le forbairt líon na gconarthaí oscailte. Shroich an 11ú CEF aibíocht de réir mar a tháinig an clásal éagtha i bhfeidhm ag deireadh 2020. Ón 1 Eanáir 2021 níorbh fhéidir aon chomhaontú maoiniúcháin eile a shíniú faoin 11ú CEF, ach is féidir conarthaí sonracha i leith na gcomhaontuithe atá ann faoi láthair a shíniú go dtí an 31 Nollaig 2023 áfach. Mar thoradh air sin tháinig laghdú ar líon na gconarthaí nua arna síniú ó EUR 2 118 milliún in 2021 go dtí EUR 853 mhilliún in 2022.

Ar an taobh eile, tháinig méadú ar réamh-mhaoiniú an 10ú CEF ó EUR 572 in 2021 go dtí EUR 649 in 2022. Tharla sé sin toisc go ndearnadh EUR 600 milliún de chistí saortha ón 10ú agus ón 11ú CEF a athúsáid, de réir Chinneadh AE 2022/1223 ón gComhairle, chun gníomhaíochtaí a mhaoiniú lena dtugtar aghaidh ar an ngéarchéim slándála bia agus ar an turraing eacnamaíoch i dtíortha san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (ACC) tar éis chogadh foghach na Rúise in aghaidh na hÚcráine.

2.2.1. *Réamh-mhaoiniú neamhreatha de réir modh bainistíochta*

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Bainistíocht dhíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
An Coimisiún	*11*	*72*
Gníomhaireachtaí feidhmiúcháin an Aontais	*10*	*8*
Toscaireachtaí Aontais	*7*	*15*
	28	**95**
Bainistíocht indíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
BEI agus CEI	*181*	*230*
Eagraíochtaí idirnáisiúnta	*221*	*278*
Comhlachtaí dlí príobháideacha ag a bhfuil misean seirbhíse poiblí	*16*	*12*
Comhlachtaí dlí phoiblí	*25*	*40*
Tríú tíortha	*16*	*14*
Comhlachtaí an Aontais agus Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí	*1*	*1*
	460	**575**
Iomlán	**488**	**671**

2.2.2. *Réamh-mhaoiniú reatha*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Réamh-mhaoiniú (comhlán)	—	*23*	*1 041*	*4 553*	*5 616*	*5 711*
Imréitithe trí scoitheadh	—	*(9)*	*(614)*	*(3 598)*	*(4 220)*	*(4 258)*
Iomlán	**—**	**14**	**428**	**955**	**1 396**	**1 453**

2.2.3. *Réamh-mhaoiniú reatha de réir modh bainistíochta*

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2020
Bainistíocht dhíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
An Coimisiún	*85*	*61*
Gníomhaireachtaí feidhmiúcháin an Aontais	*10*	*11*
Toscaireachtaí Aontais	*105*	*159*
	200	**231**
Bainistíocht indíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
BEI agus CEI	*209*	*160*
Eagraíochtaí idirnáisiúnta	*642*	*642*
Comhlachtaí dlí príobháideacha ag a bhfuil misean seirbhíse poiblí	*96*	*109*
Comhlachtaí dlí phoiblí	*116*	*119*
Tríú tíortha	*131*	*190*
Comhlachtaí an Aontais agus Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí	*2*	*1*
	1 196	**1 221**
Iomlán	**1 396**	**1 453**

2.2.4. *Ráthaíochtaí arna bhfáil i leith réamh-mhaoiniú*

Sealbhaítear ráthaíochtaí chun réamh-mhaoiniú a áirithiú agus eisítear iad nuair a íoctar an t–éileamh deiridh faoi thionscadal.

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Ráthaíochtaí i gcomhair réamh-mhaoiniú	*37*	*44*

Íoctar tromlach an réamh-mhaoiniúcháin faoin modh bainistíochta indírí. Sa chás seo, ní hé CEF tairbhí na ráthaíochta ach an t–údarás conarthach. Cé nach hé CEF an tairbhí, slánaíonn na ráthaíochtaí sin a chuid sócmhainní. Ba ionann agus EUR 482 mhilliún na ráthaíochtaí sin in 2022.

2.3. **RANNÍOCAÍOCHTAÍ LE CISTE IONTAOBHAIS**

Léirítear leis an gceannteideal seo an méid a íocadh mar ranníocaíochtaí le Ciste Iontaobhais an Aontais don Afraic agus le Ciste Iontaobhais an Aontais do Bhékou. Tá na ranníocaíochtaí glan ar na costais arna dtabhú ag na cistí iontaobhais agus tá siad inchurtha i leith CEF.

Cuirtear ranníocaíochtaí an chiste iontaobhais chun feidhme le CEF faoin modh bainistíochta dírí.

EUR milliún

	Glan–ranníocaíocht an 31.12.2021	Ranníocaíochtaí arna n–íoc in 2022	Leithdháileadh ghlanchaiteachais an Chiste Iontaobhais 2022	Glan–ranníocaíocht an 31.12.2022
An Afraic	*381*	*300*	*(438)*	*243*

EUR milliún

	Glan–ranníocaíocht an 31.12.2021	Ranníocaíochtaí arna n–íoc in 2022	Leithdháileadh ghlanchaiteachais an Chiste Iontaobhais 2022	Glan–ranníocaíocht an 31.12.2022
Bêkou	*1*	*30*	*(20)*	*11*
Iomlán	**382**	**330**	**(458)**	**254**

Eascraíonn an laghdú ar ranníocaíochtaí ó EUR 634 mhilliún in 2021 go dtí EUR 330 milliún in 2022 ón laghdú ar chaiteachais Cistí Iontaobhais mar gheall ar fhoirceannadh an dá Chiste Iontaobhais. Ag deireadh 2021, bhí buaicphointe a ngníomhaíochtaí bainte amach ag EUTF don Afraic agus EUTF Bêkou de réir mar a tháinig deireadh leis an tréimhse chonarthach. De thoradh fhoirceannadh na gCistí Iontaobhais, ar cuireadh tús leis ina dhiaidh sin, tháinig laghdú ar líon na gconarthaí oscailte agus laghdú ar an gcaiteachas dá réir sin.

2.4. MÉIDEANNA IN–AISGHABHÁLA NEAMH-MHALAIRTE AGUS SUIMEANNA INFHAIGHTE MALAIRTE

Is idirbhearta iad idirbhearta malairte ina bhfaigheann an t–eintiteas sócmhainní nó seirbhísí, nó a chuireann dliteanais ar ceal, agus a thugann thart ar an luach cothrom go díreach (i bhfoirm earraí, seirbhísí nó úsáid sócmhainní go príomha) don pháirtí eile sa mhalairt. Is idirbhearta iad idirbhearta neamh-mhalairte ina bhfaigheann an t–eintiteas luach ó eintiteas eile gan thart ar luach cothrom a thabhairt go díreach mar mhalairt air, nó a thugann luach d'eintiteas eile gan thart ar luach cothrom a fháil go díreach sa mhalairt.

2.4.1. *Suimeanna infhaighte malairte neamhreatha*

An 31.12.2022, bhí EUR 7 milliún d'suimeanna infhaighte malairte fadtéarmacha ag CEF, lena n–áirítear go príomha muirir iarchurtha ó roinnt ionstraimí airgeadais.

2.4.2. *Méideanna in–aisghabhála neamh-mhalairte agus suimeanna infhaighte malairte reatha*

EUR milliún

	Nóta	31.12.2022	31.12.2021
Méideanna in–aisghabhála ó idirbhearta nach idirbhearta malairte iad	2.4.2.1	*15*	*26*
Suimeanna infhaighte ó idirbhearta malairte	2.4.2.2	*12*	*9*
Iomlán		**27**	**35**

2.4.2.1. Méideanna in–aisghabhála ó idirbhearta nach idirbhearta malairte iad

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Ballstáit	—	—	—	—	—	—
Custaiméirí	—	*3*	*46*	*7*	*56*	*56*
Comhlachtaí poiblí	—	*4*	*13*	*3*	*19*	*25*
Tríú stáit	—	*1*	*4*	*2*	*7*	*6*
Díscríobh	—	*(7)*	*(54)*	*(5)*	*(67)*	*(66)*
Cuntais idir cuideachtaí le hinstitiúidí an Aontais	—	—	—	—	—	*5*
Iomlán	**—**	**0**	**9**	**7**	**15**	**26**

2.4.2.2. Suimeanna infhaighte ó idirbhearta malairte

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Ioncam fabhraithe	—	—	—	*1*	*1*	—
Cuntais idir-CEF	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	*1*	—
Eile	—	—	—	*10*	*10*	*9*
Iomlán	**180**	**(369)**	**803**	**(602)**	**12**	**9**

Ar chúiseanna éifeachtúlachta, leithdháiltear an státchiste aonair a chumhdaíonn na CEFanna go léir don 11ú CEF; as sin cruthaítear oibríochtaí idir na CEFanna éagsúla, rud a chothromaítear amach sna cuntais idir-CEF idir na cláir chomhardaithe CEF éagsúla.

Cuimsítear leis an gceannteideal 'eile' suimeanna infhaighte a thagann ó suimeanna infhaighte ionstraime airgeadais go príomha. As an EUR 10 milliún d'suimeanna infhaighte eile, baineann EUR 4 mhilliún le hearra infhaighte ón gCiste Éifeachtúlachta Fuinnimh agus Fuinnimh Inathnuaite ar fud an Domhain (GEEREF) agus baineann EUR 5 mhilliún le hearra infhaighte ó Climate Investor One.

2.5. **AIRGEAD TIRIM AGUS COIBHÉISÍ AIRGID THIRIM** [7]

Is ionstraimí airgeadais ar chostas amúchta iad airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim agus áirítear leo airgead ar láimh, taiscí arna sealbhú ar glao nó ar ghearrfhógra le bainc (amhail cuntais reatha agus cuntais choigiltis), agus infheistíochtaí fíorleachtacha gearrthéarmacha eile ag a bhfuil aibíochtaí bunaidh de 3 mhí nó níos lú.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Cuntais speisialta						
Bainc cheannais	—	—	—	*835*	*835*	*795*
	—	—	—	**835**	**835**	**795**
Cuntais reatha						
Bainc thráchtála	—	—	—	*161*	*161*	*165*
Airgead tirim de chuid na n–ionstraimí airgeadais	—	—	—	*31*	*31*	*34*
	—	**—**	**—**	**192**	**192**	**199**
Iomlán	**—**	**—**	**—**	**1 027**	**1 027**	**994**

Is féidir an méadú EUR 34 mhilliún ar airgead tirim agus ar choibhéisí airgid thirim a mhíniú go príomha mar gheall ar an laghdú ar íocaíochtaí a rinneadh le linn na bliana. Tá sé sin i gcomhréir leis an laghdú ar chaiteachais (féach nóta **3.4**) agus an laghdú ar réamh-mhaoiniú (féach nóta **2.2**). Dar ndóigh, tháinig laghdú 30 % ar ghlan–íocaíochtaí CEF in 2022, dar luach EUR 2 388 milliún.

Mar a tharla blianta roimhe sin agus chun teorainn a chur leis an riosca contrapháirtí, coinnítear níos mó airgid i gcuntais leis na bainc cheannais ná mar a choinnítear leis na bainc thráchtála (féach nóta **5.1**).

([7]) I gcomhréir le hAirteagal 53 den Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir leis an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta, cuirtear an státchiste i láthair i gclár comhardaithe an 11[ú] CEF. Tá imlíne de chineál na gcuntas bainc éagsúil i gcaibidil 5, Bainistíocht Riosca Airgeadais.

DLITEANAIS

2.6. **DLITEANAIS AIRGEADAIS**

2.6.1. *Forálacha Airgeadais*

Léiríonn na forálacha sin na caillteanais chreidmheasa mheasta a thabhófar i ndáil leis na hiasachtaí arna dtabhairt faoi ionstraimí airgeadais difriúla.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Forálacha airgeadais	—	—	—	*1*	*1*	—

Léiríonn an EUR 1 mhilliún an caillteanas measta i ndáil leis an ráthaíocht arna tabhairt faoi na hionstraimí airgeadais seo a leanas: ElectriFI CW agus ElectriFI CW II.

2.6.2. *Ráthaíochtaí Airgeadais*

Léiríonn na forálacha sin na caillteanais mheasta a thabhófar i ndáil leis na ráthaíochtaí arna dtabhairt faoi ionstraimí airgeadais difriúla i gcás ina dtugtar de chumhacht d'eintitis iontaoibhe ráthaíochtaí a eisiúint ina n–ainm féin ach thar ceann CEF, nó ar riosca do CEF. Cuirtear uasteorainn le riosca airgeadais CEF atá nasctha leis na ráthaíochtaí agus soláthraítear sócmhainní airgeadais de réir a chéile chun cumhdach do ghlaonna ráthaíochta sa todhchaí.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Dliteanas ráthaíochta airgeadais	—	—	—	*1*	*1*	*1*

Léiríonn an méid EUR 1 mhilliún an caillteanas measta i ndáil leis an ráthaíocht arna tabhairt faoi ionstraim airgeadais Euritz de EUR 11 mhilliún (féach nóta **3.2.1**).

2.6.3. *Dliteanais Airgeadais Eile*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Dliteanais airgeadais ar luach cóir trí bharrachas agus easnamh	—	—	—	*2*	*2*	—

Baineann an EUR 2 mhilliún go hiomlán le suimeanna iníoctha a eascraíonn as an ionstraim airgeadais ElectriFI CW II.

2.6.4. *Suimeanna cómhaoiniúcháin iníoctha*

Léiríonn suimeanna cómhaoiniúcháin iníoctha cistí arna bhfáil ag CEF i leith na gcomhaontuithe cómhaoiniúcháin. Ceanglaítear ar CEF na ranníocaíochtaí sin a úsáid chun seirbhísí comhaontaithe a sholáthar do thríú páirtithe agus na cistí gan úsáid a thabhairt ar ais do na ranníocóirí. Cinntear le huainiú úsáid na méideanna cómhaoiniúcháin cé acu atá siad nochta mar mhéid reatha nó neamhreatha.

Ag deireadh bliana déantar measúnú cás ar chás ar gach méid cómhaoiniúcháin atá iníoctha agus meastar gur méid neamhreatha na méideanna uile nach dóigh a úsáidfear sa 12 mhí dár gcionn. Taispeántar méideanna reatha faoi nóta **2.7.2**.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Suimeanna cómhaoiniúcháin neamhreatha iníoctha	—	—	—	*3*	*3*	*6*
Suimeanna cómhaoiniúcháin reatha iníoctha	—	—	*19*	*27*	*46*	*35*
Iomlán	**—**	**—**	**20**	**29**	**49**	**41**

2.7. **SUIMEANNA INÍOCTHA**

Is dliteanais iad na suimeanna iníoctha chun íoc as earraí nó seirbhísí a fuarthas nó a soláthraíodh agus – murab ionann le muirir fhabhraithe – a bhfuil sonrasc seolta ina leith cheana féin nó atá comhaontaithe go foirmiúil leis an soláthróir. Is féidir le suimeanna iníoctha a bheith bainteach le hidirbhearta malairte (amhail ceannach earraí agus seirbhísí) agus le hidirbhearta neamh-mhalairte (e.g. éilimh ar chostais ó thairbhithe deontas, réamh-mhaoiniúcháin nó maoiniú eile de chuid an Aontais.

EUR milliún

	Nóta	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Suimeanna reatha iníoctha	2.7.1	—	—	*17*	*213*	*230*	*263*
Suimeanna ilghnéitheacha iníoctha	2.7.2	—	—	*17*	*178*	*196*	*238*
Iomlán		**—**	**—**	**34**	**391**	**426**	**501**

2.7.1. *Suimeanna reatha iníoctha*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Soláthróirí	—	—	*3*	*61*	*63*	*72*
Ballstáit	—	—	—	—	—	*3*
Tríú stáit	—	—	—	*126*	*126*	*158*
Comhlachtaí poiblí	—	—	*(1)*	*41*	*41*	*51*
Institiúidí agus Gníomhaireachtaí	—	—	—	—	—	*4*
Suimeanna iníoctha reatha eile	—	—	*14*	*(15)*	—	*(25)*
Iomlán	**—**	**—**	**17**	**213**	**230**	**263**

Cuimsítear le suimeanna iníoctha den chuid is mó ráitis costais arna bhfáil ag CEF i leith deontas arna soláthar do na tairbhithe. Taifeadtar iad tráth a fhaightear an ráiteas ar chostas agus maidir le méid iomlán an ráitis ar chostas. Tar éis seiceáil incháilitheachta ní íoctar ach na méideanna incháilithe amháin leis na tairbhithe. Ag deireadh na bliana déantar anailís ar na héilimh chostais gan íoc agus aithnítear na méideanna incháilithe measta a bhaineann leis na héilimh sin ar chostais sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais. Taispeántar na méideanna neamh-incháilithe measta faoi shuimeanna reatha eile iníoctha.

Tharla an laghdú ar shuimeanna iníoctha go háirithe le soláthróirí agus tríú stáit mar gheall ar laghdú ar shonraisc nár bailíochtaíodh go fóill agus nach raibh íoctha faoi dheireadh na bliana. Áirítear EUR 60 milliún de thacaíocht bhuiséadach don Aetóip leis na suimeanna iníoctha le Tríú Stáit, atá ar fionraí ó mhí na Samhna 2020 mar gheall ar a bhfuil ag tarlú sa tír.

2.7.2. *Suimeanna ilghnéitheacha iníoctha*

EUR milliún

	Nóta	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Suimeanna cómhaoiniúcháin iníoctha	2.6.4	—	—	*19*	*27*	*46*	*35*
Ranníocaíochtaí caipitil iarchurtha	2.7.2.1	—	—	—	*147*	*147*	*199*
Suimeanna ilghnéitheacha eile iníoctha		—	—	*(2)*	*4*	*2*	*4*
Iomlán		**—**	**—**	**17**	**178**	**196**	**238**

2.7.2.1. Ranníocaíochtaí caipitil iarchurtha

Baineann EUR 43 mhilliún de ranníocaíochtaí caipitil iarchurtha le haisíocaíocht a rinneadh le Ballstáit agus leis an Ríocht Aontaithe ó chistí saortha nó neamhúsáidte ó thionscadail faoin Naoú CEF (féach nóta **2.9.1**). Chomhaontaigh na Ballstáit leis an aisíocaíocht a fhritháireamh leis na ranníocaíochtaí ón 11ú CEF le linn an chéad ghlao ar ranníocaíochtaí in 2023.

In éineacht leis an gciste, baineann méid EUR 105 mhilliún leis an 1ú tráthchuid in 2023 a d'íoc an Ríocht Aontaithe roimh ré. De réir Airteagal 152 den Chomhaontú um Tharraingt Siar, tá an Ríocht Aontaithe fós ina páirtí in CEF go dtí go dtiocfaidh deireadh leis an 11ú CEF agus gach CEF roimhe sin nár dúnadh, agus glacann sí leis na hoibleagáidí céanna leis na Ballstáit chuige sin (féach nóta **2.9.1**).

2.8. **MUIRIR FHABHRAITHE**

Is dliteanais iad fabhruithe chun íoc as earraí nó seirbhísí a fuarthas nó a soláthraíodh ach – murab ionann le suimeanna iníoctha – nár eisíodh sonrasc ina leith nó nár comhaontaíodh go foirmiúil leis an soláthróir. Tá ríomh na bhfabhruithe bunaithe ar mhéid oscailte na ngealltanas buiséadach ag deireadh bliana. Taifeadadh an chuid de na muirir fhabhraithe mheasta a bhaineann le réamh-mhaoiniú mar laghdú ar na méideanna réamh-mhaoiniúcháin.

Aithnítear idirbhearta agus teagmhais sna ráitis airgeadais sa tréimhse lena mbaineann siad. Ag deireadh bliana, má eisítear sonrasc ach nár soláthraíodh na seirbhísí go fóill nó nár seachadadh na hearraí a soláthraíodh go fóill, cuirfear siar an t–ioncam agus aithneofar é sa tréimhse chuntasaíochta dá éis.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Muirir fhabhraithe	—	*7*	*119*	*1 004*	*1 130*	*1 007*
Fabhruithe agus iarchur	—	—	—	*2*	*2*	*1*
Iomlán	**—**	**7**	**119**	**1 006**	**1 131**	**1 008**

Cuimsítear le muirir fhabhraithe caiteachais oibriúcháin mheasta le haghaidh conarthaí leanúnacha nó conarthaí atá tugtha chun críche nach ngabhann éilimh ar chostais bhailíochtaithe leo i gcás inar tugadh meastachán maidir leis na caiteachais incháilithe a thabhaigh tairbhithe ag úsáid na faisnéise is fearr a bhí ar fáil. Taifeadtar an chuid de na muirir fhabhraithe mheasta a bhaineann le réamhmhaoiniú a íocadh mar laghdú ar na méideanna réamh-mhaoiniúcháin (féach nóta **2.2** above).

Tá an méadú ar mhuirir fhabhraithe á thiomáint go príomha ag an méadú ar mhuirir fhabhraithe faoin 11ú CEF ó EUR 891 mhilliún in 2021 go dtí EUR 1 006 mhilliún in 2022. Tharla sé sin toisc go raibh tuilleadh tionscadal a bhí fós ar siúl ag deireadh 2022 nach raibh éilimh ar chostais faighte ina leith go fóill agus nach ndearnadh iad a bhailíochtú agus nach mór na caiteachais fholuiteacha a mheas le linn an dúnta dá réir sin.

GLANSÓCMHAINNÍ

2.9. **CAIPITEAL CISTE**

Soláthraíonn ballstáit CEF ranníocaíochtaí don Chiste chun cláir CEF a chur chun feidhme mar atá leagtha síos i gComhaontú Inmheánach gach CEF. De réir an bhunúis dlí is infheidhme glaoitear an caipiteal, i.e. na hiarrataí ar chistiú le haghaidh bliain N faoi leith, agus cinntear iad le Cinneadh ón gComhairle i mbliain N–1, agus na cistí atá le fáil á sannadh go soiléir do gach tréimhse sonraithe sa todhchaí.

Comhlíonann na ranníocaíochtaí na critéir maidir le ranníocaíochtaí ó úinéirí (EAR 1) agus caitear leo dá bhrí sin mar chaipiteal ciste i ráitis airgeadais CEF. Léiríonn an caipiteal ciste an méid iomlán ranníocaíochtaí atá le fáil ó bhallstáit CEF. Toisc go n–asbhaintear an caipiteal ciste nach nglaoitear ón gcaipiteal ciste iomlán (féach an Ráiteas maidir le hAthruithe ar Ghlansócmhainní), ní aithnítear ach an caipiteal ciste glaoite sa Chlár Comhardaithe.

Toisc go sanntar na ranníocaíochtaí comhaontaithe do thréimhsí tuairiscithe sonraithe, agus nach dtagann éileamh dlíthiúil CEF in aghaidh bhallstáit CEF chun cinn ach amháin sna tréimhsí sin, aithnítear aon mhéid a fhaightear roimh ré mar ranníocaíochtaí caipitil iarchurtha faoi mhéideanna iníoctha seachas mar chaipiteal glaoite.

2.9.1. *Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán
Caipiteal ciste	*12 164*	*10 507*	*20 960*	*29 367*	*72 998*
Caipiteal ciste neamhghlaoite	—	*(15)*	—	*(10 340)*	*(10 355)*
Caipiteal ciste glaoite 31.12.2021	**12 164**	**10 492**	**20 960**	**19 027**	**62 643**
Caipiteal ciste	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Caipiteal ciste neamhghlaoite	—	*(15)*	—	*(7 840)*	*(7 855)*
Caipiteal ciste glaoite 31.12.2022	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**

Léiríonn na cistí neamhghlaoite méideanna nár glaodh go fóill ó Bhallstáit. Léiríonn caipiteal an chiste glaoite na ranníocaíochtaí, atá glaoite le CEF agus a d'aistrigh na Ballstáit chuig cuntais an státchiste (féach thíos **2.9.2.**).

Trí bhíthin Chinneadh (AE) 2022/2242 ([8]) ón gComhairle laghdaíodh dá réir sin ranníocaíochtaí na mBallstát a leagtar amach i gComhaontuithe Inmheánacha an Ochtú agus an Naoú CEF de mhéid EUR 43 mhilliún as cistí a saoradh faoin Ochtú agus Naoú CEF. Aisíocaíochtaí a d'eascair as an laghdú sin, cúitíodh dóibh in aghaidh glao breise ar chistí faoin 11ú CEF. Úsáidfear an aisíocaíocht go deimhin in aghaidh na chéad tráthchoda de 2023 lena mínítear an EUR 43 mhilliún de chaipiteal iarchurtha (féach nóta **2.7.2.1**).

Cé go bhfuil an Ríocht Aontaithe fós ina pháirtí sa CEF go dtí go ndúnfar gach clár, i gcomhréir le hAirteagal 153 den Chomhaontú um Tharraingt Siar, ní féidir a sciar de chistí neamhcheangailteacha agus saortha ón Ochtú, Naoú agus 10ú CEF a athúsáid.

2.9.2. *Caipiteal ciste glaoite agus neamhghlaoite ag na Ballstáit agus ag an Ríocht Aontaithe*

EUR milliún

Ranníocaíochtaí an 11ú CEF	%	Caipiteal neamhghlaoite 31.12.2021	Caipiteal glaoite in 2022	Caipiteal neamhghlaoite 31.12.2022
An Ostair	*2,40*	*248*	*(60)*	*188*
An Bheilg	*3,25*	*336*	*(81)*	*255*
An Bhulgáir	*0,22*	*23*	*(5)*	*17*

([8]) Cinneadh (AE) 2021/1941 ón gComhairle an 14 Samhain 2021 maidir leis na ranníocaíochtaí airgeadais a bheidh le híoc ag na páirtithe sa Chiste Eorpach Forbraíochta chun an Ciste sin a mhaoiniú, lena n-áirítear an uasteorainn le haghaidh 2023, an méid bliantúil le haghaidh 2022, méid na chéad tráthchoda le haghaidh 2022 agus réamhaisnéis tháscach neamhcheangailteach i dtaca leis na méideanna bliantúla a mheastar a bheidh sna ranníocaíochtaí le haghaidh na mblianta 2024 agus 2025 (IO L 294, 15.11.2022, lch. 17).

EUR milliún

Ranníocaíochtaí an 11ú CEF	%	Caipiteal neamhghlaoite 31.12.2021	Caipiteal glaoite in 2022	Caipiteal neamhghlaoite 31.12.2022
An Chróit	*0,23*	*23*	*(6)*	*18*
An Chipir	*0,11*	*12*	*(3)*	*9*
Poblacht na Seice	*0,80*	*83*	*(20)*	*63*
An Danmhairg	*1,98*	*205*	*(50)*	*155*
An Eastóin	*0,09*	*9*	*(2)*	*7*
An Fhionlainn	*1,51*	*156*	*(38)*	*118*
An Fhrainc	*17,81*	*1 842*	*(445)*	*1 397*
An Ghearmáin	*20,58*	*2 128*	*(514)*	*1 614*
An Ghréig	*1,51*	*156*	*(38)*	*118*
An Ungáir	*0,61*	*64*	*(15)*	*48*
Éire	*0,94*	*97*	*(24)*	*74*
An Iodáil	*12,53*	*1 296*	*(313)*	*982*
An Laitvia	*0,12*	*12*	*(3)*	*9*
An Liotuáin	*0,18*	*19*	*(5)*	*14*
Lucsamburg	*0,26*	*26*	*(6)*	*20*
Málta	*0,04*	*4*	*(1)*	*3*
An Ísiltír	*4,78*	*494*	*(119)*	*375*
An Pholainn	*2,01*	*208*	*(50)*	*157*
An Phortaingéil	*1,20*	*124*	*(30)*	*94*
An Rómáin	*0,72*	*74*	*(18)*	*56*
An tSlóvaic	*0,38*	*39*	*(9)*	*29*
An tSlóivéin	*0,22*	*23*	*(6)*	*18*
An Spáinn	*7,93*	*820*	*(198)*	*622*
An tSualainn	*2,94*	*304*	*(73)*	*230*
An Ríocht Aontaithe	*14,68*	*1 518*	*(367)*	*1 151*
Iomlán	**100,00**	**10 340**	**(2 500)**	**7 840**

Toisc gur glaodh caipiteal an Ochtú, an Naoú agus 10ú CEF agus toisc go bhfuarthas ina iomláine é blianta roimhe seo, glaodh suim EUR 2 500 milliún in 2022 a bhaineann go hiomlán leis an 11ú CEF.

2.9.3. *Aistrithe den chaipiteal ciste glaoite idir CEFanna gníomhacha*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	Iomlán
Iarmhéid an 31.12.2020	**(2 512)**	**2 041**	**188**	**283**	**—**
Aistriú méideanna saortha chuig cúlchiste feidhmíochta an 10ú CEF ó CEFanna roimhe seo	—	*(23)*	*23*	—	—
Aistriú méideanna saortha chuig cúlchiste feidhmíochta an 11ú CEF ó CEFanna roimhe seo	—	—	*(110)*	*110*	—
Iarmhéid an 31.12.2021	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	**—**
Aistriú méideanna saortha chuig cúlchiste feidhmíochta an 10ú CEF ó CEFanna roimhe seo	*(1)*	*(8)*	*9*	—	—
Aistriú méideanna saortha chuig cúlchiste feidhmíochta an 11ú CEF ó CEFanna roimhe seo	—	—	*(148)*	*148*	—
Iarmhéid an 31.12.2022	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	**—**

Áirítear leis an gceannteideal seo na hacmhainní a aistríodh idir na CEFanna gníomhacha.

Ó theacht i bhfeidhm Chomhaontú Cotonou, aistrítear na cistí uile nár caitheadh in CEFanna gníomhacha roimhe seo chuig an CEF is déanaí a osclaíodh tar éis iad a shaoradh. Méadaítear leithreasuithe an chiste fála leis na hacmhainní a aistrítear ó CEFanna eile agus laghdaítear leithreasuithe an chiste tionscnaimh. Cistí a aistrítear chuig cúlchiste feidhmíochta an 10ú agus an 11ú CEF, ní féidir iad a shaoradh ach amháin faoi choinníollacha sonracha a leagtar amach sna Comhaontuithe Inmheánacha.

3. NÓTAÍ A GHABHANN LEIS AN RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS

IONCAM

EUR milliún

	Nóta	2022	2021
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	3.1	*18*	*27*
Ioncam ó idirbhearta malairte	3.2	*80*	*48*
Iomlán		**98**	**75**

3.1. IONCAM Ó IDIRBHEARTA MALAIRTE

Baineann an t–ioncam ó idirbhearta neamh-mhalairte le hidirbhearta ina soláthraíonn an t–aistreoir acmhainní don eintiteas fála gan an t–eintiteas fála ag soláthar luach cothrom a bheag nó a mhór sa mhalairt. Áirítear leis an gceannteideal go príomha suimeanna arna bhfáil ón gCoimisiún le linn na bliana agus aisghabhálacha de chaiteachais oibriúcháin.

EUR milliún

	Nóta	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Aisghabháil caiteachas		—	*(1)*	*9*	*10*	*17*	*8*
Ioncam cómhaoiniúcháin	3.1.1	—	—	*(22)*	*18*	*(4)*	*19*
Iomlán		**—**	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**	**27**

Is féidir an méadú ar an ngnóthú ó chaiteachas ioncaim a mhíniú den chuid is mó mar gheall ar an líon níos mó orduithe gnóthaithe a eisíodh in 2022 i gcomparáid le 2021.

Tharla an laghdú ar ioncam cómhaoiniúcháin mar gheall ar an laghdú ar chaiteachas cómhaoiniúcháin (féach nóta **3.5**).

Is féidir ioncam neamh-mhalairte a mhiondealú de réir mód bainistíochta mar a leanas:

EUR milliún

	2022	2021
Bainistíocht dhíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
An Coimisiún	*1*	*1*
Toscaireachtaí Aontais	*(3)*	*7*
	(2)	**8**
Bainistíocht indíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
Tríú tíortha	*13*	*27*
Comhlachtaí dlí phoiblí	*(3)*	*(13)*
Eagraíochtaí idirnáisiúnta	*7*	*3*
Comhlachtaí dlí príobháideacha ag a bhfuil misean seirbhíse poiblí	*3*	*2*
	20	**19**
Iomlán	**18**	**27**

3.1.1. *Ioncam cómhaoiniúcháin*

Comhlíonann na ranníocaíochtaí cómhaoiniúcháin a fhaightear na critéir maidir le hioncaim ó idirbhearta neamh-mhalairte faoi dhálaí agus dá bhrí sin níor cheart dóibh difear a dhéanamh don ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais nuair a fhaightear iad. Fanann na ranníocaíochtaí faoi dhliteanais (féach nóta **2.6.4** & **2.7.2**) go dtí go gcomhlíontar na coinníollacha a ghabhann leis na cistí arna ndeonú, i.e. tabhaítear caiteachais incháilithe (féach nóta **3.5**). Aithnítear an méid comhfhreagrach ansin sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais mar ioncam neamh-mhalairte ó chómhaoiniú. Dá dheasca sin, is nialas an éifeacht a bhíonn aige ar thoradh eacnamaíoch na bliana.

3.2. **IONCAM Ó IDIRBHEARTA MALAIRTE**

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Ioncam airgeadais	—	—	*2*	*1*	*3*	*(26)*
Ioncam eile	—	*3*	*8*	*66*	*77*	*74*
Iomlán	**—**	**3**	**10**	**67**	**80**	**48**

Is é atá sa EUR 3 mhilliún faoin gceannteideal ioncam airgeadais go príomha ús fabhraithe ar orduithe gnóthaithe neamhíoctha agus ioncam airgeadais ó shócmhainní airgeadais arna gcoinneáil ag barrachas agus easnamh an luacha chóir (féach nóta **2.1**).

Baineann ioncam eile go príomha le gnóthachain malairte eachtraí. Tá na caillteanais chomhfhreagracha maidir le malairt eachtrach taifeadta faoi chaiteachais eile (féach nóta **3.7**).

CAITEACHAIS

San áireamh faoin gceannteideal seo tá caiteachais arna dtabhú i ndáil le gníomhaíochtaí oibriúcháin.

3.3. **CAITEACHAIS ARNA gCUR CHUN FEIDHME AG EINTITIS EILE**

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Caiteachais chúnaimh theicniúil	—	—	—	*1*	*1*	—

Tá caiteachais chúnaimh theicniúil arna dtabhú ag roinnt ionstraimí airgeadais san áireamh sa EUR 1 mhilliún.

3.4. **IONSTRAIMÍ CABHRACH**

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Cabhair in–chlársceidealta	—	—	*41*	*1 266*	*1 307*	*1 244*
Tacaíocht mhaicreacnamaíoch	—	*4*	—	—	*4*	*7*
Beartas earnálach	—	—	—	—	*(0)*	*(5)*
Tionscadail taobh istigh de ACC	—	—	*232*	*664*	*896*	*951*
Cabhair éigeandála	—	*1*	*21*	*96*	*118*	*6*
Cláir chabhrach eile	—	—	—	—	—	*(1)*
Tacaíocht institiúideach	—	—	*1*	*5*	*6*	*14*
Ranníocaíochtaí le Cistí Iontaobhais	—	—	—	*458*	*458*	*646*
Iomlán	**—**	**5**	**295**	**2 489**	**2 789**	**2 864**

Cumhdaítear le caiteachas oibriúcháin CEF ionstraimí éagsúla cabhrach agus tá cineálacha difriúla i gceist leis, ag brath ar an gcaoi a n–íoctar an t–airgead agus a mbainistítear é.

In 2022, tháinig an laghdú EUR 74 mhilliún ar chaiteachas oibriúcháin den chuid is mó mar gheall ar an laghdú ar chaiteachais faoin 11ú CEF (EUR 2 644 mhilliún in 2021 go dtí EUR 2 489 milliún in 2022). Is féidir an laghdú sin a mhíniú den chuid is mó mar gheall ar an laghdú ar ranníocaíochtaí leis na Cistí Iontaobhais (féach nóta **2.3**). D'ainneoin an mhéid sin, tháinig méadú EUR 112 mhilliún ar chaiteachais a bhain le cabhair éigeandála, tar éis an Chinnidh ón gComhairle chun cistí ón 10ú agus ón 11ú CEF a athúsáid, chun gníomhaíochtaí a mhaoiniú lena dtugtar aghaidh ar an ngéarchéim slándála bia agus ar an turraing eacnamaíoch i dtíortha san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (ACC) de bharr chogadh na Rúise in aghaidh na hÚcráine. Tháinig méadú ar chaiteachais faoin 10ú CEF freisin mar thoradh, ó EUR 214 mhilliún in 2021 go dtí EUR 295 mhilliún in 2022 (féach nóta **2.2**).

Tá na hathruithe ar chaiteachais faoin 9ú CEF i gcomhréir le saolré CEF agus baineann siad freisin leis an bhforbairt ar roinnt conarthaí oscailte. Tugadh a lán conarthaí chun críche agus cuireadh clabhsúr leo in 2022 faoin 9ú CEF agus faoi CEFanna roimhe sin, agus tabhaíodh níos lú caiteachas faoi na CEFanna sin mar thoradh.

3.5. **CAITEACHAIS CHÓMHAOINIÚCHÁIN**

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Cómhaoiniú	—	—	*(22)*	*18*	*(4)*	*19*

Áirítear faoin gceannteideal seo na caiteachais a tabhaíodh ar thionscadail chómhaoiniúcháin in 2022. Ba cheart a thabhairt ar aird go n–áirítear leis na caiteachais a tabhaíodh méideanna measta a bhaineann leis an scoith-chleachtadh (agus dá dheasca sin aisiompuithe ar na méideanna measta a bhaineann leis an mbliain seo caite).

Tá an méid diúltach de chaiteachais chómhaoiniúcháin mar gheall ar aisiompú áirithintí iata na bliana seo caite den chuid is mó. Bhí na caiteachais chómhaoiniúcháin mheasta níos airde in 2021 ná mar a bhí siad in 2022.

Chun meastachán níos fearr a dhéanamh ar na caiteachais, in 2022, cuireadh feabhas ar an modh chun caiteachais a leithdháileadh ar na deontóirí cómhaoinithe trí ghnóthú méideanna arna n–íoc go míchuí a chur san áireamh. Mar thoradh air sin, tháinig laghdú ar na caiteachais chómhaoiniúcháin is gá a aithint.

I gcomhréir leis na rialacha cuntasaíochta maidir le cómhaoiniú, ní raibh aon tionchar ag na méideanna a tabhaíodh ar thoradh na bliana toisc gur aithníodh an dá cheann sna caiteachais chómhaoiniúcháin agus san ioncam cómhaoiniúcháin (féach freisin nóta **3.1.1**).

IONSTRAIMÍ CABHRACH AGUS CAITEACHAIS CHÓMHAOINIÚCHÁIN DE RÉIR CINEÁL BAINISTÍOCHTA

EUR milliún

	2022	2021
Bainistíocht dhíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
An Coimisiún	*70*	*168*
Gníomhaireachtaí feidhmiúcháin an Aontais	*6*	*4*
Cistí Iontaobhais	*431*	*(515)*
Toscaireachtaí Aontais	*1 121*	*658*
	1 628	**315**
Bainistíocht indíreach		
Arna chur chun feidhme ag:		
BEI agus CEI	*39*	*113*
Eagraíochtaí idirnáisiúnta	*(544)*	*1 053*

EUR milliún

	2022	2021
Comhlachtaí dlí príobháideacha ag a bhfuil misean seirbhíse poiblí	*325*	*204*
Comhlachtaí dlí phoiblí	*99*	*212*
Tríú tíortha	*1 234*	*983*
Comhlachtaí an Aontais le Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí	*4*	*3*
	1 157	**2 568**
Iomlán	**2 785**	**2 883**

3.6. **COSTAIS AIRGEADAIS**

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Glan–chaillteanais lagaithe ar iasachtaí agus ar shuimeanna infhaighte	—	*(2)*	*3*	*2*	*2*	*18*
Caillteanas ar shócmhainní nó dliteanais airgeadais ag FVSD	—	—	—	*2*	*2*	*1*
Fóirdheontas Táille	—	—	—	*1*	*1*	—
Caillteanais lagaithe ó ráthaíochtaí airgeadais	—	—	—	*1*	*1*	—
Iomlán	**—**	**(2)**	**3**	**4**	**6**	**20**

An 31 Nollaig 2022, ba é EUR 1 mhilliún an glanchaillteanas lagaithe neamhréadaithe a bhain le ráthaíocht airgeadais.

Baineann an EUR 2 mhilliún de chaiteachais airgeadais le haghaidh sócmhainní airgeadais ag FVSD go príomha le difríochtaí malairte, le hathruithe ar ús agus luach cóir go háirithe do na hionstraimí airgeadais Ciste ABC agus Boost Africa.

Baineann an EUR 1 mhilliún faoin gceannteideal ‘fóirdheontas táille’ le caiteachais arna dtabhú faoi ionstraim airgeadais Kulima.

Tá an méid diúltach faoin 9ú CEF don cheannteideal ‘glanchaillteanais lagaithe ar iasachtaí agus suimeanna infhaighte’ ann go príomha mar gheall ar aisiompú áirithintí iata na bliana roimhe sin. Bhí na cacaiteachashais mheasta ar mhéideanna in–aisghabhála a d’eascair ó orduithe gnóthaithe aosaithe (os cionn 2 bhliain), féimheachtaí agus tarscaoiltí níos airde in 2022 ná mar a bhí siad in 2021.

3.7. **CAITEACHAIS EILE**

Áirithe faoin gceannteideal seo tá caiteachais de chineál riaracháin amhail seirbhísí seachtracha nach mbaineann le TF, caiteachais léasaithe oibriúcháin, cumarsáid agus foilseacháin, costais oiliúna etc.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	2022	2021
Caiteachais riaracháin agus TF	—	—	—	*56*	*56*	*98*
Caillteanais réadaithe ar fhéichiúnaithe trádála	—	*2*	*1*	*1*	*4*	*7*
Caillteanais mhalairte	—	*3*	*7*	*50*	*60*	*41*
Iomlán	**—**	**5**	**8**	**107**	**119**	**145**

Áirítear leis an gceannteideal caiteachais Riaracháin agus TF méideanna atá bunaithe ar chomhaontú inmheánach CEF leis an gCoimisiún chun an caiteachas riaracháin arna thabhú ag an gCeanncheathrú agus ag na Toscaireachtaí araon a chumhdach i ndáil leis na cláir CEF a bhainistiú. Baineann an 'caiteachas tacaíochta' mar a thugtar air go príomha le caiteachais chun tionscadail a ullmhú, obair leantach a dhéanamh orthu, faireachán a dhéanamh orthu, agus meastóireacht a dhéanamh orthu chomh maith le caiteachais le haghaidh líonraí ríomhairí, cúnamh teicniúil, bainistíocht airgeadais agus réamhaisnéisiú, etc.

Tharla an laghdú faoin gceannteideal seo go príomha mar gheall ar an laghdú ar chaiteachais riaracháin agus TF ó EUR 98 milliún in 2021 go dtí EUR 56 mhilliún in 2022.

Tharla an méadú ar chaillteanais malairte eachtraí mar gheall den chuid is mó ar an méadú ar chaillteanais neamhréadaithe ó athluacháil iarmhéideanna arna sealbhú in airgeadraí an 31 Nollaig 2022.

4. SÓCMHAINNÍ & DLITEANAIS THEAGMHASACHA AGUS NOCHTAÍ SUNTASACHA

4.1. SÓCMHAINNÍ TEAGMHASACHA

Is sócmhainní féideartha iad sócmhainní teagmhasacha a eascraíonn as teagmhais roimhe seo, agus nach ndeimhneofar gurb ann dóibh ach amháin le teagmhas éiginnte amháin nó níos mó sa todhchaí, teagmhais nach bhfuil go hiomlán faoi smacht an eintitis.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Ráthaíochtaí réamh-mhaoiniúcháin	—	—	*2*	—	*37*	*44*
Ráthaíochtaí feidhmíochta	—	—	—	—	*1*	*11*
Ráthaíochtaí coinneála	—	—	—	—	—	*9*
Iomlán	**—**	**—**	**2**	**—**	**38**	**63**

Iarrtar ráthaíochtaí réamh-mhaoiniúcháin i gcásanna áirithe ó thairbhithe nach Ballstáit iad, le linn dóibh réamhíocaíochtaí a dhéanamh.

Iarrtar ráthaíochtaí um fheidhmíocht lena áirithiú go gcomhlíonann tairbhithe an chistiúcháin CEF oibleagáidí a gcuid conarthaí le CEF.

Baineann ráthaíochtaí coinneála le conarthaí oibre amháin. Go hiondúil, coinnítear siar 10 % de na híocaíochtaí eatramhacha chun a áirithiú go gcomhlíonann na conraitheoirí a gcuid oibleagáidí. Léirítear na méideanna sin a choinnítear siar mar mhéideanna iníoctha. Faoi réir fhormheas an údaráis chonarthaigh, féadfaidh an conraitheoir ina ionad sin ráthaíocht coinneála a chur isteach a thagann in ionad na méideanna arna gcoinneáil siar ar íocaíochtaí eatramhacha. Nochtar na ráthaíochtaí sin a fhaightear mar shócmhainní teagmhasacha.

I gcás conarthaí a bhainistítear faoi bhainistíocht indíreach, is le húdarás conarthach seachas CEF na ráthaíochtaí agus ní nochtar iad dá bhrí sin sa CEF.

4.2. **DLITEANAIS THEAGMHASACHA**

Is ionann dliteanais theagmhasacha agus oibleagáidí féideartha a eascraíonn as teagmhais roimhe seo agus nach ndeimhneofar gurb ann dóibh ach amháin i gcás ina dtarlóidh nó nach dtarlóidh teagmhas éiginnte amháin nó níos mó sa todhchaí, teagmhas nach mbeidh go hiomlán faoi smacht an eintitis, nó i gcás nach bhfuil oibleagáidí reatha a eascraíonn as teagmhais roimhe seo i gcás nach bhfuil an t–eis-sreabhadh acmhainní dóchúil nó nach féidir an méid a thomhas go hiontaofa.

4.2.1. *Ráthaíochtaí arna dtabhairt*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Ráthaíochtaí arna dtabhairt	—	—	—	*(25)*	*(25)*	*(7)*

Taispeántar sa tábla thuas chomh mór is atá CEF neamhchosanta ar íocaíochtaí féideartha sa todhchaí atá nasctha le ráthaíochtaí arna dtabhairt don ghrúpa CEF nó d'institiúidí airgeadais eile. Cuirtear na méideanna i láthair glan ar fhorálacha airgeadais nó ar dhliteanais airgeadais a aithnítear do na cláir sin.

Is iad ráthaíochtaí faoi na hionstraimí airgeadais seo a leanas atá sa mhéid de EUR 25 mhilliún: EUR 11 mhilliún faoi ionstraim airgeadais EURITZ, EUR 10 milliún faoi CHISTE KULIMA agus 4 mhilliún eile faoi shaoráid slabhra luacha talmhaíochta na SAIMBIA.

4.2.2. *Dliteanais theagmhasacha a bhaineann le cásanna dlí*

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Cásanna dlí ar feitheamh	—	—	*(11)*	*(7)*	*(18)*	—

In 2022, cuireadh tús le 3 chás dlí nua in aghaidh an Choimisiúin Eorpaigh.

Faoin gceannteideal seo, is dliteanais theagmhasacha atá i gceist le EUR 11 mhilliún i ndáil le dhá ghníomhaíocht faoi CEF atá ag feitheamh le dáta éisteachta béil nó ar feitheamh breithiúnais ón Eadránaí ainmnithe.

Baineann méid EUR 7 milliún le caingne i leith damáistí atá ar siúl faoi láthair agus atá ar feitheamh dáta éisteachta nó ar feitheamh breithiúnais ón gCúirt sa Bhruiséil.

4.3. **NOCHTAÍ SUNTASACHA EILE**

4.3.1. *Gealltanais le híoc nár caitheadh go fóill*

Is ionann an méid a nochtar thíos agus RAL buiséadach ('Reste à Liquider') lúide méideanna gaolmhara a áiríodh mar chaiteachais sa ráiteas maidir le feidhmíocht airgeadais. Is méid atá in RAL buiséadach a léiríonn na gealltanais nach ndearnadh íocaíochtaí agus/nó saoradh ina leith go fóill. Gnáth-iarmhairt de na cláir ilbhliantúla é sin.

EUR milliún

	8ú CEF	9ú CEF	10ú CEF	11ú CEF	31.12.2022	31.12.2021
Gealltanais le híoc nár caitheadh go fóill	—	*16*	*349*	*4 487*	*4 853*	*6 355*

Tá an laghdú ar RAL i gcomhréir leis an laghdú ar RAL buiséadach arbh ionann é agus EUR 6 459 milliún (2021: EUR 7 993 milliún), toisc gur síníodh líon níos lú gealltanas aonair le linn na bliana.

5. BAINISTÍOCHT RIOSCA AIRGEADAIS

Baineann na nochtaí seo a leanas i dtaca le bainistíocht riosca airgeadais CEF leis na hoibríochtaí státchiste arna ndéanamh ag an gCoimisiún thar ceann CEF chun a chuid acmhainní a chur chun feidhme.

5.1. BEARTAIS BAINISTÍOCHTA RIOSCA AGUS GNÍOMHAÍOCHTAÍ FÁLÚCHÁIN

Leagtar síos na rialacha agus na prionsabail maidir le bainistíocht oibríochtaí státchiste i Rialachán Airgeadais an 11ú CEF agus sa Chomhaontú Inmheánach.

De thoradh an rialacháin thuas, tá feidhm ag na príomhphrionsabail a leanas:

(a) *Íocann na Ballstáit na ranníocaíochtaí le CEF i gcuntais speisialta arna n–oscailt leis an mbanc eisiúna i ngach Ballstát nó san institiúid airgeadais arna hainmniú aige. Fanfaidh méideanna na ranníocaíochtaí sna cuntais speisialta sin go dtí go gcaithfear íocaíochtaí CEF a dhéanamh.*

(b) *Íocann na Ballstáit ranníocaíochtaí CEF in EUR, agus ainmnítear íocaíochtaí CEF in EUR agus in airgeadraí eile.*

(c) *Ní fhéadfar cuntais bhainc arna n–oscailt ag an gCoimisiún thar ceann CEF a rótharraingt.*

I dteannta na gcuntas speisialta, osclaíonn an Coimisiún cuntais bhainc eile in ainm CEF, le hinstitiúidí airgeadais (bainc cheannais agus bainc thráchtála), chun íocaíochtaí a dhéanamh agus fáltais a fháil seachas na ranníocaíochtaí a dhéanann na Ballstáit leis an mbuiséad.

Tá oibríochtaí státchiste agus íocaíochta uathoibrithe go mór agus bíonn siad ag brath ar chórais faisnéise nua-aimseartha. Cuirtear nósanna imeachta sonracha i bhfeidhm ar shlándáil córais ráthaíochta agus chun leithscaradh dualgas a áirithiú i gcomhréir leis an Rialachán Airgeadais, le caighdeáin rialaithe inmheánaigh an Choimisiúin, agus le prionsabail iniúchta.

Rialaíonn tacar treoirlínte agus nósanna imeachta i scríbhinn bainistíocht oibríochtaí státchiste agus íocaíochtaí agus é mar chuspóir an riosca oibriúcháin agus airgeadais a theorannú agus leibhéal rialaithe leordhóthanach a áirithiú. Cumhdaítear na réimsí difriúla oibríochta leo, agus déantar comhlíontacht leis na treoirlínte agus na nósanna imeachta a sheiceáil go tráthrialta.

5.2. **RIOSCA AIRGEADRA**

Neamhchosaint CEF ar riosca airgeadra ag deireadh bliana – an suíomh glan

EUR milliún

	31.12.2022				31.12.2021		
	USD	EUR	Eile	Iomlán	USD	EUR	Iomlán
Sócmhainní airgeadais							
Sócmhainní airgeadais ar chostas amúchta	—	*6*		*6*	—	—	—
Sócmhainní airgeadais ag FVSD (*)	*14*	*42*	*9*	*65*	*8*	*30*	*39*
Suimeanna infhaighte (**)	*6*	*4*	—	*10*	—	*8*	*8*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*	*3*	*991*	*994*
	27	**1 067**	**14**	**1 108**	**11**	**1 029**	**1 040**
Dliteanais airgeadais							
Dliteanas ráthaíochta airgeadais	—	*3*	—	*3*	—	—	—
	—	**3**	—	**3**	—	—	—
Iomlán	**27**	**1 069**	**14**	**1 110**	**11**	**1 029**	**1 040**

(*) Ó 2021, athaicmiú sócmhainní airgeadais (i raon feidhme EAR 11 tugtha cothrom le dáta)
(**) Ó 2021, ní áirítear muirir iarchurtha agus ioncam fabhraithe le hsuimeanna infhaighte (gan riosca airgeadra) agus ní thaispeántar méideanna in–aisghabhála (gan iad i raon feidhme EAR 11 tugtha cothrom le dáta)

Coinnítear na ranníocaíochtaí uile in EUR, agus ní cheannaítear airgeadraí eile ach amháin nuair a éilítear le haghaidh íocaíochtaí iad. Mar thoradh air sin, ní nochtar oibríochtaí cisteáin CEF do riosca airgeadra.

5.3. **PRIACAL AN RÁTA ÚIS**

Ní fhaigheann CEF airgead ar iasacht agus dá dheasca sin níl sé nochta do riosca ráta úis.

Fabhraítear ús ar iarmhéideanna a shealbhaíonn sé sna cuntais bhainc dhifriúla atá aige. Chuir an Coimisiún, thar ceann CEF, bearta i bhfeidhm dá bhrí sin chun a áirithiú go léiríonn ús a thuilltear go tráthrialta na rátaí úis sa mhargadh chomh maith leis an luaineacht a d'fhéadfadh tarlú leo.

Cuireann gach Ballstát ranníocaíochtaí le buiséad CEF chun sochair cuntais speisialta arna oscailt leis an institiúid airgeadais a ainmníonn sé. Toisc go bhféadfadh an luach saothair a chuirtear i bhfeidhm ar roinnt de na cuntais sin a bheith diúltach faoi láthair, tá nósanna imeachta bainistíochta airgid i bhfeidhm chun na hiarmhéideanna atá á gcoimeád ar na cuntais lena mbaineann a íoslaghdú. Ina theannta sin, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/888 ([9]) ón gComhairle, is é an Ballstát ábhartha a iompraíonn aon luach saothair diúltach ar na cuntais sin.

Íoctar iarmhéideanna thar oíche arna sealbhú i gcuntais i mbainc thráchtála ar bhonn laethúil. Tá íocaíocht iarmhéideanna ar chuntais den sórt sin bunaithe ar rátaí margaidh athraithigh a gcuirtear corrlach conarthach (deimhneach nó diúltach) i bhfeidhm ina leith. I gcás go leor de na cuntais, nasctar ríomh an úis le ráta tagartha margaidh agus déantar é a choigeartú chun aon luaineacht den ráta sin a léiriú. Mar thoradh air sin, ní ghlacann CEF aon riosca go bhféadfaí a chuid iarmhéideanna a íoc ag rátaí níos ísle ná na rátaí margaidh.

5.4. **RIOSCA CREIDMHEASA (RIOSCA CONTRAPHÁIRTÍ)**

Uas-neamhchosaint ar riosca creidmheasa:

Maidir le sócmhainní airgeadais, is ionann na méideanna tuairiscithe agus glanluachanna de réir na leabhar agus léiríonn siad neamhchosaint CEF ar riosca creidmheasa ag deireadh na tréimhse tuairiscithe.

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Sócmhainní airgeadais		
Iasachtaí	*6*	*1*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	*1 027*	*994*
Suimeanna infhaighte malairte (*)	*11*	*8*
Ráthaíochtaí arna dtabhairt		
Conarthaí ráthaíochta airgeadais	*12*	*8*
Iomlán an 31.12.2022	**1 056**	**1 011**

(*) *Gan muirir iarchurtha san áireamh*

Iasachtaí Ionstraimí Airgeadas: cáilíocht chreidmheasa

EUR milliún

	31.12.2022				
	Céim 1	Céim 2	Céim 3	POCI	Iomlán
Rátáil chreidmheasa					
Príomhghrád agus ardghrád	—	—	—	—	—
Meánghrád uasta	—	—	—	—	—

([9]) IO L 149, 7.6.2016, lch. 1.

EUR milliún

31.12.2022					
	Céim 1	Céim 2	Céim 3	POCI	Iomlán
Meánghrád íseal	—	—	—	—	—
Grád neamhinfheistíochta agus grád mainneachtana	*7*	—	—	—	*7*
Oll-luach de réir na leabhar	**7**	**—**	**—**	**—**	**7**
Lúide liúntas caillteanais	*1*	—	—	—	*1*
Suim ghlanluacha	**6**	**—**	**—**	**—**	**6**

Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim: cáilíocht chreidmheasa

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
Rátáil chreidmheasa		
Príomhghrád agus ardghrád	*724*	*751*
Meánghrád uasta	*299*	*241*
Meánghrád íseal	*4*	*2*
Grád neamhinfheistíochta agus grád mainneachtana	—	—
Oll-luach de réir na leabhar	**1 027**	**994**
Lúide liúntas caillteanais	—	—
Suim ghlanluacha	**1 027**	**994**

Suimeanna infhaighte: cáilíocht chreidmheasa

EUR milliún

	31.12.2022					
	Gan a bheith dlite	Thar téarma	Thar téarma	Thar téarma	Thar téarma	Iomlán
		0-30 lá	31-90 lá	91 lá – 1 bhliain	> 1 bhliain	
Oll-luach de réir na leabhar	11	—	—	—	—	*11*
Lúide liúntas caillteanais	—	—	—	—	—	—
Suim ghlanluacha	**11**	—	—	—	—	*11*

Sócmhainní airgeadais ag FVSD: cáilíocht chreidmheasa

In 2022 baineann na sócmhainní airgeadais ag FVSD a áiríodh sna ráitis airgeadais sin le hinfheistíochtaí cothromais nach bhfuil faoi réir riosca creidmheasa (féach nóta **2.1**).

5.5. RIOSCA LEACHTACHTA

Anailís aibíochta ar dhliteanais airgeadais de réir na haibíochta conarthachta atá fágtha

Nochtar na dliteanais airgid agus na suimeanna iníoctha faoin gceannteideal seo leis na luachanna de réir na leabhar ón gClár Comhardaithe.

EUR milliún

	< 1 bhliain	1-5 bliana	> 5 bliana	Iomlán
Dliteanais airgeadais an 31.12.2022	*426*	*5*	—	*430*
Dliteanais airgeadais an 31.12.2021	*501*	*6*	—	*508*

Áirithíonn prionsabail bhuiséid a chuirtear i bhfeidhm maidir le CEF go mbíonn na hacmhainní airgid foriomlána don tréimhse bhuiséadach leordhóthanach i gcónaí chun íocaíochtaí a dhéanamh. Go deimhin is ionann ranníocaíochtaí iomlána na mBallstát agus an méid foriomlán leithreasuithe faoi chomhair íocaíochtaí a dhéantar don tréimhse bhuiséadach ábhartha.

Déantar ranníocaíochtaí na mBallstát le CEF, áfach, i dtrí thráthchuid in aghaidh na bliana, agus bíonn na híocaíochtaí faoi réir séasúrachta.

Chun a áirithiú go mbíonn acmhainní an státchiste leordhóthanach i gcónaí chun na híocaíochtaí a bheidh le déanamh in aon mhí ar leith a chumhdach, déantar faisnéis maidir le staid an státchiste a mhalartú go tráthrialta idir státchiste an Choimisiúin agus na ranna caiteachais ábhartha.

I dteannta an méid thuas, i gcomhthéacs oibríochtaí státchiste CEF, áirithíonn uirlisí bainistíochta airgid uathoibrithe go mbíonn leachtacht leordhóthanach ar fáil ar gach ceann de chuntais bhainc CEF, ar bhonn laethúil.

6. NOCHTUITHE PÁIRTITHE GAOLMHARA

Is iad Cistí Iontaobhais Bêkou agus na hAfraice-an Aontais agus an Coimisiún Eorpach páirtithe gaolmhara CEF. Tarlaíonn na hidirbhearta idir na heintitis sin mar chuid de ghnáthoibríochtaí CEF agus toisc gurb amhlaidh an cás, níl gá le ceanglais shonracha maidir le nochtadh le haghaidh na n–idirbheart sin i gcomhréir le rialacha cuntasaíochta an Aontais.

Níl aon bhainistíocht ar leithligh ag CEF toisc go bhfuil sé á bhainistiú ag an gCoimisiún. Nochtadh na teidlíochtaí maidir le príomhbhainistíocht an Aontais, lena n–áirítear an Coimisiún, i gcuntais bhliantúla chomhdhlúite an Aontais Eorpaigh faoin gceannteideal 7.2 'Teidlíochtaí príomhbhainistíochta'.

7. TEAGMHAIS TAR ÉIS DÁTA AN CHLÁIR CHOMHARDAITHE

Ar dháta tarchurtha na gcuntas seo, ní raibh aon saincheist ábhartha tagtha ar aire nó tuairiscithe d'Oifigeach Cuntasaíochta CEF lena gceanglófaí nochtadh ar leithligh faoin roinn sin. Ullmhaíodh na cuntais bhliantúla agus na nótaí gaolmhara ag úsáid na faisnéise is déanaí a bhí ar fáil agus léirítear é sin san fhaisnéis a chuirtear i láthair thuas.

8. RÉITEACH AN TORAIDH EACNAMAÍOCH AGUS TORADH BUISÉID

Ríomhtar toradh eacnamaíoch na bliana bunaithe ar phrionsabail cuntasaíochta fabhraithe. Bíonn an toradh buiséid bunaithe áfach ar rialacha cuntasaíochta airgid. Toisc go gcumhdaítear leis an toradh eacnamaíoch agus leis an toradh buiséid araon idirbhearta oibriúcháin bhunúsacha, is rialú áisiúil é chun a áirithiú gur féidir iad a réiteach. Taispeántar an réiteach sin sa tábla thíos, ag cur i dtábhacht na príomh-mhéideanna réitigh, deighilte idir míreanna ioncaim agus caiteachais. Soláthraíonn na nótaí leis an tábla faisnéis bhreise maidir le cineál na bpríomh-mhíreanna réitigh.

EUR milliún

	2022	2021
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA	**(2 813)**	**(2 974)**
Ioncam		
Teidlíochtaí nach ndéanann difear don toradh buiséid	*(5)*	—
Teidlíochtaí arna mbunú sa bhliain reatha ach nár bailíodh go fóill	*(3)*	*(6)*
Teidlíochtaí arna mbunú blianta roimhe seo agus a bailíodh sa bhliain reatha	*19*	*20*
Glanéifeacht an réamh-mhaoiniúcháin	*37*	*13*
(Glan) Ioncam fabhraithe	*(82)*	*(69)*
Eile	—	—
Caiteachais		
Caiteachais na bliana reatha nár íocadh go fóill	*16*	*111*
Caiteachais blianta roimhe seo a íocadh sa bhliain reatha	*(408)*	*(741)*
Glanéifeacht an réamh-mhaoiniúcháin	*244*	*(295)*
Caiteachais fhabhraithe (glan)	*607*	*539*
TORADH BUISÉID NA BLIANA	**(2 387)**	**(3 401)**

8.1. MÍREANNA RÉITIGH – IONCAM

Comhfhreagraíonn ioncam buiséadach bliana airgeadais leis an ioncam a bailíodh ó theidlíochtaí arna mbunú le linn na bliana agus méideanna a bailíodh ó theidlíochtaí arna mbunú i mblianta roimhe seo.

Déantar na **teidlíochtaí nach ndéanann difear don toradh buiséid** a thaifeadadh sa toradh eacnamaíoch ach ní féidir ó pheirspictíocht bhuiséadach é a mheas mar ioncam toisc go n–aistrítear an méid briste chuig cúlchistí agus ní féidir é a ath-ghealladh gan cinneadh ón gComhairle.

Déanfar **na teidlíochtaí arna mbunú sa bhliain reatha ach nár bailíodh go fóill** a asbhaint ón toradh eacnamaíoch chun críocha réitigh, toisc nach bhfuil siad mar chuid den ioncam buiséadach. I gcodarsnacht leis sin, **na teidlíochtaí arna mbunú blianta roimhe sin agus arna mbailiú sa bhliain reatha** ní mór iad a chur leis an toradh eacnamaíoch chun críocha réitigh.

Tagraíonn an líne **glanéifeacht an réamh-mhaoiniúcháin** d'imréiteach an réamh-mhaoiniúcháin le méideanna a aisghabháladh ó na tairbhithe. Léirítear leis na fáltais airgid sin ioncam buiséadach ach ní bhíonn aon tionchar acu ar an toradh eacnamaíoch agus ní mór dá bhrí sin iad a chur leis chun críocha réitigh.

Cuimsítear leis an **nglan–ioncam fabhraithe** den chuid is mó fabhruithe arna ndéanamh chun críocha scoite deireadh bliana. Ní chuirtear san áireamh ach an ghlan–éifeacht amháin, i.e. ioncam fabhraithe na bliana reatha lúide aisiompú an ioncaim fhabhraithe den bhliain roimhe sin.

8.2. **MÍREANNA RÉITIGH – CAITEACHAS**

Caiteachais **na bliana reatha nár íocadh go fóill** cuirfear leis iad chun críocha réitigh toisc go n–áirítear sa toradh eacnamaíoch iad ach nach cuid den chaiteachas buiséadach iad. I gcodarsnacht leis sin, caiteachais **blianta roimhe sin a íoctar sa bhliain reatha** ní mór iad a asbhaint ón toradh eacnamaíoch chun críocha réitigh toisc gur cuid de chaiteachas buiséadach na bliana reatha iad ach ní dhéanann siad aon difear don toradh eacnamaíoch nó laghdaíonn siad na caiteachais i gcás ceartúcháin.

Na fáltais airgid ó **chealuithe íocaíochta** ní dhéanann siad difear don toradh eacnamaíoch ach déanann siad difear don toradh buiséid.

Is é atá i **nglan–éifeacht an réamh-mhaoiniúcháin** meascán de mhéideanna réamh-mhaoiniúcháin nua a íocadh sa bhliain reatha (aitheanta mar chaiteachas buiséadach na bliana) agus imréiteach an réamh-mhaoiniúcháin a íocadh sa bhliain reatha nó blianta roimhe seo trí ghlacadh le costais incháilithe. Léiríonn na costais incháilithe sin spcaiteachass i dtéarmaí fabhraithe nach bhfuil sna cuntais bhuiséadacha ó tharla go raibh íocaíocht an réamh-mhaoiniúcháin thosaigh curtha san áireamh cheana féin mar chaiteachas buiséadach tráth ar íocadh é.

Cuimsítear leis na **caiteachais fhabhraithe ghlana** den chuid is mó fabhruithe arna ndéanamh chun críocha scoite deireadh bliana, i.e. caiteachais incháilithe arna dtabhú ag tairbhithe cistí CEF ach nár tuairiscíodh do CEF go fóill. Ní chuirtear san áireamh ach amháin an ghlan–éifeacht, i.e. caiteachais fhabhraithe na bliana reatha lúide aisiompú caiteachais fhabhraithe na bliana roimhe sin.

RÁITIS AIRGEADAIS CHISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS ARNA gCOMHDHLÚTHÚ IN CEF

RÁITIS AIRGEADAIS CHISTE IONTAOBHAIS BÊKOU AN AONTAIS 2022 ([10])

([10]) Ba cheart a thabhairt ar aird i ngeall ar shlánú na bhfigiúirí go dtí na mílte euro (kEUR), go bhféadfadh an chuma a bheith air nach bhfuil roinnt sonraí airgeadais sna táblaí suimithe i gceart.

BUNFHAISNÉIS

Cúlra ginearálta maidir le Cistí Iontaobhais an Aontais

Bunú

I gcomhréir le hAirteagail 234 agus 235 den Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais (RA AE) ([11]) agus Airteagal 35 den Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir leis an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta (RA CEF) ([12]), féadfaidh an Coimisiún Eorpach cistí iontaobhais an Aontais a bhunú le haghaidh gníomhaíochtaí seachtracha ('cistí iontaobhais an Aontais/EUTF'). Bunaítear cistí iontaobhais an Aontais faoi chomhaontú arna thabhairt i gcrích le deontóirí eile le haghaidh gníomhaíochtaí éigeandála agus iar-éigeandála is gá chun freagairt do ghéarchéim, nó le haghaidh gníomhaíochtaí téamacha.

Bunaíonn an Coimisiún Eorpach cistí iontaobhais an Aontais trí chinneadh a dhéanamh tar éis dul i gcomhairle le Parlaimint na hEorpa agus leis an gComhairle nó tar éis dóibh an cinneadh a fhormheas. Áirítear leis an gcinneadh sin an comhaontú bunaidh le deontóirí eile.

Ní dhéantar cistí iontaobhais an Aontais a bhunú agus a chur chun feidhme ach amháin faoi réir na gcoinníollacha a leanas:

— Tá breisluach leis an idirghabháil ón Aontas: is é an bealach is fearr a fhéadfar cuspóirí chistí iontaobhais an Aontais, go háirithe de bharr a scála nó a n–éifeachtaí féideartha, a bhaint amach ar leibhéal an Aontais ná ar an leibhéal náisiúnta agus ní bheadh na hionstraimí maoinithe reatha leordhóthanach chun cuspóirí beartais an Aontais a bhaint amach;

— tugann na cistí iontaobhais de chuid an Aontais infheictheacht pholaitiúil don Aontas agus buntáistí bainistíochta chomh maith le rialú níos fearr ón Aontas ar rioscaí agus ar eisíocaíochtaí de chuid an Aontais agus ar ranníocaíochtaí deontóirí eile;

— ní dhéanann na cistí iontaobhais de chuid an Aontais na bealaí cistiúcháin reatha nó ionstraimí comhchosúla a dhúbailt gan aon bhreisíocht a chur ar fáil;

— Tá cuspóirí chistí iontaobhais an Aontais i gcomhréir le cuspóirí ionstraim an Aontais nó na míre buiséadaí as a ndéantar iad a mhaoiniú.

Cistí Iontaobhais an Aontais atá ann faoi láthair

Ceithre EUTF a bhunaigh an Coimisiún go dtí seo:

— EUTF BÊKOU, arb é is aidhm dó tacú le gach gné de theacht amach Phoblacht na hAfraice Láir ón ngéarchéim agus dá hiarrachtaí atógála. Bunaíodh é an 15 Iúil 2014;

— EUTF MADAD, Ciste Iontaobhais Réigiúnach an Aontais Eorpaigh mar fhreagairt ar an ngéarchéim sa tSiria. Bunaíodh é an 15 Nollaig 2014;

— EUTF don Afraic, Ciste Iontaobhais Éigeandála an Aontais Eorpaigh don chobhsaíocht agus chun aghaidh a thabhairt ar na bunchúiseanna atá leis an imirce mhírialta agus le daoine a bheith á n–easáitiú san Afraic. Bunaíodh é an 12 Samhain 2015;

— EUTF DON CHOLÓIM, a thacaíonn le cur chun feidhme an chomhaontaithe síochána sa téarnamh luath agus sa chobhsú tar éis na coinbhleachta. Bunaíodh é an 12 Nollaig 2016.

Misean

Bunaíodh EUTF Bêkou agus é is aidhm dó cobhsú agus atógáil Phoblacht na hAfraice Láir (PAL) a chur chun cinn. Is é an príomhchuspóir atá aige, mar a leagtar amach sa Chomhaontú Bunaidh, cabhair chomhsheasmhach spriocdhírithe a sholáthar le haghaidh athléimneacht grúpaí leochaileacha agus tacaíocht a thabhairt do gach gné de theacht amach Phoblacht na hAfraice Láir ón ngéarchéim agus den atógáil, chun gníomhaíochtaí sa ghearrthéarma, sa mheántéarma agus san fhadtéarma a chomhordú, agus chun tacú le tíortha comharsanacha déileáil le hiarmhairtí na géarchéime.

([11]) Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 2018/1046 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Iúil 2018 maidir leis na rialacha airgeadais is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais lena leasaítear Rialacháin (AE) Uimh. 1296/2013, (AE) Uimh. 1301/2013, (AE) Uimh. 1303/2013, (AE) Uimh. 1304/2013, (AE) Uimh. 1309/2013, (AE) Uimh. 1316/2013, (AE) Uimh. 223/2014, (AE) Uimh. 283/2014, agus Cinneadh Uimh. 541/2014/AE agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 966/2012 (IO L 193, 30.7.2018, lch. 1)

([12]) Rialachán (AE) 2018/1877.

Príomhghníomhaíochtaí oibriúcháin

Déanann ciste iontaobhais an Aontais acmhainní ó dheontóirí éagsúla a chomhthiomsú chun cláir a mhaoiniú ar bhonn cuspóirí comhaontaithe. Ó cruthaíodh é i mí Iúil 2014, ghlac EUTF Bêkou 22 chlár agus chuaigh sé i bhfeidhm ar bhreis is 2,5 milliún tairbhí. Is é is aidhm do na cláir cabhrú le Poblacht na hAfraice Láir (PAL) agus leis an daonra tar éis ghéarchéim 2013. Go sonrach, is é is aidhm do EUTF Bêkou rochtain ar bhunseirbhísí (sláinte, uisce agus sláintíocht go príomha) a áirithiú, tacú leis an téarnamh eacnamaíoch agus le cruthú na fostaíochta, agus an comhtháthú sóisialta agus an t–athmhuintearas a chur chun cinn.

Rialachas

An Coimisiún Eorpach a áirithíonn bainistíocht EUTF Bêkou, agus gníomhaíonn an Coimisiún freisin mar rúnaíocht an dá chomhlacht rialála – Bord an Chiste Iontaobhais agus an Bord Oibríochtúil. Ar Bhord an Chiste Iontaobhais agus ar Choiste Oibríochtúil EUTF Bêkou, tá ionadaithe na ndeontóirí, an Choimisiúin, Pharlaimint na hEorpa, ionadaí údaráis Phoblacht na hAfraice Láir, agus breathnóirí. Leagtar síos na rialacha maidir le comhdhéanamh an bhoird agus a rialacha inmheánacha i gcomhaontú bunaidh an chiste iontaobhais de chuid an Aontais.

Is é straitéis fhoriomlán an chiste iontaobhais a bhunú agus a athbhreithniú príomhthasc an Bhoird. Tá an Bord Oibríochtúil freagrach as roghnú na ngníomhaíochtaí arna maoiniú ag an gCiste agus déanann sé a gcur chun feidhme a mhaoirsiú. Formheasann sé na cuntais bhliantúla agus na tuarascálacha bliantúla ar na gníomhaíochtaí arna maoiniú ag an gciste iontaobhais freisin.

Foinsí maoinithe

Maoinítear EUTF Bêkou trí ranníocaíochtaí ó dheontóirí.

Cuntais bhliantúla

An bunús leis an ullmhú

Leagtar amach an creat dlíthiúil agus na sprioc-amanna chun na cuntais bhliantúla a ullmhú in ‘Comhaontú lena mbunaítear ciste iontaobhais an Aontais Eorpaigh do Phoblacht na hAfraice Láir, “Ciste Iontaobhais Bêkou an Aontais Eorpaigh”, agus a rialacha inmheánacha’ (‘Comhaontú Bunaidh’). De réir an Chomhaontaithe Bunaidh sin, ullmhaítear na cuntais bhliantúla i gcomhréir leis na rialacha arna nglacadh ag Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin (Rialacha Cuntasaíochta an Aontais Eorpaigh), a bhunaítear ar chaighdeáin chuntasaíochta a nglactar leo go hidirnáisiúnta le haghaidh na hearnála poiblí (IPSAS).

Oifigeach Cuntasaíochta

Feidhmíonn Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin mar Oifigeach Cuntasaíochta ar chistí iontaobhais an Aontais. Is é an tOifigeach Cuntasaíochta atá freagrach as nósanna imeachta cuntasaíochta agus cairt na gcuntas is coiteann do chistí iontaobhais go léir an Aontais a leagan síos. Feidhmíonn Iniúchóir Inmheánach an Choimisiúin, OLAF agus an Chúirt Iniúchóirí na cumhachtaí céanna ar chistí iontaobhais an Aontais is a fheidhmíonn siad i ndáil le gníomhaíochtaí eile arna ndéanamh ag an gCoimisiún. Bíonn cistí iontaobhais an Aontais faoi réir iniúchóireacht sheachtrach neamhspleách gach bliain freisin.

Comhdhéanamh na gcuntas bliantúil

Cumhdaítear leis na cuntais bhliantúla an tréimhse ón 1 Eanáir go dtí an 31 Nollaig agus cuimsítear leo na ráitis airgeadais agus na tuarascálacha ar chur chun feidhme an bhuiséid. Cé go n–ullmhaítear na ráitis airgeadais agus na nótaí a ghabhann leo ar bhonn cuntasaíocht fabhraithe, bunaítear na tuarascálacha ar chur chun feidhme an bhuiséid ar ghluaiseachtaí airgid thirim go príomha.

Próiseas ó chuntais shealadacha go dtí urscaoileadh

Bíonn na cuntais bhliantúla faoi réir iniúchóireacht sheachtrach neamhspleách. Na cuntais bhliantúla a ullmhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta, déantar iad a tharchur, faoin 15 Feabhra an bhliain dár gcionn, chuig an gCoiste Oibríochtúil a dhéanann iad a tharchur ansin chuig an gcuideachta iniúchóireachta arna roghnú ag an eintiteas tar éis nós imeachta tairisceana. Tar éis na hiniúchóireachta, ullmhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta na cuntais bhliantúla chríochnaitheacha agus cuireann sé faoi bhráid an Choiste Oibríochtúil iad lena bhformheas (Airteagal 8.3.4(c)).

Déantar cuntais bhliantúla EUTF Bêkou a chomhdhlúthú i gcuntais bhliantúla an Chiste Eorpaigh Forbraíochta.

Buaicphointí oibriúcháin

Éachtaí na bliana

Sheol an tAontas a chéad Chiste Iontaobhais (EUTF) ar a dtugtar Bêkou ('dóchas' an chiall atá le Bêkou sa tSangóis) i mí Iúil 2014 chun cabhrú le Poblacht na hAfraice Láir (PAL) agus leis na daoine ann tar éis ghéarchéim 2013. Is é is aidhm do EUTF Bêkou rochtain ar bhunseirbhísí (sláinte, uisce agus sláintíocht go príomha) a áirithiú, tacú leis an bhforbairt tuaithe agus leis an téarnamh eacnamaíoch, agus an t–athmhuintearas a chur chun cinn. Ó cruthaíodh é, mhaoinigh EUTF Bêkou 22 chlár agus chuaigh sé i bhfeidhm ar bhreis agus leath de dhaonra na tíre.

D'fhan teannas fós i bPoblacht na hAfraice Láir (PAL) ó thaobh cúrsaí slándála de in 2022, cé gur tháinig laghdú ag dhéine na ngníomhaíochta armtha i gcomparáid le 2021. Tá bréagaisnéis agus fuathchaint fós á leathadh. Tá láithreacht agus gníomhaíocht an Wagner Group sa tír fós ina ábhar imní don Aontas Eorpach – tá an grúpa faoi bhearta sriantacha an Aontais ó Nollaig 2021. Ina theannta sin, i gcomhthéacs iomadú na ngrúpaí armtha agus mílístí, tá an próiseas síochána in PAL fós i sáinn, d'ainneoin 'Idirphlé Phoblachtach' a eagraíodh i mí an Mhárta. Tháinig teannas polaitiúil chun cinn in 2022 freisin mar gheall ar an leasú a mhol an tUachtarán Touadéra ar an mBunreacht, a ligfeadh dó dul san iomaíocht arís le haghaidh tríú téarma. Ar an taobh socheacnamaíoch de, tháinig ardú géar ar phraghsanna bun–earraí in 2022 agus tá géarchéim thromchúiseach bheosla sa tír ó mhí an Mheithimh i leith agus ganntanais thábhachtacha i gceist. Rinne iarmhairtí an chogaidh san Úcráin difear do phraghsanna bia agus fuinnimh atá ag dul i méid i bPoblacht na hAfraice Láir, agus ar fud na hilchríche agus d'éirigh siad níos measa dá bharr. Tá staid bhuiséadach an stáit criticiúil agus is ábhar imní é gur ghlac an rialtas an criptea-airgeadra mar dhlíthairiscint. Sa chomhthéacs fíor-mhíshocair sin, bhí thart ar 3,1 milliún daoine, nó 63 % de dhaonra na hAfraice Láir, a raibh géarghá acu le cabhair dhaonnúil in 2022 de réir Oifig na Náisiún Aontaithe um Chomhordú Gnóthaí Daonnúla (OCHA).

Tá bacainní suntasacha fós i gceist maidir le rochtain do lucht dhaonnúil, go háirithe mar gheall ar éiginnteacht, teorainneacha ar ghluaiseacht sa tír, srianta fisiceacha an chomhshaoil (cáilíocht bóithre, tuillte, etc.) agus foréigean in aghaidh pearsanra daonnúil. Tháinig feabhas suntasach ar rochtain le linn na chéad 6 mhí den bhliain, mar gheall ar shrianta riaracháin áirithe a bhaineann le teacht isteach sa tír a bhaint tar éis mhaolú na mbeart i leith COVID-19. Rinneadh difear do ghluaiseacht comhpháirtithe cur chun feidhme agus bhaill foirne an Aontais isteach sa tír agus amach uaithi mar gheall ar an nganntanas breosla sa dara leath den bhliain. Chuir sé isteach ar chabhair dhaonnúil a sholáthar agus rinne sé staid chriticiúil na ndaonraí leochaileacha is mó i ngátar níos measa fós.

Rud eisceachtúil a tharla ar fiú é a lua mar gheall ar an tionchar a bhí aige ar obair an Aontais in PAL, lena n–áirítear an Ciste Iontaobhais, ná tine ar oíche an 18 Nollaig 2022 a scrios áitreabh Thoscaireacht an Aontais Eorpaigh. Ar an dea-uair, ní bhfuair aon duine bás, ach rinneadh damáiste ábhartha suntasach.

Príomhéachtaí i réimsí fócais sonracha

Sna príomhéachtaí ó 2022 atá curtha i láthair thíos léirítear príomhchuspóirí sonracha/príomhréimsí idirghabhála an Chiste Iontaobhais.

Maidir le rochtain ar sheirbhísí, lean Ciste Iontaobhais Bêkou ag tacú leis na hearnálacha Sláinte agus Uisce, Sláintíochta agus Sláinteachais (WASH). Faoi Shláinte, chistigh sé 408 398 gcomhairliúchán leighis nó coisctheach agus idirghabháil sláinte, a bhí ina gcomhairliúcháin íceacha (63 %) agus ina gcomhairliúcháin máthartha agus sláinte leanaí (15 %) den chuid ba mhó. Thacaigh Tionscadail Chiste Iontaobhais Éigeandála an Aontais Eorpaigh don Afraic (EUTF) le hathshlánú agus tógáil an bhonneagair leighis agus le hoiliúint a chur ar phearsanra agus foirne iasachta comhphobail. I réimse WASH, mar gheall ar thacaíocht EUTF Bêkou, bhain 104 597 nduine san Afraic Láir tairbhe as rochtain fheabhsaithe ar fhoinse uisce óil nó ar shaoráidí sláintíochta, rinneadh 119 dtollpholl a athshlánú nó a thógáil, agus rinneadh athrú iompraíochta agus inbhuanaitheacht gníomhaíochtaí a threisiú, trí 20 ceardaí deisiúcháin a chur faoi oiliúint agus 31 021 duine a íogrú i leith an tsláinteachais agus na sláintíochta.

I réimse an chomhtháthaithe shóisialta, bhí sé d'aidhm ag an gcuid is mó de na gníomhaíochtaí a cuireadh chun feidhme le tacaíocht Bêkou mná a chumhachtú agus dul i ngleic le foréigean inscnebhunaithe (GBV), agus chun na meáin sa tír a threisiú. Fuair 3 243 dhuine a d'fhulaing foréigean inscnebhunaithe cúnamh síceasóisialta nó leighis nó tacaíocht eile ag brath ar a riachtanais. Dá réir sin, soláthraíodh 4 985 sheirbhís tacaíochta do mharthanóirí in 2022. Sa bhreis air sin, bhain 50 415 dhuine san Afraic Láir tairbhe as idirghabhálacha cothaithe síochána agus idirghabhálacha um chosc coinbhleachtaí, ceardlanna múscailte feasachta a bhain leis an gcomhrac in aghaidh foréigean inscnebhunaithe go príomha. Lean EUTF Bêkou dá chuid oibre le stáisiúin raidió náisiúnta agus chomhphobail, ag soláthar tacaíocht theicniúil agus airgeadais do 19 stáisiún raidió, lenar cuireadh ar a gcumas dóibh craoltaí a léiriú agus a scaipeadh a bhain le hathmhuintearas agus comhtháthú sóisialta.

Maidir le tacú le téarnamh na n–earnálacha eacnamaíocha agus táirgiúla, thug EUTF Bêkou cúnamh do thalmhaíocht tháirgiúil agus talmhaíocht atá dírithe ar chothú araon, thacaigh sé le grúpaí talmhaíochta agus feirmeoirí beaga, chothaigh sé cruthú poist (obair dlúthfhostaíochta, gairmoiliúint, forbairt gníomhaíochtaí a ghineann ioncam) agus d'éascaigh sé rochtain ar sheirbhísí airgeadais do gnólachtaí beaga agus do dhaoine aonair. Mar shampla, bhain 2 733 dhuine san Afraic Láir tairbhe as scileanna forbartha trí oiliúint fiontraíochta, airgeadais nó ghairmiúil. Bhain 2 188 nduine eile tairbhe as rochtain níos éasca ar sheirbhísí airgeadais trí chomhlachais choigiltis agus iasachtaí sráidbhaile.

Buiséad agus cur chun feidhme buiséid

Faoi dheireadh 2022, bhí breis is EUR 310 milliún i gceist leis na ranníocaíochtaí le EUTF Bêkou, mar a bhí in 2021. Thug an Ciste gealladh agus conrú na ranníocaíochtaí uile a fuarthas chun críche an 31 Nollaig 2021, cé is moite de chistí a choimeádtar le haghaidh faireacháin, meastóireachta, iniúchóireachta agus cumarsáide, ar féidir conradh a dhéanamh lena n–aghaidh tar éis an dáta sin.

Íocadh na ranníocaíochtaí deimhnithe uile ó bhuiséad an Aontais, na Ballstáit, agus deontóirí eile, dar luach EUR 267 milliún in iomlán cé is moite de EUR 43 mhilliún ó CEF atá fós le híoc, chun an t–ús diúltach ar an gcisteán a laghdú.

I dtéarmaí conarthaí, shínigh EUTF Bêkou 10 gconradh nua lena n–áirítear 6 chonradh maidir le fíorú/iniúchadh a dhéanamh ar chaiteachais agus 4 chonradh maidir le gníomhaíochtaí meastóireachta agus cumarsáide i ndáil le cláir, le haghaidh méid iomlán dar luach beagán níos lú ná EUR 1.241 milliún ([13]).

Agus ar ndóigh, íocadh breis is EUR 30 milliún in 2022; eisíocadh breis agus EUR 263 mhilliún ar an iomlán ó cruthaíodh EUTF Bêkou.

Tionchar na ngníomhaíochtaí sna ráitis airgeadais

Sna ráitis airgeadais, tá tionchar na ngníomhaíochtaí thuasluaite níos feiceálaí nuair a fhéachtar ar:

— Caiteachais oibriúcháin: tháinig laghdú kEUR 25 770 air de thoradh fhoirceannadh an Chiste Iontaobhais agus laghdú ina dhiaidh sin ar líon na gconarthaí oscailte;

— Réamh-mhaoiniú: tháinig laghdú kEUR 811 air toisc go raibh imréiteach an réamh-mhaoinithe le haghaidh tionscadal atá fós ar siúl nó atá tugtha chun críche níos airde ná na méideanna réamh-mhaoinithe nua a d'eascair as conarthaí nua a síníodh in 2022: níor síníodh ach 10 gconradh in 2022, a bhain le gníomhaíochtaí iniúchta, meastóireachta agus cumarsáide dar luach kEUR 1 241;

— Mar thoradh ar an líon i bhfad níos ísle de chonarthaí oscailte a bhí ann ag deireadh 2022, de bharr fhoirceannadh an Chiste Iontaobhais, tháinig laghdú substaintiúil kEUR 12 239 ar mhuirir fhabhraithe;

— Dliteanais airgeadais: tháinig méadú kEUR 9 385 orthu sin go príomha toisc go raibh na ranníocaíochtaí ó na deontóirí a tiontaíodh go hairgead níos airde ná na glanchostais a leithdháileadh ar na deontóirí.

([13]) Áirítear na méideanna a gealladh agus a saoradh le linn 2022 leis an méid iomlán de 1 241 milliún.

CLÁR COMHARDAITHE

EUR '000

	Nóta	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ NEAMHREATHA			
Réamh-mhaoiniú	*2.1*	*336*	*214*
		336	**214**
SÓCMHAINNÍ REATHA			
Réamh-mhaoiniú	*2.1*	*10 829*	*11 762*
Suimeanna infhaighte arna dtrádáil ar an stocmhalartán agus méideanna in–aisghabhála nach méideanna in–aisghabhála arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	*2.2*	*3 595*	*4 446*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	*2.3*	*4 316*	*3 792*
		18 740	**20 000**
IOMLÁN NA SÓCMHAINNÍ		**19 076**	**20 214**
DLITEANAIS NEAMHREATHA			
Dliteanais airgeadais	*2.4*	*(12 552)*	*(3 167)*
		(12 552)	**(3 167)**
DLITEANAIS REATHA			
Suimeanna iníoctha	*2.5*	*(4 563)*	*(2 847)*
Muirir fhabhraithe	*2.6*	*(1 961)*	*(14 200)*
		(6 524)	**(17 047)**
IOMLÁN NA nDLITEANAS		**(19 076)**	**(20 214)**
GLANSÓCMHAINNÍ		—	—

RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS

EUR '000

	Nóta	2022	2021
IONCAM			
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad			
Ioncam ó thabhartais	*3.1*	*21 504*	*46 995*
Aisghabháil caiteachas	*3.2*	*42*	—
		21 546	**46 995**
Ioncam ó idirbhearta malairte			
Ioncam airgeadais	*3.3*	*40*	—
		40	**—**
Ioncam iomlán		**21 586**	**46 995**
CAITEACHAIS			
Caiteachais oibriúcháin	*3.4*	*(20 251)*	*(46 021)*
Costais airgeadais	*3.5*	*(12)*	*(48)*
Caiteachais eile	*3.6*	*(1 323)*	*(925)*
Caiteachais iomlána		**(21 586)**	**(46 995)**
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA		—	—

RÁITEAS FAOI SHREABHADH AIRGID

EUR '000

	2022	2021
Toradh eacnamaíoch na bliana	—	—
(Méadú)/laghdú ar réamh-mhaoiniú	*811*	*5 924*
(Méadú)/laghdú ar suimeanna infhaighte malairte agus méideanna in–aisghabhála neamh-mhalairte	*851*	*894*
Méadú/(laghdú) ar dhliteanais airgeadais	*9 385*	*(14 671)*
Méadú/(laghdú) ar suimeanna iníoctha	*1 716*	*2 052*
Méadú/(laghdú) ar mhuirir fhabhraithe	*(12 240)*	*2 254*
GLANSREABHADH AIRGID	**524**	**(3 547)**
Glanmhéadú/(laghdú) ar airgead tirim agus ar coibhéisí airgid thirim	*524*	*(3 547)*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag tús na bliana	*3 792*	*7 339*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag deireadh bliana	*4 316*	*3 792*

RÁITIS AIRGEADAIS EUTF DON AFRAIC 2022 ([14])

([14]) Ba cheart a thabhairt ar aird i ngeall ar shlánú na bhfigiúirí go dtí na mílte euro (kEUR), go bhféadfadh an chuma a bheith air nach bhfuil roinnt sonraí airgeadais sna táblaí suimithe i gceart.

FAISNÉIS CHÚLRA AR EUTF DON AFRAIC

Cúlra ginearálta maidir le Cistí Iontaobhais an Aontais

Bunú

I gcomhréir le hAirteagail 234 agus 235 den Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais (RA AE) ([15]) agus Airteagal 35 den Rialachán Airgeadais is infheidhme maidir leis an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta (RA CEF) ([16]), féadfaidh an Coimisiún Eorpach cistí iontaobhais an Aontais a bhunú le haghaidh gníomhaíochtaí seachtracha ('cistí iontaobhais an Aontais/EUTF'). Bunaítear cistí iontaobhais an Aontais faoi chomhaontú arna thabhairt i gcrích le deontóirí eile le haghaidh gníomhaíochtaí éigeandála agus iar-éigeandála is gá chun freagairt do ghéarchéim, nó le haghaidh gníomhaíochtaí téamacha.

Bunaíonn an Coimisiún Eorpach cistí iontaobhais an Aontais trí chinneadh a dhéanamh tar éis dul i gcomhairle le Parlaimint na hEorpa agus leis an gComhairle nó tar éis dóibh an cinneadh a fhormheas. Áirítear leis an gcinneadh sin an comhaontú bunaidh le deontóirí eile.

Ní dhéantar cistí iontaobhais an Aontais a bhunú agus a chur chun feidhme ach amháin faoi réir na gcoinníollacha a leanas:

— Tá breisluach leis an idirghabháil ón Aontas: is é an bealach is fearr a fhéadfar cuspóirí chistí iontaobhais an Aontais, go háirithe de bharr a scála nó a n–éifeachtaí féideartha, a bhaint amach ar leibhéal an Aontais ná ar an leibhéal náisiúnta agus ní bheadh na hionstraimí maoinithe reatha leordhóthanach chun cuspóirí beartais an Aontais a bhaint amach;

— tugann na cistí iontaobhais de chuid an Aontais infheictheacht pholaitiúil don Aontas agus buntáistí bainistíochta chomh maith le rialú níos fearr ón Aontas ar rioscaí agus ar eisíocaíochtaí de chuid an Aontais agus ar ranníocaíochtaí deontóirí eile;

— ní dhéanann na cistí iontaobhais de chuid an Aontais na bealaí cistiúcháin reatha nó ionstraimí comhchosúla a dhúbailt gan aon bhreisíocht a chur ar fáil;

— Tá cuspóirí chistí iontaobhais an Aontais i gcomhréir le cuspóirí ionstraim an Aontais nó na míre buiséadaí as a ndéantar iad a mhaoiniú.

Cistí Iontaobhais an Aontais atá ann faoi láthair

Ceithre EUTF a bhunaigh an Coimisiún go dtí seo:

— EUTF BÊKOU, arb é is aidhm dó tacú le gach gné de theacht amach Phoblacht na hAfraice Láir ón ngéarchéim agus dá hiarrachtaí atógála. Bunaíodh é an 15 Iúil 2014;

— EUTF MADAD, Ciste Iontaobhais Réigiúnach an Aontais Eorpaigh mar fhreagairt ar an ngéarchéim sa tSiria. Bunaíodh é an 15 Nollaig 2014;

— EUTF don Afraic, Ciste Iontaobhais Éigeandála an Aontais Eorpaigh don chobhsaíocht agus chun aghaidh a thabhairt ar na bunchúiseanna atá leis an imirce mhírialta agus le daoine a bheith á n–easáitiú san Afraic. Bunaíodh é an 12 Samhain 2015;

— EUTF DON CHOLÓIM, a thacaíonn le cur chun feidhme an chomhaontaithe síochána sa téarnamh luath agus sa chobhsú tar éis na coinbhleachta. Bunaíodh é an 12 Nollaig 2016.

Misean

Is iad príomhchuspóirí EUTF don Afraic tacú le gach gné den chobhsaíocht agus rannchuidiú le bainistíocht imirce níos fearr mar aon le haghaidh a thabhairt ar bhunchúiseanna an díchobhsaithe, an easáitithe éigeantais agus na himirce mírialta, go háirithe trí athléimneacht, deiseanna eacnamaíocha agus comhdheiseanna, slándáil agus forbairt a chur chun cinn agus trí dhul i ngleic le sáruithe ar chearta an duine.

Príomhghníomhaíochtaí oibriúcháin

Déanann ciste iontaobhais an Aontais acmhainní ó dheontóirí éagsúla a chomhthiomsú chun gníomhaíocht a mhaoiniú ar bhonn cuspóirí comhaontaithe. Feidhmíonn EUTF don Afraic i dtrí phríomhréimse thíreolaíocha, mar atá an tSaiheil agus limistéar Loch Shead, Corn na hAfraice agus Tuaisceart na hAfraice. D'fhéadfadh tíortha comharsanacha na dtíortha incháilithe tairbhiú, ar bhonn cás ar chás, de thionscadail an chiste iontaobhais. Bunaítear an ciste iontaobhais ar feadh tréimhse theoranta, chun freagairt sa ghearrthéarma agus sa mheántéarma a sholáthar ar na dúshláin sna réigiúin.

([15]) Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 2018/1046 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle.
([16]) Rialachán (AE) 2018/1877 ón gComhairle.

Rialachas

An Coimisiún Eorpach a áirithíonn bainistíocht EUTF don Afraic, agus gníomhaíonn an Coimisiún freisin mar rúnaíocht dá dhá chomhlacht rialála – Bord an Chiste Iontaobhais agus an Bord Oibríochtúil. Ar Bhord an Chiste Iontaobhais agus ar Choiste Oibríochtúil EUTF don Afraic, tá ionadaithe na ndeontóirí agus an Choimisiúin, mar aon le hionadaithe de Bhallstáit an Aontais nach bhfuil ag ranníoc, údaráis ó eagraíochtaí tíortha éagsúla agus réigiúnacha mar bhreathnóirí. Leagtar síos na rialacha maidir le comhdhéanamh an bhoird agus a rialacha inmheánacha i gcomhaontú bunaidh an chiste iontaobhais de chuid an Aontais.

Is é straitéis fhoriomlán an chiste iontaobhais a bhunú agus a athbhreithniú príomhthasc an Bhoird. Tá an Bord Oibríochtúil freagrach as roghnú na ngníomhaíochtaí arna maoiniú ag an gCiste agus déanann sé a gcur chun feidhme a mhaoirsiú. Formheasann sé na cuntais bhliantúla agus na tuarascálacha bliantúla ar na gníomhaíochtaí arna maoiniú ag an gciste iontaobhais freisin.

Foinsí maoinithe

Maoinítear EUTF don Afraic trí ranníocaíochtaí ó dheontóirí. Cuntais bhliantúla

An bunús leis an ullmhú

Leagtar amach an creat dlíthiúil agus na sprioc-amanna chun na cuntais bhliantúla a ullmhú sa ‘Chomhaontú lena mbunaítear Ciste Iontaobhais Éigeandála an Aontais Eorpaigh don chobhsaíocht agus chun aghaidh a thabhairt ar na bunchúiseanna atá leis an imirce mírialta agus le daoine a bheith á n–easáitiú san Afraic agus a rialacha inmheánacha’ (‘Comhaontú Bunaidh’). De réir an Chomhaontaithe Bunaidh sin, ullmhaítear na cuntais bhliantúla i gcomhréir leis na rialacha arna nglacadh ag Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin (Rialacha Cuntasaíochta an Aontais Eorpaigh), a bhunaítear ar chaighdeáin chuntasaíochta a nglactar leo go hidirnáisiúnta le haghaidh na hearnála poiblí (IPSAS).

Oifigeach Cuntasaíochta

Bunaithe ar an gComhaontú Bunaidh, feidhmíonn Oifigeach Cuntasaíochta an Choimisiúin mar Oifigeach Cuntasaíochta ar an gCiste Iontaobhais.

Comhdhéanamh na gcuntas bliantúil

Cumhdaítear leis na cuntais bhliantúla an tréimhse ón 1 Eanáir go dtí an 31 Nollaig agus cuimsítear leo na ráitis airgeadais agus na tuarascálacha ar chur chun feidhme an bhuiséid. Cé go n–ullmhaítear na ráitis airgeadais agus na nótaí a ghabhann leo ar bhonn cuntasaíocht fabhraithe, bunaítear na tuarascálacha ar chur chun feidhme an bhuiséid ar ghluaiseachtaí airgid thirim go príomha.

Próiseas ó chuntais shealadacha go dtí urscaoileadh

Bíonn na cuntais bhliantúla faoi réir iniúchóireacht sheachtrach neamhspleách. Na cuntais bhliantúla a ullmhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta, déantar iad a tharchur, faoin 15 Feabhra an bhliain dár gcionn, chuig an gCoiste Oibríochtúil a dhéanann iad a tharchur ansin chuig an gcuideachta iniúchóireachta arna roghnú ag an eintiteas tar éis nós imeachta tairisceana. Tar éis na hiniúchóireachta, ullmhaíonn an tOifigeach Cuntasaíochta na cuntais bhliantúla chríochnaitheacha agus cuireann sé faoi bhráid an Choiste Oibríochtúil iad lena bhformheas.

Déantar cuntais bhliantúla EUTF don Afraic a chomhdhlúthú i gcuntais bhliantúla an Chiste Eorpaigh Forbraíochta.

Buaicphointí oibriúcháin

Éachtaí na bliana

I gcomhréir le dheireadh na tréimhse conarthaí an 31 Nollaig 2021, ní dhéanfaidh EUTF don Afraic aon ghealltanas airgeadais nua ná aon bhreisiú buiséadach nua a chistiú ó Eanáir 2022 ar aghaidh. Is iad gealltanais airgeadais a bhaineann le gníomhaíochtaí riaracháin amhail iniúchtaí, meastóireachtaí, gníomhaíochtaí faireacháin agus cumarsáide an t–aon chineál gealltanais airgeadais is féidir a thabhairt ar conradh. Leanfar de chláir EUTF don Afraic a chur chun feidhme go dtí deireadh 2025.

Léirigh EUTF don Afraic arís eile in 2022 gurb uirlis thapa éifeachtach cur chun feidhme é, agus d’éascaigh sé idirphlé ar bheartas le tíortha comhpháirtíochta san Afraic, chuir sé cuir chuige nuálacha i bhfeidhm, agus bhain sé amach torthaí inláimhsithe thar na trí réigiún (an tSaiheil agus Loch Shead, Corn na hAfraice, agus Tuaisceart na hAfraice).

Rinne EUTF don Afraic comhdhlúthú breise ar a mhórghníomhaíochtaí i gcomhpháirtíocht le gníomhaireachtaí forbartha de chuid Bhallstáit an Aontais, eagraíochtaí na Náisiún Aontaithe, eagraíochtaí neamhrialtasacha agus tíortha comhpháirtíochta. I gcomhréir le dáta deiridh chonrú an Chiste Iontaobhais ag deireadh 2021, d'fhan líon iomlán na gclár oibriúcháin formheasta mar an gcéanna leis an líon a bhí ann in 2021 (EUR 4 935,1 milliún). Ag deireadh 2022 agus ó thús an Chiste Iontaobhais, bhíothas tar éis 248 gclár a formheas. Faoi dheireadh 2022, bhí luach thart ar EUR 4 176 mhilliún sna híocaíochtaí oibriúcháin carnacha.

In 2022, lean EUTF don Afraic de thacú le cobhsaíocht, agus de dhul i ngleic le himirce agus dúshláin an easáitithe éigeantais, lena n–áirítear bunchúiseanna an easáitithe éigeantais, agus na deiseanna a bhíonn i gceist leis, i ndlúthchomhar le comhpháirtithe Afracacha sa tSaiheil agus i Loch Shead, i gCorn na hAfraice agus i dTuaisceart na hAfraice. Áirítear leis an tacaíocht sin an comhrac in aghaidh na gáinneála ar dhaoine agus smuigleáil imirceach, agus tacú le filleadh agus ath-lánpháirtiú imirceach go hinbhuanaithe ina dtír thionscnaimh ar bhonn deonach.

Le linn na bliana seo caite, d'fhan an méid iomlán a gealladh do EUTF don Afraic mar an gcéanna le 2021 ag EUR 5 061.7 milliún, agus ba iad Ballstáit den Aontas agus deontóirí eile (an Ríocht Aontaithe, an Iorua agus an Eilvéis) a gheall
EUR 623,2 milliún de sin.

Áirithíodh cuntasacht agus trédhearcacht trí ghníomhaíochtaí cumarsáide tráthrialta lena n–áirítear nuashonruithe ar shuíomh gréasáin EUTF don Afraic, postálacha a fhoilsiú ar na meáin shóisialta agus imeachtaí cumarsáide a eagrú. Ar aon dul le blianta roimhe seo, lean tuarascálacha an Chórais Faireacháin agus Foghlama (MLS) (ar fáil ar shuíomh gréasáin EUTF don Afraic) ar an tSaiheil agus Loch Shead agus ar Chorn na hAfraice de léiriú a thabhairt ar na torthaí inláimhsithe a bhain EUTF don Afraic amach i réimsí oibre éagsúla. Ghabh comhpháirtí cur chun feidhme difriúil córas Faireacháin agus Foghlama réigiún na hAfraice Thuaidh de láimh ag deireadh 2021. Sholáthair sé a chéad tuarascáil bhliantúil inar léiríodh torthaí carnacha sa réigiún chun tuairisc a thabhairt ar an dul chun cinn in aghaidh shraith táscairí aschuir coiteanna an Chiste Iontaobhais.

Le linn 2022, bhí praghsanna bia agus fuinnimh agus sreafaí imirce ag éirí níos airde i dtíortha na dtrí réigiún mar gheall ar thosca sochpholaitiúla agus eacnamaíocha araon, arna ngéarú de bharr éifeachtaí méadaitheacha an athraithe aeráide. Cé go raibh tionchar phaindéim COVID-19 fós le brath, tháinig méadú ar chostais bia agus breosla de bharr fhogha na Rúise ar an Úcráin. An boilsciú eacnamaíoch sin, in éineacht le triomaigh thromchúiseacha, tuillte agus coinbhleachtaí áitiúla, bhí tionchar diúltach acu ar an ngeilleagar, ar shlándáil bia agus ar imirce agus soghluaisteacht laistigh den mhór-roinn mar thoradh.

D'fhan an staid slándála i réigiún na Saiheile agus Loch Shead ina hábhar imní ós rud é go raibh leibhéil arda foréigin agus teannais idir pobail ann chomh maith le staid pholaitiúil éagobhsaí (go háirithe i Mailí, Buircíne Fasó agus Sead). Mar thoradh ar an méadú ar phraghsanna tráchtearraí agus bia chomh maith le triomaigh thromchúiseacha, tuillte agus coinbhleachtaí tá an ghéarchéim bia is measa le breis agus 10 mbliana anuas ag tarlú i réigiún na Saiheile agus Loch Shead faoi láthair. Ó mhí an Mheithimh 2022, meastar go bhféadfadh 38 milliún duine a bheith ag fulaingt de bharr ocrais san Afraic Thiar. An tráth céanna, d'fhan easáitiú inmheánach ag méadú agus bhí 4.6 milliún duine easáitithe nó ina ndídeanaithe i mBuircíne Fasó, i Mailí, sa Nígir, i Sead agus sa Mháratáin sa chéad seimeastar de 2022 (sin méadú ó 4.2 milliún i mí na Nollag 2021). Is é EUR 2 217.8 milliún in iomlán a formheasadh mar chistiú i réigiún na Saiheile agus Loch Shead ó thús EUTF don Afraic.

I réigiún Chorn na hAfraice, bhí triomaigh agus díghrádú comhshaoil ina gcúis le géarchéim slándála bia, a rinneadh níos measa fós toisc gur tháinig méadú mór ar phraghsanna bia agus breosla, go háirithe san Aetóip, sa Chéinia agus sa tSomáil, áit a raibh thart ar 20 milliún duine ag streachailt chun maireachtáil agus meastar go bhfuil neamhshlándáil an tsoláthair bia ina fhadhb do 55 mhilliún duine sa réigiún ina iomláine faoi láthair. Chuir tuillte go mór leis an easáitiú, go háirithe sa tSúdáin agus sa tSúdáin Theas. Cé go ndeachaigh an cás in olcas sa réigiún de bharr éagobhsaíochta agus coinbhleachtaí, tharla roinnt forbairtí polaitiúla spreagúla: san Aetóip, inar síníodh comhaontú chun deireadh a chur leis an gcogaíocht; sa Chéinia, ina raibh olltoghchán sách ciúin; agus sa tSúdáin, inar síníodh Creat–Chomhaontú maidir le Rialtas idirthréimhseach a chruthú. Is é EUR 1 810 milliún in iomlán a formheasadh mar chistiú i réigiún Chorn na hAfraice ó thús EUTF don Afraic.

Bhí ganntanas bia agus fuinnimh san Afraic Thuaidh, chomh maith le tionchar díchobhsaitheach fhogha na Rúise ar an Úcráin agus bhí tionchar eacnamaíoch agus sóisialta COVID-19 fós le brath, rudaí a rinneadh níos measa fós mar gheall ar éifeachtaí méadaitheacha an athraithe aeráide, agus chruthaigh na nithe sin go léir 'mol struis' a rinne difear mór do na tíortha sa réigiún. Tá tíortha na hAfraice Thuaidh ina dtíortha tionscnaimh, idirthurais agus cinn scríbe le haghaidh imirce. Ar bhealach na Meánmhara Láir, tháinig breis agus 90 000 imirceach agus dídeanaí isteach san Eoraip in 2022 a d'fhág an Libia agus an Túinéis go príomha, agus a tháinig ón Éigipt, ón Túinéis agus ón mBanglaidéis de thionscnamh. Léirigh sé sin méadú níos mó ná 50 % i gcomparáid le 2021 agus méadú ar líon na n–imirceach ón Áise agus ón Afraic Thuaidh. Ó thús EUTF don Afraic rinneadh EUR 907.3 milliún in iomlán a fhormheas mar chistiú i réigiún na hAfraice Thuaidh.

Buiséad agus cur chun feidhme buiséid

Ní dhearnadh aon chlár nua ná aon bhreisiú buiséadach nua in aon cheann de na trí réigiún in EUTF don Afraic in 2022, i gcomhréir le deireadh na tréimhse conarthaí an 31 Nollaig 2021.

Ba é EUR 5 056.31 milliún an méid iomlán a gealladh le haghaidh caiteachas oibríochtúil agus riaracháin ó thús EUTF don Afraic, agus an méid iomlán a gealladh bainte ón méid a saoradh á chur san áireamh.

Rinneadh 34 chonradh nua dar luach 3.32 milliún a chonrú in 2022, i bhfianaise na glansuime a gealladh agus nach ndearnadh aon ghealltanas a shaoradh, i gcomparáid le EUR 112 mhilliún in 2021. Bhain na conarthaí sin le gníomhaíochtaí riaracháin amháin (iniúchadh, meastóireacht, cumarsáid, faireachán) mar ní féidir cláir oibríochtúla ná gníomhaíochtaí oibríochtúla a chistiú a thuilleadh ó mhí Eanáir 2022.

Bhain na híocaíochtaí sa tréimhse tuairiscithe luach EUR 442 mhilliún amach, méid a bhí EUR 306 mhilliún ní ba lú ná mar a bhí in 2021 (EUR 748 milliún). Tá na híocaíochtaí níos lú in 2022, toisc gur tháinig roinnt tionscadal go dtí deireadh a dtréimhse cur chun feidhme; tá siad sin i gcomhréir le treochtaí na réamhaisnéise bliantúla.

In 2022, ba é 99 % an cur chun feidhme buiséid iomlán a baineadh amach i dtéarmaí leithreasaí faoi chomhair gealltanas arna n–úsáid ag gealltanais (lena n–áirítear aisghabhálacha agus méideanna saortha).

In 2022, bhí tionchar ollmhór ag paindéim COVID-19 fós ar na tíortha a thairbhigh de EUTF don Afraic, cé nach raibh sé chomh mór le 2021. An cistiú a athdhíríodh in 2021 agus in 2020 chun an fhreagairt is gá a sholáthar ar an bpaindéim, leanadh den chistiú sin a úsáid chun aghaidh a thabhairt ar iarmhairtí diúltacha eacnamaíocha agus sóisialta COVID-19, lena n–áirítear gníomhaíochtaí coisctheacha nó bearta maolaithe socheacnamaíocha.

Ón tráth a thosaigh fogha na Rúise ar an Úcráin, chuaigh praghsanna bia agus tráchtearraí i méid go tapa ar fud an domhain agus bhí tionchar tromchúiseach aige sin ar thíortha na hAfraice. Don chuid is mó de thíortha na hAfraice, a bhraitheann go mór ar bhia agus breosla ó thíortha eile, tá tionchar criticiúil ag praghsanna méadaithe na dtráchtearraí ar fud an domhain ar bhuiséid náisiúnta agus ar phraghsanna intíre an bhia, an fhuinnimh agus ar phraghsanna tomhaltóirí. Rinne an boilsciú eacnamaíoch difear do chur chun feidhme thionscadail EUTF, rud a laghdaigh cumhacht cheannaigh na gcomhpháirtithe agus na dtairbhithe, agus bhí tionchar suntasach aige ar idirghabhálacha lenar soláthraíodh aistrithe sóisialta (gníomhaíochtaí comhchineáil nó airgid thirim) mar shampla.

Tionchar na ngníomhaíochtaí sna ráitis airgeadais

Sna ráitis airgeadais, tá tionchar na ngníomhaíochtaí thuasluaite níos feiceálaí nuair a fhéachtar ar:

— **Réamh-mhaoiniú**: tháinig laghdú kEUR 173 980 air toisc go raibh imréiteach an réamh-mhaoinithe le caiteachais a tabhaíodh le haghaidh tionscadal atá fós ar siúl nó atá tugtha chun críche níos airde ná na méideanna réamh-mhaoinithe nua a d'eascair as conarthaí nua a síníodh in 2022. Níor síníodh ach 30 conradh in 2022, a bhain le gníomhaíochtaí riaracháin: iniúchadh, meastóireacht, cumarsáid agus faireachán a dhéanamh ar EUR 2.69 milliún;

— **Dliteanais airgeadais**: tháinig laghdú kEUR 190 739 air go príomha toisc nár leordhóthanach na ranníocaíochtaí a tiontaíodh go hairgead le linn na bliana chun na glanchaiteachais a leithdháileadh ar na deontóirí a chumhdach. Tháinig laghdú ar airgead tirim agus coibhéisí airgid mar thoradh;

— **Caiteachais oibriúcháin**: tharla laghdú kEUR 265 746 de thoradh fhoirceannadh an Chiste Iontaobhais. Ba é 2022 an chéad bhliain tar éis dheireadh na tréimhse conarthaí, agus tháinig laghdú ar líon na gconarthaí oscailte agus laghdú ar an gcaiteachas dá réir sin.

CLÁR COMHARDAITHE

EUR '000

	Nóta	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ NEAMHREATHA			
Sócmhainní Airgeadais	*2.1*	*1 943*	—
Réamh-mhaoiniú	*2.2*	*14 927*	*55 305*
		16 870	**55 305**
SÓCMHAINNÍ REATHA			
Réamh-mhaoiniú	*2.2*	*304 055*	*437 657*
Suimeanna infhaighte arna dtrádáil ar an stocmhalartán agus méideanna in–aisghabhála nach méideanna in–aisghabhála arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	*2.3*	*35 914*	*45 339*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	*2.4*	*157 587*	*179 759*
		497 556	**662 755**
IOMLÁN NA SÓCMHAINNÍ		**514 426**	**718 061**
DLITEANAIS NEAMHREATHA			
Dliteanais airgeadais	*2.5*	*(334 791)*	*(525 530)*
		(334 791)	**(525 530)**
DLITEANAIS REATHA			
Suimeanna iníoctha	*2.6*	*(30 975)*	*(53 143)*
Muirir fhabhraithe	*2.7*	*(148 660)*	*(139 388)*
		(179 635)	**(192 531)**
IOMLÁN NA nDLITEANAS		**(514 426)**	**(718 061)**
GLANSÓCMHAINNÍ		—	—

RÁITEAS MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS

EUR '000

	Nóta	2022	2021
IONCAM			
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad			
Ioncam ó thabhartais	*3.1*	*605 739*	*871 456*
Aisghabháil spcaiteachass	*3.2*	*754*	*16*
		606 493	**871 472**
Ioncam ó idirbhearta malairte			
Ioncam airgeadais	*3.3*	*251*	*131*
Ioncam malairte eile	*3.4*	*18 902*	*16 340*
		19 152	**16 471**
Ioncam iomlán		**625 645**	**887 943**
CAITEACHAIS			
Caiteachais oibriúcháin	*3.5*	*(590 545)*	*(856 291)*
Costas airgeadais	*3.6*	*(643)*	*(550)*
Caiteachais eile	*3.7*	*(34 457)*	*(31 103)*
Caiteachais iomlána		**(625 645)**	**(887 943)**
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA		—	—

RÁITEAS FAOI SHREABHADH AIRGID

EUR '000

	2022	2021
Toradh eacnamaíoch na bliana	—	—
Gníomhaíochtaí oibriúcháin		
(Méadú)/laghdú ar réamh-mhaoiniú	*173 980*	*159 078*
(Méadú)/laghdú ar suimeanna infhaighte malairte agus méideanna in–aisghabhála neamh-mhalairte	*9 425*	*(38 992)*
Méadú/(laghdú) ar dhliteanais airgeadais	*(190 739)*	*(20 849)*
Méadú/(laghdú) ar suimeanna iníoctha	*(22 168)*	*7 765*
Méadú/(laghdú) ar mhuirir fhabhraithe	*9 272*	*14 786*
Gníomhaíochtaí infheistíochta		
Méadú/laghdú ar shócmhainní airgeadais neamhdhíorthacha ar luach cóir trí bharrachas nó easnamh	*(1 943)*	—
GLANSREABHADH AIRGID	**(22 172)**	**121 788**
Glanmhéadú/(laghdú) ar airgead tirim agus ar coibhéisí airgid thirim	*(22 172)*	*121 788*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag tús na bliana	*179 759*	*57 971*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag deireadh bliana	*157 587*	*179 759*

RÁITIS AIRGEADAIS CHOMHDHLÚITE CEF AGUS CISTÍ IONTAOBHAIS AN AONTAIS ([17])

([17]) Ba cheart a thabhairt ar aird i ngeall ar shlánú na bhfigiúirí go dtí na milliúin euro, go bhféadfadh an chuma a bheith air nach bhfuil roinnt sonraí airgeadais sna táblaí suimithe i gceart

CLÁR COMHARDAITHE COMHDHLÚITE

EUR milliún

	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ NEAMHREATHA		
Sócmhainní airgeadais	*69*	*39*
Réamh-mhaoiniú	*503*	*726*
Suimeanna infhaighte malairte	*7*	*4*
	580	**770**
SÓCMHAINNÍ REATHA		
Sócmhainní airgeadais	*3*	*—*
Réamh-mhaoiniú	*1 711*	*1 902*
Suimeanna infhaighte arna dtrádáil ar an stocmhalartán agus méideanna in–aisghabhála nach méideanna in–aisghabhála arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad	*66*	*85*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	*1 189*	*1 177*
	2 970	**3 164**
IOMLÁN NA SÓCMHAINNÍ	**3 550**	**3 934**
DLITEANAIS NEAMHREATHA		
Dliteanais airgeadais	*(101)*	*(154)*
	(101)	**(154)**
DLITEANAIS REATHA		
Suimeanna iníoctha	*(462)*	*(557)*
Muirir fhabhraithe agus ioncam iarchurtha	*(1 282)*	*(1 162)*
	(1 744)	**(1 719)**
IOMLÁN NA nDLITEANAS	**(1 845)**	**(1 873)**
GLANSÓCMHAINNÍ	**1 705**	**2 061**
CISTÍ & CÚLCHISTÍ		
Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha	*65 100*	*62 643*
Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh	*2 252*	*2 252*
Toradh eacnamaíoch tugtha ar aghaidh ó bhlianta roimhe seo	*(62 834)*	*(59 860)*
Toradh eacnamaíoch na bliana	*(2 813)*	*(2 974)*
GLANSÓCMHAINNÍ	**1 705**	**2 061**

RÁITEAS COMHDHLÚITE MAIDIR LE FEIDHMÍOCHT AIRGEADAIS

EUR milliún

	2022	2021
IONCAM		
Ioncam ó idirbhearta nach idirbhearta arna dtrádáil ar an stocmhalartán iad		
Gníomhaíochtaí gnóthaithe	*19*	*27*
Ioncam ó thabhartais do chistí iontaobhais	*169*	*272*
	188	**300**
Ioncam ó idirbhearta malairte		
Ioncam airgeadais	*3*	*(25)*
Ioncam eile	*96*	*90*
	99	**64**
Ioncam iomlán	**287**	**364**
CAITEACHAIS		
Ionstraimí cabhrach	*(2 331)*	*(2 218)*
Caiteachais arna gcur chun feidhme ag eintitis eile	*(1)*	—
Caiteachais arna gcur chun feidhme ag cistí iontaobhais	*(611)*	*(902)*
Caiteachais chómhaoiniúcháin	*4*	*(19)*
Costais airgeadais	*(7)*	*(21)*
Caiteachais eile	*(155)*	*(178)*
Caiteachais iomlána	**(3 100)**	**(3 338)**
TORADH EACNAMAÍOCH NA BLIANA	**(2 813)**	**(2 974)**

RÁITEAS COMHDHLÚITE FAOI SHREABHADH AIRGID

EUR milliún

	2022	2021
Toradh eacnamaíoch na bliana	*(2 813)*	*(2 974)*
Gníomhaíochtaí oibriúcháin		
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí	*2 458*	*3 657*
(Méadú)/laghdú ar ranníocaíochtaí i gcistí iontaobhais	*(0)*	*—*
(Méadú)/laghdú ar réamh-mhaoiniú	*414*	*266*
(Méadú)/laghdú ar suimeanna infhaighte malairte agus méideanna in–aisghabhála neamh-mhalairte	*16*	*66*
Méadú/(laghdú) ar fhorálacha	*1*	*0*
Méadú/(laghdú) ar dhliteanais airgeadais	*(54)*	*(19)*
Méadú/(laghdú) ar suimeanna iníoctha	*(96)*	*(104)*
Méadú/(laghdú) ar mhuirir fhabhraithe agus ioncam iarchurtha	*120*	*(502)*
Gluaiseachtaí eile nach gluaiseachtaí airgid iad	*—*	*—*
Gníomhaíochtaí infheistíochta		
(Méadú)/laghdú ar shócmhainní airgeadais ar fáil le díol	*(33)*	*(7)*
GLANSREABHADH AIRGID	**12**	**384**
Glanmhéadú/(laghdú) ar airgead tirim agus ar coibhéisí airgid thirim	*12*	*384*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag tús na bliana	*1 177*	*793*
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag deireadh bliana	*1 189*	*1 177*

RÁITEAS COMHDHLÚITE MAIDIR LE hATHRUITHE AR GHLANSÓCMHAINNÍ

EUR milliún

	Caipiteal ciste – CEFanna gníomhacha (A)	Cistí neamhghlaoite – CEFanna gníomhacha (B)	Caipiteal ciste glaoite – CEFanna gníomhacha (C) = (A)-(B)	Cúlchistí Carntha (D)	Caipiteal ciste glaoite ó CEFanna iata tugtha ar aghaidh (E)	Cúlchiste luacha chóir (F)	Glansócmhainní iomlána (C)+(D)+(E)+(F)
IARMHÉID AN 31.12.2020	**73 041**	**14 055**	**58 986**	**(59 854)**	**2 252**	**(5)**	**1 379**
Tionchar EAR 11 athbhreithnithe	—	—	—	*(5)*		*5*	
Iarmhéid an 01.01.2021	**73 041**	**14 055**	**58 986**	**(59 860)**	**2 252**	**—**	**1 379**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí	*(43)*	*(3 700)*	*3 657*	—	—		*3 657*
Toradh eacnamaíoch na bliana	—	—	—	*(2 974)*	—		*(2 974)*
IARMHÉID AN 31.12.2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**—**	**2 061**
Méadú caipitil – ranníocaíochtaí	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*				*2 457*
Toradh eacnamaíoch na bliana			—	*(2 813)*			*(2 813)*
IARMHÉID AN 31.12.2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**—**	**1 705**

TUARASCÁIL CEF AR CHUR CHUN FEIDHME AIRGEADAIS

CLÁR

Leathanach

1. BACKGROUND 74
   1.1. Previous EDFs 74
   1.2. 10th and 11th EDF 75
2. FINANCIAL IMPLEMENTATION 76
   2.1. Financial outturn 76
   2.2. Revenue 82
   2.3. Operational Expenditure and specific programmes 83
3. GLOSSARY 93

1. **CÚLRA**

Seoladh an Ciste Eorpach Forbraíochta in 1959 agus tá sé ar an bpríomhionstraim maidir le cabhair an Aontais a sholáthar don chomhar forbartha do Stáit san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (ACC) agus Tíortha agus Críocha Thar Lear. An príomhchuspóir atá leis is ea an bhochtaineacht a laghdú agus, ar deireadh, í a dhíothú.

Bunaítear CEF le Comhaontú Inmheánach de chuid Ionadaithe na mBallstát, agus tá sé á bhainistiú ag coiste sonrach. Is ranníocaíochtaí 'ad hoc' ó Bhallstáit an Aontais iad acmhainní CEF, agus cinneann siad ar mhéid foriomlán a leithdháilfear ar an gciste (thar thréimhse 5 bliana). De bhreis ar na ranníocaíochtaí sin, is féidir leis na Ballstáit socruithe cómhaoiniúcháin a dhéanamh nó ranníocaíochtaí saorálacha airgeadais a dhéanamh le CEF freisin. Tá an Coimisiún Eorpach freagrach as cur chun feidhme airgeadais na n–oibríochtaí arna ndéanamh le hacmhainní CEF. An Banc Eorpach Infheistíochta a dhéanann an tSaoráid Infheistíochta a bhainistiú.

Is ciste é CEF a fheidhmítear bunaithe ar an ilbhliantúlacht. Tugtar gach CEF i gcrích ar feadh tréimhse thart ar 5 bliana agus é á rialú ag a Rialachán Airgeadais féin, lena gceanglaítear go n–ullmhófaí ráitis airgeadais le haghaidh gach CEF ar leith. Dá réir sin, ullmhaítear ráitis airgeadais ar leithligh le haghaidh gach CEF i leith na coda sin arna bainistiú ag an gCoimisiún.

Maidir leis an gComhaontú Inmheánach lena mbunaítear an CEF deiridh, an 11ú CEF (2014-2020), tháinig sé i bhfeidhm an 1 Márta 2015. Ó 2021 ar aghaidh, áirítear an comhar le tíortha ACC san Ionstraim um Chomharsanacht, Forbairt agus Comhar Idirnáisiúnta (NDICI). Mar sin féin, maidir leis na tionscadail leanúnacha arna gcistiú faoi CEF, leanfar dá gcur chun feidhme faoi bhunús dlí CEF faoi seach.

Táirgtear an tuarascáil seo i gcomhréir le hAirteagal 39 de Rialachán Airgeadais an 11ú CEF ([18]). Soláthraítear faisnéis inti ar oibríochtaí ioncaim agus caiteachais CEF, agus dírítear ar theagmhais thábhachtacha a raibh tionchar suntasach acu ar chur chun feidhme airgeadais 2020.

Ó tharla nach ann d'aon oibríocht leanúnach faoi CEFanna roimhe seo ([19]), ní áirítear leis an tuarascáil seo ach figiúirí le haghaidh an 10ú agus an 11ú CEF.

1.1. **CEFANNA ROIMHE SEO**

AN 6ú AGUS AN 7ú CEF

Tugadh an 6ú CEF i gcrích in 2006 agus tugadh an 7ú CEF i gcrích in 2008. In 2019, dhún an Coimisiún idirbhearta amuigh na dtionscadal faoin 8ú CEF.

I gcomhréir le hAirteagal 1(2)(b) de Chomhaontú Inmheánach an 9ú CEF, aistríodh iarmhéideanna agus gealltanais saortha CEFanna roimhe sin don 9ú CEF.

AN 8ú AGUS AN 9ú CEF

Tugadh an 8ú CEF i gcrích ón taobh oibríochtúil de agus ón taobh airgeadais de in 2021 ar mhéid iomlán caiteachais EUR 10 374 mhilliún. D'fhógair an Coimisiún do na Ballstáit go dtabharfar i gcrích an 8ú CEF sa Teachtaireacht a cuireadh i láthair na Comhairle i mí Dheireadh Fómhair 2021.

Tugadh gníomhaíochtaí go léir an 8ú CEF i gcrích, rinneadh na seiceálacha agus na rialuithe uile, agus tugadh i gcrích gach conradh agus cinneadh airgeadais i gcuntais CEF. Gach ordú gnóthaithe a bhí ar oscailt i gcónaí nuair a tugadh an CEF i gcrích go hoibríochtúil, rinneadh iad a scor nó a tharscaoileadh cé is moite de deich n–ordú gnóthaithe (lena n–áirítear sé chás dlíthíochta a bhfuil an tSeirbhís Dlí ina mbun). I gcomhréir le Cinneadh C(2003)19044 ón gCoimisiún, aistríodh na 10 n–ordú gnóthaithe sin chuig an 9ú CEF.

Tá tabhairt i gcrích an 9ú CEF ag dul ar aghaidh go maith. Tá 19 gconradh fós oscailte agus astu sin baineann 12 chonradh díobh le gníomhaíochtaí sa tSúdáin Theas (Cinneadh 2011/315/AE ón gComhairle ([20])). Cinneadh iad sin tar éis chlásal éagtha an 9ú CEF agus ba cheart, i bprionsabal, iad a thabhairt i gcrích faoi 2024.

Idir 2015 go 2022, rinne an Coimisiún trí aisíoc ar chreidmheasanna an 8ú/9ú CEF ar mhéid iomlán EUR 1 868.6 ([21]) milliún. Aisíocadh iarmhéid EUR 43 mhilliún i mí Eanáir 2023 i gcomhthéacs íocaíocht na chéad tráthchoda de ranníocaíochtaí na mBallstát le CEF.

([18]) Rialachán (AE) 2018/1877 ón gComhairle.
([19]) Cé is moite d'oibríochtaí sa tSúdáin Theas
([20]) IO L 142, 28.5.2011, lch. 61.
([21]) 1 402.57 milliún Saoráid Idirlinne (Cinneadh 2015/0246 ón gComhairle), 200 milliún (Cinneadh 2017/1206 ón gComhairle), 223 mhilliún (Cinneadh 2020/1708 ón gComhairle) agus 43 mhilliún (Cinneadh 2021/1941 ón gComhairle)

1.2. **AN 10ú AGUS AN 11ú CEF**

Shínigh Ballstáit an Chomhphobail Eorpaigh agus Stáit san Afraic, i Muir Chairib agus san Aigéan Ciúin (Stáit ACC) Comhaontú Comhpháirtíochta ACC-CE an 23 Meitheamh 2000 in Cotonou. Tháinig an comhaontú i bhfeidhm an 1 Aibreán 2003 (lenar bunaíodh an 9ú CEF). Leasaíodh Comhaontú Cotonou faoi dhó: ar dtús leis an gcomhaontú a síníodh i Lucsamburg an 25 Meitheamh 2005 (lenar bunaíodh an 10ú CEF), agus ansin leis an gcomhaontú a síníodh in Ouagadougou an 22 Meitheamh 2010 (lenar bunaíodh an 11ú CEF).

Cinneadh ón gComhairle 2001/822/CE an 27 Samhain 2001 maidir le tíortha agus críocha thar lear a chomhlachú leis an gCómhphobal Eorpach ('an Cinneadh maidir le Comhlachas Thar Lear' ([22])), tháinig sé i bhfeidhm an 2 Nollaig 2001. Leasaíodh an Cinneadh sin an 19 Márta 2007 (Cinneadh 2007/249/CE) ([23]).

An Comhaontú Inmheánach maidir le maoiniú chabhair an Chomhphobail faoin gcreat airgeadais ilbhliantúil don tréimhse 2014-2020 i gcomhréir le Comhaontú Cotonou athbhreithnithe, a ghlac Ionadaithe Rialtais Bhallstáit an Chomhphobail Eorpaigh i mí Lúnasa 2013, tháinig sé i bhfeidhm i mí an Mhárta 2015.

Faoi Chomhaontú Cotonou, don dara tréimhse (2008-2013), tá buiséad foriomlán EUR 22 682 mhilliún ag an 10ú CEF. Den mhéid sin:

— leithdháileadh EUR 21 966 mhilliún do thíortha ACC;

— EUR 286 mhilliún do na tíortha agus críocha thar lear; agus

— EUR 430 milliún don Choimisiún mar chaiteachas tacaíochta le haghaidh chlárú agus chur chun feidhme CEF.

Roinntear an méid le haghaidh thíortha ACC dá réir sin:

— EUR 17 766 mhilliún le haghaidh cláir tháscacha náisiúnta agus réigiúnacha;

— EUR 2 700 milliún le haghaidh comhar laistigh de thíortha ACC agus laistigh de réigiúin; agus

— EUR 1 500 milliún le haghaidh Saoráidí Infheistíochta.

Go háirithe, tiomnaítear cion méadaithe den bhuiséad do chláir réigiúnacha, rud a chuireann i dtábhacht a thábhachtaí atá an lánpháirtiú eacnamaíoch réigiúnach mar an bunchreat le haghaidh na forbartha náisiúnta agus áitiúla. Nuálaíocht sa 10ú EDF ab ea cruthú 'méideanna dreasachta' le haghaidh gach tíre.

Faoi Chomhaontú Cotonou, maoinítear an tríú tréimhse (2014-2020) de chabhair Chomhphobail le Stáit ACC agus tíortha agus críocha thar lear leis an 11ú CEF ar mhéid EUR 30 506 mhilliún:

— ar leithdháiltear EUR 29 089 mhilliún de do thíortha ACC i gcomhréir le hAirteagal 1.2(a) agus Airteagal 2(d) den Chomhaontú Inmheánach, a ndéanann an Coimisiún Eorpach bainistíocht ar EUR 27 955 mhilliún de;

— ar leithdháileadh EUR 364,5 milliún de do thíortha agus críocha thar lear i gcomhréir le hAirteagal 1,2(a) agus Airteagal 3,1 den Chomhaontú Inmheánach, a ndéanann an Coimisiún Eorpach bainistíocht ar EUR 359.5 milliún de; agus

— leithdháiltear EUR 1 052,5 milliún don Choimisiún chun na costais a eascraíonn as clárú agus cur chun feidhme acmhainní an 11ú CEF a mhaoiniú, i gcomhréir le hAirteagal 1.2(a) den Chomhaontú Inmheánach.

([22]) IO L 314, 30.11.2001, lch. 1.
([23]) IO L 109, 26.4.2007, lch. 33.

2. **CUR CHUN FEIDHME AIRGEADAIS**

2.1. **OLLTORADH AIRGEADAIS**

FORBAIRT LEITHREASUITHE AN 10ú CEF

10ú CEF

FORBAIRT LEITHREASUITHE: 31 Nollaig 2022

ANAILÍS AR CHREIDMHEASANNA IN AGHAIDH NA HIONSTRAIME

(EUR milliún)

	IONSTRAIM	LEITHREASÚ TOSAIGH	MÉADUITHE/ LAGHDUITHE AR ACMHAINNÍ CARNACHA AN 31 NOLLAIG 2021	MÉADÚ NÓ LAGHDÚ AR ACMHAINNÍ IN 2022	Nótaí	LEITHREASÚ LEIBHÉIL REATHA
ACC	*Cómhaoiniú*	*0*	*202*			*202*
	Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit	*20 896*	*(391)*	*337*		*20 842*
	FO-IOMLÁN ACC	**20 896**	**(189)**	**337**		**21 044**
OCT	*Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit*	*0*	*240*	*(0)*		*240*
	FO-IOMLÁN TÍORTHA AGUS CRÍOCH THAR LEAR	**0**	**240**	**(0)**		**240**
	IOMLÁN 10ú CEF	**20 896**	**51**	**337**		**21 284**

FORBAIRT LEITHREASUITHE AN 11ú CEF

11ú CEF

FORBAIRT LEITHREASUITHE: 31 Nollaig 2022

ANAILÍS AR CHREIDMHEASANNA IN AGHAIDH NA HIONSTRAIME

(EUR milliún)

	IONSTRAIM	LEITHREASÚ TOSAIGH	MÉADUITHE/ LAGHDUITHE AR ACMHAINNÍ CARNACHA AN 31 NOLLAIG 2021	MÉADÚ NÓ LAGHDÚ AR ACMHAINNÍ IN 2022	Nótaí	LEITHREASÚ LEIBHÉIL REATHA
ACC	*Cómhaoiniú*	*0*	*88*	*2*		*89*
	SLA inmheánach CE	*0*	*1*			*1*
	Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit	*29 008*	*308*	*(602)*		*28 713*
	FO-IOMLÁN ACC	**29 008**	**395**			**28 804**
OCT	*Cómhaoiniú*	*0*	*0*			*0*
	SLA inmheánach CE	*0*	*0*			*0*
	Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit	*0*	*352*	*1*		*353*
	FO-IOMLÁN TÍORTHA AGUS CRÍOCH THAR LEAR	**0**	**352**			**353**
	IOMLÁN 11ú CEF	**29 008**	**870**	**(721)**		**29 157**

FORBAIRT GEALLTANAS, CISTÍ SANNTA AGUS ÍOCAÍOCHTAÍ LE hAGHAIDH AN 10ú CEF

CUNTAIS CHOMHIOMLÁNAITHE CEF AN 31 NOLLAIG 2022

AICME CHABHRACH

ACC + PTOM – 10ú CEF

(EUR milliún)

		CREIDM-HEAS-ANNA	CINNTÍ			CISTÍ SANNTA			ÍOCAÍOCHTAÍ		
			COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
ACC	**Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit**										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	12 370	12 325	(67)	100 %	12 283	(50)	100 %	12 162	19	99 %
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH B – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	1 966	1 965	(6)	100 %	1 961	(3)	100 %	1 959	(0)	100 %
	FO-IOMLÁN: SLÁNDÁIL BIA	343	484	484	141 %	316	316	65 %	232	232	73 %
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	527	526	0	100 %	526	0	100 %	522		99 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ TAOBH ISTIGH DE ACC	3 628	3 618	(37)	100 %	3 549	(3)	98 %	3 323	84	94 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ RÉIGIÚNACHA	1 960	1 810	(15)	92 %	1 778	(16)	98 %	1 694	2	95 %
	Cómhaoiniú										
	Leithdháiltí										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	185	178	(1)	96 %	175	(2)	98 %	172	8	98 %
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	5	5	0	111 %	5	0	100 %	4	1	78 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ TAOBH ISTIGH DE ACC	12	11		91 %	11	0	100 %	11		100 %

(EUR milliún)

		CREIDM-HEAS-ANNA	CINNTÍ			CISTÍ SANNTA			ÍOCAÍOCHTAÍ		
			COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	Cúlchiste nach féidir a shlógadh										
	FO-IOMLÁN: CÚLCHISTE NACH FÉIDIR A SHLÓGADH 10ú CEF	137									
OCT	**Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit**										
	Leithdháiltí										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	186	186	(1)	100 %	183	0	99 %	170	1	93 %
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH B – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	14	14	(0)	100 %	14	0	100 %	14		100 %
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	5	5		100 %	5		100 %	5		100 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ RÉIGIÚNACHA	34	34	0	100 %	34	0	99 %	34	0	100 %
	Cúlchiste nach féidir a shlógadh										
	FO-IOMLÁN: CÚLCHISTE NACH FÉIDIR A SHLÓGADH 10ú CEF	17									
	IOMLÁN: ACC + TÍORTHA AGUS CRÍOCHA THAR LEAR (CÚLCHISTÍ SAN ÁIREAMH) (A+B)	**21 389**	**21 162**	**356**	**99 %**	**20 841**	**241**	**98 %**	**20 302**	**347**	**97 %**

FORBAIRT GEALLTANAS, CISTÍ SANNTA AGUS ÍOCAÍOCHTAÍ LE hAGHAIDH AN 11ú CEF

CUNTAIS CHOMHIOMLÁNAITHE CEF AN 31 NOLLAIG 2022

AICME CHABHRACH

ACC + PTOM – 11ú CEF

(EUR milliún)

		CREIDM-HEAS-ANNA	CINNTÍ			CISTÍ SANNTA			ÍOCAÍOCHTAÍ		
			COMHIOM-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIOM-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIOM-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
ACC	**Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit**										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	15 449	15 421	(110)	100 %	14 413	391	93 %	11 062	1 086	77 %
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH B – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	1 060	1 060	(3)	100 %	1 039	22	98 %	980	115	94 %
	FO-IOMLÁN: SAORÁID IDIRLINNE	0									
	FO-IOMLÁN: SLÁNDÁIL BIA	112	112	112	100 %	21	21	19 %	3	3	15 %
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	1 067	1 067	(3)	100 %	1 063	(0)	100 %	910	54	86 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ TAOBH ISTIGH DE ACC	4 009	3 907	(1)	97 %	3 822	120	98 %	3 186	218	83 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ RÉIGIÚNACHA	7 293	7 286	(14)	100 %	7 047	56	97 %	5 452	526	77 %
	Cómhaoiniú										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	46	46	0	100 %	45	(0)	98 %	26	8	59 %
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	4	4	0	100 %	4	0	100 %	0		10 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ TAOBH ISTIGH DE ACC	33	33	0	100 %	33	0	100 %	27	4	83 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ RÉIGIÚNACHA	8	6	2	75 %	6	2	100 %	4		67 %

(EUR milliún)

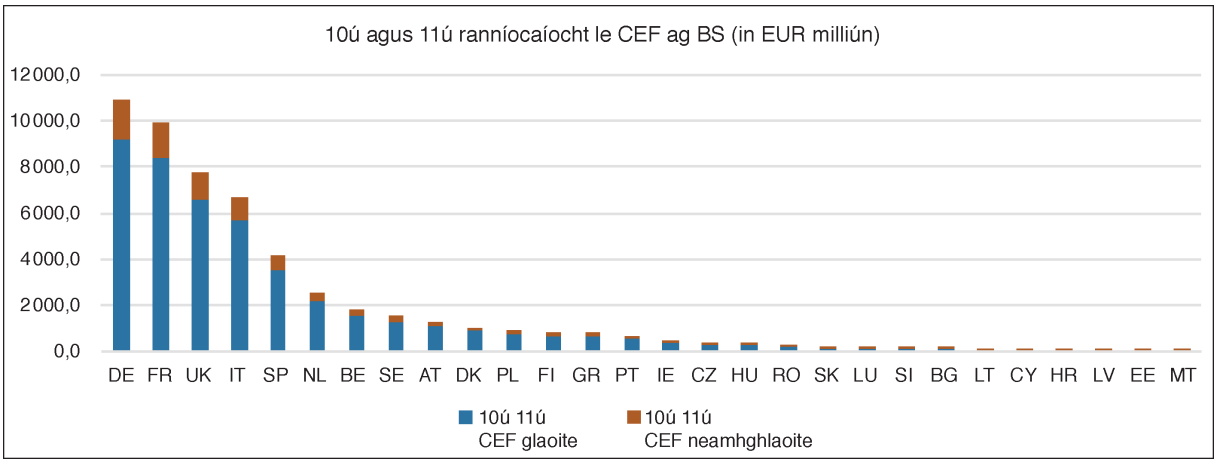
		CREIDM-HEAS-ANNA	CINNTÍ			CISTÍ SANNTA			ÍOCAÍOCHTAÍ		
			COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%	COMHIO-M-LÁNAITHE	BLIANTÚIL	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
ACC	**Cúlchiste nach féidir a shlógadh**										
	FO-IOMLÁN: CÚLCHISTE NACH FÉIDIR A SHLÓGADH 11ú CEF	75									
	SLA inmheánach CE										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	1	1		52 %	1		100 %	1		100 %
OCT	**Gnáth-ranníocaíochtaí ó Bhallstáit**										
	Leithdháiltí										
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH A – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	211	211	(1)	100 %	194	(1)	92 %	192	9	99 %
	FO-IOMLÁN: IMCHLÚDACH B – LEITHDHÁILTÍ NÁISIÚNTA	12	12	0	100 %	12	0	100 %	12		99 %
	FO-IOMLÁN: SAORÁID IDIRLINNE	0									
	FO-IOMLÁN: COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS	8	8	(0)	100 %	6	0	77 %	5	0	84 %
	FO-IOMLÁN: LEITHDHÁILTÍ RÉIGIÚNACHA	103	102	(0)	100 %	102	0	100 %	52	15	51 %
	Cúlchiste nach féidir a shlógadh										
	FO-IOMLÁN: CÚLCHISTE NACH FÉIDIR A SHLÓGADH 11ú CEF	2									
	IOMLÁN: ACC + TÍORTHA AGUS CRÍOCHA THAR LEAR (CÚLCHISTÍ SAN ÁIREAMH) (A+B)	**29 491**	**29 275**	**(18)**	**99 %**	**27 806**	**611**	**95 %**	**21 912**	**2 039**	**79 %**

2.2. **IONCAM**

Cineál ioncaim

Is é ranníocaíochtaí ó na Ballstáit príomhioncam CEF. Glaonn an Coimisiún Eorpach agus an Banc Eorpach Infheistíochta ar na Ballstáit ranníocaíocht a dhéanamh le CEF trí huaire in aghaidh na bliana. Is léiriú atá sa mhéid a ghlaoitear gach bliain ar mhéid na híocaíochta atá le cumhdach le linn na bliana.

Forbhreathnú ar ranníocaíochtaí de réir an Bhallstáit

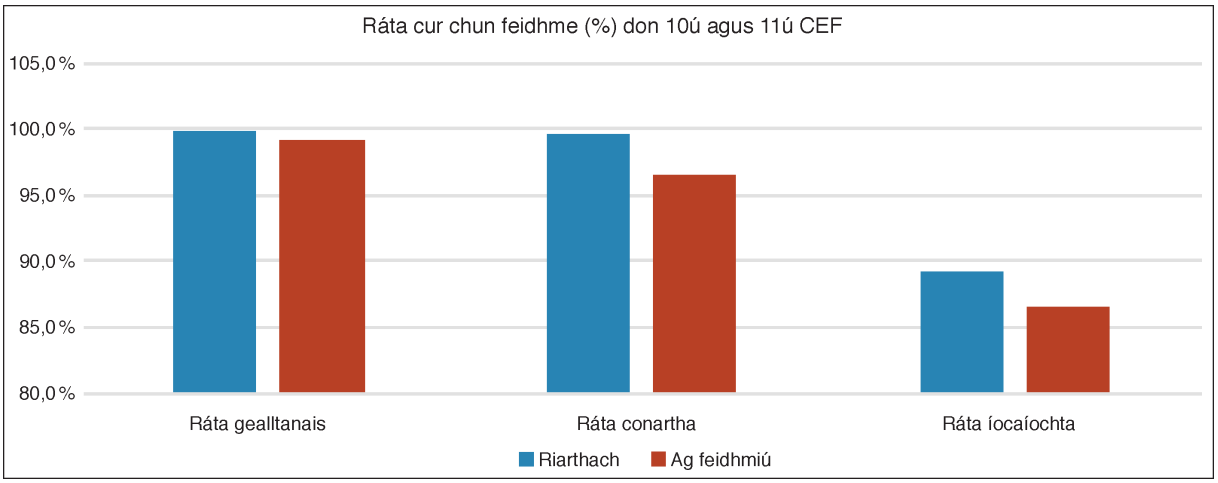
2.3. CAITEACHAS OIBRIÚCHÁIN AGUS CLÁIR SHONRACHA

Cineál caiteachais

Cuimsítear leis an méid atá ar fáil faoin gcreat airgeadais ilbhliantúil 3 % a leithdháiltear ar an gCoimisiún le haghaidh caiteachas tacaíochta agus 97 % a leithdháiltear le haghaidh chur chun feidhme thionscadail CEF. Socraítear na méideanna le gach Comhaontú Inmheánach agus is féidir iad a mhéadú le ranníocaíochtaí deonacha agus ioncam a fhaightear ó oibríochtaí.

Miondealú ar an méid geallta, ar conradh agus íoctha de réir an chineáil caiteachais:

	CREIDM-HEAS-ANNA	CINNTÍ			CISTÍ SANNTA			ÍOCAÍOCHTAÍ		
		COMHI-OM-LÁNAI-THE	BLIAN-TÚIL	%	COMHI-OM-LÁNAI-THE	BLIAN-TÚIL	%	COMHI-OM-LÁNAI-THE	BLIAN-TÚIL	%
	(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
COSTAIS CHUR CHUN FEIDHME AGUS IONCAM Ó ÚS 10ú + 11ú CEF	1 630	1 629	11	99,9 %	1 622	13	99,6 %	1 448	57	89,3 %
CUR CHUN FEIDHME OIBRÍOCHTÚIL (A+B) 10ú + 11ú CEF	50 442	50 049	338	99,2 %	48 260	853	96,4 %	41 827	2 286	86,7 %
IOMLÁN 10 + 11ú CEF: ACC + tíortha agus críocha thar lear (A+B)	**52 071**	**51 677**	**349**	**99,2 %**	**49 882**	**866**	**96,4 %**	**43 276**	**2 343**	**86,8 %**

Miondealú ar an méid geallta, ar conradh agus íoctha de réir an réigiúin agus na tíre

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
	Ginearálta/clúdach riaracháin/intér	1 621	1 615	100 %	1 615	100 %	1 440	89 %
	Cúlchiste/Neamhaicmithe de réir tíre	2 671	2 553	96 %	2 553	96 %	2 403	90 %
	Tíortha ACC ar fad	**4 292**	**4 168**	**97 %**	**4 168**	**97 %**	**3 842**	**90 %**
	Angóla	348	348	100 %	345	99 %	289	83 %
	Beinin	738	736	100 %	719	97 %	667	90 %
	An Bhotsuáin	129	129	100 %	127	98 %	123	95 %
	Buircíne Fasó	1 306	1 302	100 %	1 299	99 %	1 249	96 %
	An Bhurúin	569	569	100 %	550	97 %	514	90 %
ACC	Camarún	521	521	100 %	507	97 %	461	89 %
	Cabo Verde	146	146	100 %	146	100 %	144	99 %
	Oileáin Chomóra	79	79	100 %	76	95 %	67	85 %
	An Congó (Brazzaville)	163	163	100 %	159	97 %	107	65 %
	Poblacht Dhaonlathach an Chongó	1 422	1 421	100 %	1 358	96 %	1 162	82 %
	An Cósta Eabhair	706	705	100 %	701	99 %	663	94 %
	Djibouti	186	186	100 %	175	94 %	140	75 %
	An Eiritré	215	215	100 %	215	100 %	35	16 %
	An Aetóip	1 614	1 609	100 %	1 585	98 %	1 375	85 %

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
ACC	An Ghabúin	33	33	100 %	32	97 %	29	89 %
	An Ghaimbia	314	314	100 %	312	99 %	253	81 %
	Gána	791	787	99 %	782	99 %	709	90 %
	Guine Bissau	186	186	100 %	185	100 %	162	87 %
	Guine (Conacraí)	503	503	100 %	495	98 %	426	85 %
	Oileán Mhuirís	82	82	100 %	82	100 %	81	99 %
	An Chéinia	871	867	100 %	856	98 %	696	80 %
	Leosóta	259	256	99 %	247	95 %	191	74 %
	An Libéir	489	489	100 %	443	91 %	422	86 %
	Madagascar	788	788	100 %	732	93 %	518	66 %
	An Mhaláiv	1 025	1 023	100 %	943	92 %	856	84 %
	Mailí	1 424	1 423	100 %	1 402	98 %	1 200	84 %
	An Mháratáin	345	344	100 %	340	99 %	305	88 %
	Mósaimbíc	1 460	1 453	100 %	1 266	87 %	1 044	72 %
	An Namaib	189	188	100 %	177	94 %	166	88 %
	An Nígir	1 279	1 275	100 %	1 257	98 %	1 194	93 %
	An Nigéir	1 141	1 110	97 %	1 099	96 %	1 008	88 %
	Uganda	991	991	100 %	978	99 %	791	80 %
	Poblacht na hAfraice Láir	610	610	100 %	584	96 %	529	87 %

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
	Ruanda	840	840	100 %	836	100 %	808	96 %
	São Tomé agus Príncipe	56	56	100 %	54	96 %	46	82 %
	An tSeineagáil	666	666	100 %	660	99 %	606	91 %
	Na Séiséil	23	23	100 %	23	99 %	22	96 %
	Siarra Leon	663	663	100 %	629	95 %	572	86 %
	An tSomáil	901	899	100 %	896	99 %	884	98 %
	An tSúdáin	298	298	100 %	298	100 %	298	100 %
	An tSúdáin Theas	90	90	100 %	90	100 %	90	100 %
	An tSuasalainn	128	126	98 %	114	89 %	100	78 %
ACC	An Tansáin	1 172	1 172	100 %	1 114	95 %	993	85 %
	Sead	936	936	100 %	880	94 %	756	81 %
	Tóga	378	378	100 %	375	99 %	351	93 %
	An tSaimbia	834	834	100 %	773	93 %	593	71 %
	An tSiombáib	470	470	100 %	467	99 %	444	94 %
	*** Iomlán na hAfraice**	**28 377**	**28 304**	**100 %**	**27 379**	**96 %**	**24 139**	**85 %**
	Antigua agus Barbúda	15	15	100 %	15	100 %	14	93 %
	Barbadós	22	22	100 %	22	99 %	20	91 %
	An Bheilís	43	43	100 %	41	96 %	31	74 %
	Doiminice	41	41	100 %	41	99 %	40	98 %

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
	Greanáda	21	21	100 %	20	99 %	20	97 %
	Guyane	79	79	100 %	76	97 %	76	97 %
	Háití	1 013	1 012	100 %	891	88 %	754	74 %
	Iamáice	236	236	100 %	233	99 %	219	93 %
	An Phoblacht Dhoiminiceach	283	283	100 %	281	99 %	274	97 %
	Saint Lucia	32	32	100 %	32	100 %	29	91 %
	San Críostóir-Nimheas	8	8	100 %	8	99 %	6	72 %
	San Uinseann agus na Greanáidíní	26	26	100 %	26	99 %	22	83 %
	Suranam	27	27	100 %	27	99 %	20	74 %
ACC	Oileán na Tríonóide agus Tobága	29	29	100 %	28	99 %	22	76 %
	*** Iomlán Mhuir Chairib**	**1 875**	**1 873**	**100 %**	**1 742**	**93 %**	**1 550**	**83 %**
	Fidsí	49	49	100 %	48	99 %	46	96 %
	Oileáin Cook	5	5	100 %	5	100 %	5	100 %
	Oileáin Sholomón	69	69	100 %	68	99 %	61	89 %
	Ciribeas	42	42	100 %	42	99 %	30	71 %
	Oileáin Marshall	17	17	100 %	17	100 %	14	86 %
	An Mhicrinéis	23	23	100 %	22	97 %	11	46 %
	Nárú	4	4	100 %	4	99 %	4	98 %
	Niue	3	3	100 %	3	100 %	3	100 %

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
ACC	Palau	5	5	100 %	4	70 %	4	68 %
	Nua-Ghuine Phapua	244	240	98 %	232	95 %	178	73 %
	Samó	67	67	100 %	67	100 %	66	99 %
	Tíomór Thoir	174	174	100 %	172	99 %	150	86 %
	Tonga	28	28	100 %	28	100 %	28	99 %
	Túvalú	13	13	100 %	13	99 %	13	96 %
	Vanuatú	55	55	100 %	52	96 %	46	83 %
	*** Iomlán an Aigéin Chiúin**	**798**	**794**	**99 %**	**777**	**97 %**	**659**	**83 %**
	Leithdháiltí taobh istigh de ACC	8 118	8 005	99 %	7 589	93 %	6 663	82 %
	PALOP	61	61	100 %	59	98 %	54	89 %
	Réigiún Dheisceart na hAfraice FED 10	137	137	100 %	137	100 %	134	98 %
	RÉIGIÚN LÁIR NA hAFRAICE	573	570	99 %	538	94 %	389	68 %
	RÉIGIÚN OIRTHEAR AGUS DHEISCEART NA hAFRAICE	3 109	3 106	100 %	2 968	95 %	2 213	71 %
	Réigiún Iarthar na hAfraice	1 960	1 957	100 %	1 930	98 %	1 515	77 %
	Réigiún Mhuir Chairib	540	539	100 %	505	94 %	363	67 %
	Réigiún an Aigéin Chiúin	327	323	99 %	285	87 %	196	60 %
	*** Iomlán chomhar réigiúnach ACC**	**14 826**	**14 699**	**99 %**	**14 012**	**95 %**	**11 526**	**78 %**
	ACC	**50 168**	**49 837**	**99 %**	**48 078**	**96 %**	**41 716**	**83 %**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
	Cúlchiste/Neamhaicmithe de réir tíre/críche	32	13	41 %	11	35 %	10	32 %
	Tíortha agus críocha ar fad thar lear	**32**	**13**	**41 %**	**11**	**35 %**	**10**	**32 %**
	Angaíle	28	28	100 %	27	99 %	27	99 %
	Oileáin Fháclainne (Las Malvinas)	10	10	100 %	10	100 %	10	100 %
	Oileáin Pitcairn	5	5	100 %	5	100 %	5	100 %
	Oileáin na dTurcach agus na gCaiceos	32	32	100 %	32	100 %	32	100 %
	Ógh-Oileáin na Breataine	2	2	100 %	2	98 %	2	90 %
	Montsarat	33	33	100 %	33	100 %	33	100 %
	San Héilin	38	38	100 %	38	100 %	38	100 %
OCT	*** Iomlán na dtíortha agus na gcríoch Briotánach thar lear**	**147**	**147**	**100 %**	**146**	**100 %**	**146**	**100 %**
	Aintillí na hÍsiltíre	41	40	99 %	23	57 %	20	49 %
	Aintillí na hÍsiltíre – Bonaire	4	4	100 %	4	98 %	2	56 %
	Aintillí na hÍsiltíre – Saba	3	3	100 %	3	100 %	3	100 %
	Aintillí na hÍsiltíre – Sint Eustatius	2	2	100 %	2	100 %	2	100 %
	Arúba	21	21	100 %	21	99 %	19	91 %
	Sint Maarten	14	14	100 %	8	55 %	5	33 %
	*** Iomlán na dtíortha agus na gcríoch thar lear de chuid na hÍsiltíre**	**86**	**85**	**99 %**	**62**	**72 %**	**52**	**61 %**
	Oileáin Wallis agus Futuna	39	39	100 %	37	95 %	27	71 %
	Mayotte	29	29	100 %	29	100 %	29	100 %

	An 10ú + 11ú CEF	CUNTAIS CHARNACHA CEF AN 31 NOLLAIG 2022 DE RÉIR TÍRE % LEITHDHÁILTÍ						
		IOMLÁN AN 10ú AGUS AN 11ú CEF (EUR i milliúin)						
	Carnach 2022	Leithreasuithe	Cinntí	% leithdháiltí	Cistí sannta	% leithdháiltí	Íocaíochtaí	% leithdháiltí
OCT	An Nua-Chaladóin	50	50	100 %	50	100 %	50	100 %
	Polainéis na Fraince	51	51	100 %	50	98 %	49	97 %
	Saint-Pierre-et-Miquelon	47	47	100 %	47	100 %	47	100 %
	*** Iomlán na dtíortha agus na gcríoch thar lear de chuid na Fraince**	**215**	**215**	**100 %**	**212**	**99 %**	**202**	**94 %**
	Cúlchiste/Neamhaicmithe de réir réigiúin	137	137	100 %	136	99 %	86	63 %
	*** Iomlán chomhar réigiúnach na dtíortha agus na gcríoch thar lear**	**137**	**137**	**100 %**	**136**	**99 %**	**86**	**63 %**
	OCT	**617**	**597**	**97 %**	**568**	**92 %**	**497**	**81 %**
IOMLÁN: Tíortha ACC agus críocha thar lear		**50 785**	**50 435**	**99 %**	**48 646**	**96 %**	**42 213**	**83 %**

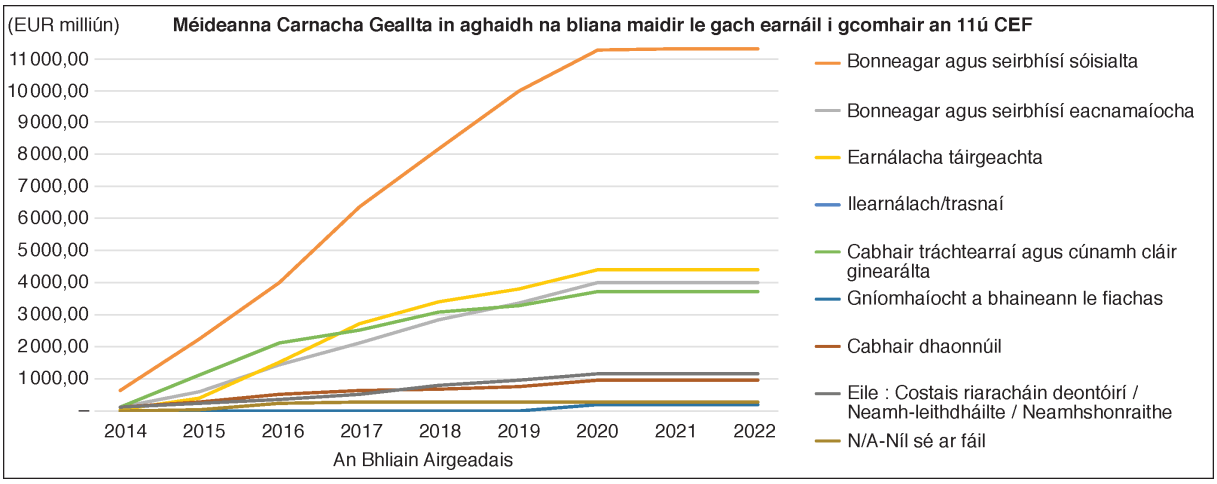
ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

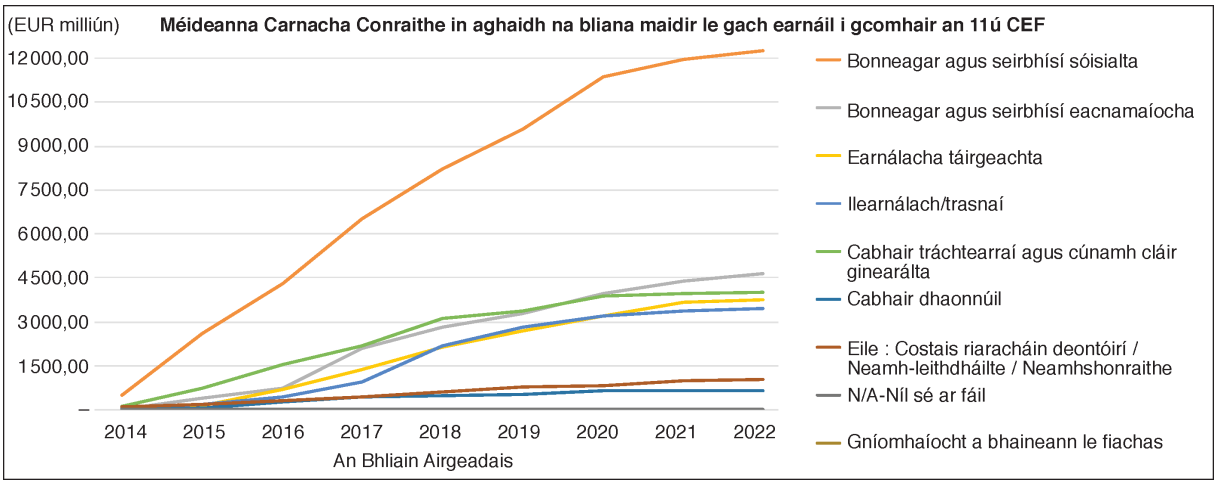
Miondealú ar an méid geallta, ar conradh agus íoctha de réir limistéir caiteachais le haghaidh an 11ú CEF

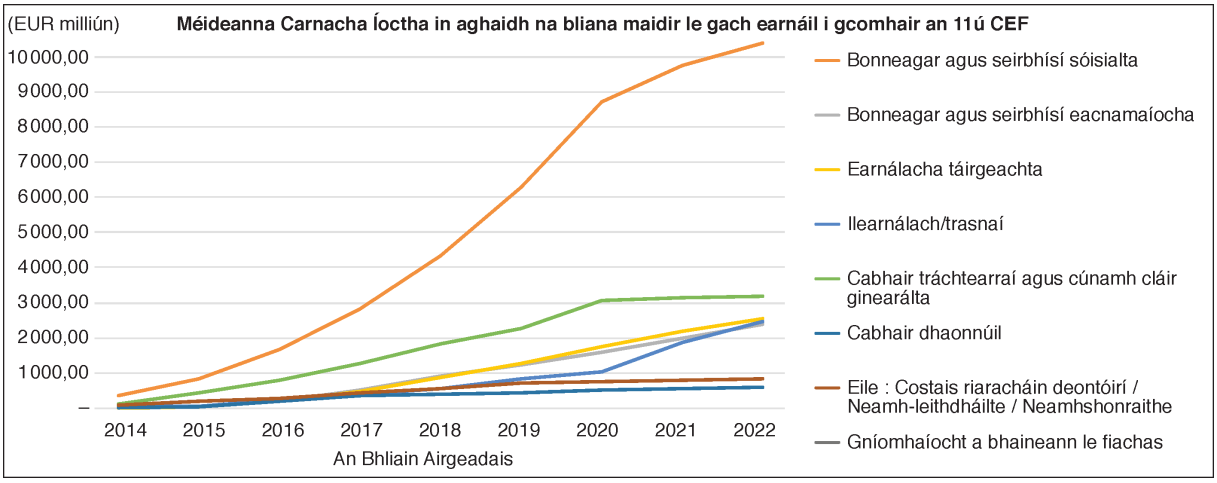
11ú CEF Miondealú ar an méid geallta, ar conradh agus íoctha de réir limistéir caiteachais (cóid earnála DAC) (1) *(EUR milliún)*			
Earnáil	Geallta	Ar conradh	Íoctha
Bonneagar agus seirbhísí sóisialta			
110-Oideachas	1 192,46	1 133,56	958,72
120-Sláinte	2 131,40	2 485,23	2 201,03
130-Beartais/cláir daonra agus sláinte atáirgthe	352,44	50,67	30,23
140-Uisce agus sláintíocht	788,50	833,83	479,83
150-Rialtas agus an tsochaí shibhialta	5 826,12	6 373,64	5 426,96
160-Bonneagar agus seirbhísí sóisialta eile	996,71	1 377,42	1 301,39
Bonneagar agus seirbhísí sóisialta IOMLÁN	**11 287,63**	**12 254,35**	**10 398,17**
Bonneagar agus seirbhísí eacnamaíocha			
210-Iompar agus stóráil	1 425,48	2 162,30	990,95
220-Cumarsáid	140,96	143,99	101,70
230-Fuinneamh	2 015,13	1 893,12	1 065,10
240-Baincéireacht agus seirbhísí airgeadais	82,03	118,10	68,99
250-Gnó agus seirbhísí eile	343,43	313,63	170,94
Bonneagar agus seirbhísí eacnamaíocha IOMLÁN	**4 007,01**	**4 631,15**	**2 397,68**
Earnálacha táirgeachta			
310-Talmhaíocht, foraoiseacht agus iascaireacht	3 252,66	2 886,40	2 074,39
320-Tionsclaíocht, acmhainní mianra agus mianadóireacht, tógáil	641,59	450,66	224,19
330-Trádáil agus turasóireacht	507,49	416,58	230,57
Earnálacha táirgeachta IOMLÁN	**4 401,74**	**3 753,65**	**2 529,15**
Ilearnálach/trasnaí			
410-Cosaint comhshaoil ghinearálta	989,82	901,85	594,87
430-Ilearnálach eile	3 882,47	2 560,60	1 861,88
Ilearnálach/trasnaí IOMLÁN	**4 872,29**	**3 462,45**	**2 456,75**
Cabhair tráchtearraí agus cúnamh cláir ginearálta			
510-Tacaíocht bhuiséadach ghinearálta	3 116,32	3 598,77	2 837,52
520-Cúnamh bia forbartha	614,50	389,97	354,32
Cabhair tráchtearraí agus cúnamh cláir ginearálta IOMLÁN	**3 730,82**	**3 988,75**	**3 191,84**
Gníomhaíocht a bhaineann le fiachas			
600-Gníomhaíocht a bhaineann le fiachas	183,00	183,00	183,00
Gníomhaíocht a bhaineann le fiachas IOMLÁN	**183,00**	**183,00**	**183,00**
Cabhair dhaonnúil			
720-Práinnfhreagairt	746,19	473,49	465,38
730-Faoiseamh atógála agus athshlánú	137,83	64,96	35,79
740-Ullmhacht maidir le tubaistí	72,79	126,50	84,60
Cabhair dhaonnúil IOMLÁN	**956,81**	**664,95**	**585,77**
Costais riaracháin deontóirí / Neamh-leithdháilte / Neamhshonraithe			
910-Costais riaracháin deontóirí	982,02	967,20	820,72
998-Neamh-leithdháilte / neamhshonraithe	183,74	41,41	29,70
N/A-Níl sé ar fáil	260,50	5,98	2,02
Costais riaracháin deontóirí / Neamh-leithdháilte / Neamhshonraithe IOMLÁN	**1 426,26**	**1 014,59**	**852,44**
COMHIOMLÁN AN 11ú CEF	**30 865,56**	**29 952,88**	**22 594,80**

(1) Ollmhéideanna (i.e. gan saoradh ná orduithe gnóthaithe san áireamh)
Tá na méideanna sna colúin Geallta, Ar conradh agus Íoctha ualaithe le dathanna

Forbairt ar an méid carnach geallta, ar conradh agus íoctha de réir limistéir caiteachais le haghaidh an 11ú CEF

3. **GLUAIS**

Leithreasuithe riaracháin

Leithreasuithe chun costais reatha na n–eintiteas a chumhdach (foireann, foirgnimh, trealamh oifige).

Buiséad glactha

Bíonn an dréachtbhuiséad ina bhuiséad glactha a luaithe is a fhormheasann an t–údarás buiséid é.

Buiséad leasaitheach

Glacadh le cinneadh le linn na bliana airgeadais chun gnéithe de bhuiséad glactha na bliana sin a leasú (méadú, laghdú, aistriú).

Leithreasuithe

Maoiniú buiséid.

Tuartar sa bhuiséad idir ghealltanais (gealltanais dhlíthiúla chun maoiniú a sholáthar) agus íocaíochtaí (airgead tirim nó aistrithe bainc chuig na tairbhithe). Is minic a bhíonn difríocht idir leithreasuithe le haghaidh gealltanas agus íocaíochtaí — leithreasuithe difreáilte — mar is iondúil go mbíonn cláir agus tionscadail ilbhliantúla tiomanta go hiomlán sa bhliain a chinntear iad agus go n–íoctar iad thar na blianta de réir mar a théann cur chun feidhme an chláir agus an tionscadail ar aghaidh.

Ioncam sannta

Ioncam tiomanta chun míreanna sonracha caiteachais a mhaoiniú.

Toradh buiséid

An difríocht idir an t–ioncam a fuarthas agus méideanna a íoctar, lena n–áirítear coigeartuithe le haghaidh méideanna a thugtar ar aghaidh, cealuithe agus difríochtaí sa ráta malairte.

Maidir le gníomhaíochtaí, ní mór an méid sin a aisíoc leis an údarás cistiúcháin.

Cur chun feidhme an bhuiséid

Ídiú an bhuiséid trí chaiteachas agus oibríochtaí ioncaim.

Mír bhuiséid/Líne bhuiséid/Staid bhuiséid

Léirítear ioncam agus caiteachas sa struchtúr buiséid i gcomhréir le hainmníocht cheangailteach lena léirítear cineál agus cuspóir gach míre, mar a fhorchuireann an t–údarás buiséid. Tugtar tuairisc fhoirmiúil ar an ainmníocht sna ceannteidil aonair (teideal, caibidil, airteagal nó mír).

Gealltanas buiséadach

Oibríocht trína bhforchoimeádann an t–oifigeach údarúcháin na leithreasuithe buiséid is gá chun íocaíochtaí ina dhiaidh sin a chumhdach chun gealltanais dhlíthiúla a chomhlíonadh.

Cealú leithreasuithe

Leithreasuithe nár úsáideadh iad faoi dheireadh na bliana airgeadais agus nach féidir iad a thabhairt anonn, déanfar iad a chealú.

Tabhairt anonn na leithreasuithe

Eisceacht le prionsabal na bliantúlachta a mhéid is féidir leithreasuithe nárbh fhéidir a úsáid i mbliain airgeadais ar leith, faoi choinníollacha diana, a thabhairt anonn go heisceachtúil lena n–úsáid le linn na bliana ina dhiaidh.

Leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí

Cumhdaíonn leithreasuithe faoi chomhair gealltanas luach iomlán na n–oibleagáidí dlíthiúla (conarthaí, comhaontuithe deontais nó cinntí) a d'fhéadfaí a shíniú sa bhliain airgeadais reatha.

Saoradh

Oibríocht lena ndéanann an t–oifigeach údarúcháin atá freagrach cur i leataobh na leithreasuithe a rinneadh roimhe sin trí bhíthin gealltanas buiséadach a chur ar ceal go hiomlán nó go páirteach.

Leithreasuithe difreáilte

Úsáidtear leithreasuithe difreáilte chun oibríochtaí ilbhliantúla a mhaoiniú; cumhdaítear leo, le haghaidh na bliana airgeadais reatha, costas iomlán na n–oibleagáidí dlíthiúla arna ndéanamh le haghaidh oibríochtaí a shíneann a gcur chun feidhme thar níos mó ná 1 bhliain airgeadais amháin.

Toradh eacnamaíoch

Tionchar an chaiteachais agus an ioncaim ar an gclár comhardaithe bunaithe ar rialacha cuntasaíochta ar bhonn fabhraithe.

Teidlíochtaí bunaithe

An ceart chun ioncam a bhailiú ó fhéichiúnaí a aithnítear trí eisiúint ordaithe gnóthaithe.

Difríocht sa ráta malairte

An difríocht a eascraíonn ó rátaí malairte a chuirtear i bhfeidhm ar na hidirbhearta a bhaineann le tíortha lasmuigh de limistéar an euro, nó ó athmheasúnú sócmhainní agus dliteanas in airgeadraí coigríche ar dháta na gcuntas.

Caiteachas

An téarma a úsáidtear chun tuairisc a thabhairt ar chaitheamh an bhuiséid ó gach cineál foinse chistiúcháin.

Deontais

Ranníocaíochtaí airgeadais díreacha ón mbuiséad le tairbhithe tríú páirtí atá ag gabháil do ghníomhaíochtaí a fhreastalaíonn ar bheartais an Aontais.

Leithreasuithe ag dul as feidhm

Leithreasuithe neamhúsáidte a bheidh le cealú ag deireadh na bliana airgeadais. Ciallaíonn dul as feidhm cealú an údaraithe ar fad nó cuid den údarú chun caiteachais a dhéanamh agus/nó dliteanais a thabhú, mar a léirítear le leithreasú.

Le haghaidh comhghnóthas (agus EIT), mar a shonraítear ina Rialacha Airgeadais, is féidir aon leithreasú neamhúsáidte a iontráil sa mheastachán ar ioncam agus ar chaiteachas suas le 3 bliana airgeadais ina dhiaidh sin (riail 'N+3' mar a thugtar uirthi). Dá bhrí sin, is féidir leithreasuithe ag dul as feidhm le haghaidh comhghnóthas a athghníomhachtú go dtí an bhliain airgeadais 'N+3'.

Bunús dlí/bunghníomh

An gníomh dlí arna ghlacadh ag an údarás reachtach (an Chomhairle agus Parlaimint na hEorpa go hiondúil) lena sonraítear an cuspóir atá le clár caiteachais de chuid an Aontais, an cuspóir leis na leithreasuithe, na rialacha idirghabhála, dáta éaga agus na rialacha airgeadais ábhartha a fheidhmeoidh mar bhunús dlí le haghaidh chur chun feidhme an chláir caiteachais.

Gealltanas dlíthiúil

An gníomh lena ndéanann an tOifigeach Údarúcháin oibleagáid i leith tríú páirtithe as a n–eascraíonn muirear do bhuiséad an Aontais.

Is cineálacha coitianta gealltanas dlíthiúil iad conarthaí i gcás soláthair, comhaontuithe deontais agus cinntí deontais.

Leithreasuithe neamhdhifreálaithe

Leithreasuithe a chomhlíonann riachtanais bhliantúla agus, dá bhrí sin, nach mór iad a ghealladh le linn na bliana airgeadais. Ní féidir ach méideanna atá incháilithe do thabhairt anonn uathoibríoch a eisíoc sa bhliain ina dhiaidh sin. Maidir le leithreasuithe neamhdhifreáilte nach n–úsáidtear *i.e.* geallta, faoi dheireadh na bliana, déantar iad a chealú (ach amháin, go heisceachtúil, sa chás ina dtugtar cead le cinneadh ón gCoimisiún le haghaidh tabhairt anonn neamh-uathoibríoch). Baineann leithreasuithe neamhdhifreáilte le caiteachas riaracháin agus bíonn leithreasuithe faoi chomhair gealltanas cothrom le leithreasuithe faoi chomhair íocaíochtaí.

Leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí

Le leithreasuithe faoi chomhair oibríochtaí, maoinítear na beartais éagsúla, i bhfoirm deontas nó soláthair go príomha.

Gealltanais gan íoc

Sainmhínítear gealltanais le híoc (nó RAL ón téarma Fraincise *reste à liquider*) mar an méid leithreasuithe a gealladh nár úsáideadh go fóill. Tagann siad go díreach as cláir ilbhliantúla a bheith ann agus an dícheangal idir leithreasuithe faoi chomhair gealltanas agus leithreasuithe faoi chomhair íocaíochtaí.

Leithreasuithe faoi chomhair íocaíochtaí

Cumhdaíonn leithreasuithe faoi chomhair íocaíochtaí caiteachas dlite sa bhliain reatha, ar caiteachas é a eascraíonn as gealltanais dhlíthiúla a iontráladh sa bhliain reatha agus/nó blianta níos luaithe.

RAL (*Reste à liquider*)

An méid atá le híoc go fóill faoi ghealltanas buiséadach ag am ar leith. Cf. Gealltanais le híoc

Barrachas

An difríocht dhearfach idir ioncam agus caiteachas, ar gá é a chur ar ais chuig an údarás cistiúcháin. Cf. Toradh buiséid

Aistriú idir línte buiséid

Tugann aistrithe idir línte buiséid athshocrú leithreasuithe ó líne bhuiséid amháin go líne bhuiséid eile le fios, le linn na bliana airgeadais, agus dá bhrí sin is ionann iad agus eisceacht maidir le prionsabal buiséadach na sonraíochta.

TUARASCÁIL BHLIANTÚIL MAIDIR LE CUR CHUN FEIDHME – CISTÍ ARNA mBAINISTIÚ AG AN mBANC EORPACH INFHEISTÍOCHTA

AN BANC EORPACH INFHEISTÍOCHTA **CA/561/23**

29 Márta 2023

AN BORD STIÚRTHÓIRÍ

RÁITIS AIRGEADAIS
NA SAORÁIDE INFHEISTÍOCHTA
An 31 Nollaig 2022

(1) Ráiteas maidir le staid airgeadais

(2) Ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus ioncam cuimsitheach eile

(3) Ráiteas ar athruithe ar acmhainní ranníocóirí

(4) Ráiteas ar shreafaí airgid

(5) Nótaí a ghabhann leis na ráitis airgeadais

(6) Tuarascáil an iniúchóra neamhspleách

RÁITEAS MAIDIR LE STAID AIRGEADAIS

AN 31 NOLLAIG 2022

(in EUR 000)

	Nótaí	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ			
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	5	1 451 970	1 358 564
Méideanna is infhaighte ó ranníocóirí	9/17	85 321	85 210
Sócmhainní airgeadais cisteáin	10	73 003	—
Ionstraimí airgeadais díorthacha	6	75 852	7
Iasachtaí agus airleacain	7	1 849 786	1 986 281
Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	8	797 341	697 631
Sócmhainní eile	11	950	1 086
Iomlán na sócmhainní		**4 334 223**	**4 128 779**
DLITEANAIS AGUS ACMHAINNÍ RANNÍOCÓIRÍ			
DLITEANAIS			
Ionstraimí airgeadais díorthacha	6	—	18 835
Ioncam iarchurtha	12	52 417	48 432
Forálacha maidir le gealltanais iasachta	14	16 583	16 602
Méideanna atá dlite do thríú páirtithe	15	190 927	239 639
Dliteanais eile	16	2 419	2 333
Iomlán na ndliteanas		**262 346**	**325 841**
ACMHAINNÍ RANNÍOCÓIRÍ			
Ranníocaíocht Bhallstáit na Saoráide arna glao	17	3 701 695	3 471 695
Tuilleamh coimeádta		370 182	331 243
Acmhainní ranníocóirí iomlána		**4 071 877**	**3 802 938**
Dliteanais agus acmhainní ranníocóirí iomlána		**4 334 223**	**4 128 779**

RÁITEAS AR BHRABÚS NÓ AR CHAILLTEANAS AGUS IONCAM CUIMSITHEACH EILE

Don bhliain DAR CHRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2022

(in EUR 000)

	Nótaí	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Ús agus ioncam comhchosúil (*)	19	93 786	86 456
Ús agus caiteachais chomhchosúla	19	- 5 479	- 10 436
Ús glan agus ioncam comhchosúil		**88 307**	**76 020**
Ioncam ó tháillí agus ó choimisiún	20	511	2 219
Caiteachais táillí agus coimisiúin	20	-761	-175
Ioncam glan ó tháillí agus ó choimisiúin		**-250**	**2 044**
Athrú ar luach cóir ionstraimí airgeadais díorthacha		94 680	- 51 770
Glantoradh ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	21	24 432	123 627
Glantoradh ar iasachtaí agus airleacain arna thomhas ag FVTPL	7	- 3 080	3 568
Glantoradh malairte eachtraí		- 140 104	33 676
Glantoradh ar oibríochtaí airgeadais		**- 24 072**	**109 101**
Athrú ar lagú ar iasachtaí agus ar airleacain, glan ar aisiompuithe	7	8 562	42 974
Athrú ar fhorálacha maidir le ráthaíochtaí, glan ar aisiompuithe	13	—	851
Athrú ar fhorálacha maidir le gealltanais iasachta, glan ar aisiompuithe	14	20	16 616
Caiteachais riaracháin ghinearálta	22	- 33 628	- 53 136
Brabús don bhliain		**38 939**	**194 470**
Iomlán an bhrabúis ioncaim chuimsithigh don bhliain		**38 939**	**194 470**

(*) Don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2022, áirítear le hÚs agus ioncam comhchosúil EUR 85.8 milliún (2021: EUR 77.5 milliún) arna ríomh ar shócmhainní arna sealbhú ar chostas amúchta bunaithe ar mhodh an úis ghlain.

RÁITEAS AR ATHRUITHE AR ACMHAINNÍ RANNÍOCÓIRÍ

DON BHLIAIN DAR CHRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2022

(in EUR 000)

	Nótaí	Ranníocaíocht arna glao	Tuilleamh coimeádta	Iomlán
An 1 Eanáir 2022		**3 471 695**	**331 243**	**3 802 938**
Ranníocaíocht na mBallstát arna glao le linn na bliana	17	230 000	—	230 000
Brabús do 2022		—	38 939	38 939
Athruithe ar acmhainní ranníocóirí		**230 000**	**38 939**	**268 939**
An 31 Nollaig 2022		**3 701 695**	**370 182**	**4 071 877**
An 1 Eanáir 2021		**3 221 695**	**136 773**	**3 358 468**
Ranníocaíocht na mBallstát arna glao le linn na bliana	17	250 000	—	250 000
Brabús do 2021		—	194 470	194 470
Athruithe ar acmhainní ranníocóirí		**250 000**	**194 470**	**444 470**
An 31 Nollaig 2021		**3 471 695**	**331 243**	**3 802 938**

RÁITEAS AR SHREAFAÍ AIRGID

DON BHLIAIN DAR CHRÍOCH AN 31 NOLLAIG 2022

(in EUR 000)

	Nótaí	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
GNÍOMHAÍOCHTAÍ OIBRIÚCHÁIN			
Brabús don bhliain		38 939	194 470
Arna choigeartú le haghaidh			
Glantoradh ar luach cóir ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	8	- 9 271	- 130 991
Athrú ar lagú ar iasachtaí agus ar airleacain, glan ar aisiompuithe	7	- 8 562	- 42 974
Glantoradh ar iasachtaí agus airleacain arna thomhas ag FVTPL	7	3 080	- 3 568

(in EUR 000)

	Nótaí	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Athrú ar ús fabhraithe agus costas amúchta ar iasachtaí agus airleacain		2 291	6 462
Glanathrú ar fhorálacha maidir le ráthaíochtaí eisithe, glan ar aisiompuithe	13	—	-851
Glanathrú ar fhorálacha maidir le gealltanais iasachta, glan ar aisiompuithe		-19	- 16 550
Athruithe luacha chóir ar dhíorthaigh		- 94 680	51 770
Athrú ar ús fabhraithe agus costas amúchta ar shócmhainní airgeadais cisteáin	10	321	- 1 271
Athrú ar ioncam iarchurtha		3 985	18 700
Iarmhairt athruithe ar rátaí malairte ar iasachtaí	7	- 53 747	- 84 893
Iarmhairt athruithe ar rátaí malairtí ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	8	- 25 463	- 27 230
Iarmhairt athruithe ar rátaí malairte ar airgead tirim arna shealbhú		- 12 006	- 9 875
(Caillteanas) ar ghníomhaíochtaí oibriúcháin roimh athruithe ar shócmhainní oibriúcháin agus ar dhliteanais		**- 155 132**	**- 46 801**
Eisíocaíochtaí iasachta	7	- 260 493	- 515 212
Aisíocaíochtaí iasachtaí	7	458 381	339 944
Athrú ar ús fabhraithe ar airgead tirim agus ar choibhéisí airgid thirim	5	1 822	-304
Sócmhainní airgeadais cisteáin a fháil	10	- 920 290	- 2 333 691
Aibíochtaí sócmhainní airgeadais cisteáin	10	847 608	2 684 293
Méadú ar scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	8	- 139 935	- 84 224
Glanfháltais ó scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh		90 219	77 749
Laghdú ar shócmhainní eile		136	977
Méadú ar dhliteanais eile		86	1 113
(Laghdú)/Méadú ar mhéideanna iníoctha leis an mBanc Eorpach Infheistíochta		- 58 093	34 598
Glansreafaí airgid (a úsáidtear in)/ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin		**- 135 691**	**158 442**

(in EUR 000)

	Nótaí	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
GNÍOMHAÍOCHTAÍ MAOINIÚCHÁIN			
Ranníocaíocht arna fáil ó Bhallstáit		238 450	250 444
Méideanna arna bhfáil ó na Ballstáit maidir le fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil		61 450	63 254
Méideanna a íoctar thar ceann na mBallstát maidir le fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil		- 60 619	- 27 337
Glansreafaí airgid ó ghníomhaíochtaí maoiniúcháin		**239 281**	**286 361**
Glanmhéadú ar airgead tirim agus ar choibhéisí airgid thirim		**103 590**	**444 803**
Ráiteas achomair ar shreafaí airgid:			
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag tús na bliana airgeadais		**1 359 005**	**924 077**
Glansreafaí airgid (a úsáidtear in)/ó:			
Gníomhaíochtaí oibriúcháin		- 135 691	158 442
Gníomhaíochtaí maoiniúcháin		239 281	286 361
Iarmhairtí athruithe ar rátaí malairte ar airgead tirim agus ar choibhéisí airgid thirim		- 12 006	- 9 875
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ag deireadh na bliana airgeadais		**1 450 589**	**1 359 005**
Tá airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim comhdhéanta díobh seo a leanas:			
Airgead ar láimh	5	328 079	434 064
Taiscí téarma (cé is moite d'ús fabhraithe)	5	963 004	672 730
Páipéir thráchtála	5	159 506	252 211
		1 450 589	**1 359 005**

Nótaí a ghabhann leis na ráitis airgeadais an 31 Nollaig 2022

1. **Faisnéis ghinearálta**

Bunaíodh an tSaoráid Infheistíochta ('an tSaoráid') faoi chuimsiú Chomhaontú Cotonou (an 'Comhaontú') maidir le comhar agus cabhair um fhorbairt a caibidlíodh idir Grúpa Stát na hAfraice, Mhuir Chairib agus an Aigéin Chiúin ('Stáit ACC') agus an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit an 23 Meitheamh 2000, arna leasú an 25 Meitheamh 2005 agus an 22 Meitheamh 2010.

Ní eintiteas dlítheanach ar leith atá sa tSaoráid agus déanann an Banc Eorpach Infheistíochta ('BEI' nó 'an Banc') bainistíocht ar na ranníocaíochtaí thar ceann na mBallstát ('Deontóirí') i gcomhréir le téarmaí an Chomhaontaithe agus gníomhaíonn mar riarthóir den tSaoráid.

Soláthraítear maoiniú faoin gComhaontú ó bhuiséid Bhallstáit an Aontais. Rannchuidíonn Ballstáit an Aontais leis na méideanna a leithdháiltear chun an tSaoráid a mhaoiniú agus deontais chun fóirdheontais úis a mhaoiniú mar a fhoráiltear faoi na creataí airgeadais ilbhliantúla (an Chéad Phrótacal Airgeadais lena gcumhdaítear an tréimhse 2000-2007 ar a dtugtar an 9ú Ciste Eorpach Forbraíochta (CEF), an Dara Prótacal Airgeadais lena gcumhdaítear an tréimhse 2008-2013 ar a dtugtar an 10ú CEF agus an Tríú Prótacal Airgeadais lena gcumhdaítear an tréimhse 2014-2020 ar a dtugtar an 11ú CEF). Cuirtear bainistíocht na nithe seo a leanas ar iontaoibh BEI:

(iv) an tSaoráid, ciste imrothlach rioscúil EUR 3 685,5 milliún atá dírithe ar infheistíocht earnála príobháidí i Stáit ACC a chothú, agus leithdháiltear EUR 48,5 milliún do thíortha agus críocha thar lear;

(v) deontais le haghaidh mhaoiniú fóirdheontas úis dar luach EUR 1 220,85 milliún ar a mhéad do Stáit ACC agus EUR 8,5 milliún ar a mhéad do thíortha agus críocha thar lear. Is féidir suas le 15 % de na fóirdheontais sin a úsáid chun cúnamh teicniúil a bhaineann le tionscadal a chistiú.

Thoiligh an tAontas agus Stáit ACC an cinneadh maidir le bearta idirthréimhseacha a leasú chun síneadh a chur le cur i bhfeidhm fhorálacha an Chomhaontaithe Comhpháirtíochta idir Stáit ACC agus an tAontas go dtí an 30 Meitheamh 2023, nó go dtí teacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe nua nó cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe nua idir an tAontas agus Stáit ACC, cé acu is luaithe (Cinneadh Uimh. 3/2019 ó Choiste Ambasadóirí ACC-AE maidir le bearta idirthréimhseacha a ghlacadh de bhun Airteagal 95(4) de Chomhaontú Comhpháirtíochta ACC-AE a leasaíodh ina dhiaidh sin le Cinneadh Uimh. 3/2021 ó Choiste Ambasadóirí ACC-AE an 26 Samhain 2021 chun é a leasú agus Cinneadh Uimh. 970/2022 ó Choiste Ambasadóirí ACC-AE an 16 Meitheamh 2022).

Tháinig Rialachán NDICI – na hEorpa Domhanda i bhfeidhm an 14 Meitheamh 2021 (Rialachán (AE) 2021/947 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([24]) an 9 Meitheamh 2021) ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus soláthraítear leis an príomhbhunús dlí le haghaidh cúnamh ón Aontas Eorpach lasmuigh den Aontas in 2021-2027, agus an rialachán le haghaidh shainordú institiúideach nua an Bhainc maidir le hoibríochtaí lasmuigh den Aontas Eorpach, lena n–áirítear réigiún ACC. Áirítear leis sin comhtháthú CEF sheachbhuiséadaigh reatha i mbuiséad an Aontais. Soláthraítear le Rialachán NDICI an bunús dlí don Choimisiún sainorduithe amach anseo den Aontas a chur ar iontaoibh BEI le haghaidh a ghníomhaíochta lasmuigh den Aontas Eorpach. Soláthrófar leis freisin an creat infheistíochta seachtraí don Aontas dul i gcomhar le hinstitiúidí comhpháirtíochta trí dheontais nó ráthaíochtaí ó bhuiséad an Aontais.

An 23 Nollaig 2020, chinn an Chomhairle síneadh a chur le tréimhse ghealltanais Shaoráid Infheistíochta ACC ar feadh 6 mhí ar a laghad. Amach anseo, úsáidfear athshreabha ó Shaoráid ACC faoi chuimsiú chreat NDICI trí mheascán de ghné earnála príobháidí ACC thiomnaithe faoin gCiste Eorpach um Fhorbairt Inbhuanaithe (CEFI+) agus Ciste Iontaobhais.

Tar éis síneadh a chur le tréimhse ghealltanais na Saoráide Infheistíochta, d'fhormheas an Banc oibríochtaí i gcomhréir lena shainordú go dtí an 30 Meitheamh 2021 ([25]).

([24]) Rialachán (AE) 2021/947 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Meitheamh 2021 lena mbunaítear an Ionstraim um Chomharsanacht, Forbairt agus Comhar Idirnáisiúnta – An Eoraip Dhomhanda, lena leasaítear agus lena n-aisghairtear Cinneadh Uimh. 466/2014/AE agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) 2017/1601 agus Rialachán (CE, Euratom) Uimh. 480/2009 ón gComhairle (IO 209, 14.6.2021, lch. 1).

([25]) Cinneadh (AE) 2020/2233 ón gComhairle an 23 Nollaig 2020 a bhaineann le gealltanas na gcistí a eascraíonn ó athshreabha faoi Shaoráid Infheistíochta ACC maidir le hoibríochtaí faoin 9ú, faoin 10ú agus faoin 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta (IO L 437, 28.12.2020, lch. 188).

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais ar bhonn gnóthas leantach faoina nglactar leis go mbeidh sé ar a cumas ag an tSaoráid Infheistíochta an t–airgead go léir is iníoctha faoi aon oibríocht a íoc. Ní shocraítear fad na Saoráide Infheistíochta. Tá Comhaontú Inmheánach an 11ú CEF i bhfeidhm i gcónaí (de bhun Airteagal 14(3) de sin) go ceann cibé tréimhse is gá chun na hoibríochtaí go léir faoin gComhaontú Comhpháirtíochta idir an tAontas Eorpach agus Stáit ACC, faoin gCinneadh maidir le Comhlachas Thar Lear agus faoin gcreat airgeadais ilbhliantúil a fhorghníomhú ina n–iomláine.

Cumhdaítear leis na ráitis airgeadais seo an tréimhse ón 1 Eanáir 2022 go dtí an 31 Nollaig 2022.

Mar thoradh ar thogra ón gCoiste Bainistíochta, ghlac an Bord Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais an 29 Márta 2023 agus d'údaraigh sé iad a chur faoi bhráid an Bhoird Gobharnóirí lena bhformheas faoin 25 Aibreán 2023.

2. Beartais chuntasaíochta shuntasacha

2.1. *Bunús an ullmhúcháin – Ráiteas comhlíontachta*

Ullmhaíodh ráitis airgeadais na Saoráide i gcomhréir leis na Caighdeáin Idirnáisiúnta um Thuairisciú Airgeadais (IFRS) arna nglacadh ag an Aontas Eorpach.

2.2. *Breithiúnais agus meastacháin chuntasaíochta shuntasacha*

Ní mór meastacháin chuntasaíochta a úsáid chun ráitis airgeadais a ullmhú. Ceanglaítear freisin ar Bhainistíocht an Bhainc a breithiúnas a úsáid sa phróiseas chun beartais chuntasaíochta na Saoráide Infheistíochta a chur i bhfeidhm. Nochtar anseo thíos na réimsí lena ngabhann breithiúnas nó castacht níos mó, nó réimsí inar suntasach toimhdí agus meastacháin do na ráitis airgeadais.

Is mar a leanas an úsáid is suntasaí a bhaintear as breithiúnais agus meastacháin:

— **Luach cóir ionstraimí airgeadais a thomhas**

Luachanna córa sócmhainní airgeadais agus dliteanas airgeadais a thrádáiltear ar mhargaí gníomhacha, bunaítear iad ar phraghsanna margaidh luaite nó ar phraghsanna reatha bróicéara. I gcás nach féidir na luachanna córa a dhíorthú ó mhargaí gníomhacha, cinntear iad le teicnící luachála éagsúla lena n–áirítear úsáid samhlacha matamaiticiúla. Tógtar an t–ionchur le haghaidh na samhlacha sin ó mhargaí inbhraite nuair is féidir, ach i gcás nach féidir é sin a dhéanamh, is gá breithiúnas áirithe chun luachanna córa a shuí. Déantar na luachálacha a chatagóiriú i leibhéil éagsúla san ordlathas luachanna córa bunaithe ar na hionchuir a úsáidtear sna teicnící luachála a thuairiscítear agus a nochtar i Nótaí 2.4.2 agus 4.

— **Caillteanais lagaithe ar iasachtaí agus ar airleacain**

Ceanglaítear le tomhas an chaillteanais creidmheasa ionchasaigh ('ECL') ar an mbainistíocht úsáid a bhaint as breithiúnais shuntasacha, go háirithe measúnú ar mhéadú suntasach ar an riosca creidmheasa ón aitheantas tosaigh, cuimsiú faisnéise réamhbhreathnaithí agus dul chun cinn a dhéanamh ar an measúnú ar mhéid agus ar uainiú sreafaí airgid agus luachanna comhthaobhachta amach anseo agus caillteanais lagaithe á gcinneadh. Tá na meastacháin sin bunaithe ar roinnt tosca, agus d'fhéadfadh athruithe suntasacha ar uainiú agus ar mhéid an liúntais chun caillteanas creidmheasa a aithint a bheith ina dtoradh air sin (Nóta 2.4.2). Toimhdí ábhartha maidir leis na hiarmhairtí ar lagú a eascraíonn as an gcomhthéacs ginearálta neamhchinnteachta agus rioscaí éagsúla a thagann chun cinn de thoradh ionradh na Rúise ar an Úcráin, mionsonraítear na toimhdí sin faoi Nóta 2.4.2.2 agus Nóta 3.2.3.7.

— **Luacháil infheistíochtaí cothromais neamhluaite**

Bunaítear luacháil infheistíochtaí cothromais neamhluaite ar cheann díobh seo a leanas go hiondúil:

— idirbhearta margaidh ar neamhthuilleamaí le déanaí;

— luach cóir reatha ionstraime eile atá mar an gcéanna go substaintiúil;

— na sreafaí airgid a bhfuil coinne leo arna lascainiú ag rátaí reatha is infheidhme le haghaidh míreanna lena mbaineann téarmaí agus saintréithe riosca cosúla;

— modh maidir le glansócmhainní coigeartaithe; nó

— samhlacha luachála eile.

Is gá meastachán suntasach a dhéanamh chun na sreafaí airgid agus na tosca lascaine a chinneadh le haghaidh infheistíochtaí cothromais neamhluaite. Déanann an tSaoráid calabrú ar na teicnící luachála go tréimhsiúil agus déanann tástáil bhailíochta orthu bunaithe ar an bpraghas ó idirbhearta margaidh reatha inbhraite san ionstraim chéanna nó ó shonraí margaidh inbhraite eile.

— **Comhdhlúthú eintiteas ina bhfuil leas ag an tSaoráid**

Rinne BEI breithiúnais shuntasacha nach bhfuil aon cheann de na heintitis ina bhfuil leas aige faoi rialú na Saoráide. Is amhlaidh atá mar in eintitis den sórt sin, is ar an gComhpháirtí Ginearálta nó ar an mBainisteoir Ciste nó ar an mBord Bainistíochta atá an fhreagracht aonair as bainistíocht agus rialú a dhéanamh ar ghníomhaíocht agus ar ghnóthaí na comhpháirtíochta agus is acu atá an chumhacht agus an t–údarás gach rud is gá a dhéanamh chun aidhm agus cuspóirí na comhpháirtíochta a chloíonn leis na treoirlínte infheistíochta agus beartais a thabhairt i gcrích.

— **Éiginnteacht a eascraíonn as athchóiriú rátaí táirgthe idirbhainc ('IBOR')**

I gcás an tagarmhairc nach mbeidh ann tar éis an 30 Meitheamh 2023, mar atá USD LIBOR, cuireann an tSaoráid i bhfeidhm leasuithe Chéim 1 de chuid an Bhoird um Chaighdeáin Idirnáisiúnta Chuntasaíochta a bhaineann leis an éiginnteacht.

2.3. ***Athruithe ar bheartais chuntasaíochta***

Ach amháin na hathruithe a leagtar amach thíos, rinne an tSaoráid na beartais chuntasaíochta a leagtar amach i Nóta 2.4 a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach maidir leis na tréimhsí go léir a chuirtear i láthair sna ráitis airgeadais seo. Ghlac an tSaoráid na caighdeáin nua agus na leasuithe ar chaighdeáin seo a leanas.

Caighdeáin nua agus leasaithe a ghlac an tSaoráid

Tháinig na leasuithe seo a leanas ar chaighdeáin reatha i bhfeidhm maidir le ráitis airgeadais na Saoráide ón 1 Eanáir 2022:

— Feabhsuithe Bliantúla maidir le Caighdeáin IFRS 2018-2020

— Tagairt don Chreat Choincheapúil – Leasuithe ar IFRS 3

— Conarthaí Dochraideacha – Costas Comhlíonta Conartha – Leasuithe ar IAS 37

Ní raibh aon tionchar ag na leasuithe atá liostaithe thuas ar na méideanna a aithníodh i dtréimhsí roimhe sin agus meastar nach ndéanfaidh siad difear suntasach do na tréimhsí reatha ná do thréimhsí sa todhchaí.

Caighdeáin nua, leasuithe agus léirmhínithe nár ghlac an tSaoráid go fóill

An 31 Nollaig 2022, bhíothas tar éis na Caighdeáin agus na leasuithe seo a leanas ar na Caighdeáin a bhí ann cheana féin a eisiúint ach ní raibh siad éigeantach le haghaidh tréimhsí tuairiscithe bliantúla dar críoch an 31 Nollaig 2022:

Caighdeáin agus leasuithe ar Chaighdeáin atá ann cheana féin arna bhformhuiniú ag an Aontas, agus atá éifeachtach le haghaidh tréimhsí bliantúla dár tús an 1 Eanáir 2023 nó dá éis:

— Leasuithe ar IAS 1 Cur i Láthair na Ráiteas Airgeadais agus Ráiteas Cleachtais IFRS 2: Nochtadh beartas cuntasaíochta

— Leasuithe ar IAS 8 Beartais Chuntasaíochta, Athruithe ar Mheastacháin agus Earráidí Cuntasaíochta: Sainmhíniú ar Mheastacháin Chuntasaíochta

Leasuithe ar Chaighdeáin atá ann cheana féin nach ndearna an tAontas iad a fhormhuiniú nó nach ndearna sé iad a fhormhuiniú go fóill:

— Leasuithe ar IAS 1 Cur i láthair Ráiteas Airgeadais:

  — Aicmiú Dliteanas mar Dhliteanais Reatha nó Neamhreatha (a eisíodh an 23 Eanáir 2020);

  — Aicmiú Dliteanas mar Dhliteanais Reatha nó Neamhreatha – Dáta Éifeachta a Chur Siar (a eisíodh an 15 Gorffennaf 2020); agus

  — Dliteanais Neamhreatha lena mbaineann Cúnaint (a eisíodh an 31 Deireadh Fómhair 2022)

Ar an dáta a údaraíodh na ráitis airgeadais seo ní raibh an tSaoráid tar éis aon cheann de na Caighdeáin nó leasuithe ar Chaighdeáin a bhí ann cheana féin atá liostaithe thuas a ghlacadh go luath agus ní raibh aon Léirmhíniú eisithe atá infheidhme agus nach mór don tSaoráid iad a chur san áireamh ag ceachtar de na dátaí tuairiscithe. Measann an lucht bainistíochta go ndéanfar na fógairtí ábhartha uile a ghlacadh don chéad tréimhse dar tús dháta éifeachtach na fógartha nó dá éis, agus nach mbeidh aon tionchar ábhartha acu ar ráitis airgeadais na Saoráide.

2.4. ***Achoimre ar bheartais chuntasaíochta shuntasacha***

Léirítear leis an ráiteas maidir le staid airgeadais sócmhainní agus dliteanais in ord íslitheach leachtachta agus ní dhéantar aon idirdhealú idir míreanna reatha agus neamhreatha.

2.4.1. Aistriú airgeadra eachtraigh

Úsáideann an tSaoráid an euro (EUR) chun a ráitis airgeadais a chur i láthair, agus is é an euro an t–airgeadra feidhmiúil. Ach amháin i gcás ina sonraítear a mhalairt, déantar faisnéis airgeadais a chuirtear i láthair in EUR a shlánú chuig an míle is gaire.

Aistrítear idirbhearta in airgeadra eachtrach ag an ráta malairte atá i réim ar dháta an idirbhirt.

Maidir le sócmhainní agus dliteanais airgeadaíochta ainmnithe in airgeadraí seachas euro, déantar iad a aistriú go euro ag an ráta malairte atá i réim ar dháta an ráitis maidir le staid airgeadais. Déantar an gnóthachan nó an caillteanas a eascraíonn as an aistriú sin a thaifeadadh sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus ioncam cuimsitheach eile.

Míreanna neamhairgeadaíochta a thomhaistear i dtéarmaí costas stairiúil in airgeadra eachtrach, aistrítear iad ag na rátaí malairte amhail ar dhátaí na n–idirbheart tosaigh. Míreanna neamhairgeadaíochta a thomhaistear ar luach cóir in airgeadra eachtrach, aistrítear iad ag na rátaí malairte amhail ar an dáta ar cinneadh an luach cóir.

Maidir le difríochtaí ráta malairte a eascraíonn ar ghlanadh idirbheart ag rátaí atá éagsúil leo sin ar dháta an idirbhirt, agus difríochtaí ráta malairte eachtraí neamhréadaithe ar shócmhainní agus ar dhliteanais airgeadaíochta in airgeadra eachtrach, aithnítear iad sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus ioncam cuimsitheach eile.

2.4.2. Sócmhainní airgeadais seachas díorthaigh

Aithnítear ionstraimí airgeadais neamhdhíorthacha ar bhonn an dáta socraíochta i dtosach.

Aicmiú agus tomhas

Sócmhainní airgeadais

Ar aitheantas tosaigh, aicmítear acmhainn airgeadais mar a thomhaistear ar chostas amúchta ('AC'), luach cóir trí ioncam cuimsitheach eile ('FVOCI'), nó luach cóir trí P&L ('FVTPL') agus aicmítear dliteanas airgeadais mar a thomhaistear ar AC nó FVTPL.

Faoi IFRS 9, tosaíonn aicmiú le cinneadh a dhéanamh cibé acu a mheastar an tsócmhainn airgeadais mar ionstraim fiachais nó mar ionstraim chothromais. Tagraíonn IFRS 9 do na sainmhínithe in IAS 32 Ionstraimí Airgeadais: Cur i láthair.

Is ionstraim fiachais iad na hionstraimí sin a chomhlíonann an sainmhíniú ar dhliteanas airgeadais ó pheirspictíocht an chontrapháirtí, iasachtaí agus urrúis fiachais lena n–áirítear bannaí, nótaí nó deimhnithe arna n–eisiúint ag eintitis struchtúrtha, rialtas nó corparáidí.

Aicmítear ionstraim fiachais mar AC má chomhlíonann sí an dá choinníoll seo a leanas agus nach n–ainmnítear í mar a bheith ar FVTPL:

— sealbhaítear an tsócmhainn laistigh de shamhail ghnó arb é a cuspóir sócmhainní a shealbhú chun sreafaí airgid conarthacha a bhailiú; agus

— eascraíonn sreafaí airgid ar dhátaí sonraithe as téarmaí conarthacha na sócmhainne airgeadais ar íocaíochtaí príomhshuime agus úis ar mhéid na príomhshuime gan íoc amháin atá iontu (critéir SPPI).

Aicmítear ionstraim fiachais mar FVOCI má chomhlíonann sí an dá choinníoll seo a leanas agus nach n–ainmnítear í mar a bheith ar FVTPL, agus sa chás sin amháin:

— sealbhaítear an tsócmhainn laistigh de shamhail ghnó a mbaintear amach a cuspóir trí shreafaí airgid conarthacha a bhailiú agus sócmhainní airgeadais a dhíol, agus

— eascraíonn sreafaí airgid ar dhátaí sonraithe as téarmaí conarthacha na sócmhainne airgeadais a chomhlíonann critéir SPPI.

Ba cheart na ceanglais thuas a chur chun feidhme ar shócmhainn airgeadais iomlán, fiú más rud é go bhfuil díorthach leabaithe inti.

Ionstraimí is ea iad ionstraimí cothromais a chomhlíonann an sainmhíniú ar chothromas ó pheirspictíocht an eisitheora de; is é sin, ionstraimí nach gcuimsítear iontu oibleagáid chonartha chun íoc agus lena bhfianaítear leas iarmharach i nglansócmhainní an eisitheora. Tomhaistear ionstraimí cothromais ar FVTPL.

Ar aitheantas tosaigh infheistíochta cothromais nach sealbhaítear í lena trádáil, féadfaidh an tSaoráid a roghnú go neamh-inchúlghairthe athruithe ina dhiaidh sin a chur i láthair in ioncam cuimsitheach eile. Déantar an rogha sin infheistíocht ar infheistíocht.

Aicmítear gach sócmhainn airgeadais eile mar a bheith á dtomhas ar FVTPL.

Measúnú ar an tsamhail ghnó

Déanann BEI, mar bhainisteoir ar an tSaoráid, measúnú ar chuspóir samhla gnó ina sealbhaítear ionstraim fiachais ar leibhéal punainne toisc gur fearr a léiríonn sé sin an chaoi a mbainistítear an gnólacht agus a sholáthraítear faisnéis don bhainistíocht. Ar an bhfaisnéis a chuirtear san áireamh, áirítear:

— na beartais agus cuspóirí sonraithe le haghaidh na punainne agus feidhmiú na mbeartas sin sa chleachtas. Go háirithe, cé acu a dhíríonn nó nach ndíríonn straitéis na bainistíochta ar ioncam úis chonarthaigh a thuilleamh, próifíl ráta úis ar leith a choinneáil ar bun, fad na sócmhainní airgeadais a mheaitseáil le fad na ndliteanas lena maoinítear na sócmhainní sin nó sreafaí airgid a réadú trí na sócmhainní a dhíol;

— conas a dhéantar meastóireacht ar fheidhmíocht na punainne agus conas a dhéantar í sin a thuairisciú do bhainistíocht na Saoráide;

— na rioscaí a dhéanann difear d'fheidhmíocht na samhla gnó (agus na sócmhainní airgeadais a shealbhaítear laistigh den tsamhail ghnó sin) agus conas a dhéantar na rioscaí sin a bhainistiú; agus

— minicíocht, méid agus uainiú an díolacháin i dtréimhsí roimhe seo, na cúiseanna leis an díolachán sin agus a ionchas maidir le gníomhaíocht díolacháin amach anseo.

Mar sin féin, ní bhreithnítear faisnéis ar ghníomhaíocht díolacháin aisti féin ach mar chuid de mheasúnú foriomlán ar an gcaoi a mbaintear amach cuspóir sonraithe na Saoráide chun na sócmhainní airgeadais a bhainistiú agus ar an gcaoi a réadaítear sreafaí airgid.

Tuairiscítear agus nochtar i Nóta 24 an tsamhail ghnó le haghaidh oibríochtaí iasachta dírí Imchlúdach Maoiniúcháin an Tionchair.

Critéir íocaíochta príomhshuime agus úis amháin ('SPPI')

Chun críocha an mheasúnaithe seo, sainmhínítear 'príomhshuim' mar luach cóir na hionstraime fiachais ar aitheantas tosaigh. Sainmhínítear 'ús' mar chomaoin i leith luach ama an airgid agus an riosca creidmheasa a bhaineann leis an bpríomhshuim gan íoc le linn tréimhse ama ar leith agus rioscaí agus costais eile de dheasca iasachtaí (e.g. riosca leachtachta agus costais riaracháin), chomh maith le corrlach brabúis.

Agus measúnú á dhéanamh ar cé acu ar íocaíochtaí príomhshuime agus úis amháin atá sna sreafaí airgid conarthacha nó nach ea, breithnítear téarmaí conarthacha na hionstraime. Áirítear leis sin measúnú a dhéanamh ar cé acu an bhfuil téarma conarthach leis an tsócmhainn airgeadais lena bhféadfaí uainiú nó méid sreafaí airgid conarthacha a athrú a d'fhágfadh nach gcomhlíonfadh sí an coinníoll seo.

Dí-aithint

Dí-aithníonn an tSaoráid sócmhainn airgeadais nuair a théann na cearta conarthacha do na sreafaí airgid ón tsócmhainn airgeadais, nó nuair a dhéantar na cearta chun an sreabhadh airgid conarthach a fháil a aistriú in idirbheart ina ndéanann an tSaoráid rioscaí agus tairbhí úinéireacht na sócmhainne airgeadais a aistriú nó ina gcoinníonn sí go substaintiúil rioscaí agus tairbhí go léir na húinéireachta ach nach gcoinníonn sí rialú ar an tsócmhainn airgeadais.

Ar dhí-aithint sócmhainne airgeadais nó dliteanais airgeadais (Nóta 2.4.4), maidir leis an difríocht idir luach na sócmhainne nó an dliteanais de réir na leabhar (nó an luach de réir na leabhar a leithdháiltear don chuid sin den tsócmhainn nó den dliteanas a dhí-aithnítear) agus an tsuim (i) den chomaoin a fuarthas nó a íocadh agus (ii) d'aon ghnóthachan nó caillteanas carnach a aithníodh in ioncam cuimsitheach eile, aithnítear í sin sa bhrabús nó sa chaillteanas ach amháin na gnóthachain nó na caillteanais charnacha a aithnítear in ioncam cuimsitheach eile le haghaidh ionstraimí cothromais arna dtomhas ar luach cóir trí ioncam cuimsitheach eile a n–aistrítear iad chuig an gcúlchiste seachas brabús nó caillteanas ar a ndiúscairt.

I gcomhthéacs an athchóirithe ar IBOR, maidir leis an measúnú a dhéanann an tSaoráid ar cé acu an substaintiúil atá athrú ar ionstraim airgeadais ar chostas amúchta nó nach ea, déantar an measúnú sin tar éis an beart praiticiúil a chur i bhfeidhm ar tugadh isteach é le Céim 2 den athchóiriú ar IBOR. I gcomhréir leis na leasuithe arna n–eisiúint ag IASB, ní dhí-aithníonn an tSaoráid ionstraim airgeadais a modhnaítear sreafaí airgid mar iarmhairt dhíreach ar an athchóiriú agus a bhfuil an t–athrú coibhéiseach go heacnamaíoch leis an mbonn roimhe sin chun na sreafaí airgid conarthacha a chinneadh (i.e. an bonn díreach roimh an athrú).

Athaicmiú

Ní athaicmítear sócmhainní airgeadais tar éis a n–aitheanta tosaigh, ach amháin sa tréimhse tar éis don tSaoráid a samhail ghnó a athrú chun sócmhainní airgeadais a bhainistiú.

Modhnú

Meastar sócmhainn airgeadais a thomhaistear ar chostas amúchta mar a bheith modhnaithe nuair a dhéantar a sreafaí airgid conarthacha a athchaibidliú nó a mhodhnú ar bhealach eile. B'fhéidir go mbeadh nó nach mbeadh ina toradh ar athchaibidliú nó modhnú dí-aithint na sean–ionstraime airgeadais agus aithint na hionstraime airgeadais nua.

Modhnú conarthach substaintiúil ar shreafaí airgeadais sócmhainne airgeadais a thomhaistear ar chostas amúchta a bhfuil mar thoradh air dí-aithint na sócmhainne airgeadais, bíonn mar thoradh air sin aithint na sócmhainne airgeadais nua ar a luach cóir, agus clárú iarmhairt ghnóthachain nó chaillteanais an mhodhnaithe sa ráiteas ioncaim chomhdhlúite faoi 'Toradh ar oibríochtaí airgeadais'.

Meastar modhnú conarthach mar a bheith substaintiúil más rud é go bhfuil luach láithreach lascainithe na sreafaí airgid faoi na téarmaí athbhreithnithe (a lascainítear leis an mbunráta úis éifeachtach) 10 % difriúil ar a laghad le luach láithreach lascainithe na sreafaí airgid atá fágtha den bhunsócmhainn airgeadais. Breithnítear freisin tosca cáilíochtúla amhail athrú san airgeadra ina n–ainmnítear an tsócmhainn airgeadais agus gnéithe comhshó.

I gcomhthéacs an athchóirithe ar IBOR, maidir leis an measúnú a dhéanann an tSaoráid ar cé acu an substaintiúil atá athrú ar ionstraim airgeadais ar chostas amúchta nó nach ea, déantar an measúnú sin tar éis an beart praiticiúil a chur i bhfeidhm ar tugadh isteach é le Céim 2 den athchóiriú ar IBOR. Déanann an tSaoráid an ráta úis éifeachtach a thabhairt cothrom le dáta, gan modhnú a dhéanamh ar luach de réir na leabhar na hionstraime airgeadais más rud é go dtagann athrú ar an mbonn chun sreafaí airgid conarthacha na hionstraime airgeadais a chinneadh, arna thomhas ar chostas amúchta, mar iarmhairt dhíreach ar an athchóiriú agus más rud é go bhfuil an t–athrú coibhéiseach go heacnamaíoch leis an mbonn roimhe sin (i.e. an bonn díreach roimh an athrú).

Tomhas luachanna córa ionstraimí airgeadais

Is éard is luach cóir ann an praghas a gheofaí chun sócmhainn a dhíol nó an praghas a d'íocfaí chun dliteanas a aistriú in idirbheart ordúil idir rannpháirtithe sa mhargadh ar dháta an tomhais sa phríomh-mhargadh, nó ina éagmais sin, sa mhargadh is buntáistí a bhfuil rochtain ag an tSaoráid air ar an dáta sin.

I gcás inarb infheidhme, déanann BEI thar ceann na Saoráide luach cóir ionstraime a thomhas leis an bpraghas luaite i margadh gníomhach le haghaidh na hionstraime sin. Meastar margadh mar a bheith gníomhach más rud é go ndéantar idirbhearta le haghaidh na sócmhainne nó an dliteanais le minicíocht agus le méid leordhóthanach chun faisnéis ar phraghsanna a sholáthar ar bhonn leanúnach.

I gcás nach féidir luachanna córa sócmhainní airgeadais agus dliteanas airgeadais a chláraítear ar an ráiteas maidir le staid airgeadais a dhíorthú ó mhargaí gníomhacha, cinntear iad le teicnící luachála éagsúla lena n–áirítear úsáid samhlacha matamaiticiúla. Tógtar an t–ionchur le haghaidh na samhlacha sin ó mhargaí inbhraite nuair is féidir, ach i gcás nach féidir é sin a dhéanamh, is gá breithiúnas áirithe chun luachanna córa a shuí. Tá ar áireamh leis an teicníc luachála roghnaithe na tosca go léir a chuirfeadh rannpháirtithe sa mhargadh san áireamh agus idirbheart á phraghsáil.

D'fhéadfaí a áireamh leis na teicnící luachála sin samhlacha glanluacha láithrigh agus sreabhaidh airgid lascainithe, comparáid le hionstraimí cosúla arb ann do phraghsanna inbhraite sa mhargadh lena n–aghaidh, samhlacha Black-Scholes agus samhlacha praghsála rogha iltéarmaí agus samhlacha luachála eile. Áirítear leis na toimhdí agus na hionchuir a úsáidtear i dteicnící luachála rátaí úis saor ó riosca agus bonnrátaí úis, raonta difríochta creidmheasa a úsáidtear chun meastachán a dhéanamh ar rátaí lascainithe, praghsanna bannaí agus cothromais, rátaí malairte airgeadra eachtraigh, praghsanna cothromais agus innéacsanna cothromais, agus luaineachtaí agus comhghaoluithe praghsanna a bhfuil coinne leo.

Is é is aidhm do theicnící luachála teacht ar thomhas luacha chóir lena léirítear an praghas a gheofaí chun an tsócmhainn a dhíol nó an praghas a d'íocfaí chun an dliteanas a aistriú in idirbheart ordúil idir rannpháirtithe sa mhargadh ar dháta an tomhais.

Úsáideann an Banc samhlacha luachála a aithnítear go forleathan chun luach cóir ionstraimí airgeadais comónta agus níos simplí a chinneadh, amhail babhtálacha ráta úis agus babhtálacha airgeadraí nach n–úsáideann ach sonraí margaidh inbhraite agus a mbíonn breithiúnas agus meastachán teoranta ag teastáil lena n–aghaidh. Bíonn praghsanna inbhraite agus ionchuir shamhla ar fáil go hiondúil sa mhargadh le haghaidh urrúis fiachais agus urrúis chothromais a liostaítear, díorthaigh a thrádáiltear ar mhalartán agus díorthaigh shimplí thar an gcuntar amhail babhtálacha rátaí úis. Mar thoradh ar infhaighteacht praghsanna margaidh agus ionchuir shamhla inbhraite, laghdaítear an gá atá le breithiúnas agus meastachán bainistíochta agus laghdaítear freisin an éiginnteacht a bhaineann le cinneadh luachanna córa. Bíonn infhaighteacht praghsanna margaidh agus ionchur inbhraite éagsúil ag brath ar na táirgí agus na margaí, agus d'fhéadfadh athruithe teacht ar an infhaighteacht sin bunaithe ar theagmhais shonracha agus ar choinníollacha ginearálta sna margaí airgeadais.

Maidir le hionstraimí níos casta, úsáideann an Banc a shamhlacha luachála féin a fhorbraítear ó shamhlacha luachála aitheanta. D'fhéadfadh sé nach mbeadh cuid d'ionchuir shuntasacha na samhlacha sin, nó iad go léir, inbhraite sa mhargadh, agus díorthaítear iad ó phraghsanna nó ó rátaí margaidh nó déantar meastachán orthu bunaithe ar thoimhdí. I measc samplaí d'ionstraimí lena mbaineann ionchuir shuntasacha dhobhraite, áirítear iasachtaí agus ráthaíochtaí áirithe nach ann d'aon mhargadh gníomhach lena n–aghaidh. Samhlacha luachála ina n–úsáidtear ionchuir shuntasacha dhobhraite, bíonn breithiúnas agus meastachán bainistíochta níos mó de dhíth chun an luach cóir a chinneadh. Is gá breithiúnas agus meastachán bainistíochta go hiondúil chun an tsamhail luachála iomchuí a úsáidfear a roghnú, sreafaí airgid a bhfuil coinne leo amach anseo a chinneadh ar an ionstraim airgeadais arna luacháil, dóchúlacht nó mainneachtain agus réamhíocaíochtaí contrapháirtí a chinneadh agus rátaí lascaine iomchuí a roghnú.

Déanann an tSaoráid luachanna córa a thomhas leis an ordlathas luachanna córa seo a leanas lena léirítear a thábhachtaí atá na hionchuir a úsáidtear chun na tomhais a dhéanamh:

— Leibhéal 1: ionchuir ar praghsanna margaidh luaite neamhchoigeartaithe iad i margaí gníomhacha le haghaidh ionstraimí comhchosúla a bhfuil rochtain ag an tSaoráid orthu.

— Leibhéal 2: ionchuir seachas praghsanna luaite a áirítear laistigh de Leibhéal 1 atá inbhraite go díreach (*i.e.* mar phraghsanna) nó go hindíreach (*i.e.* arna ndíorthú ó phraghsanna). Áirítear leis an gcatagóir seo ionstraimí arna luacháil le praghsanna margaidh luaite i margaí gníomhacha le haghaidh ionstraimí cosúla, praghsanna luaite le haghaidh ionstraimí comhchosúla nó cosúla i margaí a mheastar nach bhfuil chomh gníomhach céanna nó teicnící luachála eile inarb inbhraite iad na hionchuir shuntasacha go léir go díreach nó go hindíreach ó shonraí margaidh.

— Leibhéal 3: ionchuir nach inbhraite iad. Áirítear leis an gcatagóir seo gach ionstraim ina n–áirítear leis an teicníc luachála ionchuir nach mbunaítear ar shonraí inbhraite agus ina bhfuil iarmhairt shuntasach ag na hionchuir dhobhraite ar luacháil na hionstraime. Áirítear leis an gcatagóir seo ionstraimí a luacháiltear bunaithe ar phraghsanna luaite le haghaidh ionstraimí comhchosúla inar gá coigeartuithe nó toimhdí dobhraite suntasacha chun na difríochtaí idir na hionstraimí a léiriú.

Aithníonn an tSaoráid aistrithe idir leibhéil an ordlathais luachanna córa ó dheireadh na tréimhse tuairiscithe inar tharla an t–athrú.

Lagú ar shócmhainní airgeadais

Tá IFRS 9 bunaithe ar shamhail réamhbhreathnaitheach caillteanais creidmheasa ionchasaigh ('ECL'). Bhunaigh BEI creat chun 'caillteanas creidmheasa ionchasach' a ríomh ag brath ar staid an mhacraigheilleagair. Cuimsítear leis paraiméadair riosca creidmheasa thar am ar leith a thógáil (Dóchúlacht mainneachtana – 'PD' agus Caillteanas i gcás mainneachtana – 'LGD') bunaithe ar thoisc chórasach (timthriall creidmheasa) faoi thionchar an mhacraigheilleagair agus arna réamh-mheas trí réamhaisnéisí nó cásanna maicreacnamaíocha. Meán ualaithe dóchúlachta atá sa chaillteanas creidmheasa ionchasach deiridh de chaillteanais chreidmheasa ionchasacha na gcásanna maicreacnamaíocha faoi seach. Cuirtear an tsamhail lagaithe réamhbhreathnaitheach seo i bhfeidhm ar shócmhainní airgeadais arna dtomhas ar AC, ar chonarthaí ráthaíochta airgeadais, agus ar ghealltanais cláir chomhardaithe.

Faoi IFRS 9, déantar liúntais caillteanais a thomhas de réir ceann de na boinn seo a leanas:

— Caillteanais chreidmheasa ionchasacha 12 mhí: is iad sin na caillteanais chreidmheasa ionchasacha a eascraíonn as teagmhais mhainneachtana fhéideartha laistigh de 12 mhí tar éis an dáta tuairiscithe; agus

— Caillteanais chreidmheasa ionchasacha saolré: is iad sin na caillteanais chreidmheasa ionchasacha a eascraíonn as gach teagmhas mainneachtana féideartha thar shaolré ionchasach ionstraime airgeadais.

Leagtar amach i gCaighdeán IFRS 9 samhail trí chéim le haghaidh lagú bunaithe ar athruithe ar cháilíocht chreidmheasa ón aitheantas tosaigh. Aicmítear ionstraimí airgeadais i gCéim 1 ach amháin na hionstraimí sin a n–aithnítear méadú suntasach ar riosca creidmheasa ón aitheantas tosaigh ina leith. Áirítear leis sin idir fhaisnéis agus anailís chainníochtúil agus cháilíochtúil, bunaithe ar shaineolas an Bhainc, lena n–áirítear faisnéis réamhbhreathnaitheach.

Is sócmhainní airgeadais iad sócmhainní ceannaithe nó tionscanta a bhfuil fadhbanna creidmheasa acu ('POCI') a meastar iad, ó thráth na haitheanta tosaigh, a bheith aicmithe mar Chéim 3. Maidir le sócmhainní airgeadais ceannaithe nó tionscanta a bhfuil fadhbanna creidmheasa acu, aithnítear sa ráiteas brabúis nó caillteanais na hathruithe carnacha sa chaillteanas creidmheasa ionchasach saolré ón aitheantas tosaigh.

Tá measúnú an Bhainc ar chéimniú IFRS9 bunaithe ar chur chuige seicheamhach a úsáideann faisnéis contrapháirtí nó faisnéis a bhaineann go sonrach le hionstraim atá comhsheasmhach le treoirlínte agus nósanna imeachta inmheánacha, go háirithe a chumhdaíonn spreagthaí luathrabhaidh, rátáil inmheánach (laghdú trí eang nó níos mó nuair a dhéantar comparáid leis an rátáil inmheánach stairiúil le haghaidh contrapháirtithe a bhfuil a rátáil inmheánach reatha faoi bhun an ghráid infheistíochta) agus riaráiste (níos mó ná 30 lá thar téarma).

I gcomhréir le treoraíocht arna heisiúint acu siúd a leagann amach caighdeáin agus cleachtais mhargaidh, maidir le cur i bhfeidhm na mbeart staonta gearrthéarmach i ngeall ar COVID-19 ar chontrapháirtithe feidhmiúla (curtha i bhfeidhm go dtí mí an Mheithimh 2021), arb é is aidhm dóibh dul i ngleic le tionchar eacnamaíoch córasach díobhálach phaindéim COVID-19, mheas BEI nár cheart féachaint orthu sin iontu féin mar thruicear uathoibríoch le cinneadh gur tharla méadú suntasach ar riosca creidmheasa. Mar a nochtar faoi Nóta 3.2.3.8, cuireann BEI breithiúnas saineolach i bhfeidhm agus measúnú á dhéanamh ar riosca creidmheasa contrapháirtithe den sórt sin.

Breithníonn BEI maidir leis na héifeachtaí ar lagú de thoradh an chomhthéacs ghinearálta neamhchinnteachta agus rioscaí éagsúla a thagann chun cinn de thoradh ionradh na Rúise ar an Úcráin, go bhfuil na héifeachtaí sin léirithe laistigh de shamhail réamhbhreathnaitheach reatha ECL a meastar í a bheith láidir a dóthain chun teagmhais thromchúiseacha den sórt sin a chur san áireamh. Go háirithe, gabhadh na tionchair faoi seach go díreach trí na réamh-mheastacháin mhaicreacnamaíocha agus struchtúir théarmaí PD.

Measann BEI go bhfuil samhail réamhbhreathnaitheach reatha ECL láidir a dóthain chun mórtheagmhais eacnamaíocha a chur san áireamh, a gabhadh go díreach trí na réamh-mheastacháin mhaicreacnamaíocha agus struchtúir théarmaí PD. Mar a nochtar faoi Nóta 3.2.3.8, cuireann BEI breithiúnas saineolach i bhfeidhm agus measúnú á dhéanamh ar riosca creidmheasa contrapháirtithe den sórt sin.

Má tharla méadú suntasach ar riosca creidmheasa, bogtar an ionstraim airgeadais go Céim 2 ach ní mheastar fós go bhfuil fadhbanna creidmheasa aici. Má tá fadhbanna creidmheasa ag an ionstraim airgeadais, bogtar an ionstraim airgeadais go Céim 3 ansin.

Chun neamhchosaintí Chéim 3 a shainaithint, cinneann an Banc cibé acu an ann nó nach ann d'fhianaise oibiachtúil ar neamhchosaint neamhthuillmheach. Meastar go bhfuil sócmhainn airgeadais ar mainneachtain nuair nach dócha go n–íocfadh an t–iasachtaí a oibleagáidí creidmheasa leis an tSaoráid ina n–iomáine, gan an tSaoráid dul i muinín birt nó nuair atá an t–iasachtaí níos mó ná 90 lá thar téarma ar aon oibleagáid creidmheasa ábhartha i leith na Saoráide.

Chuige sin, meastar go bhfuil sócmhainn airgeadais lagaithe nuair a chinntear gur dócha nach mbeadh sé ar a cumas ag an tSaoráid gach méid dlite de réir na mbuntéarmaí conarthacha nó luach coibhéiseach a bhailiú. Déantar neamhchosaintí creidmheasa aonair a mheasúnú bunaithe ar shaintréithe an iasachtaí, an staid airgeadais fhoriomlán, acmhainní agus taifead íocaíochta, na hionchais maidir le tacaíocht le haghaidh aon ráthóir atá freagrach ó thaobh airgeadais de agus, i gcás inarb infheidhme, luach inréadaithe aon chomhthaobhachta.

Déantar athbhreithniú agus anailís ar gach éileamh faoi dhó sa bhliain ar a laghad. Aon athrú tar éis sin ar mhéideanna agus ar uainiú na sreafaí airgid a bhfuil coinne leo amach anseo i gcomparáid leis na meastacháin roimh ré, beidh mar thoradh orthu athrú ar an bhforáil maidir le caillteanais chreidmheasa agus déanfar é a chur de mhuirear nó chun sochair an ráitis ioncaim. Ní aisiompaítear lamháltas le haghaidh lagú ach amháin nuair atá feabhas tagtha ar an gcáilíocht chreidmheasa le gurb ann do dhearbhú réasúnta maidir le bailiú tráthúil príomhshuime agus úis i gcomhréir le buntéarmaí conarthacha an chomhaontaithe éilimh. Déantar díscríobh i gcás ina meastar go bhfuil cuid d'éileamh, nó an t–éileamh ar fad, neamh-inbhailithe nó maite. Déantar díscríobhanna a mhuirearú in aghaidh laguithe a suíodh roimhe sin nó go díreach ar an ráiteas ioncaim agus laghdaítear leo méid príomhshuime éilimh. Aisghabhálacha go páirteach nó in iomlán méideanna a díscríobhadh roimhe sin, cuirtear iad chun sochair an ráitis ioncaim. D'fhéadfadh sócmhainní airgeadais a díscríobhadh a bheith faoi réir gníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin fós chun nósanna imeachta an Bhainc a chomhlíonadh i ndáil le suimeanna dlite a ghnóthú.

Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) – Ionchuir, Toimhdí agus Teicnící

Tá feidhm ag tomhas ECL saolré maidir le sócmhainní Chéim 2 agus Chéim 3, agus tá feidhm ag tomhas ECL 12 mhí maidir le sócmhainní Chéim 1.

Ríomhadh na caillteanais chreidmheasa ionchasacha bunaithe ar na hathróga seo a leanas:

— Rátáil chreidmheasa agus Dóchúlacht mainneachtana ('PD') thar am ar leith,

— Caillteanas i gcás Mainneachtana thar am ar leith ('LGD'),

— Neamhchosaint ar mhainneachtain (‘EAD’).

Cinntear rátáil chreidmheasa contrapháirte ar dháta ar leith, le samhlacha cláir scórála atá curtha in oiriúint do na catagóirí éagsúla contrapháirtithe agus neamhchosaintí.

Déantar gach rátáil chreidmheasa a mhapáil chuig PD sonrach lena léirítear an dóchúlacht go mainneodh contrapháirt ar a hoibleagáid airgeadais, sna chéad 12 mhí eile, nó thar shaolré na hoibleagáide atá fágtha. Dá bhrí sin, is ionchur príomhúil atá i rátálacha chun an struchtúr téarma thar am ar leith de PD a chinneadh le haghaidh neamhchosaintí. Bailíonn BEI faisnéis feidhmíochta agus mhainneachtana maidir le neamhchosaintí na Saoráide ar riosca creidmheasa. Déantar na sonraí a bhailítear a imroinnt de réir cineál tionscail agus cineál réigiúin. Déantar anailís le chéile ar thionscail agus ar réigiúin éagsúla a fhreagraíonn ar bhealach aonchineálach ar thimthriallacha creidmheasa.

Úsáideann BEI samhlacha staitistiúla chun anailís a dhéanamh ar na sonraí a bhailítear agus meastacháin a ghiniúint ar PD saolré atá fágtha de neamhchosaintí agus ar an athrú a bhfuil coinne leis orthu sin mar thoradh ar imeacht ama agus ar chásanna maicreacnamaíocha sonracha ar leith.

Léiriú atá in LGD ar ionchas BEI maidir le cóimheas an chaillteanais ar neamhchosaint de thoradh mainneachtain contrapháirtí leis an tsuim gan íoc tráth na mainneachtana. Is féidir LGD a shainiú mar ‘1 – Ráta Aisghabhála’ freisin. De réir tíreolaíochta agus cineál contrapháirte a chinntear meastacháin LGD den chuid is mó, agus is ann do chúig phríomhaicme neamhchosanta: Stáit cheannasacha, Institiúidí poiblí, Institiúidí airgeadais, Corparáidí, agus Airgeadas Tionscadail. Is féidir coigeartú breise a dhéanamh ar luachanna LGD bunaithe ar an táirge agus ar ghnéithe den neamhchosaint a bhaineann go sonrach le conradh.

Cuireann BEI faisnéis thar am ar leith agus réamhbhreathnaitheach san áireamh ina mheasúnú ar cé acu ar tháinig nó nár tháinig méadú suntasach ar riosca creidmheasa ionstraime ón aitheantas tosaigh agus ina thomhas ar chaillteanais chreidmheasa ionchasacha.

Maidir le tomhas ECL, d’fhorbair BEI cur chuige samhaltaithe choinníollaigh ar a dtugtar samhail PIT PD chun struchtúir téarma PD a ríomh lena ngabhann:

— sainmhíniú ar fheidhm naisc bharainnigh idir an timthriall creidmheasa agus athróga maicreacnamaíocha, agus

— sraith de thrí chás mhaicreacnamaíocha (aon chás bhunlíne amháin agus dhá chás lena léirítear cor chun donais agus téarnamh sa gheilleagar) ina bhfuil réadú féideartha ilbhliantúil maidir le OTI agus na dóchúlachtaí a bhaineann leo.

Úsáideann BEI macrashamhail leathstruchtúrtha iltíre agus ilchothromóide den gheilleagar domhanda le bloic shaintíre chun cásanna maicreacnamaíocha a ghiniúint. Deartar an cás lárnach/cás bunlíne le bheith comhsheasmhach leis na réamhaisnéisí is déanaí ón gCoimisiún Eorpach. Deartar na cásanna dearfacha agus diúltacha timpeall ar an gcás lárnach trí úsáid a bhaint as an tsamhail iltíre/ilchothromóide. Díorthaítear na cásanna as OTI, arb é príomhthomhas na gníomhaíochta eacnamaíche é, a shuaitheadh. Déantar na suaití d’fhíor-OTI a chalabrú chun luaineacht na hathróige roimhe a mhacasamhlú. Ina theannta sin, cuirtear breithiúnas saineolach i bhfeidhm, i gcás inarb iomchuí, chun méid agus seasmhacht shuaití OTI a bheachtú. Dá thoradh sin, cinntear suaití in éineacht le feidhm meathlúcháin chun tionchar na suaití le himeacht ama a chinneadh. Dóchúlachtaí atá curtha i gceangal le gach cás, déantar iad a shainiú agus táscairí (luaineachta) an mhargaidh á léiriú mar aon le táscairí/rianairí a forbraíodh go hinmheánach agus a úsáidtear go comhsheasmhach le himeacht ama chun an éiginnteacht a ghabháil isteach.

Úsáidtear na luachanna réamh-mheasta céanna den timthriall creidmheasa leis an bpríomh-ionchur faoi chásanna maicreacnamaíocha éagsúla i samhlacha PIT PD agus PIT LGD de BEI. Ríomhtar an timthriall creidmheasa ó rátaí íosghrádúcháin gníomhaireachta rátála seachtraí agus ó na réamh-mheastacháin ar rátaí fáis bliantúla fíor-OTI chomh maith leis an leathadh idir rátaí úis fadtéarmacha agus gearrthéarmacha.

Léirítear le EAD an neamhchosaint ionchasach i gcás mainneachtana agus tá sé bunaithe ar an neamhchosaint reatha ar an gcontrapháirtí agus ar athruithe féideartha ar an méid reatha a cheadaítear faoin gconradh lena n–áirítear amúchadh. Is é oll-luach de réir na leabhar de shócmhainn airgeadais a EAD. Áirítear an méid arna tharraingt le EAD i gcás gealltanais iasachtaithe agus ráthaíochtaí airgeadais.

2.4.2.1. *Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim*

Sainíonn an tSaoráid airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim mar chuntais reatha, taiscí gearrthéarmacha nó páipéir thráchtála lena mbaineann aibíochtaí tosaigh de 3 mhí nó níos lú. Iompraítear airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim ar AC sa ráiteas maidir le staid airgeadais.

2.4.2.2. *Sócmhainní airgeadais cisteáin*

Cuimsítear le sócmhainní airgeadais cisteáin bannaí luaite agus neamhluaite a bhfuil sé i gceist iad a shealbhú go dtí a n–aibíocht agus páipéir thráchtála le haibíochtaí tosaigh níos mó ná 3 mhí agus aicmítear iad ar AC dá bhrí sin.

Déantar na bannaí agus na páipéir thráchtála sin a thomhas ar a gcostas ar dtús, arb é atá ann an luach cóir móide aon chostas idirbhirt atá inchurtha go díreach. Déantar an difríocht idir an praghas iontrála agus an luach fuascailte a amúchadh i gcomhréir le modh an úis ghlain thar shaolré na hionstraime atá fágtha.

2.4.2.3. *Iasachtaí agus airleacain*

D'fhéadfadh a bheith sa phunann iasachtaí agus airleacan ionstraimí fiachais amhail iasachtaí agus urrúis fiachais lena n–áirítear bannaí, nótaí nó deimhnithe arna n–eisiúint ag eintitis struchtúrtha a bhfuil sé i gceist iad a shealbhú go dtí a n–aibíocht agus na sreafaí airgid conarthacha a bhailiú.

Áirítear le hiasachtaí agus airleacain:

— Iasachtaí agus airleacain arna dtomhas ar AC

— Iasachtaí agus airleacain arna dtomhas go héigeantach ar FVTPL.

Iasachtaí arna dtionscnamh ag an tSaoráid, aithnítear iad i sócmhainní na Saoráide nuair a dhéantar airgead a réamhíoc le hiasachtaithe. Codanna gan eisíoc d'iasachtaí, taifeadtar iad lasmuigh den chlár comhardaithe ar a luach ainmniúil. Iasachtaí a fhaigheann pas i dtástáil SPPI, déantar iad a thaifeadadh ar a gcostas (a nglanmhéideanna arna n–eisíoc) i dtosach, arb é atá ann luach cóir an airgid thirim arna thabhairt chun an iasacht a thionscnamh, lena n–áirítear aon chostas idirbhirt, agus déantar iad a thomhas ar AC ina dhiaidh sin le modh an ghlanráta úis.

Aithnítear urrúis fiachais i sócmhainní na Saoráide nuair a dhéantar airgead a réamhíoc leis an eisitheoir agus d'fhéadfaidís a bheith i bhfoirm ionstraim fiachais a nasctar go conarthach nó ionstraim fiachais tráinse aonair. Codanna gan eisíoc d'urrúis fiachais, taifeadtar iad lasmuigh den chlár comhardaithe ar a luach ainmniúil. Déantar urrúis fiachais a thomhas ar a gcostas ar dtús, arb é atá ann an luach cóir móide aon chostas idirbhirt atá inchurtha go díreach, agus tomhaistear iad ina dhiaidh sin ar AC le modh an ghlanráta úis. Déantar an difríocht idir an praghas iontrála agus an luach fuascailte a amúchadh i gcomhréir le modh an úis ghlain thar shaolré na hionstraime atá fágtha.

Tuairiscítear an beartas lagaithe maidir le hiasachtaí agus airleacain faoi Nóta 2.4.2.

Iasachtaí agus airleacain nach gcomhlíonann critéar SPPI, déantar iad a thomhas ar FVTPL go héigeantach. Tá an teicníc tomhais luacha chóir a úsáidtear bunaithe ar theicníc sreabhaidh airgid lascainithe nó luach leachtaithe.

Maidir le tionchar athchóiriú IBOR ar atomhas iasachtaí agus airleacan ar chostas amúchta, féach na míreanna tiomnaithe i Nóta 2.4.2 – Aicmiú agus Tomhas/Modhnú.

2.4.2.4. *Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh*

Dhá chineál infheistíochtaí cothromais atá ag an tSaoráid: (i) infheistíochtaí cothromais díreacha agus (ii) cistí caipitil fiontair. Aithnítear na scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh ar luach cóir móide costais idirbhirt i dtosach. Athruithe ina dhiaidh sin ar luach cóir, lena n–áirítear gnóthachain agus caillteanais in aistriú airgeadra eachtraigh, aithnítear iad sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile faoin teideal glantoradh ar scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh.

An chuid de na hinfheistíochtaí sin a gealladh ach nár tarraingíodh síos, déantar í a thaifeadadh mar ghealltanais chomhdhlúite lasmuigh den chlár comhardaithe ar a luach ainmniúil.

Tomhas luachanna córa ionstraimí airgeadais

Cinntear luach cóir trí mhodh an ghlanluacha sócmhainní ('NAV') comhiomlánaithe a chur i bhfeidhm (ag glacadh leis dá réir, d'ainneoin margadhluach sofhionnta a bheith in easnamh, gurb é NAV an meastachán is fearr ar an luach cóir). Le haghaidh infheistíocht neamhluaite, i gcás nach féidir an luach cóir a dhíorthú ó mhargaí gníomhacha, cinntear an luach cóir trí theicnící luachála aitheanta a chur i bhfeidhm (Nóta 4.2.1).

Déantar an NAV atá inchurtha ina leith a choigeartú maidir le teagmhais a tharlaíonn idir dáta an NAV is déanaí atá ar fáil agus dáta an chláir chomhardaithe a mhéid a mheasann an Coiste Bainistíochta go bhfuil coigeartú den sórt sin ábhartha. Déantar coigeartuithe ábhartha a leasú go dtí go nglacann an Bord Stiúrthóirí na Ráitis Airgeadais don bhliain. Ina leith sin, i bhfianaise an chomhthéacs ghinearálta neamhchinnteachta, rioscaí éagsúla a tháinig chun cinn de thoradh ionradh na Rúise ar an Úcráin agus na luaineachta atá le feiceáil i dtéarmaí feidhmíochta, chuir an Banc feabhas ar a theicnící luachála chun meastachán a dhéanamh ar aon choigeartú ar luach cóir na n–infheistíochtaí cothromais le haghaidh na NAVanna nár thuairiscigh na bainisteoirí ciste ar dháta tuairiscithe ráitis airgeadais na Saoráide.

Le haghaidh infheistíochtaí sonracha nach féidir NAVanna a chinneadh go héasca ina leith, beidh gá le treoirlínte eile, mar shampla d'fhéadfaí na Treoirlínte Idirnáisiúnta maidir le Cothromas Príobháideach agus Caipiteal Fiontair ('IPEV'), a d'fhoilsigh Bord IPEV, a úsáid agus beidh gá le faireachán agus athbhreithniú níos mionsonraithe freisin. I gcomhréir leis an modh sin, aicmítear na cistí go hinmheánach ina dtrí chatagóir:

— Catagóir I – cistí a ghlac ceanglais luacha chóir IFRS 13 nó Treoirlínte IPEV a ndéantar athbhreithniú sonrach orthu chun a áirithiú gur meastachán iontaofa ar an luach cóir atá in NAV;

— Catagóir II – cistí a ghlac treoirlínte luachála eile (amhail 2001 EVCA mar a bhí) nó caighdeáin is féidir a mheas a bheith i gcomhréir le IFRS 13, ar féidir NAV coibhéiseach a ríomh ina leith; agus

— Catagóir III – cistí nár ghlac ceanglais luacha chóir IFRS 13 ná aon treoirlíne luachála eile i gcomhréir le IFRS 13.

Measúnú ar thionchar suntasach

Na rannpháirtíochtaí a fhaigheann an tSaoráid, léirítear leo go hiondúil infheistíochtaí i gcothromas príobháideach nó i gcistí caipitil fiontair. De réir chleachtas an tionscail, is é atá sna hinfheistíochtaí sin go hiondúil infheistíochtaí arna suibscríobh go comhpháirteach ag roinnt infheisteoirí, nach bhfuil ar chumas aon cheann díobh difear a dhéanamh leis féin d'oibríochtaí laethúla ná do ghníomhaíocht infheistíochta an chiste sin. Mar thoradh air sin, aon bhallraíocht ag infheisteoir i gcomhlacht ceannais ciste den sórt sin, ní bhronntar léi sin i bprionsabal aon teidlíocht ar an infheisteoir sin difear a dhéanamh d'oibríochtaí laethúla an chiste. Ina theannta sin, ní hiad infheisteoirí aonair i gciste cothromais phríobháidigh nó i gciste caipitil fiontair a chinneann beartais an chiste amhail beartais dáileacháin maidir le díbhinní nó dáileacháin eile. Is é bainistíocht an chiste a dhéanann cinntí den sórt sin go hiondúil ar bhonn an chomhaontaithe scairshealbhóirí lena rialaítear cearta agus oibleagáidí na bainistíochta agus gach scairshealbhóra den chiste. Ina theannta sin, cuirtear cosc go hiondúil leis an gcomhaontú scairshealbhóirí ar infheisteoirí aonair idirbhearta ábhartha leis an gciste a dhéanamh go déthaobhach, pearsanra bainistíochta a idirmhalartú, nó rochtain phribhléideach ar fhaisnéis theicniúil fhíor-riachtanach a fháil. Déantar infheistíochtaí na Saoráide i gcomhréir le cleachtas an tionscail a luaitear thuas, lena n–áirithítear nach rialaíonn an tSaoráid aon cheann de na hinfheistíochtaí sin ná nach bhfeidhmíonn sí aon tionchar suntasach orthu de réir bhrí IFRS 10 agus IAS 28, lena n–áirítear na hinfheistíochtaí sin a bhfuil breis is 20 % de na cearta vótála ag an tSaoráid ina leith.

2.4.3. Ráthaíochtaí airgeadais

Is éard atá i gconarthaí ráthaíochta airgeadais conarthaí a cheanglaíonn ar an tSaoráid íocaíochtaí sonraithe a dhéanamh chun an sealbhóir a aisíoc i ndáil le caillteanas a thabhaíonn an sealbhóir toisc go dteipeann ar fhéichiúnaí sonraithe íocaíochtaí a dhéanamh agus iad dlite i gcomhréir le téarmaí ionstraime fiachais.

Faoi na rialacha reatha, ní chomhlíonann na ráthaíochtaí sin an sainmhíniú ar chonradh árachais (IFRS 4 Conarthaí Árachais).

Tá cuntas ar ráthaíochtaí airgeadais faoi IFRS 9 – Ionstraimí airgeadais, mar 'Dhíorthaigh' nó mar 'Ráthaíochtaí airgeadais', ag brath ar a ngnéithe agus a saintréithe mar a shainítear le IFRS 9.

Nochtar an beartas cuntasaíochta le haghaidh díorthach faoi Nóta 2.4.5.

Aithnítear ráthaíochtaí airgeadais i dtosach sa ráiteas maidir le staid airgeadais faoi 'Forálacha maidir le ráthaíochtaí arna n–eisiúint' ar luach cóir móide costais idirbhirt atá inchurtha go díreach i leith eisiúint na ráthaíochtaí airgeadais. Ag an aitheantas tosaigh, comhfhreagraíonn an oibleagáid le híoc do Ghlanluach Láithreach (NPV) insreafaí préimhe a bhfuil coinne leo nó don chaillteanas ionchasach tosaigh.

Tar éis na haitheanta tosaigh, déantar ráthaíochtaí airgeadais a thomhas ar an luach is airde díobh seo a leanas:

— Méid an liúntais caillteanais mar a chinntear faoi IFRS 9; agus

— An phréimh a aithníodh i dtosach lúide ioncam a aithnítear i gcomhréir le prionsabail IFRS 15.

Aon mhéadú nó laghdú ar an nglandliteanas (mar a thomhaistear in IFRS 9) a bhaineann le ráthaíochtaí airgeadais seachas íocaíocht glaonna ráthaíochta, aithnítear é sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile faoi 'Athrú ar fhorálacha maidir le ráthaíochtaí'.

Aithnítear an phréimh a fhaightear sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile in 'Ioncam ó tháillí agus ó choimisiúin' ar bhonn sceideal amúchta i gcomhréir le IFRS 15 thar shaolré na ráthaíochta airgeadais.

2.4.4. Dliteanais airgeadais seachas díorthaigh

Aicmiú agus tomhas

Dliteanais airgeadais

Tomhaistear dliteanas airgeadais ar chostas amúchta ach amháin dliteanais airgeadais a chomhlíonann an sainmhíniú ar a bheith arna sealbhú le trádáil (e.g. dliteanais dhíorthacha).

Dí-aithníonn an tSaoráid dliteanas airgeadais nuair a dhéantar a oibleagáidí conarthacha a urscaoileadh, nó a chealú nó nuair a théann siad in éag.

2.4.5. Ionstraimí airgeadais díorthacha

Áirítear le hionstraimí airgeadais díorthacha babhtálacha airgeadraí, babhtálacha ráta úis trasairgeadra agus babhtálacha airgeadraí gearrthéarmacha ('babhtálacha FX').

Aithnítear ionstraimí airgeadais díorthacha ar bhonn an dáta trádála i dtosach.

I ngnáthchúrsa a gníomhaíochta, féadfaidh an tSaoráid conarthaí babhtála a dhéanamh d'fhonn oibríochtaí sonracha trína dtugtar iasachtaí a fhálú nó réamhchonradh airgeadra a dhéanamh, d'fhonn na staideanna airgeadra dá cuid a fhálú ar staideanna airgeadra iad a ainmnítear in airgeadraí a thrádáiltear go gníomhach seachas an Euro, chun aon ghnóthachan nó caillteanas a tharlaíonn de dhroim luaineachtaí sa ráta malairte eachtraí a fhritháireamh.

Tomhaistear gach díorthach ag FVTPL agus tuairiscítear iad mar ionstraimí airgeadais díorthacha. Díorthaítear luachanna córa go príomha ó shamhlacha sreabhaidh airgid lascainithe, samhlacha praghsála i leith conradh céadrogha agus ó luachaintí tríú páirtí.

Taifeadtar díorthaigh ar luach cóir agus iompraítear mar shócmhainní iad nuair a bhíonn luach cóir deimhneach acu agus iompraítear mar dhliteanais iad nuair a bhíonn luach cóir diúltach acu. Léirítear athruithe ar luach cóir ionstraimí airgeadais díorthacha sa ráiteas ar bhrabús agus ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile faoi 'Athrú ar luach cóir ionstraimí airgeadais díorthacha'.

Faoi IFRS 9, díchuireadh ceanglais ladhrála maidir le díorthaigh leabaithe le haghaidh sócmhainní airgeadais nó dliteanais airgeadais agus, dá bhrí sin, láimhseáiltear an conradh hibrideach ina iomláine le haghaidh aicmiú sócmhainní airgeadais nó dliteanais airgeadais dá réir sin.

Cinneadh sreafaí airgid díorthach dá réir sin le rátaí cúltaca an Chomhlachais Idirnáisiúnta um Babhtálacha agus Díorthaigh (ISDA) in ionad thagarmharcanna LIBOR ([26]). Maidir le tionchar athchóiriú IBOR ar na hionstraimí díorthacha, féach Nóta 6.

2.4.6. Ranníocaíochtaí

Aithnítear ranníocaíochtaí ó na Ballstáit mar suimeanna infhaighte sa ráiteas maidir le staid airgeadais ar dháta an Chinnidh ón gComhairle lena socraítear an ranníocaíocht airgeadais atá le híoc ag na Ballstáit leis an tSaoráid.

Comhlíonann ranníocaíochtaí na mBallstát na coinníollacha seo a leanas agus aicmítear iad mar chothromas dá dhroim sin:

— mar a shainítear sa chomhaontú ranníocaíochta, tugtar an ceart leo do na Ballstáit cinneadh a dhéanamh ar úsáid ghlansócmhainní na Saoráide i gcás leachtú na Saoráide;

— tá siad san aicme ionstraimí atá fo-ordaithe do gach aicme ionstraimí eile;

— tá gnéithe comhionanna ag gach ionstraim airgeadais san aicme ionstraimí atá fo-ordaithe do gach aicme ionstraimí eile;

— ní áirítear leis an ionstraim aon ghné lena n–éileofaí go n–aicmeofaí mar dhliteanas í; agus

— na sreafaí airgid ionchasacha san iomlán is inchurtha i leith na hionstraime le linn a saolré, tá siad bunaithe go substaintiúil ar an mbrabús nó ar an gcaillteanas, ar an athrú ar na glansócmhainní aitheanta nó ar an athrú ar luach cóir ghlansócmhainní aitheanta agus neamhaitheanta na Saoráide le linn shaolré na hionstraime.

Aicmítear agus tomhaistear ranníocaíochtaí ar AC sna ráitis airgeadais.

([26]) Sainítear sreafaí airgid a dtagraítear dóibh in USD LIBOR le tagarmharcanna LIBOR i gcás nach bhfuil deireadh le socruithe USD LIBOR go fóill.

2.4.7. Ús agus ioncam comhchosúil

Taifeadadh ús ar iasachtaí arna dtionscnamh ag an tSaoráid sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile ('Ús agus ioncam comhchosúil') agus sa ráiteas maidir le staid airgeadais ('Iasachtaí agus airleacain') ar bhonn fabhraithe ag úsáid an ráta úis éifeachtaigh, arb é atá ann an ráta lena lascainítear go cruinn íocaíochtaí airgid measta nó fáltais amach anseo trí shaolré ionchais na hiasachta do ghlanluach de réir na leabhar na hiasachta. Nuair a laghdaítear luach taifeadta iasachta mar thoradh ar lagú, leantar d'ioncam úis a aithint leis an mbunráta úis éifeachtach a chuirtear i bhfeidhm maidir leis an luach nua de réir na leabhar.

Taifeadadh ús ar iasachtaí POCI sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile ('Ús agus ioncam comhchosúil') agus sa ráiteas maidir le staid airgeadais ('Iasachtaí agus airleacain') ar bhonn fabhraithe ag úsáid an ráta úis éifeachtaigh arna choigeartú de réir creidmheasa, arb é atá ann an ráta lena lascainítear go cruinn íocaíochtaí airgid measta nó fáltais amach anseo trí shaolré ionchais na hiasachta do chostas amúchta na hiasachta.

Fóirdheontais úis a fhaightear le haghaidh acmhainní na Saoráide, tarchuirtear iad agus aithnítear iad mar choigeartú ar an bhfáltas éifeachtach, agus taifeadtar iad faoi 'Ús agus ioncam comhchosúil' sa ráiteas ioncaim le linn na tréimhse ó eisíocaíocht go haisíocaíocht na hiasachta fóirdheonaithe.

Tarchuirtear táillí gealltanais agus aithnítear san ioncam iad le modh an úis éifeachtaigh le linn na tréimhse ó eisíocaíocht go haisíocaíocht na hiasachta lena mbaineann, agus cuirtear i láthair iad sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile laistigh d'ús agus ioncam comhchosúil.

2.4.8. Fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil

Mar chuid dá gníomhaíocht, bainistíonn an tSaoráid fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil thar ceann na mBallstát.

An chuid sin de ranníocaíochtaí na mBallstát a leithdháiltear ar íocaíocht fóirdheontas úis agus cúnaimh theicniúil, níl cuntas air in acmhainní ranníocóirí na Saoráide ach aicmítear í mar mhéideanna a dhlitear do thríú páirtithe. Feidhmíonn an tSaoráid an eisíocaíocht leis na tairbhithe deiridh agus ansin laghdaíonn sí na méideanna a dhlitear do thríú páirtithe.

Maidir le méideanna a ranníoctar i ndáil le fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil, i gcás nach ndeonaítear iad ina n–iomláine, déantar iad a athaicmiú mar ranníocaíocht leis an tSaoráid.

2.4.9. Ioncam úis ar airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim

Aithnítear ioncam úis ar airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile den tSaoráid ar bhonn fabhraithe.

2.4.10. Táillí, coimisiúin agus díbhinní

Táillí a fhaightear i ndáil le seirbhísí a sholáthraítear le linn tréimhse ama, aithnítear iad mar ioncam de réir mar a sholáthraítear na seirbhísí, agus táillí a thuilltear ar chur i bhfeidhm gníomh suntasach, aithnítear iad mar ioncam nuair a thugtar an gníomh suntasach i gcrích. Cuirtear na táillí sin i láthair sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile laistigh d'ioncam ó tháillí agus ó choimisiúin.

Díbhinní a bhaineann le scaireanna agus le hurrúis eile toraidh athraithigh, aithnítear iad nuair a fhaightear iad agus cuirtear i láthair iad sa ráiteas ar bhrabús nó ar chaillteanas agus in ioncam cuimsitheach eile laistigh de ghlanghnóthachain réadaithe ar scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh.

2.4.11. Cánachas

Sa Phrótacal ar phribhléidí agus díolúintí an Aontais Eorpaigh, atá i gceangal leis an gConradh ar an Aontas Eorpach agus leis an gConradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, sonraítear go bhfuil sócmhainní, ioncaim agus maoin eile Institiúidí an Aontais díolmhaithe ó gach cáin dhíreach.

3. **Bainistíocht Riosca**

Cuirtear faisnéis i láthair sa nóta seo ar neamhchosaint na Saoráide ar rioscaí creidmheasa agus airgeadais agus ar a bainistíocht agus ar a rialú ar na rioscaí sin, go háirithe na rioscaí príomhúla a bhaineann leis an úsáid a bhaineann sí as ionstraimí airgeadais. Is iad sin:

— riosca creidmheasa – an riosca caillteanais a eascraíonn as mainneachtain chliaint nó chontrapháirtí agus a thagann chun cinn ar neamhchosaint creidmheasa de gach cineál, lena n–áirítear riosca socraíochta ([27]);

— riosca leachtachta – an riosca nach bhfuil ar a chumas ag eintiteas méaduithe ar shócmhainní a chistiú agus oibleagáidí a chomhlíonadh de réir mar a bhíonn siad dlite, gan caillteanais dho-ghlactha a thabhú;

— riosca margaidh – an riosca go ndéanfar difear d'ioncam eintitis nó do luach a shealúchas in ionstraimí airgeadais le hathruithe ar phraghsanna agus ar rátaí margaidh, amhail rátaí úis, praghsanna cothromais agus rátaí malairte eachtraí.

3.1. ***Eagrúchán na bainistíochta riosca***

Glacann BEI creat bainistíochta riosca na Saoráide ar bhonn leanúnach.

Déanann Stiúrthóireacht Bainistíochta Riosca BEI na rioscaí dá nochtar an tSaoráid a shainaithint agus déanann sí measúnú, faireachán agus tuairisciú orthu go neamhspleách. Faoi chuimsiú creat faoina gcaomhnaítear an leithscaradh dualgas, tá an Bhainistíocht Riosca neamhspleách ar an Oifig Thosaigh agus soláthraíonn sí an dara tuairim ar na tograí uile a dhéanann an Oifig Thosaigh lena mbaineann impleachtaí riosca.

Ar leibhéal BEI, tuairiscíonn Príomhoifigeach Riosca an Ghrúpa ar Rioscaí Grúpa do Choiste Bainistíochta BEI faoi mhaoirseacht an chomhalta den choiste bainistíochta atá i gceannas ar riosca. Tá rochtain dhíreach ag an bPríomhoifigeach ar an gCoiste um Beartas Riosca agus féadfaidh sé nó sí scríobh go díreach chuig Bord Stiúrthóirí BEI agus dul i dteagmháil leis an mBord Stiúrthóirí maidir le haon ábhar sa réimse a shanntar dó nó di.

3.2. ***Riosca creidmheasa***

Is é atá i riosca creidmheasa an caillteanas a d'fhéadfadh a eascairt as mainneachtain chliaint nó chontrapháirtí agus a thagann chun cinn ar neamhchosaint creidmheasa de gach cineál, lena n–áirítear socraíocht.

3.2.1. Beartas maidir le riosca creidmheasa

Agus anailís chreidmheasa á déanamh ar chontrapháirteanna iasachta, déanann BEI measúnú ar an riosca creidmheasa agus ar an gcaillteanas ionchasach d'fhonn an riosca a chainníochtú agus a phraghsáil. D'fhorbair BEI Modh Rátála Inmheánaí ('IRM') chun Rátálacha Inmheánacha a gcontrapháirteanna iasachtaí/ráthóra atá ábhartha ó thaobh creidmheasa de a chinneadh. Bunaítear an modh ar chóras bileog scórála a chuirtear in oiriúint do gach mórchineál contrapháirte creidmheasa (e.g. Corparáidí, Institiúidí Airgeadais, etc.). Agus an Dea-Chleachtas Baincéireachta is infheidhme maidir le BEI agus na prionsabail a leagtar síos faoi Chomhaontú Idirnáisiúnta Basel maidir le Caipiteal (Basel II) araon á gcur san áireamh, gach contrapháirt atá ábhartha do phróifíl chreidmheasa idirbhirt shonraigh, aicmítear í i gcatagóirí rátála inmheánaí de réir IRM le haghaidh an chineáil shonraigh contrapháirte. Sanntar Rátáil Inmheánach do gach contrapháirt lena léirítear a PD tar éis anailís dhomhain ar ghnó agus ar phróifíl riosca airgeadais na contrapháirte agus ar a comhthéacs oibriúcháin riosca tíre. Déantar sainchoigeartuithe nuair is gá faoi bhreithniú thacaíocht mháthairchuideachta na n–eintiteas dlíthiúil nó an rialtais, agus foráiltear leis an rátáil deiridh do sháruithe chun faisnéis (e.g. praghsáil mhargaidh) nach mbreithnítear ar an mbileog scórála a léiriú.

([27]) Sainmhínítear riosca socraíochta mar riosca go dtarlódh caillteanais fhéideartha mar gheall ar idirbhearta a fhanann gan socrú tar éis a ndáta seachadta dlite agus/nó mar gheall ar idirbhearta a socraítear níos déanaí ná caighdeán infheidhme an mhargaidh. Mar gheall ar chineál oibríochtaí na Saoráide, is iad na hionstraimí is ábhartha a ndéanann an riosca socraíochta difear dóibh na díorthaigh sin a dhéanann an Banc lena dtugtar malartú airgeadraí eachtracha le fios. Cumhdaítear riosca socraíochta a bhainistiú sna Treoirlínte maidir le Riosca Airgeadais.

Sa mheasúnú creidmheasa ar mhaoiniú tionscadail agus in oibríochtaí iontaofa teoranta struchtúrtha eile, úsáidtear uirlisí riosca creidmheasa atá ábhartha don earnáil, atá dírítear go príomha ar infhaighteacht sreabhaidh airgid agus acmhainneacht fiach-sheirbhíse. Áirítear leis na huirlisí sin an anailís ar chreat conarthach tionscadal, anailís na contrapháirte, agus ionsamhluithe ar shreabhadh airgid. Cosúil le corparáidí agus institiúidí airgeadais, sanntar rátáil riosca inmheánach do gach tionscadal. Ar deireadh, déanann an Rannóg Eacnamaíochta stáit lasmuigh den Aontas Eorpach a rátáil bunaithe ar shamhail staitistiúil.

Déantar faireachán ar gach rátáil inmheánach thar shaolré na hiasachta, agus tugtar cothrom le dáta go tréimhsiúil iad.

Tá teorainneacha sonracha ar leibhéal idirbhirt agus ar mhéid contrapháirte infheidhme maidir le hoibríochtaí neamhcheannasacha, de réir mar is ábhartha. Socraítear teorainneacha contrapháirte ar leibhéal na neamhchosanta grúpa comhdhlúite, i gcás inarb infheidhme. Léirítear go hiondúil leis na teorainneacha sin, i measc nithe eile, méid chistí dílse na gcontrapháirteanna.

Chun an riosca creidmheasa a mhaolú, úsáideann BEI, i gcás inarb iomchuí agus ar bhonn cás ar chás, feabhsuithe creidmheasa éagsúla lena n–áirítear i measc eile urrúis contrapháirtí nó urrúis a bhaineann le tionscadail, ráthaíochtaí agus clásail chonarthacha ag brath ar an gcineál iasachtaí agus ar an gcineál oibríochta.

Ní úsáideann an tSaoráid aon díorthach creidmheasa chun an riosca creidmheasa a mhaolú.

3.2.2. Neamhchosaint uasta ar riosca creidmheasa gan aon chomhthaobhacht ná feabhsuithe creidmheasa eile a chur san áireamh

Léirítear sa tábla seo a leanas an neamhchosaint uasta ar riosca creidmheasa le haghaidh chomhpháirteanna an ráitis maidir le staid airgeadais, lena n–áirítear díorthaigh. Léirítear an neamhchosaint uasta mar ollmhéid, roimh éifeacht an mhaolaithe mar thoradh ar úsáid comhthaobhachta.

(in EUR'000)

Neamhchosaint uasta (in EUR'000)	31.12.2022	31.12.2021
SÓCMHAINNÍ		
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	1 451 970	1 358 564
Méideanna is infhaighte ó ranníocóirí	85 321	85 210
Sócmhainní airgeadais cisteáin	73 003	—
Ionstraimí airgeadais díorthacha	75 852	7
Iasachtaí agus airleacain	1 849 786	1 986 281
Sócmhainní eile	950	1 086
Iomlán	**3 536 882**	**3 431 148**
Forálacha maidir le gealltanais iasachta	**- 16 583**	**- 16 602**
LASMUIGH DEN CHLÁR COMHARDAITHE		
Dliteanais theagmhasacha		
— Ráthaíochtaí eisithe	—	1 499 675
Gealltanais		
— Iasachtaí neamh-eisíoctha	1 671 851	1 677 411
— Ráthaíochtaí neamh-eisithe	49 378	256 299
Iomlán lasmuigh den chlár comhardaithe	**1 721 229**	**3 433 385**
Neamhchosaint creidmheasa iomlán	**5 241 528**	**6 847 931**

3.2.3. Riosca creidmheasa ar iasachtaí agus ar airleacain

3.2.3.1. *Tomhas an riosca creidmheasa maidir le hiasachtaí agus airleacain*

Iasachtaí agus airleacain nó ráthaíochtaí arna ngabháil ar láimh ag an tSaoráid, tairbhíonn siad de mheasúnú riosca cuimsitheach agus cainníochtú ar mheastacháin maidir le caillteanas ionchasach a léirítear i nGrádú Iasachta ('LG'). Tá oibríochtaí faoi IFE (mar a thugtar tuairisc orthu i Nóta 24), cé is moite d'iasachtaí idirghafa, faoi réir Phrionsabail an tSainordaithe Ghinearálta maidir le Riosca mar a bheartaítear i dtreoirlínte BEI maidir le riosca creidmheasa agus cothromais. Bunaítear LGanna de réir critéir a nglactar go coitianta leo, bunaithe ar cháilíocht an iasachtaí, aibíocht na hiasachta, an ráthaíocht agus, i gcás inarb iomchuí, an ráthóir.

Cuimsítear leis an gcóras grádúcháin iasachtaí na modheolaíochtaí, próisis, bunachair sonraí agus córais TF lena dtacaítear le measúnú ar riosca creidmheasa in oibríochtaí trína dtugtar iasachtaí agus ar chainníochtú meastachán maidir le caillteanas ionchasach. Tá achoimre ann ar mhéid mór faisnéise arb é is cuspóir di rangú coibhneasta de rioscaí creidmheasa iasachtaí a chur ar fáil. Léirítear le LGanna luach láithreach leibhéal measta an 'chaillteanais ionchasaigh', arb é atá ann toradh PD na bpríomhoibleagáideoirí, EAD, agus na déine caillteanais i gcás mainneachtana. Úsáidtear LGanna chun na gcríoch seo a leanas:

— mar chabhair le measúnú níos mionsonraithe agus níos cainníochtúla a dhéanamh ar rioscaí de dheasca iasachtaí;

— mar tháscaire ar athruithe ar rioscaí creidmheasa chun tosaíocht a thabhairt d'iarrachtaí faireacháin;

— mar thuairisc ar cháilíocht phunann na hiasachta ag aon dáta ar leith; agus

— mar ionchur i gcinntí maidir le praghsáil riosca.

Cuirtear na tosca seo a leanas san áireamh agus LG á chinneadh:

i) Acmhainneacht creidmheasa an iasachtóra: Déanann an Bhainistíocht Riosca athbhreithniú ar iasachtaithe agus measúnú ar a n–acmhainneacht creidmheasa go neamhspleách bunaithe ar mhodheolaíochtaí inmheánacha agus ar shonraí seachtracha. I gcomhréir le Cur Chuige Basel III Bunaithe ar Rátálacha Inmheánacha atá roghnaithe, tá modheolaíocht rátála inmheánach (IRM) forbartha ag an mBanc chun rátálacha inmheánacha iasachtaithe agus ráthóirí a chinneadh. Tá sé sin bunaithe ar thacar de bhileoga scórála a bhaineann go sonrach le cineálacha contrapháirtithe sainmhínithe.

ii) Leis an gcomhghaol réamhshocraithe: déantar na seansanna go dtiocfaidh deacrachtaí airgeadais chun cinn go comhuaineach don iasachtaí agus don ráthóir araon a chainníochtú. Dá airde an comhghaol idir dóchúlachtaí mainneachtana an iasachtóra agus an ráthóra, is ea is ísle luach na ráthaíochta agus dá bhrí sin, is ísle (is measa) LG.

iii) Luach ionstraimí ráthaíochta agus urrús: déantar measúnú ar an luach sin ar bhonn teaglama d'acmhainneacht creidmheasa an eisitheora agus den chineál ionstraime a úsáidtear.

iv) An ráta aisghabhála is infheidhme: is é sin an méid a nglactar leis a bheith aisghafa tar éis mainneachtana ag an gcontrapháirtí ábhartha arna shloinneadh mar chéatadán den neamhchosaint ábhartha ar iasachtaí

v) An creat conarthach: cuirfidh creat conarthach fónta le cáilíocht na hiasachta agus breiseofar LG dá cuid.

vi) Maidir le fad na hiasachta nó, ar bhonn níos ginearálta, le sreabha airgid na hiasachta: i gcás ina mbeidh gach ní eile cothrom le chéile, dá fhaide tréimhse na hiasachta, is ea is airde an riosca go dtabhófar deacrachtaí maidir leis an iasacht a sheirbhísiú.

Déantar caillteanas ionchasach iasachta a ríomh trí na cúig eilimint a phléitear thuas a chur le chéile. Ag brath ar leibhéal an chaillteanais sin, sanntar iasacht do cheann amháin d'aicmí LG a liostaítear thíos:

'A' Iasachtaí príomhcháilíochta lena mbaineann trí fhochatagóir:

'A0' lena gcuimsítear iasachtaí do Bhallstát de chuid AE nó iasachtaí arna ráthú ag Ballstát de chuid AE lena mbaineann caillteanas ionchasach 0 %.

'A+' lena gcuimsítear iasachtaí arna ndeonú d'eintitis (nó arna ráthú ag eintitis) seachas Ballstáit de chuid AE nach bhfuil aon choinne le meath ar a gcáilíocht ina leith ar feadh thréimhse na n–iasachtaí sin.

'A-' lena n–áirítear na hoibríochtaí sin trína dtugtar iasachtaí i gcás inarb ann do roinnt amhrais maidir lena stádas reatha a bheith á choinneáil ar bun ach lena bhfuil coinne gur teoranta aon taobh thíos a d'fhéadfadh a bheith i gceist.

'B' Iasachtaí ardchaighdeáin: cineál sócmhainní atá iontu siúd a mothaíonn an Banc compordach ina leith, cé nach gcuirtear meath mionchúiseach amach anseo as an áireamh. Úsáidtear B+ agus B- chun dóchúlacht choibhneasta na féidearthachta go dtarlóidh meath den sórt sin a chur in iúl.

'C' Iasachtaí ar cháilíocht mhaith: rud a d'fhéadfadh a bheith ina shampla is ea iasachtaí neamhurraithe do bhainc agus do chorparáidigh dhaingne lena ngabhann cnap 7 mbliana, nó aibíocht amúchta choibhéiseach tráth a n–eisíocaíochta.

'D' Is í an aicme rátála seo an teorainn idir iasachtaí lena mbaineann 'cáilíocht inghlactha' agus na hiasachtaí sin ar bhain roinnt deacrachtaí dóibh. Is leis na fo-aicmithe D+ agus D- is beaichte a chinntear an tairseach sin maidir le hiasachtaí a ghrádú. Ceanglaítear faireachán níos grinne a dhéanamh ar iasachtaí lena mbaineann rátáil D-.

'E' Áirítear leis an gcatagóir seo de LG iasachtaí lena mbaineann próifíl riosca is mó ná an phróifíl riosca a nglactar leis i gcoitinne. Áirítear leis freisin iasachtaí ar bhain fadhbanna tromchúiseacha dóibh le linn a ré agus nach féidir a chur as an áireamh ina leith go sleamhnóidh na hiasachtaí sin i dtreo cás caillteanais. Ar an ábhar sin, déantar grinn–dhlúthfhaireachán ar na hiasachtaí. Leis na fo-aicmí E+ agus E-, déantar idirdhealú idir déine an phróisis faireacháin speisialta sin, agus bíonn na hoibríochtaí sin a ghrádaítear mar E- i riocht mar is mór an fhéidearthacht nach féidir fiach-sheirbhís a choinneáil ar bun ar bhonn tráthúil agus dá bhrí sin go gceanglaítear athstruchtúrú fiachais de chineál éigin, rud as a bhféadfadh caillteanas lagaithe eascairt.

'F' Le F (teip) cuirtear in iúl gur iasachtaí atá i gceist ar rioscaí do-ghlactha iad. Ní féidir le hiasachtaí a ghrádaítear mar F-eascairt ach amháin as idirbhearta gan íoc ar bhain dóibh, tar éis an tsínithe, imthosca aimhleasacha móra, eisceachtúla gan choinne. Gach oibríocht i gcás ina dtarlaíonn caillteanas préimhe don tSaoráid, grádaítear mar F iad agus cuirtear foráil shonrach i bhfeidhm.

Leis an tábla i roinn 3.2.3.3 taispeántar an anailís ó thaobh cháilíocht an chreidmheasa de a rinneadh ar phunann iasachta na Saoráide, bunaithe ar aicmí éagsúla LG ar a dtugtar tuairisc thuas.

3.2.3.2. *Anailís ar an neamhchosaint ar riosca creidmheasa an iasachtaithe*

Leis an tábla seo a leanas, taispeántar an uas-neamhchosaint (glanluach de réir na leabhar) ar an riosca creidmheasa a bhaineann le hiasachtaí agus le hairleacain atá sínithe (eisíoctha agus neamh-eisíoctha) de réir chineál an iasachtóra agus ráthaíochtaí arna soláthar ag ráthóirí á gcur san áireamh:

(in EUR 000)

An 31.12.2022	Ráthaithe	Feabhsuithe creidmheasa eile	Gan a bheith ráthaithe	Iomlán	% den Iomlán a eisíocadh
Institiúidí airgeadais	64 625	—	1 095 467	**1 160 092**	**63 %**
Corparáidí	182 460	—	285 216	**467 676**	**25 %**
Údaráis phoiblí	18 902	—	218	**19 120**	**1 %**
Stáit	—	311	202 587	**202 898**	**11 %**
Iomlán a eisíocadh	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100 %**
Neamh-eisíoctha	**149 506**	**—**	**1 505 762**	**1 655 268**	
Iomlán eisíoctha agus neamh-eisíoctha	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

(in EUR 000)

An 31.12.2021	Ráthaithe	Feabhsuithe creidmheasa eile	Gan a bheith ráthaithe	Iomlán	% den Iomlán a eisíocadh
Institiúidí airgeadais	74 086	—	1 115 656	**1 189 742**	**60 %**
Corparáidí	211 067	—	368 877	**579 944**	**29 %**
Údaráis phoiblí	20 776	—	664	**21 440**	**1 %**
Stáit	—	917	194 238	**195 155**	**10 %**
Iomlán a eisíocadh	**305 929**	**917**	**1 679 435**	**1 986 281**	**100 %**
Neamh-eisíoctha	**193 663**	**—**	**1 467 146**	**1 660 809**	
Iomlán eisíoctha agus neamh-eisíoctha	**499 592**	**917**	**3 146 581**	**3 647 090**	

Cuirtear de chúram ar Stiúrthóireacht an Bhainistithe Punainne agus Faireacháin a bheith freagrach as faireachán a dhéanamh ar iasachtaithe agus ar ráthóirí, mar aon le faireachán airgeadais agus faireachán conarthach a bhaineann le tionscadail. Dá bhrí sin, déantar faireachán go leanúnach ar acmhainneacht creidmheasa iasachtaí, iasachtóirí agus ráthóirí na Saoráide, uair sa bhliain ar a laghad ach níos minice ar bhonn de réir mar is gá agus mar fheidhm de theagmhais chreidmheasa a tharlaíonn. Go háirithe, déanann an Stiúrthóireacht Bainistithe Punainne agus Faireacháin athbhreithniú chun a áirithiú go gcomhlíontar cearta conarthacha agus, i gcás ina dtiocfaidh meath ar rátáil agus/nó i gcás mainneachtana conarthaí, déantar gníomhaíocht feabhais. Saothraítear bearta maolaithe, cibé uair is gá i gcomhréir leis na treoirlínte maidir le riosca creidmheasa. Chomh maith leis sin, i gcás ina ndéantar athnuachan ar ráthaíochtaí bainc a fhaightear le haghaidh na n–iasachtaí dá chuid, áirithítear go n–athsholáthraítear iad sin nó go ngníomhaítear go tráthúil.

3.2.3.3. *Anailís ar cháilíocht chreidmheasa de réir chineál an iasachtaí*

Taispeántar leis na táblaí thíos an anailís ar cháilíocht chreidmheasa phunann iasachta na Saoráide an 31 Nollaig 2022 agus an 31 Nollaig 2021 de réir na n–iarratas ar Ghrádú Iasachtaí, bunaithe ar an neamhchosaint a síníodh (eisíoctha agus neamh-eisíoctha):

in EUR 000

An 31.12.2022		Ardghrád	Grád Caighdeánach	Íosriosca Is Inghlactha	Ardriosca	Gan ghrádú (*)	Iomlán	% den Iomlán
		A go B-	C	D+	D- agus faoina bhun			
Iasachtaí	Institiúidí airgeadais	293 458	349 628	103 133	1 030 131	—	**1 776 350**	**51 %**
	Corparáidí	96 413	52 092	—	703 374	226 750	**1 078 629**	**31 %**
	Údaráis phoiblí	—	18 902	—	—	218	**19 120**	**1 %**
	Stáit	51 976	2 771	8 363	567 845	—	**630 955**	**17 %**
	Iomlán	**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100 %**

(*) Oibríochtaí iasachtaí arna dtomhas ar FVTPL

in EUR 000

An 31.12.2021		Ardghrád	Grád Caighdeánach	Íosriosca Is Inghlactha	Ardriosca	Gan ghrádú (*)	Iomlán	% den Iomlán
		A go B-	C	D+	D- agus faoina bhun			
Iasachtaí	Institiúidí airgeadais	285 924	109 219	443 921	1 130 146	—	**1 969 210**	**54 %**
	Corparáidí	108 621	49 059	12 253	532 735	315 011	**1 017 679**	**28 %**
	Institiúidí poiblí	—	20 776	—	—	664	**21 440**	**1 %**
	Stáit	917	2 529	3 360	631 955	—	**638 761**	**17 %**
	Iomlán	**395 462**	**181 583**	**459 534**	**2 294 836**	**315 675**	**3 647 090**	**100 %**

(*) Oibríochtaí iasachtaí arna dtomhas ar FVTPL

3.2.3.4. *Comhchruinnithe rioscasna hiasachtaí agus sna hairleacain*

3.2.3.4.1. *Anailís gheografach*

Bunaithe ar thír an iasachtaí, is féidir anailís a dhéanamh ar phunann iasachta na Saoráide de réir na réigiún geografach seo a leanas (in EUR 000):

(in EUR 000)

Tír an iasachtaí	31.12.2022	31.12.2021
An Chéinia	338 790	321 069
An Éigipt	309 312	345 810
An Nigéir	266 294	237 992
An Aetóip	107 988	96 391
Ruanda	94 247	64 169
Oileán Mhuirís	93 509	101 446
Barbadós	82 735	85 058
ACC réigiúnach	69 920	208 795
An tSaimbia	56 729	52 345
Camarún	56 586	42 097
Uganda	51 388	61 033
An tSeineagáil	38 153	42 968
An Congó (Poblacht Dhaonlathach)	36 772	48 766

(in EUR 000)

Tír an iasachtaí	31.12.2022	31.12.2021
An Tansáin	33 431	46 423
An Nua-Chaladóin	31 684	37 098
An Phoblacht Dhoiminiceach	25 879	19 076
An tSiombáib	23 147	14 708
Iamáice	18 902	20 776
An Ghuine	15 242	18 972
An Mháratáin	11 029	11 921
An Cósta Eabhair	10 976	—
Mailí	9 856	12 120
An Mhaláiv	9 587	14 898
Cabo Verde	9 016	11 718
Gána	8 648	15 835
Oileáin Cayman	8 521	8 692
Mósaimbíc	7 094	9 107
Buircíne Fasó	4 767	3 581
Saint Lucia	4 674	—
Polainéis na Fraince	3 118	5 783
Beinin	2 958	4 023
Na Séiséil	2 933	2 529
An Mhicrinéis	2 811	2 872
Eswatini	1 515	1 792
Samó	645	909
Vanuatú	525	866
Háití	332	1 208
An Congó	73	—
Angóla	—	12 253
An Nígir	—	1 182
Iomlán	**1 849 786**	**1 986 281**

3.2.3.4.2. *Anailís de réir earnáil tionsclaíochta*

Déantar anailís leis an tábla thíos ar phunann iasachta na Saoráide de réir earnáil tionscail an iasachtaí. Oibríochtaí a eisíoctar d'idirghabhálaí airgeadais ar dtús sula n–eisíoctar don tairbhí deiridh iad, tuairiscítear iad faoi 'Treasach agus eile':

(in EUR 000)

Earnáil tionscail an iasachtaí	**31.12.2022**	**31.12.2021**
Seirbhísí Airgeadais	1 160 133	1 190 407
Riarachán Poiblí	202 898	195 154
Leictreachas	193 597	211 761

(in EUR 000)

Earnáil tionscail an iasachtaí	**31.12.2022**	**31.12.2021**
Ceimiceáin	108 652	111 251
Teileachumarsáid	62 862	12 253
Cúram Sláinte	36 833	170 000
Seirbhísí Gnó, TF agus na Meáin Chumarsáide	31 127	34 306
Bonneagar Aeriompair agus Muiriompair	18 902	20 776
Cógaisíocht agus Trealamh Míochaine	12 388	13 684
Earraí Infheistíochta	8 853	9 269
Miotail agus Mianadóireacht	8 415	8 667
Athghabháil agus Athchúrsáil uisce	4 577	5 326
Ilfhóntais	525	866
Treasach agus eile	24	2 561
Iomlán	**1 849 786**	**1 986 281**

3.2.3.5. *Neamhchosaint ar riosca creidmheasa le haghaidh gach rátáil riosca inmheánach*

Úsáideann BEI modheolaíocht rátála inmheánach i gcomhréir leis an gCur Chuige Bunaithe ar Rátálacha Inmheánacha faoi Basel III. Tá rátáil inmheánach sannta do thromlach chontrapháirtithe na Saoráide de réir na modheolaíochta sin. Taispeántar miondealú leis an tábla thíos ar phunann iasachta na Saoráide de réir na rátála is fearr idir rátálacha inmheánacha an iasachtaí nó an ráthóra, i gcás ina mbeidh fáil orthu. I gcásanna nach mbeidh fáil ar rátáil inmheánach, úsáideadh an rátáil sheachtrach le haghaidh na hanailíse sin.

Taispeántar leis an tábla idir na neamhchosaintí sínithe (eisíoctha agus neamh-eisíoctha) agus na neamhchosaintí atá ualaithe ó thaobh priacal, bunaithe ar mhodheolaíocht inmheánach a úsáideann an tSaoráid ar mhaithe le teorainneacha a bhainistiú.

in EUR 000

	Grád coibhéiseach de chuid Moody	2022					
		Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	FVTPL	Iomlán
Iasachtaí agus airleacain ag AC							
Rátáil Inmheánach 1 – riosca creidmheasa fíorbheag	Aaa	—	56 320	—	—	—	**56 320**
Rátáil Inmheánach 2 – riosca creidmheasa an–íseal	Aa1 – Aa3	82 745	—	—	—	—	**82 745**
Rátáil Inmheánach 3 – riosca creidmheasa íseal	A1 – A3	421	—	—	—	—	**421**
Rátáil Inmheánach 4 – riosca creidmheasa measartha	Baa1 – Baa3	346 538	—	—	—	—	**346 538**
Rátáil Inmheánach 5 – contrapháirtí atá lag ó thaobh airgeadais de	Ba1 – Ba3	82 126	—	—	—	—	**82 126**
Rátáil Inmheánach 6 – ardriosca creidmheasa	B1 – B3	679 725	189 519	—	—	—	**869 244**
Rátáil Inmheánach 7 – riosca creidmheasa an–ard	faoi bhun Caa1	41 450	273 167	—	—	—	**314 617**
Rátáil Inmheánach 8 – contrapháirtí ar mainneachtain	faoi bhun Caa1 ach ar mainneachtain	—	—	63 474	—	—	**63 474**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL		—	—	—	—	**142 263**	**142 263**
Liúntas caillteanais agus coigeartú FV		**- 11 370**	**- 28 817**	**- 21 303**	—	**- 46 472**	**- 107 962**
Luach de réir na leabhar iasachtaí agus airleacan		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	—	**95 791**	**1 849 786**

in EUR 000

	Grád coibhéiseach de chuid Moody	2022					
		Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	FVTPL	Iomlán
Gealltanais iasachta							
Rátáil Inmheánach 1 – riosca creidmheasa fíorbheag	Aaa	—	—	—	—	—	—
Rátáil Inmheánach 2 – riosca creidmheasa an–íseal	Aa1 – Aa3	86 796	—	—	—	—	**86 796**
Rátáil Inmheánach 3 – riosca creidmheasa íseal	A1 – A3	316 707	—	—	—	—	**316 707**
Rátáil Inmheánach 4 – riosca creidmheasa measartha	Baa1 – Baa3	109 095	—	—	—	—	**109 095**
Rátáil Inmheánach 5 – contrapháirtí atá lag ó thaobh airgeadais de	Ba1 – Ba3	175 880	—	—	—	—	**175 880**
Rátáil Inmheánach 6 – ardriosca creidmheasa	B1 – B3	538 504	50 000	—	—	—	**588 504**
Rátáil Inmheánach 7 – riosca creidmheasa an–ard	faoi bhun Caa1	62 966	105 669	—	—	—	**168 635**
Rátáil Inmheánach 8 – contrapháirtí ar mainneachtain	faoi bhun Caa1 ach ar mainneachtain	—	—	50 000	—	—	**50 000**
Gan aon rátáil inmheánach (*)		44 982	—	—	—	—	**44 982**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL		—	—	—	—	**131 252**	**131 252**
Liúntas caillteanais agus coigeartú FV		**- 4 834**	**- 11 749**	—	—	—	**- 16 583**

in EUR 000

	Grád coibhéiseach de chuid Moody	2022					
		Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	FVTPL	Iomlán
Luach de réir na leabhar na ngealltanas iasachta		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	—	**131 252**	**1 655 268**

(*) Comhaontuithe gníomhaireachta nach ann d'aon chontrapháirtí foluiteach dóibh ar an dáta maidir le tuairisciú

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

in EUR 000

	Grád coibhéiseach de chuid Moody	2021					
		Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	FVTPL	Iomlán
Iasachtaí agus airleacain ag AC							
Rátáil Inmheánach 1 – riosca creidmheasa fíorbheag	Aaa	—	64 876	—	—	—	**64 876**
Rátáil Inmheánach 2 – riosca creidmheasa an–íseal	Aa1 – Aa3	85 059	—	—	—	—	**85 059**
Rátáil Inmheánach 3 – riosca creidmheasa íseal	A1 – A3	1 056	—	—	—	—	**1 056**
Rátáil Inmheánach 4 – riosca creidmheasa measartha	Baa1 – Baa3	46 507	—	—	—	—	**46 507**
Rátáil Inmheánach 5 – contrapháirtí atá lag ó thaobh airgeadais de	Ba1 – Ba3	435 300	12 288	—	—	—	**447 588**
Rátáil Inmheánach 6 – ardriosca creidmheasa	B1 – B3	556 705	237 898	—	—	—	**794 603**
Rátáil Inmheánach 7 – riosca creidmheasa an–ard	faoi bhun Caa1	55 928	258 220	—	—	—	**314 148**
Rátáil Inmheánach 8 – contrapháirtí ar mainneachtain	faoi bhun Caa1 ach ar mainneachtain	—	—	69 180	—	—	**69 180**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL		—	—	—	—	**272 917**	**272 917**
Liúntas caillteanais agus coigeartú FV		**- 3 565**	**- 33 268**	**- 30 169**	**—**	**- 42 651**	**- 109 653**
Luach de réir na leabhar iasachtaí agus airleacan		**1 176 990**	**540 014**	**39 011**	**—**	**230 266**	**1 986 281**

in EUR 000

	Grád coibhéiseach de chuid Moody	2021					
		Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	FVTPL	Iomlán
Gealltanais iasachta							
Rátáil Inmheánach 2 – riosca creidmheasa an–íseal	Aa1 – Aa3	86 796	—	—	—	—	**86 796**
Rátáil Inmheánach 3 – riosca creidmheasa íseal	A1 – A3	87 000	—	—	—	—	**87 000**
Rátáil Inmheánach 4 – riosca creidmheasa measartha	Baa1 – Baa3	61 060	—	—	—	—	**61 060**
Rátáil Inmheánach 5 – contrapháirtí atá lag ó thaobh airgeadais de	Ba1 – Ba3	173 963	—	—	—	—	**173 963**
Rátáil Inmheánach 6 – ardriosca creidmheasa	B1 – B3	777 195	18 595	—	—	—	**795 790**
Rátáil Inmheánach 7 – riosca creidmheasa an–ard	faoi bhun Caa1	45 955	167 782	—	—	—	**213 737**
Rátáil Inmheánach 8 – contrapháirtí ar mainneachtain	faoi bhun Caa1 ach ar mainneachtain	—	—	10 000	—	—	**10 000**
Gan aon rátáil inmheánach (*)		129 669	27 365	—	—	—	**157 034**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL		**—**	**—**	—	—	**92 031**	**92 031**
Liúntas caillteanais agus coigeartú FV		**- 1 693**	**- 14 909**	—	—	—	**- 16 602**
Luach de réir na leabhar na ngealltanas iasachta		**1 359 945**	**198 833**	**10 000**	—	**92 031**	**1 660 809**

(*) Comhaontuithe gníomhaireachta nach ann d'aon chontrapháirtí foluiteach dóibh ar an dáta maidir le tuairisciú

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

Déanann BEI faireachán go leanúnach ar theagmhais lena ndéantar difear dá iasachtaithe agus dá ráthóirí. Go háirithe, déanann BEI measúnú ar bhonn cás ar chás ar a chearta conarthacha i gcás meath ar rátáil agus tá bearta maolaithe á lorg aige. Chomh maith leis sin, coinníonn sé súil ghéar ar athnuachaintí ar ráthaíochtaí bainc a fhaightear le haghaidh na n–iasachtaí dá chuid, chun a áirithiú go n–athsholáthraítear iad sin nó go ngníomhaítear go tráthúil más gá déanamh amhlaidh.

3.2.3.6. *Riaráiste ar iasachtaí agus laguithe*

Sainaithnítear méideanna atá i riaráiste, déantar faireachán orthu agus iad a thuairisciú de réir na nósanna imeachta a shainítear i 'Treoirlínte agus Nósanna Imeachta maidir le Faireachán Airgeadais' an Bhainc is infheidhme ar fud an bhainc. Tá na nósanna imeachta sin i gcomhréir leis na dea-chleachtais baincéireachta agus glactar leo le haghaidh gach iasachta dá mbainistíonn BEI.

Cruthaíodh struchtúr an nós imeachta faireacháin chun déanamh cinnte (i) go mbraitear riaráiste féideartha agus go dtuairiscítear chuig na seirbhísí atá i gceannas iad agus a laghad moille i gceist agus is féidir; (ii) go gcuirtear cásanna criticiúla ar aghaidh go pras chuig an leibhéal oibriúcháin ceart maidir le cinneadh a dhéanamh ina leith; (iii) go soláthraítear tuairisciú tráthrialta do bhainisteoireacht na Saoráide faoin stádas foriomlán.

Is féidir anailís a dhéanamh mar a leanas ar an riaráiste agus ar na laguithe ar iasachtaí agus ar airleacain:

(in EUR 000)

	Iasachtaí agus airleacain 31.12.2022	Iasachtaí agus airleacain 31.12.2021
Suim ghlanluacha	**1 849 786**	**1 986 281**
ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa		
Ollmhéid	63 474	69 180
Lagú – liúntas caillteanais	- 21 303	- 30 169
Luach de réir na leabhar ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	**42 171**	**39 011**
Thar téarma ach gan fadhbanna creidmheasa		
Thar téarma lena gcuimsítear		
0-30 lá	670	2 334
30-90 lá	118	9
90-180 lá	95	—
breis agus 180 lá	25	—
Luach de réir na leabhar atá thar téarma ach gan fadhbanna creidmheasa	908	2 343
Luach de réir na leabhar nach bhfuil thar téarma agus gan fadhbanna creidmheasa i gceist	**1 806 707**	**1 944 927**
Luach iomlán de réir na leabhar iasachtaí agus airleacan	**1 849 786**	**1 986 281**

3.2.3.7. *Íogaireacht ar ECL i gcás dálaí eacnamaíocha amach anseo (in EUR'000)*

Bíonn ECL íogair i gcás breithiúnas agus toimhdí a dhéantar maidir le foirmliú cásanna réamhbhreathnaitheacha. Déanann BEI anailís íogaireachta ar ECL atá aitheanta ar aicmí ábhartha sócmhainní dá chuid.

Réamhaisnéisí maidir le dálaí eacnamaíocha amach anseo (trí chásanna maicreacnamaíocha), is ionchuir iad i samhail réamhaisnéise lena soláthraítear paraiméadair rioscaí coinníollacha, atá ina n–ionchur sa ríomh maidir leis an liúntas caillteanais.

Díorthaítear na cásanna as suaití d'OTD, arb é sin príomhthomhas na gníomhaíochta eacnamaíche. Déantar na suaití d'fhíor-OTI a chalabrú chun luaineacht na hathróige roimhe a mhacasamhlú. Ina theannta sin, cuirtear breithiúnas saineolaithe i bhfeidhm, i gcás inarb iomchuí, chun méid agus seasmhacht shuaití OTI a bheachtú. Dá thoradh sin, cinntear suaití in éineacht le feidhm meathlúcháin chun tionchar na suaití le himeacht ama a chinneadh. Dóchúlachtaí atá curtha i gceangal le gach cás, déantar iad a shainiú agus táscairí (luaineachta) an mhargaidh á léiriú mar aon le táscairí/rianairí a forbraíodh go hinmheánach agus a úsáidtear go comhsheasmhach le himeacht ama chun an éiginnteacht a ghabháil isteach. Braitheann ualú na suaití dearfacha agus diúltacha ar an gcothromaíocht idir rioscaí sa gheilleagar, ar shuaití meánacha diúltacha agus dearfacha EUR - 9 908 (2021: EUR - 15 250) agus EUR 8 356 (2021: EUR 11 780) agus a cuireadh i bhfeidhm faoi seach ar réamh-mheastacháin ráithiúla sa chleachtadh a rinneadh roimhe.

Taispeántar leis an tábla thíos an liúntas caillteanais ar iasachtaí agus ar airleacain faoi Chéim 1 agus 2. Bhain ualú 100 % le gach cás réamhbhreathnaitheach (e.g. bonnlíne, dearfach agus diúltach) seachas ualuithe dhóchúlacht an cháis a chur i bhfeidhm feadh na dtrí chás.

(in EUR 000)

	2022		
	Dearfach	Bonnlíne	Diúltach
Oll-neamhchosaint	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Liúntas caillteanais	43 821	52 177	62 085

(in EUR'000)

	2021		
	Dearfach	Bonnlíne	Diúltach
Oll-neamhchosaint	3 319 800	3 319 800	3 319 800
Liúntas caillteanais	37 862	49 642	64 892

3.2.3.8. *Athchaibidlíocht ar iasachtaí agus staonadh*

Measann BEI gur iasachtaí staonta (i.e. iasachtaí, urrúis fiachais agus gealltanais iasachta) iad iasachtaí ar cuireadh síneadh le bearta staonta ina leith. Le bearta staonta, cuimsítear 'lamháltais' a chinneann BEI a dhéanamh i dtreo oibleagáideora a mheastar nach bhfuil in ann na téarmaí agus coinníollacha conarthacha fiach-sheirbhíse a chomhlíonadh i ngeall ar a dheacrachtaí airgeadais, chun é a chur ar a chumas don oibleagáideoir an fiachas a sheirbhísiú nó an conradh a athmhaoiniú, go hiomlán nó go páirteach. Caithfear le neamhchosaintí amhail staonta más rud é go mbeidh lamháltas déanta, gan beann ar cé acu atá aon mhéid thar téarma nó nach bhfuil, nó a aicmítear an neamhchosaint mar neamhchosaint ar mainneachtain nó nach n–aicmítear. Ní chaithfear le neamhchosaintí amhail staonta i gcás nach bhfuil deacrachtaí airgeadais ag an oibleagáideoir.

I ngnáthchúrsaí gnó, bhraithfí meath na n–iasachtaí atá i gceist trí fhorálacha threoirlínte agus nósanna imeachta an Bhainc agus dhéanfaí faireachán orthu sula ndéanfar athchaibidlíocht. Nuair a bheadh athchaibidlíocht déanta ina leith, leanfadh BEI de dhlúthfhaireachán a dhéanamh ar na hiasachtaí sin. Má tá fadhb creidmheasa ag an ionstraim airgeadais aistreofar chuig Céim 3 í. Déanfar faireachán ar an iasacht go tráthrialta i gcomhréir le creat an Bhainc.

Chuir an Banc roinnt bearta tacaíochta ar fáil dá iasachtaithe mar fhreagairt ar éifeachtaí eacnamaíocha sonracha phaindéim COVID-19, lena n–áirítear, i measc nithe eile, (i) cúnaint airgeadais a éascú go sealadach (lena n–áirítear tarscaoiltí) mar aon le príomhchlásail eile, (ii) athphróifíliú sreafaí airgid trí sceidil aisíocaíochta nua a shocrú nó trí oibleagáidí aisíocaíochta a chur ar neamhghníomhaíocht go sealadach agus (iii) bearta tacaíochta comhlántacha áirithe eile, amhail conarthaí nua a shíniú, dlús a chur le heisíocaíochtaí iasachtaí agus méideanna a thugtar ar iasacht d'iasachtóirí a mhéadú. Rinne an Banc measúnú ar iarrataí ar bhearta den sórt sin ar bhonn cás ar chás laistigh de theorainneacha coinníollacha áirithe. Beartaíodh na bearta sin a shíneadh chuig iasachtaithe nach bhfuil aon deacracht airgeadais struchtúrach ná aon fhadhb sócmhainneachta ag baint dóibh agus a mheastar a bheith ina ngnóthais leantacha tráth deonaithe beart den sórt sin. Más rud é, de thoradh an mheasúnaithe, nár chomhlíon iasachtaí na ceanglais sin nó má shainaithin an Banc rioscaí maidir le hinbhuanaitheacht fhadtéarmach shamhail ghnó an chliaint, bhreithnigh sé aon bheart iomchuí eile agus, más gá, lean sé próisis athstruchtúrúcháin chaighdeánacha BEI.

Ní chuireann an Grúpa bearta tacaíochta den sórt sin ar fáil a thuilleadh ó mhí an Mheithimh 2021.

Áirítear an méid seo a leanas le bearta agus le cleachtais staonta a chuireann BEI i gcrích mar chuid dá ghníomhaíochtaí athstruchtúrúcháin le linn na tréimhse tuairiscithe, ach níl na bearta sin teoranta dóibh, síneadh a chur le haibíochtaí, caipiteal a chur siar agus é sin amháin, caipiteal agus ús a chur siar, sárú cúnant ábhartha agus caipitliú riaráiste.

Oibríochtaí atá faoi réir bearta staonta, tuairiscítear amhlaidh iad sa tábla thíos:

in EUR'000

	31.12.2022		31.12.2021	
	Tuillmheach	Neamhthuillmheach	Tuillmheach	Neamhthuillmheach
An líon conarthaí atá faoi réir cleachtais staonta	12	7	16	9
Luachanna seilbhe (lena n–áirítear ús agus méideanna i riaráiste)	144 399	45 497	210 553	58 742
Liúntas ECL aitheanta	16 008	14 323	16 124	20 475
Ioncam úis i leith conarthaí staonta	7 745	2 280	11 583	3 563

in EUR'000

	Bearta staonta						
	31.12.2021	Síneadh curtha le haibíochtaí	Caipiteal agus ús curtha siar	Cúnaint airgeadais ábhartha sáraithe	Eile	Aisíocaíocht chonarthach, foirceannadh agus/nó díscríobh	31.12.2022
Institiúidí airgeadais	149 326	—	—	4 119	—	- 67 694	85 751
Corparáidí	119 969	—	—	—	—	- 15 824	104 145
Iomlán	**269 295**	**—**	**—**	**4 119**	**—**	**- 83 518**	**189 896**

3.2.4. Riosca creidmheasa ar airgead agus ar choibhéisí airgid

Déantar cistí atá ar fáil a infheistiú i gcomhréir le sceideal oibleagáidí eisíocaíochta conarthacha na Saoráide. Ón 31 Nollaig 2022, agus ón 31 Nollaig 2021, bhí infheistíochtaí i bhfoirm taiscí bainc, deimhnithe taisce agus páipéir thráchtála.

Tá rátáil ag na heintitis údaraithe atá comhchosúil leis na rátálacha gearrthéarmacha agus fadtéarmacha a cheanglaítear le haghaidh láithrithe cisteáin BEI féin. I gcás rátálacha difriúla a bheith á ndeonú ag breis agus aon ghníomhaireacht rátála creidmheasa amháin, is é an rátáil is ísle a bhíonn i réim. Is é EUR 50 000 000 (caoga milliún euro) an uasteorainn údaraithe le haghaidh gach banc údaraithe faoi láthair. Deonaíodh eisceacht maidir leis an riail sin do Societe Genereale sa chás gur ag Societe Genereale atá cuntais airgid oibriúcháin na Saoráide. Is é EUR 110 000 000 (céad agus a deich milliún euro) an teorainn creidmheasa ghearrthéarmach le haghaidh Societe Generale an 31 Nollaig 2022 agus an 31 Nollaig 2021. Tá feidhm ag an teorainn mhéadaithe maidir le suim an airgid thirim arna sealbhú ag na cuntais airgid oibriúcháin agus maidir leis na hionstraimí arna n–eisiúint ag an gcontrapháirtí sin agus arna sealbhú ag an bpunann chisteáin.

Is le haibíocht 3 mhí ón dáta luacha a rinneadh na hinfheistíochtaí uile le heintitis údaraithe. Tuairiscíodh na sáruithe uile ar theorainneacha na neamhchosanta creidmheasa do na sainordaitheoirí. An 31 Nollaig 2022 agus an 31 Nollaig 2021 bhí íosrátáil P-2 (coibhéis Moody) ar a laghad ar an lá socraíochta ag na taiscí téarma, páipéir thráchtála agus airgead ar láimh uile arna sealbhú ag punann chisteáin na Saoráide.

Taispeántar leis an tábla seo a leanas cás an airgid thirim agus na gcoibhéisí airgid thirim lena n–áirítear ús fabhraithe:

(in EUR'000)

Íosrátáil ghearrthéarmach (Téarma Moody)	Íosrátáil fhadtéarmach (Téarma Moody)	31.12.2022		31.12.2021	
P-1	Aaa	200 167	14 %	299 814	22 %
P-1	Aa2	24 955	2 %	160 066	12 %
P-1	Aa3	4 992	0 %	67 036	5 %
P-1	A1	300 627	21 %	82 730	6 %
P-1	A2	340 252	22 %	199 879	15 %
P-1	A3	491 224	34 %	444 064	32 %
P-2	A3	29 956	2 %	104 975	8 %
P-2	Baa1	59 797	4 %	—	0 %
P-2		**1 451 970**	**100 %**	**1 358 564**	**100 %**

3.2.5. Riosca creidmheasa maidir le díorthaigh

3.2.5.1. *Beartas maidir le riosca creidmheasa i gcás na ndíorthach*

Is éard atá sa riosca creidmheasa i leith na ndíorthach an caillteanas a thabhódh páirtí ar leith i gcás nach mbeadh an contrapháirtí eile sa mhargadh in ann a oibleagáidí conarthacha a urramú. Bíonn an riosca creidmheasa atá bainteach le díorthaigh éagsúil de réir roinnt tosca (amhail rátaí úis agus malairte) agus ní chomhfhreagraíonn an riosca ach amháin do chion beag dá luach ainmniúil.

I ngnáthchúrsa a gníomhaíochta, féadfaidh an tSaoráid conarthaí babhtála a dhéanamh d'fhonn oibríochtaí sonracha trína dtugtar iasachtaí a fhálú nó conarthaí réamhairgeadra a dhéanamh, d'fhonn na staideanna airgeadra dá chuid a fhálú ar staideanna airgeadra iad a ainmnítear in airgeadraí a thrádáiltear go gníomhach seachas an Euro. Forghníomhaíonn BEI na babhtálacha uile le contrapháirtí seachtrach. Maidir leis na babhtálacha a shocrú, is leis na Máistir-Chomhaontuithe Babhtála agus leis na hIarscríbhinní Tacaíochta Creidmheasa céanna atá sínithe idir BEI agus a chontrapháirtithe seachtracha a dhéantar amhlaidh.

3.2.5.2. *Tomhas an riosca creidmheasa maidir le díorthaigh*

Na babhtálacha uile a fhorghníomhaíonn BEI agus a bhaineann leis an tSaoráid, is laistigh den chreat conarthach céanna a chaitear leo agus na modheolaíochtaí céanna á gcur i bhfeidhm ina leith agus a dhéantar maidir leis na díorthaigh a ndearna BEI caibidlíocht ina leith chun a chríocha féin. Go háirithe, is é BEI a chinneann incháilitheacht na gcontrapháirtithe babhtála bunaithe ar na coinníollacha incháilitheachta céanna agus a chuirtear i bhfeidhm chun a chríocha féin maidir le babhtálacha ginearálta.

Tomhaiseann BEI an neamhchosaint ar riosca creidmheasa a bhaineann le babhtálacha agus le hidirbhearta díorthach agus an cur chuige á úsáid ar a dtugtar Neamhchosaint Neamhurraithe Reatha agus Neamhchosaint Fhéideartha Todhchaí maidir le tuairisciú agus faireachán a dhéanamh ar theorainneacha. Áirítear na díorthaigh a bhaineann leis an tSaoráid Infheistíochta go hiomlán sna méadrachtaí sin.

Déanann an tSaoráid babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha malairte eachtraí ('Babhtálacha FX') chun riosca airgeadra a fhálú ar eisíocaíochtaí iasachtaí in airgeadraí seachas EUR. Baineann aibíocht 3 mhí ar a mhéad le babhtálacha FX agus déantar iad a thar-rolladh go tráthrialta. Maidir le méid barúlach bhabhtálacha FX, ba é EUR 1 790.0 milliún a bhí ann an 31 Nollaig 2022 in aghaidh EUR 1 530.0 milliún an 31 Nollaig 2021. Maidir le luach cóir bhabhtálacha FX, ba é EUR 71.1 milliún a bhí ann an 31 Nollaig 2022 in aghaidh EUR - 16.3 milliún an 31 Nollaig 2021.

Déanann an tSaoráid conarthaí babhtálacha trasairgeadra chun riosca airgeadra a fhálú ar eisíocaíochtaí iasachta in airgeadraí seachas EUR. Baineann aibíocht fhadtéarmach le babhtálacha trasairgeadra. Maidir le méid barúlach bhabhtálacha FX, ba é EUR 47.0 milliún a bhí ann an 31 Nollaig 2022 in aghaidh EUR 51.9 milliún an 31 Nollaig 2021. Maidir le luach cóir bhabhtálacha FX, ba é EUR 4.8 milliún a bhí iontu an 31 Nollaig 2022 in aghaidh EUR - 2.6 milliún an 31 Nollaig 2021.

3.2.6. Riosca creidmheasa maidir le sócmhainní airgeadais cisteáin

Taispeántar leis an tábla seo a leanas cás na punainne cisteáin atá comhdhéanta go hiomlán de pháipéir thráchtála arna n–eisiúint ag focheannasaigh, bainc agus eintitis nach bainc iad lenar bhain aibíocht bhunaidh de bhreis agus 3 mhí. Eisitheoirí incháilithe is ea na Ballstáit de chuid an Aontais, a ngníomhaireachtaí, bainc agus eintitis nach bainc iad. Is é EUR 50 000 000 (caoga milliún euro) an uasteorainn údaraithe le haghaidh gach eisitheoir údaraithe. D'fhéadfadh infheistíochtaí i mbannaí meántéarmacha agus fadtéarmacha a bheith incháilithe freisin ag brath ar cheanglais maidir le leachtacht:

in EUR '000

Íosrátáil ghearrthéarmach (Téarma Moody)	Íosrátáil fhadtéarmach (Téarma Moody)	31.12.2022		31.12.2021	
P-1	Aa2	32 974	45 %	—	0 %
P-1	Aa3	4	0 %	—	0 %
P-1	A3	39 843	55 %	—	0 %
P-2	A3	182	0 %	—	0 %
	Iomlán	**73 003**	**100 %**	**—**	**0 %**

3.3. ***Riosca leachtachta***

Tagraíonn riosca leachtachta do chumas eintitis méaduithe ar shócmhainní a chistiú agus oibleagáidí a chomhlíonadh de réir mar a bhíonn siad dlite, gan caillteanais dho-ghlactha a thabhú. Is féidir é a scaradh ina riosca maidir le leachtacht chistiúcháin agus ina riosca leachtachta margaidh. Is éard is riosca leachtachta cistiúcháin ann an riosca nach mbeidh eintiteas in ann idir riachtanais lena bhfuil coinne agus nach bhfuil coinne maidir le sreabhadh airgid faoi láthair agus amach anseo a chomhlíonadh go héifeachtúil, gan difear á dhéanamh dá oibríochtaí laethúla ná dá staid airgeadais. Is éard is riosca leachtachta margaidh ann an riosca nach éasca d'eintiteas riocht ag praghas an mhargaidh a fhritháireamh go héasca ná deireadh a chur leis an staid sin go héasca i ngeall ar dhoimhne neamh-leordhóthanach sa mhargadh nó ar chur isteach ar an margadh.

3.3.1. Bainistíocht riosca leachtachta

Is le ranníocaíochtaí bliantúla ó na Ballstáit a chistítear an tSaoráid go príomha, mar aon le hathshreabha a eascraíonn as oibríochtaí na Saoráide. Bainistíonn an tSaoráid a riosca leachtachta cistiúcháin go príomha trí na glanriachtanais leachtachta dá cuid a phleanáil mar aon leis na ranníocaíochtaí bliantúla a cheanglaítear ó na Ballstáit.

Chun ranníocaíochtaí bliantúla na mBallstát a ríomh, déantar anailís ar phatrúin eisíocaíochta na punainne atá ann cheana agus atá ar na bacáin agus leantar den anailís sin ar feadh na bliana ar fad. Cuirtear teagmhais speisialta, amhail aisíocaíochtaí a dhéantar go luath, díolacháin scaireanna nó cásanna mainneachtana san áireamh chun ceanglais leachtachta bhliantúla a cheartú.

Chun an riosca leachtachta a laghdú a thuilleadh, coinnítear cúlchiste leachtachta ar bun leis an tSaoráid is leordhóthanach chun aon eisíocaíocht réamh-mheasta PIT d'airgead tirim a chumhdach, de mar a chuireann Roinn Iasachtaíochta BEI in iúl go tréimhsiúil. Infheistítear cistí ar an margadh airgid agus ar na margaí bannaí i bhfoirm taiscí idirbhainc agus ionstraimí airgeadais gearrthéarmacha eile trí oibleagáidí eisíocaíochta airgid thirim na Saoráide a chur san áireamh. Is í Roinn Cisteáin an Bhainc a bhainistíonn sócmhainní leachtacha na Saoráide d'fhonn leachtacht iomchuí a choinneáil ar bun chun é a chur ar a chumas don tSaoráid a hoibleagáidí a chomhlíonadh. I gcomhréir le Cinneadh 2020/2233 ón gComhairle, déanfar athshreafaí ó Shaoráid ACC a athúsáid laistigh de chreat NDICI. Braitheann an fhéidearthacht de na hathshreafaí sin a aistriú ar leibhéal leormhaith leachtachta a choinneáil faoi Shaoráid ACC.

I gcomhréir leis an bprionsabal ó thaobh leithscaradh na ndualgas de idir an Oifig Thosaigh agus an Chúloifig, is faoi fhreagracht Roinn BEI um Phleanáil agus Shocrú Oibríochtaí a bhíonn oibríochtaí socrúcháin a bhaineann le hinfheistiú na sócmhainní sin. Thairis sin, maidir le húdarú na gcontrapháirtithe agus na dteorainneacha le haghaidh infheistíochtaí cisteáin, mar aon le faireachán ar na teorainneacha sin, is faoi fhreagracht Stiúrthóireacht Bhainistíocht Riosca an Bhainc a bhíonn siad sin.

3.3.2. Tomhas riosca leachtachta

Déantar anailís sna táblaí sa roinn seo ar dhliteanais airgeadais na Saoráide de réir aibíochta ar bhonn na tréimhse atá fágtha idir dáta an chláir chomhardaithe agus an dáta aibíochta conarthach (bunaithe ar shreabha airgid neamhlascainithe).

I dtéarmaí na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach, coimeádann an tSaoráid gealltanais i bhfoirm chodanna neamh-eisíoctha den chreidmheas faoi chomhaontuithe iasachta sínithe, chodanna neamh-eisíoctha de chomhaontuithe suibscríofa caipitil/infheistíochta sínithe, ráthaíochtaí iasachta deonaithe, nó fóirdheontais úis tiomanta agus TA.

Baineann sprioc-am eisíocaíochta le hiasachtaí faoi IF. Mar sin féin, déantar eisíocaíochtaí ag amanna agus ina méideanna lena léirítear dul chun cinn na dtionscadal infheistíochta foluiteach. Thairis sin, idirbhearta atá in iasachtaí IF a chomhlíontar i dtimpeallacht oibriúcháin atá cuíosach luaineach, mar sin baineann éiginnteacht shuntasach lena sceideal eisíocaíochta.

Tagann infheistíochtaí caipitil chun bheith dlite nuair a eisíonn bainisteoirí cistí cothromais glaonna bailí ar chaipiteal agus a luaithe a tharlaíonn sé sin, rud lena léirítear an dul chun cinn ina ngníomhaíochtaí infheistíochta. Is é 3 bliana a bhíonn i gceist le tréimhse na tarraingthe anuas, agus is minic a chuirtear fad bliana nó 2 bhliain bhreise leis an tréimhse sin. Maireann roinnt gealltanas eisíocaíochta go deireadh thréimhse na tarraingthe anuas de ghnáth go dtí go ndiúscrófar infheistíochtaí foluiteacha an chiste go hiomlán, toisc go mb'fhéidir nach leordhóthanach leachtacht an chiste ó am go chéile chun oibleagáidí íocaíochta a chomhlíonadh ar oibleagáidí iad a thagann chun cinn i leith táillí nó caiteachais eile.

Ní bhíonn ráthaíochtaí faoi réir gealltanais eisíocaíochta sonracha ach amháin i gcás ina nglaofar ráthaíocht. Laghdaítear méid na ráthaíochtaí atá gan íoc taobh le sceideal aisíocaíochtaí na n–iasachtaí ráthaithe.

Tarlaíonn eis-sreafaí airgid thirim a bhaineann le fóirdheontais úis thiomanta i gcás iasachtaí fóirdheonaithe arna maoiniú le hacmhainní an Bhainc féin. Dá bhrí sin, ní bhíonn in eis-sreafaí tuairiscithe ach gealltanais a bhaineann leis na hiasachtaí sin seachas méid iomlán na bhfóirdheontas úis neamh-eisíoctha tiomanta. Mar is amhlaidh i gcás iasachtaí, is éiginnte a sceideal eisíocaíochta.

Sa tábla, tagraíonn 'eis-sreabhadh ainmniúil comhlán' tiomanta TA in 'Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach' don chuid neamh-eisíoctha iomlán de chonarthaí sínithe TA. Baineann éiginnteacht shuntasach le patrún an ama eisíocaíochta. Maidir le heis-sreafaí airgid thirim a aicmítear sa tráinse aga '3 mhí nó níos lú', is iad sin méid na sonrasc atá gan íoc agus a fuarthas faoin dáta tuairiscithe.

Maidir le gealltanais le haghaidh dliteanais airgeadais neamhdhíorthacha nach mbaineann aon dáta aibíochta conarthach sainithe leo, aicmítear iad faoi 'Aibíocht Neamhshainithe'. Maidir le gealltanais, dá bhfuil iarraidh taifeadta ar eisíoc airgid thirim ar an dáta maidir le tuairisciú, aicmítear faoin tráinse aga ábhartha iad.

I dtéarmaí dliteanais airgeadais dhíorthacha, is éard atá sa phróifíl aibíochta sreafaí airgid comhlána neamhlascainithe conarthacha na gconarthaí babhtála lena n–áirítear babhtálacha trasairgeadra (CCS), babhtálacha ráta úis trasairgeadra (CCIRS), babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha agus babhtálacha ráta úis.

in EUR 000

Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach an 31.12.2022	3 mhí nó níos lú	Breis agus 3 mhí go 1 bhliain	Breis agus 1 bhliain go 5 bliana	Breis agus 5 bliana	Aibíocht Neamh-shainithe	Eis-sreabhadh ainmniúil comhlán
Eis-sreafaí le haghaidh iasachtaí atá tiomanta ach neamh-eisíoctha	87 210	21 208	—	—	1 563 433	1 671 851
Eis-sreafaí le haghaidh cistí infheistíochta tiomanta agus suibscríobh scaireanna	4 676	—	—	—	406 496	411 172
Eile (ráthaíochtaí neamheisithe sínithe, ráthaíochtaí eisithe)	—	—	—	—	49 378	49 378
Eis-sreafaí le haghaidh fóirdheontais úis thiomanta	—	—	—	—	350 282	350 282

in EUR 000

Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach an 31.12.2022	3 mhí nó níos lú	Breis agus 3 mhí go 1 bhliain	Breis agus 1 bhliain go 5 bliana	Breis agus 5 bliana	Aibíocht Neamh-shainithe	Eis-sreabhadh ainmniúil comhlán
Eis-sreafaí le haghaidh CT tiomanta	924	—	—	—	32 149	33 073
Iomlán	**92 810**	**21 208**	**—**	**—**	**2 401 738**	**2 515 756**

in EUR 000

Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach an 31.12.2021	3 mhí nó níos lú	Breis agus 3 mhí go 1 bhliain	Breis agus 1 bhliain go 5 bliana	Breis agus 5 bliana	Aibíocht Neamh-shainithe	Eis-sreabhadh ainmniúil comhlán
Eis-sreafaí le haghaidh iasachtaí atá tiomanta ach neamh-eisíoctha	—	—	—	—	1 677 411	1 677 411
Eis-sreafaí le haghaidh cistí infheistíochta tiomanta agus suibscríobh scaireanna	6 322	—	—	—	466 678	473 000
Eile (ráthaíochtaí neamheisithe sínithe, ráthaíochtaí eisithe)	—	—	—	—	1 755 974	1 755 974
Eis-sreafaí le haghaidh fóirdheontais úis thiomanta	—	—	—	—	379 620	379 620
Eis-sreafaí le haghaidh TA tiomanta	1 519	—	—	—	37 617	39 136
Iomlán	**7 841**	**—**	**—**	**—**	**4 317 300**	**4 325 141**

in EUR 000

Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach an 31.12.2022	3 mhí nó níos lú	Breis agus 3 mhí go 1 bhliain	Breis agus 1 bhliain go 5 bliana	Breis agus 5 bliana	Insreabhadh/ eis-sreabhadh ainmniúil comhlán
CCS – Insreafaí	88	9 474	38 431	147	48 140
CCS – Eis-sreafaí	-108	- 11 965	- 30 450	-146	- 42 669
Babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha – Insreafaí	1 790 000	—	—	—	1 790 000
Babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha – Eis-sreafaí	- 1 724 227	—	—	—	- 1 724 227
Iomlán	**65 753**	**- 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

in EUR 000

Próifíl aibíochta na ndliteanas airgeadais neamhdhíorthach an 31.12.2021	3 mhí nó níos lú	Breis agus 3 mhí go 1 bhliain	Breis agus 1 bhliain go 5 bliana	Breis agus 5 bliana	Insreabhadh/ eis-sreabhadh ainmniúil comhlán
CCS agus CCIRS – Insreafaí	82	3 340	34 870	9 394	47 686
CCS agus CCIRS – Eis-sreafaí	-115	- 8 470	- 47 250	- 10 329	- 66 164
Babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha – Insreafaí	1 530 000	—	—	—	1 530 000
Babhtálacha airgeadra gearrthéarmacha – Eis-sreafaí	- 1 547 698	—	—	—	- 1 547 698
Iomlán	**- 17 731**	**- 5 130**	**- 12 380**	**-935**	**- 36 176**

3.3.3. Sócmhainní agus dliteanais airgeadais fadtéarmacha

Leagtar amach leis an tábla seo a leanas na sócmhainní airgeadais neamhdhíorthacha agus na dliteanais airgeadais lena bhfuil coinne a aisghabháil nó a shocrú breis agus 12 mhí tar éis an dáta maidir le tuairisciú.

in EUR 000

	31.12.2022	31.12.2021
Sócmhainní airgeadais:		
Iasachtaí agus airleacain	1 922 784	2 074 642
Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	797 341	697 631
Sócmhainní eile	—	1 086
Iomlán	**2 720 125**	**2 773 359**
Dliteanais airgeadais:		
Méid atá dlite do thríú páirtithe (*)	136 867	179 593
Forálacha maidir le gealltanais iasachta	16 583	16 602
Iomlán	**153 450**	**196 195**

(*) Áirítear sna méideanna atá dlite do thríú páirtithe na Fóirdheontais úis agus TA nach bhfuil eisíoctha fós agus atá dlite do na Ballstáit, i gcás ina mbeidh an aibíocht neamhshainithe go príomha.

3.4 ***Riosca an mhargaidh***

Is éard atá i riosca an mhargaidh an riosca go ndéanfar difear d'ioncam eintitis nó do luach a shealúchas in ionstraimí airgeadais le hathruithe ar phraghsanna agus ar rátaí margaidh, amhail rátaí úis, praghsanna cothromais agus rátaí malairte eachtraí.

3.4.1. Riosca an ráta úis

Eascraíonn riosca an ráta úis as an luaineacht i luach eacnamaíoch staideanna atá faoi réir ráta úis, nó as luaineacht san ioncam a dhíorthaítear as na staideanna sin i ngeall ar ghluaiseachtaí aimhleasacha i rátaí úis.

Ní dhéanann luainíocht a luacha eacnamaíoch difear don tSaoráid go díreach, ná luainíocht i mímheaitseálacha praghsála idir sócmhainní, dliteanais agus ionstraimí fálaithe difriúla toisc (i) nach mbíonn aon chostas iasachtaíochta díreach ar an tSaoráid ná aon dliteanas atá faoi réir ráta úis agus (ii) toisc go nglacann an tSaoráid le tionchar na luainíochta ráta úis ar na hioncaim óna hinfheistíochtaí.

Leis an tSaoráid, déantar íogaireacht na punainne iasachta agus na micreabhabhtálacha fálaithe dá cuid ar an luainíocht sa ráta úis a thomhas trí Luach Bonnphointe ('BPV') a ríomh.

Le BPV, tomhaistear an gnóthachan nó an caillteanas i nglanluach láithreach na punainne ábhartha, i ngeall ar mhéadú 1 bhonnphointe (0.01 %) ar aibíochtaí rátaí úis a bhfuil a raon laistigh de thráinse aga sonraithe 'margadh an airgid – suas le 1 bhliain amháin', 'an–ghearr – 2 go 3 bliana', 'gearr – 4 go 6 bliana', 'meántréimhseach – 7 go 11 bhliain', 'fada – 12 go 20 bliain' nó 'fíor-fhada – breis agus 21 bhliain'.

Chun glanluach láithreach ('NPV') shreafaí airgid na n–iasachtaí a ainmnítear in EUR a chinneadh, úsáideann an tSaoráid cuar babhtála 3 mhí EUR. Déantar NPV shreafaí airgid na n–iasachtaí a ainmnítear in airgeadraí nach airgeadra EUR iad a chinneadh trí chuar babhtála 3 mhí EUR a úsáid móide bonn na babhtála trasairgeadra. I gcás na n–airgeadraí nach airgeadra EUR iad agus nach bhfuil cuar lascaine iontaofa agus sách iomlán ar fáil dóibh, úsáidtear cuar lascaine EUR nó USD ina áit.

Chun glanluach láithreach na micreabhabhtálacha fálaithe a ríomh, úsáideann an tSaoráid an cuar babhtála EUR le haghaidh sreafaí airgid a ainmnítear in EUR agus an cuar babhtála USD le haghaidh sreafaí airgid a ainmnítear in USD.

Mar a thaispeántar sa tábla seo a leanas thiocfadh laghdú EUR 500 000 ar ghlanluach láithreach na punainne iasachta lena n–áirítear micreabhabhtálacha fálaithe lena mbaineann an 31 Nollaig 2022 (an 31 Nollaig 2021: laghdú EUR 769 000) dá mba rud é go n–aistreofaí na cuair ráta úis ábhartha uile go comhuaineach suas i gcomhthreo faoi 1 bhonnphointe.

in EUR 000

Luach bonnphointe An 31.12.2022	Airgead Margadh 1 bhliain	An–Ghearr 2 bhliain go 3 bliana	Gearr 4 bliana go 6 bliana	Meánach 7 mbliana go 11 bhliain	Fada 12 go 20 bliain	Fíor-fhada 21 bhliain	Iomlán
Íogaireacht iomlán na n–iasachtaí agus na micreabhabhtálacha fálaithe	-34	-98	-154	-162	-50	-2	**-500**

in EUR 000

Luach bonnphointe An 31.12.2021	Airgead Margadh 1 bhliain	An–Ghearr 2 bhliain go 3 bliana	Gearr 4 bliana go 6 bliana	Meánach 7 mbliana go 11 bhliain	Fada 12 go 20 bliain	Fíor-fhada 21 bhliain	Iomlán
Íogaireacht iomlán na n–iasachtaí agus na micreabhabhtálacha fálaithe	-46	-120	-371	-218	-14	—	**-769**

Athchóiriú IBOR:

Cineál agus fairsinge an Riosca agus na Bainistíochta Riosca

Úsáidtear tagarmharcanna ráta úis, amhail an *Ráta Tairgthe Idirbhainc Londan* ('LIBOR') go fairsing i gconarthaí airgeadais. Le blianta beaga anuas, rinneadh dochar dá n–iontaofacht agus dá stóinseacht, agus tá rialtóirí ar fud an domhain tar éis cur lena mbrú go n–athchóireofar tagarmharcanna ráta úis. An t–aistriú domhanda chuig rátaí malartacha i dtaca le tagarmharcanna ráta úis, tá sé ar cheann de na hathchóirithe is dúshlánaí ar tugadh faoi sna margaí airgeadais.

I mí Feabhra 2018, chuir Coiste um Shócmhainní & Dliteanais an Bhainc (ALCO) meitheal thiomanta fo-ALCO ar bun maidir le IBORanna, Meitheal IBOR chun na forbairtí a bhaineann leis an aistriú chuig rátaí úis malartacha a leanúint go réamhghníomhach agus chun faireachán a dhéanamh go réamhghníomhach orthu.

Le cuspóirí Mheitheal IBOR, áiríodh dlúthfhaireachán a dhéanamh ar na forbairtí a bhaineann leis an athchóiriú ar an tagarmharc ráta úis, agus meastóireacht a dhéanamh ar a mhéid de dhul chun cinn a rinneadh leis an aistriú chuig na rátaí malartacha. I measc nithe eile, cumhdaíodh leis sin an dul chun cinn maidir le leasuithe ar chonarthaí, caibidlíocht dhéthaobhach le cliaint, uasdátuithe ar chórais agus ar fheidhmchláir TF, friotal cúltaca i gconarthaí nua, faireachán tráthrialta ar an neamhchosaint ar IBORanna de réir an airgeadra agus na haicme sócmhainne.

Rinneadh faireachán go tráthrialta ar an dul chun cinn maidir leis an bplean oibre a bhí leagtha síos a chur chun feidhme, pléadh ag ALCO go tráthrialta é agus tuairiscíodh go tréimhsiúil chuig Bainistíocht Shinsearach an Bhainc é.

Is rioscaí oibriúcháin na príomhrioscaí ar nochtadh an tSaoráid dóibh de thoradh an athchóirithe ar IBOR. Córais lena n–úsáidtear cuair IBOR a thabhairt cothrom le dáta agus athbhreithniú á dhéanamh ar rialuithe oibriúcháin a bhaineann leis an athchóiriú agus leis na rioscaí rialála, mar shampla, an athchaibidlíocht maidir le conarthaí iasachta trí chaibidlíocht dhéthaobhach le custaiméirí, téarmaí conarthacha a thabhairt cothrom le dáta, coigeartuithe ar bhonneagair socraíochta agus íocaíochta. Bíonn an riosca airgeadais teoranta do riosca ráta úis go príomha.

Níor tháinig athrú ar straitéis bainistíochta riosca na Saoráide de thoradh na rioscaí.

Neamhchosaint in aghaidh na haicme ionstraimí airgeadais agus an stádais trasdula

Mar chuid dá hiasachtú, bíonn an tSaoráid nochta go príomha d'Athchóiriú IBOR ar Iasachtaí ar Rátaí Comhlúthacha a ainmnítear in USD. Tuairiscítear sócmhainní ar rátaí comhlúthacha ar chostas amúchta go príomha sa ráiteas ar an staid airgeadais de chuid na Saoráide. Ina theannta sin, úsáideann an tSaoráid ionstraimí díorthacha chun iasachtaí ar rátaí seasta agus oibríochtaí iasachtaíochta a mhicreafhálú mar aon le faireachán a dhéanamh ar shuíomhanna a ráta úis domhanda agus malairte eachtraí.

An 31 Nollaig 2021, trí phrótacal cúltaca ISDA a chur i bhfeidhm, d'aistrigh an tSaoráid punann iomlán na ndíorthach dá cuid lena dtagraítear do LIBORanna. Dá bhrí sin, níl aon tionchar ar na ráitis airgeadais dar críoch an 31 Nollaig 2022.

Is iad iasachtaí an dara haicme sócmhainne is mó a bhíonn nochta do ráta IBOR go díreach. Le linn 2022, shaothraigh an Banc aistriú na n–iasachtaí arna n–innéacsú le USD LIBOR. Léirigh tromlach na n–iasachtaithe a rogha táirge cheana féin agus tá coinne leis go síneofar páipéir nua ábhartha go luath in 2023. Meastar go ndéanfar tromlach na neamhchosaintí a aistriú faoi dháta na chéad íocaíochta úis tar éis an dáta éaga an 30 Meitheamh 2023, is cosúil go mbeidh gá brath i bpáirt ar LIBOR sintéiseach. Comhthreomhar leis an aistriú, chuir an Banc a phunann de tháirgí iasachta in oiriúint do thionscnamh iasachtaí nua.

3.4.2. Riosca malairte eachtraí

Is éard is riosca malairte eachtraí ('FX') ann le haghaidh IF riosca an chaillteanais maidir le tuilleamh nó le luach eacnamaíoch i ngeall ar ghluaiseachtaí díobhálacha rátaí FX.

Agus airgeadra cuntasaíochta tagartha i gceist (EUR le haghaidh IF), bíonn an tSaoráid nochta do riosca FX cibé uair a bhíonn neamhréir idir sócmhainní agus dliteanais a ainmnítear in airgeadra cuntasaíochta nach airgeadra tagartha é. Áirítear freisin le riosca FX éifeacht na n–athruithe ar luach na sreafaí airgid amach anseo a ainmneofar in airgeadra cuntasaíochta nach airgeadra tagartha é, e.g. íocaíochtaí úis agus díbhinne, i ngeall ar luaineachtaí i rátaí malairte.

3.4.2.1. *Riosca malairte eachtraí agus sócmhainní cisteáin*

Ainmnítear sócmhainní cisteáin IF in EUR nó USD.

Déantar riosca FX a fhálú trí bhíthin spotbhearta agus réamh-idirbhearta trasairgeadra FX, babhtálacha FX nó babhtálacha trasairgeadra. Is féidir le Roinn Chisteáin BEI, i gcás ina meastar gur gá agus gurb iomchuí, aon ionstraim eile a úsáid, i gcomhréir le beartas an Bhainc, lena soláthraítear cosaint in aghaidh rioscaí margaidh a thabhaítear i dtaca le gníomhaíochtaí airgeadais IF.

3.4.2.2. *Riosca malairte eachtraí agus oibríochtaí arna maoiniú nó arna ráthú ag IF*

Faightear ranníocaíochtaí IF na mBallstát in EUR. Is féidir na hoibríochtaí arna maoiniú nó arna ráthú ag IF mar aon le fóirdheontais úis a ainmniú in EUR, USD nó in aon airgeadra údaraithe eile.

Tagann neamhchosaint ar riosca malairte eachtraí (in aghaidh airgeadra tagartha EUR) chun cinn cibé uair a fhágtar idirbhearta arna n–ainmniú in airgeadraí seachas EUR gan fhálú. Leagtar amach treoirlínte fálúcháin riosca malairte eachtraí IF thíos.

3.4.2.2.1. *Fálú oibríochtaí a ainmnítear in USD*

Riosca FX arna ghiniúint le hoibríochtaí IF a ainmnítear in USD, cumhdófar ar bhonn comhiomlánaithe iad trí bhabhtálacha FX EUR/USD a úsáid, arna dtar-rolladh agus arna gcoigeartú i dtéarmaí an mhéid ar bhonn tréimhsiúil. Comhlíontar dhá chuspóir le babhtálacha FX a úsáid. Ar thaobh amháin, gintear an leachtacht is gá le haghaidh eisíocaíochtaí nua (iasachtaí agus cothromas) agus ar an taobh eile, coinnítear macra-fhálú FX ar bun.

Ag tús gach tréimhse, na sreafaí airgid atá le fáil nó le híoc in USD le linn na chéad tréimhse eile, measfar iad ar bhonn athshreafaí/eisíocaíochtaí pleanáilte nó lena bhfuil coinne. Dá éis sin, déanfar babhtálacha FX atá ag teacht in aibíocht a thar-rolladh, agus a méid á choigeartú chun riachtanais leachtachta USD a chumhdach ar a laghad, ar iad na riachtanais a réamh-mheastar in imeacht na chéad tréimhse eile.

Ar bhonn míosúil, déanfar suíomh FX USD a fhálú, más rud é go sáróidh sé na teorainneacha ábhartha, trí bhíthin spotoibríochta nó réamhoibríochta.

Laistigh de thréimhse thar-rollta, déanfar easnaimh leachtachta USD nach mbeidh coinne leo a chumhdach trí bhíthin spotoibríochtaí FX *ad hoc* agus déanfar barrachais leachtachta a infheistiú i sócmhainní cisteáin nó a chomhshó ina EUR más rud é gur tharla siad de thoradh méadú ar shuíomh FX.

3.4.2.2.2. *Fálú oibríochtaí a ainmnítear in airgeadraí seachas EUR nó USD*

Oibríochtaí IF a ainmnítear in airgeadraí seachas EUR agus USD, déanfar iad a fhálú trí chonarthaí babhtála trasairgeadra lena ngabhann an phróifíl airgeadais chéanna agus atá ag an Iasacht fholuiteach, ar choinníoll gur margadh oibriúcháin atá i margadh babhtála.

I gcás IF, bíonn oibríochtaí i gceist leis a ainmnítear in airgeadraí nach mbíonn féidearthachtaí fálúcháin ar fáil go héifeachtúil dóibh nó ar fáil ar ardchostas. Ainmnítear na hoibríochtaí sin in airgeadraí áitiúla ('LCanna') ach socraítear in EUR nó in USD iad. Le creat riosca airgeadais IF, a d'fhormheas Coiste IF an 22 Eanáir 2015, tairgtear an fhéidearthacht chun neamhchosaint IF a fhálú in airgeadraí áitiúla lena mbaineann comhghaol dearfach suntasach le USD go sintéiseach trí dhíorthaí a ainmnítear in USD. LCanna a fhálaítear go sintéiseach in éineacht le díorthaigh a ainmnítear in USD, tuairiscítear sa tábla i roinn 3.4.2.2.3 thíos iad faoi mhír 'Airgeadraí áitiúla (faoi fhálú sintéiseach)', agus maidir leis na hairgeadraí áitiúla nach ndéantar a fhálú go sintéiseach le USD, tuairiscítear sa tábla céanna iad faoi mhír 'Airgeadraí áitiúla (nach bhfuil faoi fhálú sintéiseach)'.

3.4.2.2.3. *Suíomh malairte eachtraí (in EUR 000)*

Leis na táblaí den nóta seo, taispeántar suíomh malairte eachtraí na Saoráide.

Cuirtear an suíomh malairte eachtraí i láthair sna táblaí thíos i gcomhréir le Beartais Riosca IF (ar a dtugtar tuairisc i gcreat riosca airgeadais IF). Tá suíomh FX de réir na mBeartas Riosca bunaithe ar fhigiúirí cuntasaíochta agus sainítear an suíomh mar an comhardú idir sócmhainní agus dliteanais roghnaithe. Na sócmhainní agus na dliteanais a shainítear i suíomh FX de réir na mBeartas Riosca, roghnaítear iad chun a áirithiú nach ndéanfar an tuilleamh a chomhshó go mbeidh sé san airgeadra tuairiscithe (EUR) ach amháin nuair a fhaightear iad.

Áirítear an t–athrú glanluacha chóir ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile i suíomh FX de réir na mBeartas Riosca, mar aon le laguithe ar iasachtaí agus ar airleacain. Díorthaigh a áirítear i suíomh FX de réir na mBeartas Riosca, meastar ar a luach ainmniúil iad seachas ar a luach cóir, chun go mbeidh siad ailínithe le luach coinnithe na sócmhainní, a dhéantar a mheas ar a luach ainmniúil freisin agus é á choigeartú de réir an lagaithe le haghaidh iasachtaí.

Sna táblaí thíos, an chuid atá fágtha de na sócmhainní agus de na dliteanais, lena n–áirítear fabhruithe úis ar iasachtaí, díorthaigh agus fóirdheontais go príomha, cuirtear an chuid sin i láthair faoi 'Suíomh FX arna n–eisiamh ó Bheartais Riosca'.

An 31 Nollaig 2022	Sócmhainní agus dliteanais			Gealltanais agus dliteanais theagmhasacha
Airgeadraí	Suíomh FX de réir Beartais Riosca	Suíomh FX arna n–eisiamh ó Bheartais Riosca	Suíomh FX ar an gClár comhardaithe	
USD	- 318 423	- 11 114	- 329 537	844 247
Airgeadraí áitiúla (faoi fhálú sintéiseach) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	—
TZS	7 355	123	7 478	—
DOP	24 533	301	24 834	—
UGX	32 632	489	33 121	—
RWF	75 037	698	75 735	—
Airgeadraí áitiúla (nach bhfuil faoi fhálú sintéiseach) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	-479	86 450	—
Iomlán na n–airgeadraí nach airgeadraí EUR iad	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	—	**4 009 151**	**4 009 151**	**1 726 301**
EUR agus neamh-EUR iomlán	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Féach roinn 3.4.2.2.2 le haghaidh mínithe ar fhálú sintéiseach.

An 31 Nollaig 2021	Sócmhainní agus dliteanais			Gealltanais agus dliteanais theagmhasacha
Airgeadraí	Suíomh FX de réir Beartais Riosca	Suíomh FX arna n–eisiamh ó Bheartais Riosca	Suíomh FX ar an gClár comhardaithe	
USD	- 130 383	- 29 399	- 159 782	756 190
Airgeadraí áitiúla (faoi fhálú sintéiseach) (*)				
KES	90 567	7 138	97 705	—
TZS	16 478	333	16 811	—
DOP	18 783	301	19 084	—
UGX	36 935	978	37 913	—
RWF	49 667	365	50 032	—

An 31 Nollaig 2021	Sócmhainní agus dliteanais			Gealltanais agus dliteanais theagmhasacha
Airgeadraí	Suíomh FX de réir Beartais Riosca	Suíomh FX arna n–eisiamh ó Bheartais Riosca	Suíomh FX ar an gClár comhardaithe	
Airgeadraí áitiúla (nach bhfuil faoi fhálú sintéiseach) (*) **HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR**	96 450	-517	95 933	—
Iomlán na n–airgeadraí nach airgeadraí EUR iad	**178 497**	**- 20 801**	**157 696**	**756 190**
EUR	—	**3 645 241**	**3 645 241**	**628 913**
EUR agus neamh-EUR iomlán	**178 497**	**3 624 440**	**3 802 937**	**1 385 103**

(*) Féach roinn 3.4.2.2.2 le haghaidh mínithe ar fhálú sintéiseach.

3.4.2.3. *Anailís íogaireachta le haghaidh malairt eachtrach*

An 31 Nollaig 2022, le dímheas 10 faoin gcéad ar EUR in aghaidh gach airgeadra nach airgeadra EUR iad, d'eascródh as sin méadú ar acmhainní na ranníocóirí ar EUR 7.2 milliún a bheadh ann (31 Nollaig 2021: EUR 17.5 milliún). Le luachmhéadú 10 faoin gcéad ar EUR in aghaidh gach airgeadra nach airgeadra EUR iad, d'eascródh laghdú as sin ar acmhainní na ranníocóirí ar EUR - 5.9 milliún a bheadh ann (31 Nollaig 2021: EUR - 14.3 milliún).

3.4.2.4. *Rátaí comhshó*

Úsáideadh na rátaí comhshó seo a leanas chun an clár comhardaithe a shuí an 31 Nollaig 2022 agus an 31 Nollaig 2021:

	31 Nollaig 2022	31 Nollaig 2021
Airgeadraí nach airgeadra EUR iad		
Pula na Botsuáine (BWP)	13,59	13,27
Peso na Poblachta Doiminicí (DOP)	59,84	64,83
Dollair Fidsí (FJD)	2,32	2,36
Gourde Háití (HTG)	154,37	113,16
Dollar Iamáice (JMD)	161,59	173,48
Scillingí Chéinia (KES)	131,68	128,26
Ouguiyas na Máratáine (MRU)	39,04	40,99
Rúipithe Oileán Mhuirís (MUR)	46,83	49,30
Metical Mhósaimbíc (MZN)	67,54	71,70
Naira na Nigéire (NGN)	478,02	467,07
Francanna Ruanda (RWF)	1 132,20	1 162,53
Scillingí na Tansáine (TZS)	2 487,37	2 610,48
Scillingí Uganda (UGX)	3 965,00	4 027,00

	31 Nollaig 2022	31 Nollaig 2021
Dollair na Stát Aontaithe (USD)	1,07	1,13
Franc Phoblacht na hAfraice Láir CFA Francanna (XAF/XOF)	655,96	655,96
Rand na hAfraice Theas (ZAR)	18,10	18,06
Kvacha na Saimbia (ZMW)	19,28	18,88

3.4.3. Riosca praghais cothromais

Tagraíonn riosca praghais cothromais don riosca go rachaidh luachanna córa na n–infheistíochtaí cothromais i laghad de thoradh na n–athruithe ar leibhéil na bpraghsanna cothromais agus/nó ar luach na n–infheistíochtaí cothromais.

Bíonn IF neamhchosanta ar riosca praghais cothromais trí na hinfheistíochtaí dá chuid i gcistí cothromais dhírigh agus caipitil fiontair.

Ní bhíonn luach na suíomhanna cothromais neamhliostaithe ar fáil go héasca chun faireachán a dhéanamh orthu agus chun iad a rialú ar bhonn leanúnach. I gcás suíomhanna den sórt sin, áirítear leis na táscairí is fearr dá bhfuil ar fáil praghsanna a dhíorthaítear ó aon teicníc luachála ábhartha.

Maidir leis an éifeacht ar acmhainní ranníocóirí na Saoráide (de thoradh athraithe ar luach cóir na punainne ionstraimí cothromais) mar gheall ar athrú +/-10 % ar luach cothromais dhírigh aonair agus infheistíochtaí caipitil fiontair, agus na hathróga eile uile á gcoimeád seasmhach, is é EUR 79.7 milliún agus EUR - 79.7 milliún faoi seach an 31 Nollaig 2022 (EUR 69.8 milliún agus EUR - 69.8 milliún faoi seach an 31 Nollaig 2021) atá i gceist leis an éifeacht sin.

4. **Luachanna córa ionstraimí airgeadais**

4.1. ***Aicmithe cuntasaíochta agus luachanna córa***

Taispeántar leis an tábla seo a leanas luachanna de réir na leabhar agus luachanna córa na sócmhainní airgeadais agus na ndliteanas airgeadais, lena n–áirítear a leibhéil san ordlathas luacha chóir. Ní áirítear leo faisnéis maidir le luach cóir le haghaidh sócmhainní airgeadais agus dliteanais airgeadais arna dtomhas ar chostas amúchta toisc gur comhfhogasú réasúnach ar an luach cóir é an luach de réir na leabhar.

in EUR 000

An 31 Nollaig 2022	Suim ghlanluacha						Luach cóir			
	Ionstraimí airgeadais díorthacha	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	Airgead tirim, iasachtaí agus airleacain	Sócmhainní airgeadais cisteáin	Sócmhainní/ dliteanais airgeadais eile	Iomlán	Leibhéal 1	Leibhéal 2	Leibhéal 3	Iomlán
Sócmhainní airgeadais arna dtomhas go héigeantach ag FVTPL										
Ionstraimí airgeadais díorthacha	75 852	—	—	—	—	**75 852**	—	75 852	—	**75 852**
Ciste Caipitil Fiontair	—	684 564	—	—	—	**684 564**	—	—	684 564	**684 564**
Infheistíochtaí Cothromais Dhírigh	—	112 777	—	—	—	**112 777**	—	—	112 777	**112 777**
Iasachtaí agus airleacain	—	—	95 604	—	—	**95 604**	—	—	95 604	**95 604**
Sócmhainní airgeadais iomlána arna dtomhas go héigeantach ag FVTPL	**75 852**	**797 341**	**95 604**	**—**	**—**	**968 797**	**—**	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Sócmhainní airgeadais arna dtomhas ar chostas amúchta										
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	—	—	1 451 970	—	—	**1 451 970**				
Iasachtaí agus airleacain	—	—	1 754 182	—	—	**1 754 182**				
Méideanna is infhaighte ó ranníocóirí	—	—	85 321	—	—	**85 321**				
Sócmhainní airgeadais cisteáin	—	—	—	73 003	—	**73 003**				
Sócmhainní eile	—	—	—	—	950	**950**				
Sócmhainní airgeadais iomlána arna dtomhas ar chostas amúchta	**—**	**—**	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Sócmhainní airgeadais iomlána	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				

in EUR 000

An 31 Nollaig 2022	Suim ghlanluacha						Luach cóir			
	Ionstraimí airgeadais díorthacha	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	Airgead tirim, iasachtaí agus airleacain	Sócmhainní airgeadais cisteáin	Sócmhainní/ dliteanais airgeadais eile	Iomlán	Leibhéal 1	Leibhéal 2	Leibhéal 3	Iomlán
Dliteanais airgeadais arna dtomhas ar FVTPL										
Ionstraimí airgeadais díorthacha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dliteanais airgeadais iomlána arna dtomhas ar FVTPL	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dliteanais airgeadais ar chostas amúchta										
Forálacha maidir le ráthaíochtaí eisithe	—	—	—	—	—	—				
Forálacha maidir le gealltanais iasachta	—	—	—	—	- 16 583	**- 16 583**				
Méideanna atá dlite do thríú páirtithe	—	—	—	—	- 190 927	**- 190 927**				
Dliteanais eile	—	—	—	—	- 2 419	**- 2 419**				
Dliteanais airgeadais iomlána arna dtomhas ar chostas amúchta	—	—	—	—	**- 209 929**	**- 209 929**				
Dliteanais airgeadais iomlána	—	—	—	—	**- 209 929**	**- 209 929**				

in EUR 000

An 31 Nollaig 2021	Suim ghlanluacha						Luach cóir			
	Ionstraimí airgeadais díorthacha	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	Airgead tirim, iasachtaí agus airleacain	Sócmhainní airgeadais cisteáin	Sócmhainní/ dliteanais airgeadais eile	Iomlán	Leibhéal 1	Leibhéal 2	Leibhéal 3	Iomlán
Sócmhainní airgeadais arna dtomhas go héigeantach ag FVTPL										
Ionstraimí airgeadais díorthacha	7	—	—	—	—	**7**	—	7	—	**7**
Ciste Caipitil Fiontair	—	590 570	—	—	—	**590 570**	—	—	590 570	**590 570**
Infheistíocht Cothromais Dhírigh	—	107 061	—	—	—	**107 061**	—	—	107 061	**107 061**
Iasachtaí agus airleacain	—	—	229 991	—	—	**229 991**	—	—	229 991	**229 991**
Sócmhainní airgeadais iomlána arna dtomhas go héigeantach ag FVTPL	**7**	**697 631**	**229 991**	**—**	**—**	**927 629**	**—**	**7**	**927 622**	**927 629**
Sócmhainní airgeadais ag costas amúchta										
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	—	—	1 358 564	—	—	**1 358 564**				
Iasachtaí agus airleacain	—	—	1 756 290	—	—	**1 756 290**				
Méideanna is infhaighte ó ranníocóirí	—	—	85 210	—	—	**85 210**				
Sócmhainní airgeadais cisteáin	—	—	—	—	—	**—**				
Sócmhainní eile	—	—	—	—	1 086	**1 086**				
Sócmhainní airgeadais iomlána arna dtomhas ar chostas amúchta	**—**	**—**	**3 200 064**	**—**	**1 086**	**3 201 150**				
Sócmhainní airgeadais iomlána	**7**	**697 631**	**3 430 055**	**—**	**1 086**	**4 128 779**				

in EUR 000

An 31 Nollaig 2021	Suim ghlanluacha						Luach cóir			
	Ionstraimí airgeadais díorthacha	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	Airgead tirim, iasachtaí agus airleacain	Sócmhainní airgeadais cisteáin	Sócmhainní/ dliteanais airgeadais eile	Iomlán	Leibhéal 1	Leibhéal 2	Leibhéal 3	Iomlán
Dliteanais airgeadais arna dtomhas go héigeantach ar FVTPL										
Ionstraimí airgeadais díorthacha	- 18 835	—	—	—	—	**- 18 835**	—	- 18 835	—	**- 18 835**
Dliteanais airgeadais iomlána arna dtomhas ar FVTPL	**- 18 835**	**—**	**—**	**—**	**—**	**- 18 835**	**—**	**- 18 835**	**—**	**- 18 835**
Dliteanais airgeadais ar chostas amúchta										
Forálacha maidir le ráthaíochtaí eisithe	—	—	—	—	—	**—**				
Forálacha maidir le gealltanais iasachta	—	—	—	—	- 16 602	**- 16 602**				
Méideanna atá dlite do thríú páirtithe	—	—	—	—	- 239 639	**- 239 639**				
Dliteanais eile	—	—	—	—	- 2 333	**- 2 333**				
Dliteanais airgeadais iomlána arna dtomhas ar chostas amúchta	**—**	**—**	**—**	**—**	**- 258 574**	**- 258 574**				
Dliteanais airgeadais iomlána	**- 18 835**	**—**	**—**	**—**	**- 258 574**	**- 277 409**				

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1/oj

4.2 ***Tomhas luachanna córa***

4.2.1. Teicnící luachála agus ionchuir dhobhraite shuntasacha

Leagtar amach leis an tábla thíos faisnéis faoi na teicnící luachála agus na hionchuir dhobhraite shuntasacha a úsáidtear agus ionstraimí airgeadais á dtomhas, arna gcatagóiriú mar Leibhéal 2 agus 3 san ordlathas luacha chóir:

Teicníc luachála		Ionchuir dhobhraite shuntasacha	Caidreamh idir ionchuir dhobhraite agus tomhas an luacha chóir
Ionstraimí airgeadais arna sealbhú ag luach cóir			
Ionstraimí airgeadais díorthacha	Sreabhadh airgid lascainithe: Meastar sreafaí airgid amach anseo bunaithe ar rátaí réamh-mhalairte/úis (ó rátaí réamh-mhalairte inbhraite agus ó chuair toraidh ag deireadh na tréimhse tuairiscithe) agus ar conarthaí réamhcheaptha/rátaí úis, arna lascainiú ar ráta lena léirítear riosca creidmheasa na gcontrapháirtithe éagsúla.	Ní bhaineann le hábhar.	Ní bhaineann le hábhar.
Ciste Caipitil Fiontair (VCF)	Modh maidir le glansócmhainní coigeartaithe: Déantar an luach cóir a chinneadh trí chéatadán úinéireachta na Saoráide san fheithicil fholuiteach a chur i bhfeidhm ar ghlanluach na sócmhainne arna léiriú sa tuarascáil is déanaí agus é coigeartaithe le haghaidh sreafaí airgid nó, i gcás ina mbeidh fáil air, trí luach beacht na scaire ar an dáta céanna a chur i bhfeidhm, arna gcur isteach ag an mBainisteoir Ciste faoi seach. Chun an t–eatramh a dhúnadh idir an Glanluach sócmhainní (NAV) is déanaí dá bhfuil ar fáil agus an tuairisciú ag deireadh na bliana, comhlíontar nós imeachta dá éis sin lena ndéantar athbhreithniú ar an teagmhas agus más gá, déantar NAV tuairiscithe a choigeartú.	Coigeartú i ngeall ar an am atá caite idir dáta tuairiscithe deireanach VCF agus an dáta tomhais, agus an méid seo a leanas á chur san áireamh: caiteachas oibriúcháin agus táillí bainistíochta, athruithe dá éis sin ar luach cóir shócmhainní foluiteacha VCF, dliteanais bhreise arna dtabhú, athruithe ar an margadh nó athruithe eile ar dhálaí eacnamaíocha.	Dá fhaide an tréimhse idir dáta tomhais an luacha chóir agus dáta tuairiscithe deireanach VCF, is ea is airde an coigeartú le haghaidh am atá caite.
Infheistíocht Cothromais Dhírigh	Glansócmhainní coigeartaithe.	Coigeartú i ngeall ar an am atá caite idir dáta tuairiscithe deireanach an infheistí agus an dáta tomhais, agus an méid seo a leanas á chur san áireamh: caiteachas oibriúcháin, athruithe dá éis sin ar luach cóir shócmhainní foluiteacha na hinstitiúide infheistiúcháin, dliteanais bhreise arna dtabhú, athruithe ar an margadh nó athruithe eile ar dhálaí eacnamaíocha, méadú caipitil, díol an rialaithe/athrú ar an rialú. Lascaine i ngeall ar an easpa indíoltachta (leachtacht) a chinntear faoi threoir praghsanna idirbhearta a rinneadh roimhe i dtaca le cothromais chomhchosúla sa tír/réigiún sa raon idir 5 agus 30 %.	Dá airde an lascaine indíoltachta, is ea is ísle an luach cóir.

Teicníc luachála		Ionchuir dhobhraite shuntasacha	Caidreamh idir ionchuir dhobhraite agus tomhas an luacha chóir
Iasachtaí ar luach cóir (IFE)	I gcás iasachtaithe ar gnóthais leantacha iad: Sreabhadh airgid lascainithe lena n–úsáidtear sreafaí airgid conarthacha/lena bhfuil coinne amach anseo arna lascainiú le ráta lascaine iomchuí arna choigeartú de réir riosca lena gcuimsítear an riosca a bhaineann leis an iasacht (lena n–áirítear riosca creidmheasa an iasachtaí). Cuirtear an ráta lascaine i gcomparáid le haon tagarmharc margaidh ábhartha/déantar measúnú ar an ráta lascaine le haon tagarmharc den sórt sin. I gcás iasachtaithe nach gnóthais leantacha iad: Cur chuige na nglansócmhainní (cur chuige luach an leachtaithe).	Comhpháirteanna an ráta lascaine chun riosca creidmheasa iasachtaí a léiriú i gcomparáid le rátaí an mhargaidh saor ó riosca.	Dá airde an ráta lascaine is ea is ísle an luach cóir
Ionstraimí airgeadais nach sealbhaítear ag luach cóir			
Iasachtaí agus airleacain	Sreafaí airgid lascainithe: Leis an tsamhail luachála úsáidtear sreafaí airgid conarthacha atá coinníollach ar neamhtharlú na mainneachtana ag an bhfiachóir agus ní chuirtear san áireamh aon luach comhthaobhachta ná aon chás ina n–íoctar aisíocaíochtaí go luath. Chun Glanluach Láithreach (NPV) na n–iasachtaí a fháil, leis an tsamhail a coinníodh, lascainíodh sreafaí airgid conarthacha gach iasachta agus cuar lascaine margaidh coigeartaithe á úsáid. Déantar NPV na hiasachta aonair a choigeartú ansin chun an Caillteanas Ionchasach ábhartha atá bainteach a chur san áireamh. Déantar na torthaí a shuimiú ansin chun luach cóir na n–iasachtaí agus na n–airleacan a fháil.	Ní bhaineann le hábhar.	Ní bhaineann le hábhar.
Sócmhainní airgeadais cisteáin	Sreafaí airgid lascainithe.	Níl sé infheidhme.	Níl sé infheidhme.

Agus IFRS 13 á chur i bhfeidhm, áirítear coigeartuithe luachála i luach cóir na ndíorthach an 31 Nollaig 2022 agus 2021, is é sin:

— Coigeartuithe luachála creidmheasa (CVA), lena léirítear riosca creidmheasa contrapháirtí ar idirbhearta díorthacha, arbh iad EUR - 12 800 an 31 Nollaig 2022 agus EUR - 167 800 an 31 Nollaig 2021 iad.

— Coigeartuithe luachála dochair (DVA), lena léirítear riosca creidmheasa féin ar idirbhearta díorthacha, arbh iad EUR + 11,7k an 31 Nollaig 2022 agus EUR + 2,7k an 31 Nollaig 2021.

4.2.2. Aistrithe idir Leibhéal 1 agus 2

Is é beartas na Saoráide na haistrithe idir Leibhéil a aithint ó dháta an teagmhais nó an athraithe ar imthosca ba chúis leis an aistriú.

In 2022 agus 2021 ní dhearna an tSaoráid aistrithe ó Leibhéal 1 go 2 nó ó Leibhéal 2 go 1 den ordlathas luacha chóir.

4.2.3. Luachanna córa Leibhéal 3

Luachanna córa Leibhéal 3 a réiteach

Cuirtear i láthair sna táblaí seo a leanas na hathruithe ar ionstraimí Leibhéal 3 ([28]) le haghaidh na bliana dar críoch an 31 Nollaig 2022 agus an 31 Nollaig 2021:

in EUR 000

	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh
Iarmhéid an 1 Eanáir 2022	**697 631**
Gnóthachain nó caillteanais atá áirithe i mbrabús nó caillteanas:	
Babhtáil urrúis	99
Athrú glanluacha chóir ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	9 172
Iomlán	**9 271**
Eisíocaíochtaí	139 935
Aisíocaíochtaí	- 74 959
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	25 463
Iarmhéid an 31 Nollaig 2022	**797 341**

in EUR'000

	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh
Iarmhéid an 1 Eanáir 2021	**526 810**
Gnóthachain nó caillteanais atá áirithe i mbrabús nó caillteanas:	
Dí-aithint an choigeartaithe luacha chóir i ngeall ar dhíolacháin	13 489
Athrú glanluacha chóir ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	117 502
Iomlán	**130 991**
Eisíocaíochtaí	84 224
Aisíocaíochtaí	- 71 624
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	27 230
Iarmhéid an 31 Nollaig 2021	**697 631**

In 2022 agus 2021 ní dhearna an tSaoráid aistrithe amach as Leibhéal 3 den ordlathas luacha chóir nó isteach ann.

([28]) cuirtear iasachtaí arna dtomhas ag FVTPL i láthair i Nóta 7.

5. **Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim**

Tá an t–airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim comhdhéanta den mhéid seo a leanas:

in EUR 000

	31.12.2022	31.12.2021
Airgead ar láimh	328 079	434 064
Taiscí téarma	963 004	672 730
Páipéir thráchtála	159 506	252 211
Airgead tirim agus coibhéisí airgid sa ráiteas sreafa airgid	**1 450 589**	**1 359 005**
Ús fabhraithe	1 381	-441
Airgead tirim agus coibhéisí airgid sa ráiteas maidir le staid airgeadais	**1 451 970**	**1 358 564**

6. **Ionstraimí airgeadais díorthacha**

Tá príomh-chomhpháirteanna na n–ionstraimí airgeadais díorthacha, a aicmítear mar ionstraimí arna sealbhú le haghaidh trádála, mar a leanas:

in EUR 000

An 31 Nollaig 2022	Luach Cóir		Méid barúlach
	Sócmhainní	Dliteanais	
Babhtálacha trasairgeadra	4 778	—	47 033
Babhtálacha FX	71 074	—	1 790 000
Ionstraimí airgeadais díorthacha iomlána	**75 852**	**—**	**1 837 033**

in EUR 000

An 31 Nollaig 2021	Luach Cóir		Méid barúlach
	Sócmhainní	Dliteanais	
Babhtálacha rátaí úis tras-airgeadra	7	- 2 568	51 865
Babhtálacha FX	—	- 16 267	1 530 000
Ionstraimí airgeadais díorthacha iomlána	**7**	**- 18 835**	**1 581 865**

Tar éis scor EONIA agus éabhlóid na margaí, d'aistrigh an Banc ó lascainiú EONIA go dtí lascainiú ESTER i mí na Nollag 2022, agus bhí tionchar EUR 18 966 ar bhrabús agus caillteanas mar thoradh.

7. **Iasachtaí agus airleacain**

7.1. ***Iasachtaí agus airleacain***

Taispeántar leis an tábla seo a leanas an réiteach ó iarmhéid tosaigh go dtí iarmhéid deiridh na n–iasachtaí agus na n–airleacan:

in EUR 000

	Iasachtaí domhanda (*)	Iasachtaí sinsearacha	Iasachtaí fo-ordaithe	POCI	Iomlán
Méid ainmniúil iasachtaí ar chostas amúchta an 1 Eanáir 2022	**1 260 960**	**549 115**	**—**	**—**	**1 810 075**

in EUR 000

	Iasachtaí domhanda (*)	Iasachtaí sinsearacha	Iasachtaí fo-ordaithe	POCI	Iomlán
Eisíocaíochtaí	186 211	68 638	—	—	**254 849**
Díscríobh	—	—	—	—	—
Aisíocaíochtaí	- 246 403	- 74 267	—	—	**- 320 670**
Ús atá caipitlithe	—	—	—	—	—
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	36 119	19 791	—	—	**55 910**
Méid ainmniúil iasachtaí ar chostas amúchta an 31 Nollaig 2022	**1 236 887**	**563 277**	**—**	**—**	**1 800 164**
Lagú – liúntas caillteanais an 1 Eanáir 2022	**- 43 723**	**- 22 191**	**—**	**—**	**- 65 914**
Glanathruithe ECL ar feadh 12 mhí	- 7 009	-750	—	—	**- 7 759**
Glanathruithe ECL feadh na saolré ag nach bhfuil fadhbanna creidmheasa	4 305	1 176	—	—	**5 481**
ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	—	-393	—	—	**-393**
Aisiompú ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	11 082	151	—	—	**11 233**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	- 2 259	-791	—	—	**- 3 050**
Lagú – liúntas caillteanais an 31 Nollaig 2022	**- 37 604**	**- 22 798**	**—**	**—**	**- 60 402**
Iasachtaí agus airleacain ag costas amúchta an 31 Nollaig 2022	**1 199 283**	**540 479**	**—**	**—**	**1 739 762**

in EUR 000

	Iasachtaí domhanda (*)	Iasachtaí sinsearacha	Iasachtaí fo-ordaithe	POCI	Iomlán
Méid ainmniúil iasachtaí ag FVTPL an 1 Eanáir 2022	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**—**	**272 016**
Eisíocaíochtaí	—	5 644	—	—	**5 644**
Aisíocaíochtaí	—	- 4 544	- 133 167	—	**- 137 711**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	—	887	—	—	**887**
Méid ainmniúil iasachtaí ag FVTPL an 31 Nollaig 2022	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**—**	**140 836**
Coigeartú luacha chóir an 1 Eanáir 2022	**- 1 080**	**- 24 613**	**- 16 332**	**—**	**- 42 025**
Glanathrú FV	—	- 1 680	- 1 400	—	**- 3 080**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	—	-127	—	—	**-127**
Coigeartú luacha chóir an 31 Nollaig 2022	**- 1 080**	**- 26 420**	**- 17 732**	**—**	**- 45 232**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL an 31 Nollaig 2022	**—**	**46 503**	**49 101**	**—**	**95 604**
Costas Amúchta	- 3 450	- 3 718	—	—	**- 7 168**
Ús	11 809	9 741	38	—	**21 588**
Iasachtaí agus airleacain an 31 Nollaig 2022	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**—**	**1 849 786**

(*) Lena n–áirítear comhaontuithe gníomhaireachta

In EUR 000

	Iasachtaí domhanda (*)	Iasachtaí sinsearacha	Iasachtaí fo-ordaithe	POCI	Iomlán
Méid ainmniúil iasachtaí ar chostas amúchta an 1 Eanáir 2021	**1 151 398**	**572 864**	**—**	**—**	**1 724 262**
Eisíocaíochtaí	274 020	62 869	—	—	**336 889**
Díscríobh	—	—	—	—	**—**
Aisíocaíochtaí	- 225 990	- 113 215	—	—	**- 339 205**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	61 532	26 597	—	—	**88 129**
Méid ainmniúil iasachtaí ar chostas amúchta an 31 Nollaig 2021	**1 260 960**	**549 115**	**—**	**—**	**1 810 075**
Lagú – liúntas caillteanais an 1 Eanáir 2021	**- 68 243**	**- 35 550**	**—**	**—**	**- 103 793**
Glanathruithe ECL ar feadh 12 mhí	6 509	6 836	—	—	**13 345**
Glanathruithe ECL feadh na saolré ag nach bhfuil fadhbanna creidmheasa	6 327	6 045	—	—	**12 372**
ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	-249	-742	—	—	**-991**
Aisiompú ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	15 875	2 373	—	—	**18 248**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	- 3 942	- 1 153	—	—	**- 5 095**
Lagú – liúntas caillteanais an 31 Nollaig 2021	**- 43 723**	**- 22 191**	**—**	**—**	**- 65 914**
Iasachtaí agus airleacain ag costas amúchta an 31 Nollaig 2021	**1 217 237**	**526 924**	**—**	**—**	**1 744 161**
Méid ainmniúil iasachtaí ag FVTPL an 1 Eanáir 2021	**1 080**	**61 493**	**30 000**	**—**	**92 573**
Eisíocaíochtaí	—	8 323	170 000	—	**178 323**

In EUR 000

	Iasachtaí domhanda (*)	Iasachtaí sinsearacha	Iasachtaí fo-ordaithe	POCI	Iomlán
Aisíocaíochtaí	—	-739	—	—	**-739**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	—	1 859	—	—	**1 859**
Méid ainmniúil iasachtaí ag FVTPL an 31 Nollaig 2021	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**—**	**272 016**
Coigeartú luacha chóir an 1 Eanáir 2021	**- 1 080**	**- 25 893**	**- 18 291**	**—**	**- 45 264**
Glanathrú FV	—	1 609	1 959	—	**3 568**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	—	-329	—	—	**-329**
Coigeartú luacha chóir an 31 Nollaig 2021	**- 1 080**	**- 24 613**	**- 16 332**	**—**	**- 42 025**
Iasachtaí agus airleacain ag FVTPL an 31 Nollaig 2021	**—**	**46 323**	**183 668**	**—**	**229 991**
Costas Amúchta	- 3 151	- 3 736	—	—	**- 6 887**
Ús	10 295	8 686	35	—	**19 016**
Iasachtaí agus airleacain an 31 Nollaig 2021	**1 224 381**	**578 197**	**183 703**	**—**	**1 986 281**

(*) Lena n–áirítear comhaontuithe gníomhaireachta

7.2 ***Lagú ar iasachtaí agus ar airleacain – Liúntais caillteanais***

in EUR 000

	2022				
	ECL feadh na saolré				
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	Iomlán
Iasachtaí agus airleacain ag AC					
Iarmhéid an 1 Eanáir 2022	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**—**	**65 914**
Aistriú chuig ECL ar feadh 12 mhí	2 293	- 7 061	—	—	**- 4 768**

in EUR 000

	2022				
	ECL feadh na saolré				
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	Iomlán
Aistriú chuig ECL feadh na saolré ag nach bhfuil fadhbanna creidmheasa	-489	3 160	—	—	**2 671**
Aistriú chuig ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	—	-617	393	—	**-224**
Glantomhas an liúntais caillteanais	4 101	- 2 472	- 6 045	—	**- 4 416**
Sócmhainní airgeadais nua arna dtionscnamh nó arna gceannach	1 878	1 670	—	—	**3 548**
Sócmhainní airgeadais atá dí-aitheanta	-24	-160	- 5 189	—	**- 5 373**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	46	1 029	1 975	—	**3 050**
Iarmhéid an 31 Nollaig 2022	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**—**	**60 402**

in EUR 000

	2021				
	ECL feadh na saolré				
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	Iomlán
Iasachtaí agus airleacain ag AC					
Iarmhéid an 1 Eanáir 2021	**16 389**	**43 976**	**43 428**	**—**	**103 793**
Aistriú chuig ECL ar feadh 12 mhí	—	—	—	—	**—**
Aistriú chuig ECL feadh na saolré ag nach bhfuil fadhbanna creidmheasa	- 5 008	- 1 019	—	—	**- 6 027**

in EUR 000

	2021				
	ECL feadh na saolré				
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	POCI	Iomlán
Aistriú chuig ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	—	-77	249	—	**172**
Glantomhas an liúntais caillteanais	- 8 480	- 8 912	- 15 309	—	**- 32 701**
Sócmhainní airgeadais nua arna dtionscnamh nó arna gceannach	504	1 039	—	—	**1 543**
Sócmhainní airgeadais atá dí-aitheanta	-361	- 3 405	- 2 195	—	**- 5 961**
Díscríobh	—	—	—	—	**—**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	521	1 666	2 908	—	**5 095**
Iarmhéid an 31 Nollaig 2021	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**—**	**65 914**

8. **Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh**

Taispeántar leis an tábla seo a leanas an réiteach ón iarmhéid tosaigh go dtí an t–iarmhéid deiridh de na hInfheistíochtaí cothromais:

in EUR 000

	Cistí Caipitil Fiontair	Infheistíochtaí Cothromais Dhírigh	Iomlán
Costais an 1 Eanáir 2022	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Eisíocaíochtaí	139 935	—	139 935
Aisíocaíochtaí/díolacháin	- 74 959	—	- 74 959
Babhtáil urrúis	—	3 598	3 598
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	22 397	635	23 032
Costas an 31 Nollaig 2022	**580 534**	**81 711**	**662 245**

in EUR 000

	Cistí Caipitil Fiontair	Infheistíochtaí Cothromais Dhírigh	Iomlán
Gnóthachain agus caillteanais neamhréadaithe an 1 Eanáir 2022	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Glanathrú ar ghnóthachain agus ar chaillteanais neamhréadaithe	4 149	5 023	9 172
Dí-aithint an choigeartaithe luacha chóir mar gheall ar mhalartú cothromais	—	- 3 499	- 3 499
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	2 472	-41	2 431
Gnóthachain agus caillteanais neamhréadaithe an 31 Nollaig 2022	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh an 31 Nollaig 2022	**684 564**	**112 777**	**797 341**

in EUR 000

	Cistí Caipitil Fiontair	Infheistíochtaí Cothromais Dhírigh	Iomlán
Costais an 1 Eanáir 2021	**452 161**	**76 258**	**528 419**
Eisíocaíochtaí	84 224	—	84 224
Aisíocaíochtaí/díolacháin	- 71 624	—	- 71 624
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	28 400	1 220	29 620
Costas an 31 Nollaig 2021	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Gnóthachain agus caillteanais neamhréadaithe an 1 Eanáir 2021	**- 15 019**	**13 410**	**- 1 609**
Glanathrú ar ghnóthachain agus ar chaillteanais neamhréadaithe	101 418	16 084	117 502
Dí-aithint an choigeartaithe luacha chóir i ngeall ar dhíolacháin	13 489	—	13 489
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	- 2 479	89	- 2 390
Gnóthachain agus caillteanais neamhréadaithe an 31 Nollaig 2021	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh an 31 Nollaig 2021	**590 570**	**107 061**	**697 631**

9. **Méideanna is infhaighte ó ranníocóirí**

Tá na méideanna EUR 85,3m (2021: EUR 85,2m) is infhaighte ó ranníocóirí comhdhéanta go hiomlán de ranníocaíocht na mBallstát atá glaoite ach nach bhfuil íoctha.

10. **Sócmhainní airgeadais cisteáin**

Tá an phunann chisteáin comhdhéanta de bhannaí luaite lena ngabhann aibíocht iarmhair is lú ná 3 mhí ar an dáta maidir le tuairisciú. Taispeántar leis an tábla seo a leanas gluaiseachtaí na punainne cisteáin:

	in EUR 000
Éadálacha	920 290
Aibíochtaí	- 847 608
Athrú ar amúchadh na préimhe/lascaine	247
Athrú ar ús fabhraithe	74
Iarmhéid an 31 Nollaig 2022	**73 003**

	in EUR 000
Iarmhéid an 1 Eanáir 2021	**351 873**
Éadálacha	2 333 691
Aibíochtaí	- 2 684 293
Athrú ar amúchadh na préimhe/lascaine	301
Athrú ar ús fabhraithe	- 1 572
Iarmhéid an 31 Nollaig 2021	—

11. **Sócmhainní eile**

Tá príomh-chomhpháirteanna na sócmhainní eile mar a leanas:

		in EUR 000
	31.12.2022	31.12.2021
Méid is infhaighte ó BEI	940	877
Ráthaíochtaí airgeadais	10	209
Iomlán na sócmhainní eile	**950**	**1 086**

12. **Ioncam iarchurtha**

Tá príomh-chomhpháirteanna an ioncaim iarchurtha mar a leanas:

		in EUR 000
	31.12.2022	31.12.2021
Fóirdheontas úis iarchurtha	51 498	47 981
Coimisiúin iarchurtha ar iasachtaí agus ar airleacain	919	451
Ioncam iarchurtha iomlán	**52 417**	**48 432**

13. **Forálacha maidir le ráthaíochtaí eisithe, glan ar aisiompuithe**

Taispeántar leis na táblaí seo a leanas an réiteach ón iarmhéid tosaigh go dtí an t–iarmhéid deiridh den fhoráil maidir le ráthaíochtaí airgeadais.

in EUR 000

	2022			
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	Iomlán
Ráthaíochtaí eisithe				
Iarmhéid an 1 Eanáir	**—**	**—**	**—**	**—**
Glantomhas an liúntais caillteanais	—	—	—	**—**
Iarmhéid an 31 Nollaig	**—**	**—**	**—**	**—**

in EUR 000

	2021			
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	Iomlán
Ráthaíochtaí eisithe				
Iarmhéid an 1 Eanáir	**851**	**—**	**—**	**851**
Glantomhas an liúntais caillteanais	-851	—	—	**-851**
Iarmhéid an 31 Nollaig	**—**	**—**	**—**	**—**

14. **Forálacha maidir le gealltanais iasachta**

Taispeántar leis na táblaí seo a leanas an réiteach ón iarmhéid tosaigh go dtí an t–iarmhéid deiridh den liúntas caillteanais le haghaidh iasachtaí neamh-eisíoctha (gealltanais iasachta):

in EUR 000

	2022			
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	Iomlán
Gealltanais iasachta				
Iarmhéid an 1 Eanáir	**1 693**	**14 909**	**—**	**16 602**
Aistriú chuig ECL feadh na saolré ag nach bhfuil fadhbanna creidmheasa	-302	4 687	—	**4 385**
Glantomhas an liúntais caillteanais	3 147	- 6 797	—	**- 3 650**
Sócmhainní airgeadais nua arna dtionscnamh nó arna gceannach	428	354	—	**782**
Sócmhainní airgeadais atá dí-aitheanta	-142	- 1 395	—	**- 1 537**

in EUR 000

	2022			
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	Iomlán
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	1	—	—	**1**
Iarmhéid an 31 Nollaig	**4 825**	**11 758**	**—**	**16 583**

in EUR 000

	2021			
	Caillteanas creidmheasa ionchasach (ECL) ar feadh 12 mhí	ECL feadh na saolré nach bhfuil fadhbanna creidmheasa aige	ECL feadh na saolré ag a bhfuil fadhbanna creidmheasa	Iomlán
Gealltanais iasachta				
Iarmhéid an 1 Eanáir	**6 817**	**26 335**	**—**	**33 152**
Glantomhas an liúntais caillteanais	- 4 089	- 7 013	—	**- 11 102**
Sócmhainní airgeadais nua arna dtionscnamh nó arna gceannach	869	3 015	—	**3 884**
Sócmhainní airgeadais atá dí-aitheanta	- 1 942	- 7 456	—	**- 9 398**
Difríochtaí i rátaí malairte eachtraí	38	28	—	**66**
Iarmhéid an 31 Nollaig	**1 693**	**14 909**	**—**	**16 602**

15. **Méideanna atá dlite do thríú páirtithe**

Tá na príomh-chomhpháirteanna de mhéideanna atá dlite do thríú páirtithe mar a leanas:

in EUR'000

	31.12.2022	31.12.2021
Glanchaiteachais riaracháin ghinearálta is iníoctha le BEI	33 628	53 136
Méideanna eile is iníoctha le BEI	1 460	40 045
Fóirdheontais úis agus TA nach bhfuil eisíoctha fós agus atá dlite do na Ballstáit	155 839	146 458
Méideanna iomlána atá dlite do thríú páirtithe	**190 927**	**239 639**

16. **Dliteanais eile**

Tá príomh-chomhpháirteanna na ndliteanas eile mar a leanas:

in EUR 000

	31.12.2022	31.12.2021
Aisíocaíochtaí iasachta a fhaightear roimh ré	1 790	1 793

in EUR 000

	31.12.2022	31.12.2021
Ioncam iarchurtha ó fhóirdheontais úis	629	540
Iomlán na ndliteanas eile	**2 419**	**2 333**

17. **Ranníocaíocht na mBallstát glaoite**

(in EUR 000)

Ballstáit	Ranníocaíocht leis an tSaoráid	Ranníocaíocht le fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil	Iomlán Ranníoctha	Glaoite gan a bheith íoctha (*)
An Ostair	94 197	13 448	107 645	2 398
An Bheilg	137 519	19 343	156 862	3 249
An Bhulgáir	2 616	749	3 365	219
An Chróit	1 081	338	1 419	225
An Chipir	1 544	437	1 981	112
Poblacht na Seice	9 538	2 728	12 266	797
An Danmhairg	76 883	11 088	87 971	1 980
An Eastóin	975	279	1 254	86
An Fhionlainn	54 813	8 139	62 952	1 509
An Fhrainc	815 190	109 410	924 600	17 813
An Ghearmáin	819 351	115 484	934 835	20 580
An Ghréig	49 970	7 909	57 879	1 507
An Ungáir	9 107	2 574	11 681	615
Éire	27 733	4 755	32 488	940
An Iodáil	467 727	69 791	537 518	12 530
An Laitvia	1 341	384	1 725	116
An Liotuáin	2 212	632	2 844	181
Lucsamburg	10 344	1 480	11 824	255
Málta	518	147	665	38
An Ísiltír	186 958	26 881	213 839	4 777
An Pholainn	24 190	6 916	31 106	2 007
An Phortaingéil	39 011	6 206	45 217	1 197
An Rómáin	7 590	2 189	9 779	718
An tSlóvaic	4 156	1 195	5 351	376
An tSlóivéin	3 092	878	3 970	225
An Spáinn	248 728	41 237	289 965	7 932
An tSualainn	102 172	15 331	117 503	2 939
An Ríocht Aontaithe	503 139	79 048	582 187	—
Iomlán an 31 Nollaig 2022	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**
Iomlán an 31 Nollaig 2021	**3 471 695**	**478 996**	**3 950 691**	**85 210**

(*) An 14 Samhain 2022, shocraigh an Chomhairle méid na ranníocaíochtaí airgeadais a bhí le híoc ag gach Ballstát ón 23 Eanáir 2023. Amhail an 31 Nollaig 2022 bhí EUR 85,3m fós gan íoc.

18. **Gealltanais agus dliteanais theagmhasacha**

in EUR 000

	31.12.2022	31.12.2021
Gealltanais		
Iasachtaí neamh-eisíoctha	1 671 851	1 677 411
Gealltanas neamh-eisíoctha i leith scaireanna agus urrúis toraidh athraithigh eile	411 172	473 000
Ráthaíochtaí eisithe	—	1 499 675
Fóirdheontais úis agus cúnamh teicniúil	441 630	478 011
Dliteanais theagmhasacha		
Ráthaíochtaí neamheisithe sínithe	49 378	256 299
Gealltanais agus dliteanais theagmhasacha iomlána	**2 574 031**	**4 384 396**

19. **Ús agus ioncam agus caiteachais chomhchosúla**

Tá príomh-chomhpháirteanna an úis agus ioncaim chomhchosúil mar a leanas:

in EUR 000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	1 999	—
Iasachtaí agus airleacain	82 162	80 395
Fóirdheontais úis	9 625	6 061
Ús agus ioncam comhchosúil iomlán	**93 786**	**86 456**

Tá príomh-chomhpháirteanna an úis agus na gcaiteachas comhchosúil mar a leanas:

in EUR 000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Ionstraimí airgeadais díorthacha	- 5 080	- 4 800
Airgead tirim agus coibhéisí airgid thirim	—	- 3 598
Sócmhainní airgeadais cisteáin	-399	- 2 038
Ús iomlán agus caiteachais chomhchosúla	**- 5 479**	**- 10 436**

20. **Ioncam agus caiteachais ó tháillí agus ó choimisiúin**

Tá príomh-chomhpháirteanna an ioncaim agus na gcaiteachas ó tháillí agus ó choimisiúin mar a leanas:

in EUR 000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Táillí agus coimisiúin ar iasachtaí agus ar airleacain	42	1 702
Táillí agus coimisiúin ar ráthaíochtaí airgeadais	469	517
Ioncam iomlán ó tháillí agus ó choimisiúin	**511**	**2 219**

Tá príomh-chomhpháirteanna na gcaiteachas ó tháillí agus ó choimisiúin mar a leanas:

in EUR 000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Coimisiún arna íoc le tríú páirtithe maidir le scaireanna agus le hurrúis eile toraidh athraithigh	-761	-175
Caiteachais iomlána ó tháillí agus ó choimisiúin	**-761**	**-175**

21. **Glantoradh ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile**

Tá príomh-chomhpháirteanna an ghlantoraidh ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile mar a leanas:

in EUR 000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Glanfháltais	35	4 310
Ioncam díbhinne	15 225	1 815
Glanathrú ar an luach cóir	9 172	117 502
Glantoradh ar scaireanna agus ar urrúis toraidh athraithigh eile	**24 432**	**123 627**

22. **Caiteachais riaracháin ghinearálta**

Is éard is caiteachais riaracháin ghinearálta ann na costais iarbhír a thabhaigh BEI as an tSaoráid a bhainistiú lúide ioncam a gineadh ó tháillí breithmheasa caighdeánacha arna muirearú ag BEI do chliaint na Saoráide go díreach.

Tá príomh-chomhpháirteanna na gcaiteachas riaracháin ghinearálta mar a leanas:

in EUR'000

	Ón 01.01.2022 go dtí an 31.12.2022	Ón 01.01.2021 go dtí an 31.12.2021
Costas iarbhír arna thabhú ag BEI	- 34 841	- 55 924
Ioncam ó tháillí breithmheasa arna muirearú do chliaint na Saoráide go díreach	1 213	2 788
Caiteachais riaracháin ghinearálta iomlána	**- 33 628**	**- 53 136**

23. **Rannpháirtíocht le heintitis struchtúrtha neamhdhlúite (in EUR 000)**

Sainmhíniú ar eintiteas struchtúrtha

Is éard is eintiteas struchtúrtha ann eintiteas atá deartha ar bhealach nach tosca ceannasacha a bheidh sna cearta vótála ná sna cearta comhchosúla agus cinneadh á dhéanamh faoi cé a rialóidh an t–eintiteas. Le IFRS 12 tugtar faoi deara gur minic a bhíonn roinnt de na gnéithe seo a leanas nó na gnéithe uile seo a leanas ag eintiteas struchtúrtha:

— Gníomhaíochtaí srianta;

— Cuspóir caol dea-shainithe, amhail léas a bheidh éifeachtúil ó thaobh cánach de a chur i bhfeidhm, taighde agus gníomhaíochtaí forbartha a dhéanamh, foinse chaipitil nó chistiúcháin a sholáthar d'eintiteas nó deiseanna infheistíochta le haghaidh infheisteoirí a sholáthar trí rioscaí agus luaíochtaí a thabhairt ar aghaidh ar rioscaí agus luaíochtaí iad atá bainteach le sócmhainní an eintitis struchtúrtha d'infheisteoirí;

— Cothromas neamh-leordhóthanach chun ceadú don eintiteas struchtúrtha a ghníomhaíochtaí a mhaoiniú gan tacaíocht airgeadais fho-ordaithe;

— Maoiniú i bhfoirm ilionstraimí a bhfuil nasc conarthach eatarthu d'infheisteoirí lena gcruthaítear comhchruinnithe creidmheasa nó rioscaí eile (tráinsí).

Eintitis struchtúrtha neamh-chomhdhlúite

Tagraíonn an téarma 'eintitis struchtúrtha neamh-chomhdhlúite' do gach eintiteas struchtúrtha nach bhfuil faoi rialú na Saoráide agus áirítear leis an téarma leasanna in eintitis struchtúrtha nach bhfuil comhdhlúite.

Sainmhíniú ar Leasanna in eintitis struchtúrtha:

Le IFRS 12 sainmhínítear 'leasanna' go leathan mar leasanna lena n–áirítear aon rannpháirtíocht chonarthach nó neamhchonarthach lena nochtar an t–eintiteas tuairiscithe don inathraitheacht ó thaobh torthaí de ó fheidhmíocht an eintitis. Le samplaí de leasanna den sórt sin áirítear leasanna cothromais a shealbhú agus cineálacha rannpháirtíochta eile amhail cistiú, tacaíocht leachtachta, feabhsuithe creidmheasa, gealltanais agus ráthaíochtaí a sholáthar don eintiteas eile. Sonraítear le IFRS 12 nach gá go mbeidh leas ag eintiteas tuairiscithe in eintiteas eile díreach i ngeall ar ghnáthchaidreamh idir custaiméir agus soláthróir agus ar an gcúis sin amháin.

Tugtar tuairisc leis an tábla thíos ar na cineálacha eintiteas struchtúrtha nach gcomhdhlúthaíonn an tSaoráid ach ina sealbhaítear leas.

Cineál eintitis struchtúrtha	Cineál agus cuspóir	Ús arna shealbhú ag an tSaoráid
Maoiniú Tionscadail – iasachtaíocht d'Fheithiclí Sainchuspóireacha ('SPV')	Idirbhearta atá in Idirbhearta Maoiniúcháin Tionscadail (Oibríochtaí PF) i gcás ina mbraithfidh an tSaoráid, chun a fiachas a sheirbhísiú, ar iasachtaí a ngintear an t–aon fhoinse ioncaim dá chuid nó an phríomhfhoinse ioncaim dá chuid le sócmhainn amháin nó le líon teoranta sócmhainní atá á maoiniú le fiachas den sórt sin nó le sócmhainní eile atá ann cheana agus lena bhfuil nasc conarthach leis an tionscadal. Is minic a mhaoinítear oibríochtaí PF trí SPV.	Glanmhéideanna eisíoctha; Ioncam úis.
Oibríochtaí caipitil fiontair	Maoiníonn an tSaoráid cistí caipitil fiontair agus cistí infheistíochta. Comhthiomsaíonn agus bainistíonn cistí caipitil fiontair agus infheistíochta airgead ó infheisteoirí atá ag lorg cóimheasa cothromais phríobháidigh i bhfiontair bheaga agus mheánmhéide ag a bhfuil acmhainneacht láidir fáis mar aon le tionscadail maoiniúcháin bonneagair.	Infheistíochtaí in aonaid/scaireanna arna n–eisiúint ag an eintiteas caipitil fiontair; Díbhinní arna bhfáil mar ioncam díbhinne.

Taispeántar leis an tábla thíos luachanna de réir na leabhar na n–eintiteas struchtúrtha neamh-chomhdhlúite ina bhfuil leas ag an tSaoráid ar an dáta maidir le tuairisciú, mar aon le huas-neamhchosaint na Saoráide ar chaillteanas i ndáil leis na heintitis sin. Áirítear leis an uas-neamhchosaint ar chaillteanas na luachanna der réir na leabhar agus na gealltanais neamh-eisíoctha gaolmhara.

		31.12.2022		31.12.2021	
Cineál eintitis struchtúrtha	Fotheideal	Suim ghlanluacha	Uas-neamhchosaint ar chaillteanas	Suim ghlanluacha	Uas-neamhchosaint ar chaillteanas
Cistí caipitil fiontair	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	684 564	1 091 122	590 570	1 054 831
Iomlán		**684 564**	**1 091 122**	**590 570**	**1 054 831**

Ní sholáthraíonn an tSaoráid aon tacaíocht d'eintitis struchtúrtha seachas an maoiniú faoi seach.

24. **Imchlúdach maoiniúcháin an tionchair (in EUR 000)**

In Mí an Mheithimh 2013 d'fhormheas an Comhchoiste Aireachta idir ACC agus an tAontas Eorpach an prótacal airgeadais nua le haghaidh an 11ú Ciste Eorpach Forbraíochta (CEF), lenar cumhdaíodh an tréimhse 2014-2020.

Comhaontaíodh dearlaic nua EUR 500 milliún le haghaidh na Saoráide Infheistíochta, ar ar tugadh 'imchlúdach maoiniúcháin an tionchair' nó 'IFE', lenar cuireadh é ar a cumas don tSaoráid tacú le tionscadail lena ngealltar tionchar forbraíochta an–ard agus na rioscaí níos mó a bhaineann le hinfheistíochtaí den sórt sin á n–iompar ag an tSaoráid. Baineann féidearthachtaí nua leis an imchlúdach sin chun iasachtaíocht na Saoráide don earnáil phríobháideach a fheabhsú trí infheistíochtaí sna hionstraimí seo a leanas:

Cistí cothromais le haghaidh tionchar sóisialta – á gcur chun cinn ag pobal atá ag teacht chun cinn de bhainisteoirí cistí cothromais phríobháidigh a chuireann maolú na saincheisteanna sóisialta nó comhshaoil ag croílár straitéis infheistíochta a gcistí ach lena ndírítear fós ar an inbhuanaitheacht ar leibhéil an chiste agus a institiúidí infheistiúcháin araon.

Iasachtaí d'idirghabhálaithe airgeadais – (e.g. institiúidí micreamhaoiniúcháin, bainc agus comharchumainn áitiúla) a oibríonn i dtíortha ACC nach féidir le BEI maoiniú iontu a bhreithniú – go háirithe san airgeadra áitiúil – faoi na treoirlínte atá i bhfeidhm faoi láthair maidir le riosca creidmheasa, e.g. i ngeall ar ardrioscaí sa tír, luaineacht an airgeadra nó easpa tagarmharcanna praghsála. Is é príomhchuspóir na n–iasachtaí sin tionscadail a chistiú ag a bhfuil ardtionchar forbraíochta, go háirithe i réimse na tacaíochta do mhicrifhiontair agus d'fhiontair bheaga (MSEnna) agus don talmhaíocht, réimsí nach mbíonn incháilithe le haghaidh maoiniúcháin IF i gcoitinne.

Ionstraimí lena n–éascaítear comhroinnt rioscaí – ar ionstraimí iad a bhíonn i bhfoirm ráthaíochtaí céadchaillteanais ('píosaí céadchaillteanais') lena n–éascaítear le hoibríochtaí comhroinnte riosca de chuid BEI le hidirghabhálaithe airgeadais áitiúla (bainc thráchtála go príomha) chun leasa FBManna agus tionscadal beag nach ndéantar freastal mar is cóir orthu agus a chomhlíonann na Critéir maidir le Tionchar an Mhaoiniúcháin i gcásanna ina mbeidh bearna sa mhargadh sainaitheanta i ndáil le rochtain ag FBManna/tionscadail bheaga ar airgeadas. Cheapfaí struchtúr na bpíosaí céadchaillteanais mar fhrithráthaíocht i bhfabhar tráinsí ráthaíochta sinsearaí arna gcistiú ag BEI – faoin tSaoráid Infheistíochta – agus ag Institiúidí Airgeadais Idirnáisiúnta/Institiúidí Airgeadais Forbraíochta eile, rud lena ngintear éifeacht ghiarála shubstaintiúil.

Maoiniú díreach – trí fhiachas (i.e. iasachtaí) nó ionstraimí cothromais i dtionscadail ag a bhfuil tionscnóirí fónta ag a bhfuil taithí agus ardtionchair ó thaobh na forbraíochta de, ach lena mbainfidh, áfach, ionchais níos airde maidir le caillteanais agus le deacrachtaí chun an infheistíocht a aisghabháil (riosca de chineál cothromais lena mbaineann ionchas níos airde ná a bhíonn i gceist de ghnáth maidir le caillteanais). Cuireann BEI critéir roghnúcháin agus incháilitheachta dhochta i bhfeidhm le haghaidh na hionstraime sin, toisc gurb amhlaidh leis na tionscadail sin, d'ainneoin a n–ardtionchair forbraíochta, nach mbeidís in ann critéir maoiniúcháin inghlactha a chomhlíonadh (i.e. ionchas íseal go n–aisghabhfar an infheistíocht nó go ndéanfar na caillteanais a fhritháireamh trí rátaí úis/thorthaí cothromais.

Le IFE ceadaítear éagsúlú a dhéanamh chun earnálacha nua a chuimsiú, amhail sláinte agus oideachas, talmhaíocht agus slándáil bia, agus ionstraimí nuálacha nua a fhorbairt chun rioscaí a chomhroinnt. In 2016, méadaíodh inniúlacht maoiniúcháin IFE go dtí EUR 800 milliún trí chuid d'IFE a cheapadh ina chuid imrothlach.

Ó thaobh cúrsaí airgeadais agus cuntasaíochta de, déanann IFE cuid de phunann IF agus tugtar cuntas ann i ráitis airgeadais bhliantúla fhoriomlána IF.

Léirítear sa tábla seo a leanas na luachanna de réir na leabhar agus na méideanna atá geallta, ach neamh-eisíoctha, de réir an chineáil sócmhainne:

Cineál infheistíocht IFE	Fotheideal	Tomhas	Oll-luach de réir na leabhar an 31.12.2022	Liúntas caillteanais/Méid coigeartaithe FV an 31.12.2022	Luach de réir na leabhar an 31.12.2022	Méid neamh-eisíoctha an 31.12.2022	Méid coigeartaithe OFF BS ECL an 31.12.2022
Iasachtaí d'idirghabhálaithe airgeadais	Iasachtaí agus airleacain	AC	79 778	- 3 454	76 324	64 345	-632

Cineál infheistíocht IFE	Fotheideal	Tomhas	Oll-luach de réir na leabhar an 31.12.2022	Liúntas caillteanais/Méid coigeartaithe FV an 31.12.2022	Luach de réir na leabhar an 31.12.2022	Méid neamh-eisíoctha an 31.12.2022	Méid coigeartaithe OFF BS ECL an 31.12.2022
Oibríochtaí iasachta dírí	Iasachtaí agus airleacain	FVTPL	104 709	- 45 224	59 485	67 215	—
Cistí cothromais le haghaidh tionchar sóisialta	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	FVTPL	94 385	23 802	118 187	79 393	—
Rannpháirtíochtaí cothromais dhírigh	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	FVTPL	59 429	26 939	86 368	14	—
Ionstraimí lena n–éascaítear comhroinnt rioscaí	Ráthaíochtaí eisithe	an ceann is airde ó thaobh cur chuige de (*)	—	—	—	46 878	—
Iomlán			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**-632**

(*) Chun mionsonraí a fháil, féach ar roinn i ndiaidh thomhas Nóta 2.4.3.

Cineál infheistíocht IFE	Fotheideal	Tomhas	Oll-luach de réir na leabhar an 31.12.2021	Liúntas caillteanais/Méid coigeartaithe FV an 31.12.2021	Luach de réir na leabhar an 31.12.2021	Méid neamh-eisíoctha an 31.12.2021	Méid coigeartaithe OFF BS ECL an 31.12.2021
Iasachtaí d'idirghabhálaithe airgeadais	Iasachtaí agus airleacain	AC	68 228	- 1 981	66 247	29 272	-242
Oibríochtaí iasachta dírí	Iasachtaí agus airleacain	FVTPL	101 840	- 41 403	60 437	92 031	—
Cistí cothromais le haghaidh tionchar sóisialta	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	FVTPL	61 611	9 866	71 477	106 675	—
Rannpháirtíochtaí cothromais dhírigh	Scaireanna agus urrúis eile toraidh athraithigh	FVTPL	58 523	23 608	82 131	14	—

Cineál infheistíocht IFE	Fotheideal	Tomhas	Oll-luach de réir na leabhar an 31.12.2021	Liúntas caillteanais/Méid coigeartaithe FV an 31.12.2021	Luach de réir na leabhar an 31.12.2021	Méid neamh-eisíoctha an 31.12.2021	Méid coigeartaithe OFF BS ECL an 31.12.2021
Ionstraimí lena n-éascaítear comhroinnt rioscaí	Ráthaíochtaí eisithe	an ceann is airde ó thaobh cur chuige de (*)	—	—	—	44 146	—
Iomlán			**290 202**	**- 9 910**	**280 292**	**272 138**	**-242**

(*) Chun mionsonraí a fháil, féach ar roinn i ndiaidh thomhas Nóta 2.4.3.

Tá Prionsabail an tSainordaithe Ghinearálta maidir le Riosca á gcur i bhfeidhm ag BEI i leith oibríochtaí iasachta dírí de chuid IFE (gan Iasachtaí d'idirghabhálaithe airgeadais a áireamh), mar a bheartaítear i dTreoirlínte BEI maidir le Rioscaí Creidmheasa agus Cothromais, agus chun faireachán agus tuairisciú a dhéanamh ar an riosca atá bainteach le hoibríochtaí iasachta dírí de chuid IFE ar bhonn a luacha chóir. De réir na modheolaíochta, comhlíonann an Banc Measúnú Riosca Cáilíochtúil (QRA) ag a bhfuil sé d'aidhm measúnú a dhéanamh ar fhóntacht na réasúnaíochta infheistíochta agus ar inmharthanacht inchreidte oibríochtaí den sórt sin ó thaobh gnó de.

25. **Teagmhais dá éis sin**

Níor tharla aon teagmhas ábhartha tar éis dháta an chláir chomhardaithe lena gceanglófaí coigeartú a dhéanamh, ná aon ní a nochtadh, sna ráitis airgeadais an 31 Nollaig 2022.

I gcomhthéacs ionradh na Rúise ar an Úcráin agus a iarmhairtí eacnamaíocha níos leithne, leanann an Banc de dhlúthfhaireachán a dhéanamh ar an gcás go háirithe mar chuid den athbhreithniú ar an teagmhas dá éis.